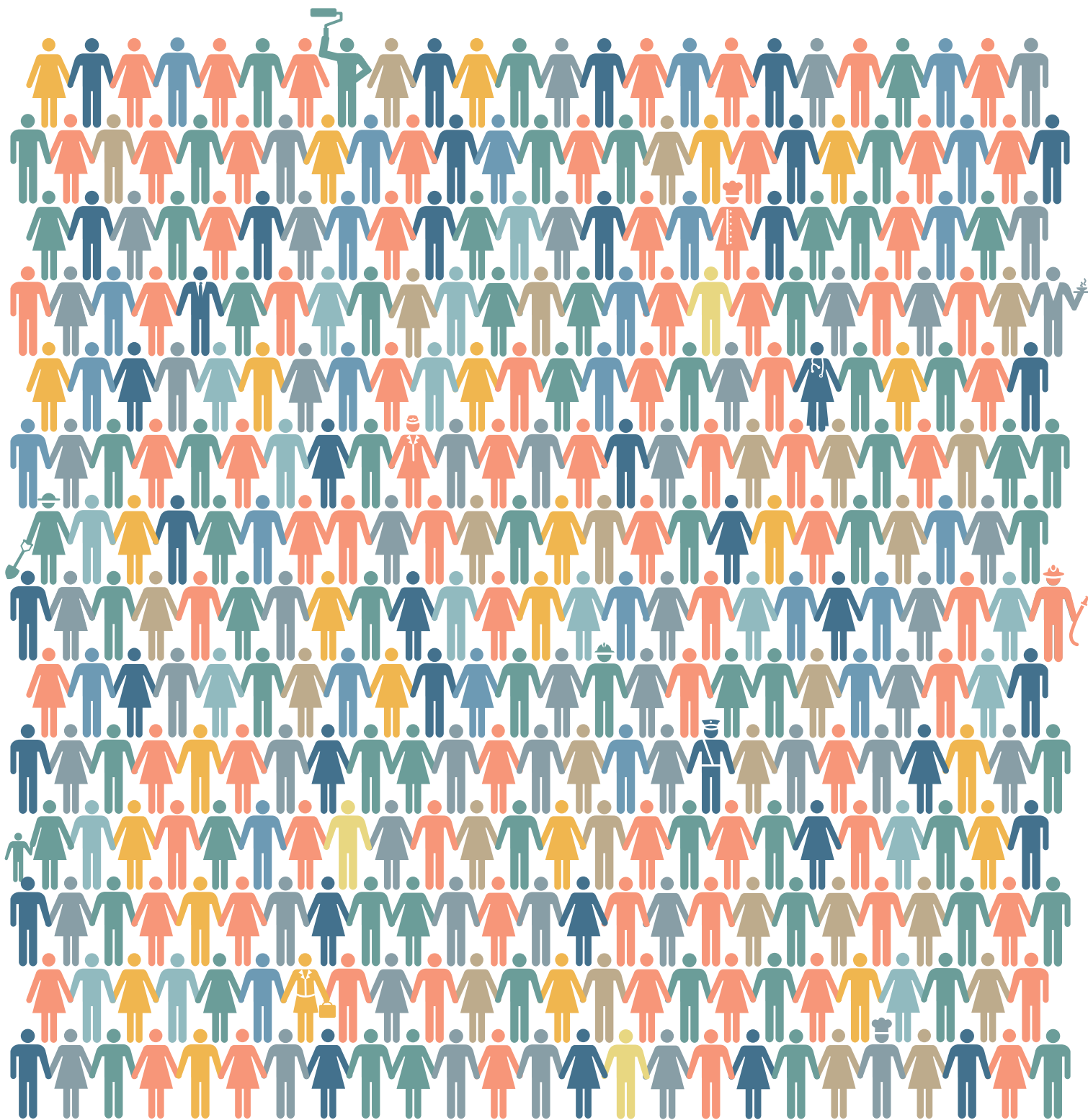

ÅRSREDOVISNING 2016

afa
FÖRSÄKRING

ÅRSREDOVISNING 2016

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar drygt fyra miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner. AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. AFA Försäkring har cirka 650 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

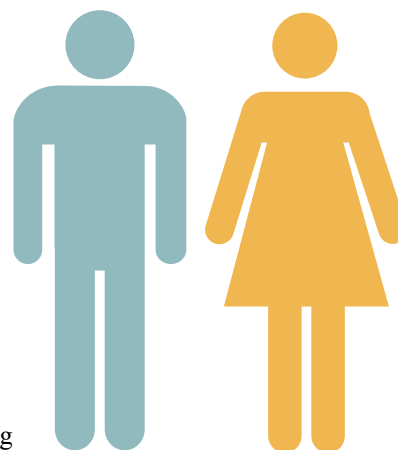

INNEHÅLL

INLEDNING	5
VD HAR ORDET	6
AFA FÖRSÄKRING	8
ÅRSREDOVISNINGAR	
AFA SJUKFÖRSÄKRING	19
AFA TRYGGHETSFÖRSÄKRING	95
AFA LIVFÖRSÄKRING	145
STYRELSER, REVISORER M.FL.	198
MEDELANTAL ANSTÄLLDA, ERSÄTTNINGAR TILL STYRELSE OCH LEDNING	201
VILLKORSTOLKNING	202
ORDLISTA	203
ENGLISH SUMMARY	205
ADRESSER	215

OM AFA FÖRSÄKRING

AFA Försäkring har som vision att se och hjälpa många människor till en tryggare vardag och på så sätt bidra till ett hållbart arbetsliv. Våra försäkringar är en självklar del av kollektivavtalen och det svenska trygghetssystemet där 4,5 miljoner människor omfattas av minst en av våra försäkringar.

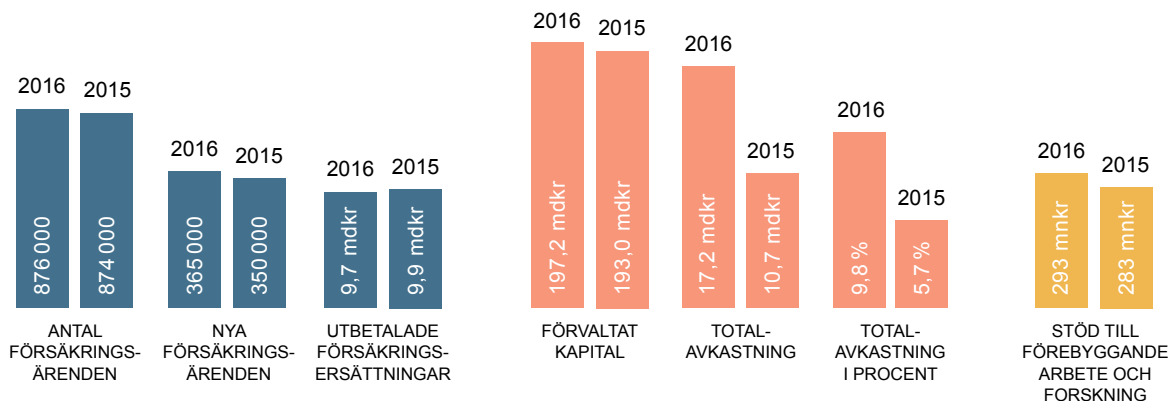
Under år 2016 fick vi in 365 000 nya försäkringsärenden. Vi hanterade drygt 876 000 ärenden och betalade ut 9,7 miljarder kronor i ersättning till de försäkrade. Vårt kapital placeras ansvarsfullt för att ge en avkastning som både tryggar framtida ersättningar och ger låga och långsiktigt stabila premier för våra försäkringstagare. Vi förvaltar cirka 197 miljarder kronor.

På uppdrag av våra ägare och uppdragsgivare bedriver vi också ett viktigt förebyggande arbete för att förbättra arbetsmiljö och hälsa på arbetsplatserna. Vi vill att så få som möjligt ska behöva drabbas av sjukfrånvaro och arbetsskador. I vår unika skadedatabas har vi fakta som rör sjukfrånvaro och arbetsskador från mer än 13 miljoner händelser. Skadedatabasen används som beslutsunderlag i det förebyggande arbetet. Vi är Sveriges största privata FoU-finansiär inom arbetsmiljöområdet. Varje år avsätter vi 150 miljoner kronor till forskning och utveckling inom arbetsmiljö och hälsa.

Våra webbaserade informationssystem för arbetsmiljöarbete (IA-systemen) är ett exempel på vårt förebyggande arbete. IA-systemen gör det möjligt för företag i samma bransch att dela information om arbetsmiljöhändelser och därmed lära av både egna och andras erfarenheter. Under 2016 användes IA-systemen av cirka 800 arbetsgivare i 24 branscher och omfattade totalt runt 582 000 anställda inom såväl privat som offentlig verksamhet.

Vi vill att våra kunder ska tycka att vi är enkla att ha att göra med. Därför arbetar vi hela tiden för att underlätta för kunderna att göra sina anmälningar och att kommunicera med oss på ett så enkelt sätt som möjligt. Vi arbetar även aktivt med att se till att alla som har rätt till ersättning ska få det.

AFA Försäkring i siffror

Fotograf: Heléne Grynfarb

ETT MENINGSFULLT UPPDRAG

En tryggare vardag för arbetstagare och en trygghet för arbetsgivare som är måna om sina anställda. De kollektivavtalade försäkringarna gör livet lite lättare för många människor i Sverige. Det får oss på AFA Försäkring att känna stolthet över vårt uppdrag.

Vi strävar efter att våra anmälningsprocesser ska vara enkla, att den som blir sjuk eller skadar sig i arbetet ska få ersättning och att ohälsan på arbetsplatserna ska minska. Tre exempel på det från 2016 är lanseringen av en digital arbetsgivaranmälan, att vi under året betalade ut 38 miljoner kronor om dagen i ersättningar och sjösättningen av den uppskattade arbetsmiljöutbildningen för chefer, skyddsombud och arbetsmiljöombud i privat sektor.

FORTSATT STARKA FINANSER

En förutsättning för att vi ska kunna garantera våra kunder långsiktig trygghet är att vi förvaltar vårt kapital väl. Det är därför glädjande att det finansiella resultatet även i år är mycket bra och att det överträffar förväntningarna från ingången av året. AFA Försäkring behåller också sin goda konsolidering, trots återbetalningar av tidigare inbetalda premier och ännu ett år med mycket låga premieintäkter.

Efter ett räkenskapsår med ihållande låga räntor och en turbulent aktiemarknad uppgick 2016 års avkastning till 9,8 procent, vilket motsvarar 17,2 miljarder kronor. Bidragande till detta är en fortsatt stark utveckling av värdet på våra aktier, alternativa investeringar och de fastigheter vi äger. Avkastningen täcker med god marginal såväl AFA Försäkrings kostnader för försäkringsersättningar och avsättning för oreglerade skador om sammanlagt 12,6 miljarder kronor som de administrativa driftkostnaderna på cirka 0,8 miljarder kronor.

Den goda konsolideringen resulterade i att styrelsen beslutade om återbetalning av sjukförsäkringspremier i avtalsgruppsjukförsäkringen för år 2004 till arbetsgivare inom den privata sektorn på 2,6 miljarder kronor. Totalt har AFA Försäkring återbetalat cirka 42,8 miljarder kronor för åren 2004–2008. Sjukförsäkringspremien har därmed varit noll sedan 2004 för arbetsgivare inom kommuner, landsting och regioner och för arbetsgivare inom privat näringsliv. Sjukförsäkringspremien fortsätter att vara noll under 2017.

RESULTAT

Det sammanlagda resultatet före bokslutsdispositioner och skatt blev 2,2 miljarder kronor.

ÖKAD KUNSKAP FÖR ETT HÅLLBART ARBETSLIV

AFA Försäkring har administrerat kollektivavtalade försäkringar på uppdrag av arbetsmarknadens parter i mer än ett halvt sekel. Vårt långsiktiga perspektiv visar sig inte bara i att vi försäkrar många människor och förvaltar ett stort kapital, vi ser också en samhällelig vinst i att arbeta förebyggande för att minska antalet arbetsskador och sjukskrivningar på svenska arbetsplatser.

Varje år finansierar vi, på uppdrag av arbetsmarknadens parter, forskning inom hälso- och arbetsmiljöområdet genom anslag på 150 miljoner kronor. I årets fyra öppna anslags-

omgångar kunde vi bidra till ny forskning om bland annat olyckor och ohälsa i industrin, sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa och en ny metod för behandling av prostatacancer. 2016 satsade vi även 30 miljoner kronor i det nystartade forskningsprogrammet Hållbart arbetsliv, ett program avsett att bidra till ökad kunskap om de hinder och möjligheter som ryms i svensk arbetsmarknads utmaning att skapa ett hållbart arbetsliv. Syftet med våra satsningar på forskning är, precis som med de 18 seminarier vi anordnat under året, att öka kunskapen om hur vi kan förebygga och behandla ohälsa i arbetslivet.

Vi sprider också kunskap som vi inhämtar från vår skadedatabas, där vi har samlat över 13 miljoner försäkringsärenden från början av 1970-talet och fram till idag. Varje år presenterar vi färsk statistik i vår arbetsskaderapport. 2016 kunde vi rapportera att senare års ökning av arbetsskador har avstannat. Vi publicerar också fyra delrapporter per år med olika teman, under det gångna året har vi exempelvis presenterat rapporterna Sjukskrivningar under ett arbetsliv och Den bor-tre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

I FAS MED VÅR OMVÄRLD

I en allt mer digitaliserad värld ökar allas våra förväntningar på att snabbt och enkelt kunna få tillgång till den information vi behöver. Det gäller naturligtvis också AFA Försäkrings kunder. Det är viktigt för oss att vara en del av denna utveckling, inte minst för att kunna erbjuda en enkel och effektiv ärendehantering och god kundkontakt även i framtiden.

2016 startade vi två långsiktiga utvecklingsarbeten: Framtidssäkring i en digital värld och Kanalstrategin. Inom ramen för dessa ser vi över våra framtida behov av att samverka mer med externa partner för att effektivisera inhämtning och bearbetning av information. Vi arbetar också med att utveckla de kanaler som kunderna använder i sin kontakt med AFA Försäkring. Målet är att öka kundnyttan, förbättra kostnadseffektiviteten och minska ledtiderna.

Det senaste året har vi fortsatt arbetet med att underlätta kommunikationen mellan oss och våra kunder. Vi har bland annat infört en funktion för automatiserad komplettering av personuppgifter, lanserat en version av vår webbplats på lättläst svenska, ökat vår kommunikation via SMS samt utvärderat och förbättrat vår telefonservice.

Den 1 januari 2016 trädde Solvens II-direktivet i kraft. För AFA Försäkring har förberedelser och anpassning av verksamheten enligt det nya europeiska regelverket för försäkringsbolag varit ett prioriterat område i flera år. Med en Solvens II-anpassad styrmodell för risker och särskilt utformade rapporteringslösningar har övergången till det nya regelverket gått som planerat.

ETT GEMENSAMT ARBETE

AFA Försäkrings verksamhet är komplex och kräver många olika kompetenser inom en rad yrkesområden. Det är glädjande att se att vi inom organisationen ständigt hittar nya former för samarbete och inspireras av varandra i arbetet mot det gemensamma målet att våra försäkrade ska få den ersättning de har rätt till.

Med det sagt vill jag avsluta med att tacka alla medarbetare för ett väl utfört arbete och för ert stora engagemang. Att arbeta på AFA Försäkring är att bidra till att hjälpa människor till en tryggare vardag. Det är en förmån att få vara VD för ett företag där vi tillsammans utför ett så meningsfullt uppdrag.

Anders Moberg

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR FÖR AFA FÖRSÄKRING

AFA FÖRSÄKRING

AFA Försäkring är den gemensamma benämningen för AFA Sjukförsäkringsaktiebolag, AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag samt AFA Livförsäkringsaktiebolag. De tre försäkringsföretagen tillhandahåller, på uppdrag av arbetsmarknadens parter, avtalsförsäkringar för den svenska

arbetsmarknaden. Avtalsförsäkringar grundar sig på kollektivavtal mellan olika huvudorganisationer på arbetsmarknaden.

Nedan redovisas ersättningsgrundande händelser per försäkring och försäkringskollektiv, försäkringstyp samt vilket försäkringsföretag som är försäkringsgivare.

Ersättningsgrundande händelse	Försäkring	Försäkringskollektiv	Typ av försäkring	Försäkringsföretag
Sjukdom	Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS)	Arbetare inom enskild sektor (privata och kooperativa företag)	Riskförsäkring	AFA Sjukförsäkring
Sjukdom och föräldraledighet	Premiebefrielseförsäkring	Arbetare inom enskild sektor (privata och kooperativa företag)	Riskförsäkring	AFA Sjukförsäkring
Sjukdom	Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL)	Anställda inom kommunal sektor (kommuner och landsting/regioner samt Svenska kyrkan med flera)	Riskförsäkring	AFA Sjukförsäkring
Sjukdom	Avgiftsbefrielseförsäkring	Anställda inom kommunal sektor (kommuner och landsting/regioner samt Svenska kyrkan med flera)	Riskförsäkring	AFA Sjukförsäkring
Föräldraledighet	Föräldrapenningtillägg (FPT)	Arbetare inom enskild sektor (privata och kooperativa företag)	Riskförsäkring	AFA Sjukförsäkring
Arbetskada	Trygghetsförsäkring vid arbetskada (TFA)	Arbetare och tjänstemän inom enskild sektor (privata och kooperativa företag)	Riskförsäkring	AFA Trygghetsförsäkring
Arbetskada	Trygghetsförsäkring vid arbetskada (TFA-KL)	Anställda inom kommunal sektor (kommuner och landsting/regioner samt Svenska kyrkan med flera)	Riskförsäkring	AFA Trygghetsförsäkring
Dödsfall	Tjänstegrupplivförsäkring (TGL)	Arbetare inom enskild sektor (privata företag)	Livförsäkring	AFA Livförsäkring
Arbetsbrist	Avgångsbidragförsäkring (AGB)	Arbetare inom enskild sektor (privata och kooperativa företag)	Riskförsäkring	AFA Livförsäkring
Dödsfall	Familjeskydd (FSK)	Arbetare inom enskild sektor (privata företag)	Livförsäkring	AFA Livförsäkring

VERKSAMHETENS MÅL

AFA Försäkrings uppdrag är att tillgodose de försäkrades behov av ekonomisk trygghet i arbetslivet till en låg kostnad. I praktiken innebär det att försäkra risker och betala ut ersättning till försäkrade som uppfyller försäkringarnas villkor. AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte och har som mål att aktivt arbeta för att alla som har rätt till försäkringsersättning också får det.

Nedan ges en översiktlig presentation av AFA Försäkrings kärnverksamhet och hur målen nås i verksamheten.

Hantera försäkringsärenden

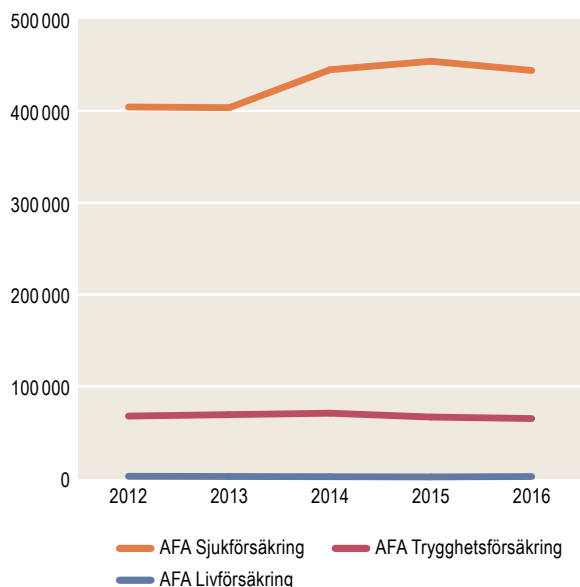
AFA Försäkrings skadereglering ska kännetecknas av hög kvalitet där alla som har rätt till ersättning också får det. Samtidigt ska vi hantera försäkringsärendena till en rimlig kostnad så att premierna kan hållas på en jämn och låg nivå. Vårt mål är en effektiv skadereglering med nöjda försäkrade och nöjda försäkringstagare till en låg hanteringskostnad. För att utvärdera effektiviteten i skaderegleringen mäter vi därför kostnadseffektivitet i hanteringen samt kundnöjdhet.

Kostnadseffektiv hantering av försäkringsärenden

AFA Försäkring har valt att följa upp verksamheten per ersättningsanspråk i stället för per försäkringsärende, eftersom detta ger en tydligare bild av den faktiska aktiviteten i skaderegleringsprocessen. Ett försäkringsärende kan bestå av flera ersättningsanspråk och den försäkrade förväntar sig respons på varje enskilt anspråk, oavsett om det presenterats i samband med en ny försäkringsanmälan eller hör till ett ärende under pågående skadereglering. Mål har satts upp för tid, kvalitet och kostnad:

- Vi mäter tiden från det att den försäkrade inkommit med ett nytt ersättningsanspråk till dess att han eller hon fått ett första besked från oss. Målet är att 90 procent ska ha mottagit ett besked inom 14 dagar. Under 2016 fick 91 procent av kunderna besked inom denna tid, jämfört med 87 procent året innan.
- Vi utvärderar kvaliteten i skaderegleringen genom att kontrollera om den har skett i enlighet med försäkringsvillkoren. Under 2016 har en granskning visat på en god kvalitet i hanteringen av försäkringsärenden.
- Kostnaderna i hanteringen mäts genom att sätta verksamhetens alla driftkostnader för att hantera försäkringsärenden i förhållande till antalet hanterade ersättningsanspråk. Målet är att kostnaden inte ska öka. År 2016 har genomsnittsvärdet för alla försäkringar sjunkit till 969 kronor per anspråk jämfört med 989 kronor år 2015.

Pågående försäkringsärenden per 31 december respektive år

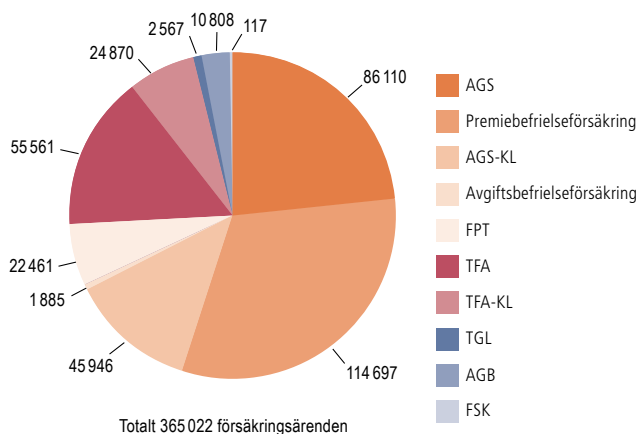

Kundnöjdhet

För att öka förståelsen för våra kunders behov och förväntningar genomför vi kontinuerligt undersökningar som mäter nöjdheten och vad som är viktigt för våra kunder. Undersökningarna genomförs i form av Nöjd Kund Index (NKI), som ger ett tydligt underlag för prioritering av förbättringsåtgärder och uppföljning, och som även möjliggör benchmarking. Undersökningen riktas varje år till kundgruppen försäkrade (anställda och egenföretagare som tecknat egen försäkring) och vartannat år till kundgruppen försäkringstagare (arbetsgivare).

För kundgruppen försäkrade (anställda) visar årets undersökning på fortsatt goda siffror jämfört med branschen i övrigt. Dock minskar den övergripande kundnöjdheten från 77 till 74, och vi ser att våra kunder får allt högre förväntningar på vår kommunikation i alla delar av ärendeprocessen. Störst påverkan på den övergripande nöjdheten har kontakten med handläggaren, följt av upplevelsen av anmälningsprocessen (handläggningstid och kontakt med kundtjänst). Den personliga kontakten är en viktig framgångsfaktor. För att svara upp mot kundernas förväntningar arbetar vi därför kontinuerligt med att stärka handläggarnas kompetens. Vi förbättrar också vår tillgänglighet genom att i allt högre utsträckning möta kunderna i de kanaler de önskar, samtidigt som vi utvecklar användarvänliga, enkla, begripliga e-tjänster som underlättar anmälan och förkortar ledtiderna.

Nya försäkringsärenden per försäkring år 2016

AFA FÖRSÄKRING

För kundgruppen försäkringstagare (arbetsgivare) har ingen nöjdhetsmätning genomförts under året. År 2015 gav mätningen ett NKI på 84. Kontakten via vår webbplats och våra nyhetsbrev är de områden som har störst påverkan på arbetsgivarnas nöjdhet.

För kundgruppen uppdragsgivare har ingen nöjdhetsmätning genomförts under 2016.

Digital anmälan av försäkringsärend

Något som ytterligare effektiviserar vår skadehantering är vår e-tjänst för anmälan, som ökar tillgängligheten för de försäkrade, förenklar anmälningsprocessen och förkortar ledtiderna samtidigt som den bidrar till minskade kostnader för pappersförbrukning och utskick. Under 2016 har AFA Försäkring mottagit cirka 190 000 anmälningar via våra e-tjänster.

Totalt har drygt 7 000 arbetsgivare anslutit sig till e-tjänsten, varav 6 804 privata företag, 307 kommuner och landsting samt 34 statliga företag.

För de försäkringar som är möjliga att anmäla via vår e-tjänst har de digitala anmälningarna stått för 79 procent av totalt antal (TGL- och AGB-ärenden är inte möjliga att anmäla via e-tjänsten).

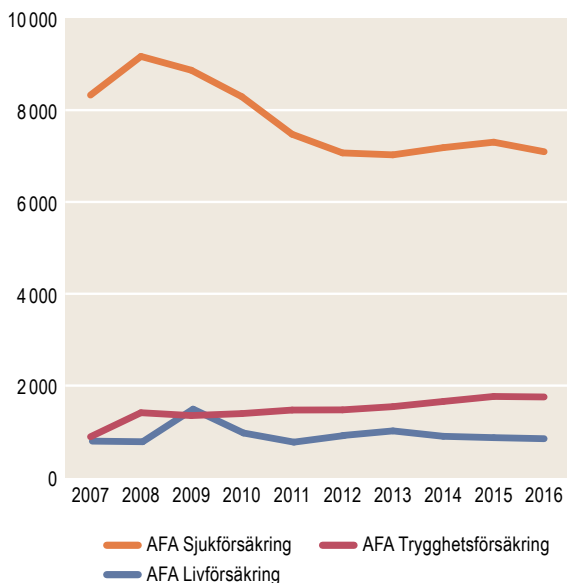
Förebygga ohälsa och arbetskada

För att medverka till att alla arbetsplatser ska vara säkra och trygga så att ingen behöver skadas eller bli sjuk av sitt arbete, arbetar AFA Försäkring med förebyggande arbete. Detta är ett mervärde i de kollektivavtalade försäkringarna. Härigenom kan arbetsskador och ohälsa minska långsiktigt och därmed också kostnaderna för försäkringarna. Att sprida kunskap och resultat av vår förebyggande verksamhet är en viktig del av detta.

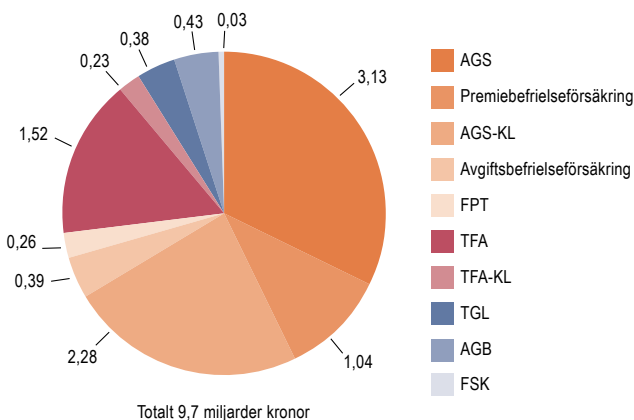
AFA Försäkring bidrar på flera sätt till att utveckla arbetsmiljöarbetet på den svenska arbetsmarknaden. Vår skadedatabas innehåller information om alla skador och sjukdomar som anmälts till AFA Försäkring sedan 1970-talet. Denna information ligger till grund för beslut om inriktning på vårt stöd till forskning och utveckling inom arbetsmiljö och hälsa. Vi tillhandahåller också systemlösningar för rapportering av arbetsskador (de så kallade IA-systemen). Dessutom finansierar vi externa samarbetspartners som ger våra försäkringstagare stöd i det löpande arbetsmiljöarbetet.

Under året har AFA Försäkring totalt bidragit med 293 miljoner kronor i stöd till forskning och förebyggande arbete. 157 miljoner kronor har kostnadsförts för anslag till forskning och utveckling, varav 102 miljoner kronor anslagits till 37 projekt i de öppna utlysningarna. Stödet till externa samarbetspartner uppgick till 160 miljoner kronor.

Utbetalda försäkringsersättningar per försäkringsföretag, mnkr

Utbetalda försäkringsersättningar per försäkring år 2016, mdkr

Förvalta kapital

Målet för vår kapitalförvaltning är att förvalta kapitalet på ett tryggt sätt, så att försäkringsåtaganden alltid kan uppfyllas, och till god avkastning, så att försäkringsersättningarna i hög grad finansieras via avkastning, samt att agera på ett ansvarsfullt sätt på de finansiella marknaderna. Kapitalförvaltningen sker med utgångspunkt från försäkringsrörelsernas åtaganden och kassaflöden.

För försäkringsföretagen inom AFA Försäkring skapas normalportföljer med en optimal tillgångssammansättning med avseende på respektive företags åtaganden, konsolidering, riskaptit och begränsningar i form av bland annat myndighetskrav.

Verksamheten utvärderas genom att den aktiva avkastningen, det vill säga totalavkastningen minus normalportföljens avkastning, ska uppgå till minst 0,4 procentenheter per år på en rullande treårsperiod samt att förvaltningskostnaden ska vara låg relativt jämförbara kapitalförvaltare.

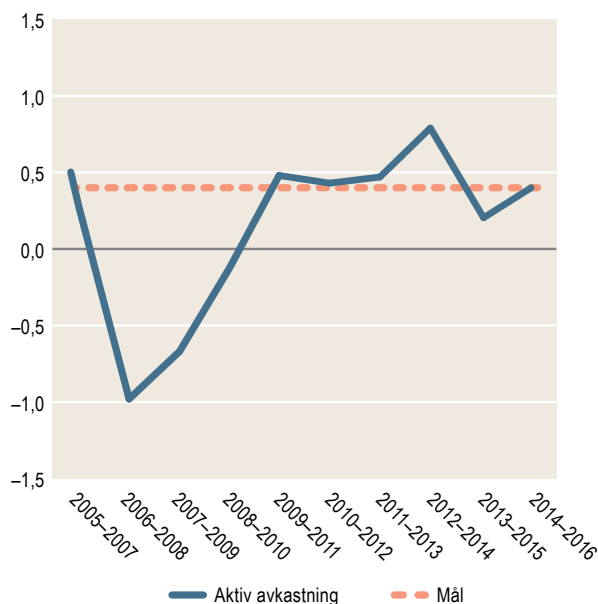
För treårsperioden 2014–2016 uppgick den aktiva avkastningen till 0,4 procentenheter per år. Kostnader i värdepappersförvaltningen uppgick till 0,07 procent av det förvaltade kapitalet. Trots nollpremier för den absoluta merparten av AFA Försäkrings försäkringar samt återbetalningar på 2,6 miljarder kronor för delar av 2004 års premier i AFA Sjuk-

försäkring ökade AFA Försäkrings förvaltade kapital under 2016 från 193,0 miljarder kronor vid årets ingång till 197,2 miljarder kronor vid årets utgång.

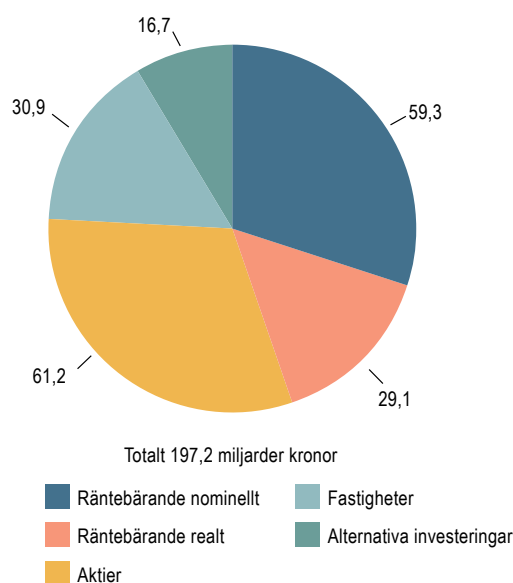
Beräkna premien

Premienivån bestäms av AFA Försäkrings styrelser. För att maximera försäkringstagarnas finansiella nytta är målet att hålla en ”långsiktig och stabil premienivå vid oförändrade lagar och försäkringsvillkor”. Verksamheten ska för detta ändamål leverera tydliga, korrekta och kompletta beslutsunderlag avseende premienivåer till styrelserna. Kvaliteten i beslutsunderlagen utvärderas sedan årligen av styrelserna.

Aktiv avkastning i procentenheter, rullande treårstal

Förvaltad kapital AFA Försäkring 2016-12-31, mdkr

AFA FÖRSÄKRING

FINANSIELLA MÅL

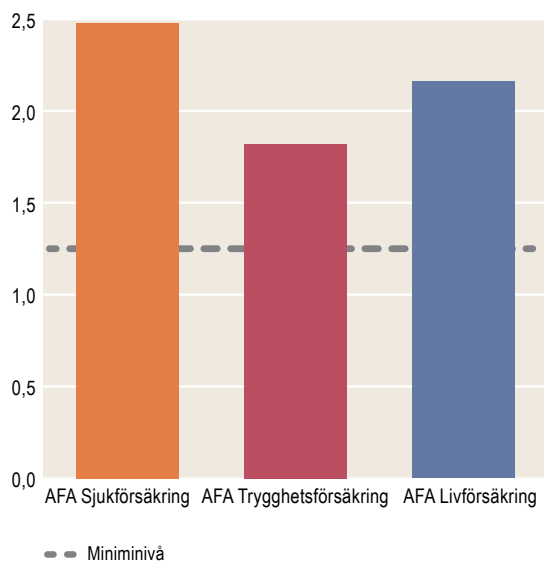
En förutsättning för AFA Försäkrings verksamhet är en stabil finansiell ställning som garanterar att försäkringsåtaganden alltid kan infrias, samtidigt som de försäkrades och försäkringstagarnas finansiella nytta maximeras. En stabil finansiell ställning för AFA Försäkring innebär därför att:

- Säkerställa att alltid vara solvent,
- Hålla en stabil premie över tid,
- Skapa en hög avkastningsfinansiering samt
- Sträva efter skatteeffektivitet

Solvens

Styrelsen har operationaliserat mål för att säkerställa en stabil finansiell ställning. Det grundläggande solvensmålet syftar till att alltid kunna infria försäkringsåtagandena genom att undvika en alltför hög insolvensrisk. Solvensmålet är operationaliserat i en minimifondering, bestämt som fonderingskvoten (kvoten mellan tillgångarnas och skuldernas värden) kopplad till en sannolikhet att gå under SCR-kapitalkraven på ett års sikt. I den dagliga finansiella styrningen kan det strategiska fonderingskvotmålet och den ettåriga SCR-risken sammanfattas i ett solvenskvotmått.

Solvenskvotmått

Premier

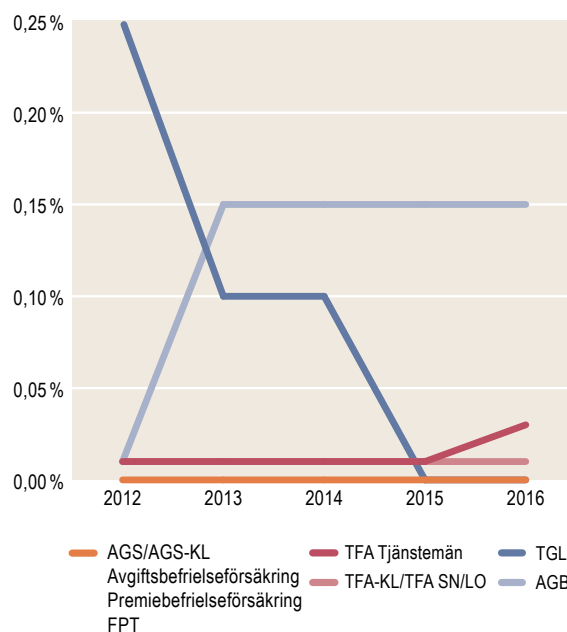
Därutöver har AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring, i syfte att maximera försäkringstagarnas och de försäkrades finansiella nytta, mål om att hålla en stabil premie under kommande fem år samt att skadekostnaden i väsentlig utsträckning ska finansieras med hjälp av kapitalavkastning. Fonderingskvoten ska vid bestämd målfondering och en ettårig SCR-risk ge tillräckligt riskutrymme för en tillgångsallokering som kan generera en totalavkastning som i väsentlig utsträckning finansierar skadekostnaden med hjälp av kapitalavkastning.

Avkastningsfinansiering

Den genomsnittliga tiden från premieinbetalning till utbetalning av försäkringsersättning i AFA Försäkring är mer än åtta år. Detta betyder att företagen har möjlighet att förvalta en stor del av premien under lång tid, vilket ger utrymme för en avkastningsfinansiering motsvarande en tredjedel av de totala försäkringskostnaderna över tid.

Under perioden 2012–2016 har kapitalavkastningen stått för 100 procent av den totala finansieringen i AFA Försäkring och därmed finansierat försäkringsersättningarna med totalt 87,7 miljarder kronor. Målet att finansiera försäkringsersättningarna med hjälp av kapitalavkastningen har därmed kunnat infrias.

Premienivåer

Skatteeffektivitet

AFA Försäkring ska även sträva efter skatteeffektivitet. För AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring uppfylls detta genom att låta företagen över tid vara konsoliderade på en nivå motsvarande målfonderingen samt att taket för säkerhetsreserven är rätt kalibrerat mot företagets risker.

AFA Livförsäkring består av en skadeförsäkringsgren (AGB-försäkringen) och en livförsäkringsgren (TGL-försäkringen och familjeskyddsförsäkringen). Riskhanteringen för skadeförsäkringsgrenen är inriktad på att bygga upp fonderingen i goda tider för att kunna klara ett krisscenario med mycket hög arbetslöshet. Riskhanteringen för livförsäkringsgrenen, som har både premie- och inkomstskatt, har som mål att uppnå en kombination av premieintäkter och totalavkastning som är effektiv ur ett skattehänseende. Det grundläggande målet att klara solvenskraven är gemensamt för de båda försäkringsgrenarna.

Inget av försäkringsföretagen inom AFA Försäkring har betalat inkomstskatt för 2016.

AFA Försäkrings riskstrategi bygger på de av styrelsen uppsatta målen för verksamheten. För mer information om riskhanteringen, se not 2 i respektive försäkringsföretag.

FINANSIELLA RESULTAT

AFA Försäkring har ett stort ekonomiskt åtagande till de försäkrade eftersom utbetalningen av ersättningar i många fall sträcker sig över lång tid. Det innebär att de under året utbetalda skadeersättningarna till stor del härrör från skador som har inträffat flera år tidigare och att kostnaden för årets skador kommer generera utbetalningar under många år framöver. Den verkliga kostnaden för under året inträffade skador visar sig först efter många år.

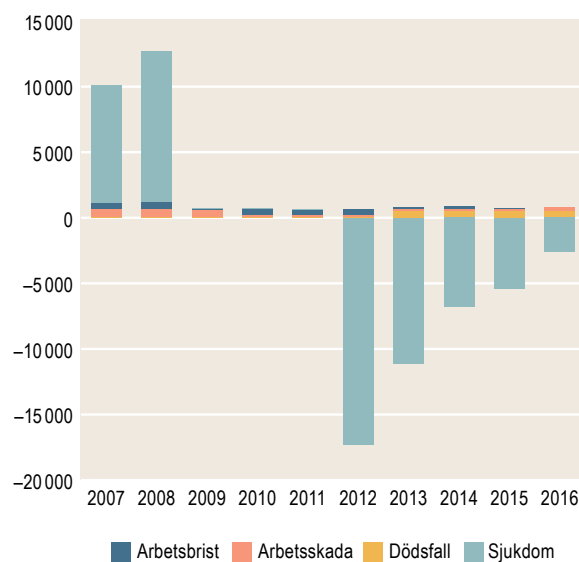
Försäkringsersättningar finansieras av dels årliga premieinbetalningar, dels kapitalavkastning på företagens tillgångar. Under 2016 uppgick premieintäkterna till -1,8 miljarder kronor. De negativa premieintäkterna förklaras av den premieåterbetalning om 2,6 miljarder kronor till arbetsgivare inom den privata sektorn av sjukförsäkringspremier i avtalsgruppsjukförsäkringen från 2004. Premieåterbetalningen tillsammans med en god kapitalavkastning och en ur ett längre perspektiv mer normal nivå för kostnader för försäkringsersättningar gjorde att resultatet för AFA Försäkring år 2016 blev 2,2 miljarder kronor.

För att ge en bild av de finansiella resultaten analyseras försäkringsersättningar, premieinbetalningar och kapitalavkastning för en femårsperiod. För mer information, se förvaltningsberättelsen i respektive försäkringsföretag.

Premieinbetalningar

Premieinbetalningarna i ett tioårigt perspektiv framgår av nedanstående diagram. De låga premieinbetalningarna för åren 2009 till 2011 möjliggjordes främst av stora avvecklingsvinster i AFA Sjukförsäkring. Dessa grundar sig i en väsentligt minskad sjukfrånvaro i samhället som beror på den lagändring som trädde i kraft år 2008. Från 2009 till 2016 har premiesatserna varit noll inom AFA Sjukförsäkring. Åren 2012 till 2016 har AFA Sjukförsäkring dessutom återbetalat premier som avser tidigare inbetalda premier för åren 2004 till 2008.

Premieinbetalningar fördelade på ersättningsbara händelser, mnkr

Kapitalavkastning

Under tioårsperioden 2007–2016 uppgick AFA Försäkrings ackumulerade avkastning till 87,9 procent. Den aktiva avkastningen uppgick under samma period till 2,3 procentenheter, vilket innebär en aktiv avkastning på 0,1 procentenheter per år.

AFA FÖRSÄKRING

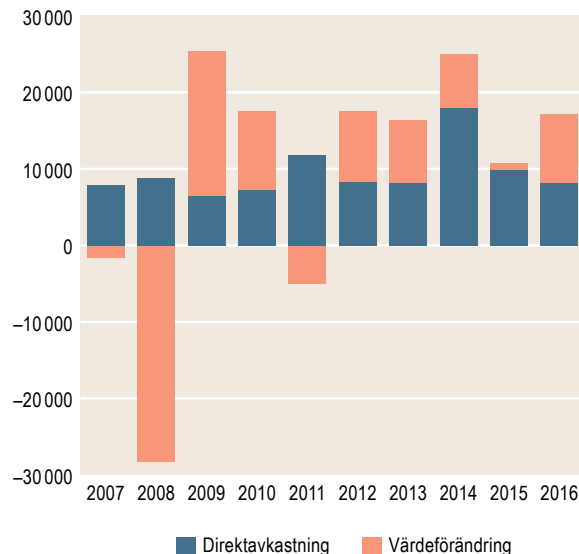
År	Avkastning innehav	Avkastning normalportfölj	Aktiv avkastning
2007–2016	87,9%	85,6%	2,3%
Genomsnittlig avkastning per år	6,5%	6,4%	0,1%

AFA Försäkrings globala aktieindex steg under året med drygt 16 procent. I Sverige gav aktiemarknaden en avkastning på knappt tio procent. Räntan på långa (10-åriga) svenska reala statsobligationer föll under året från -0,5 procent till -1,4 procent. Även långa nominella svenska statsobligationsräntor sjönk, från 1,0 procent till 0,5 procent.

Totalavkastningen för AFA Försäkring uppgick under 2016 till 9,8 procent. För företagen i AFA Försäkring var avkastningen under året följande:

- AFA Sjukförsäkring: 10,3 procent
- AFA Trygghetsförsäkring: 7,8 procent
- AFA Livförsäkring: 7,9 procent

Kapitalavkastning uppdelad på direktavkastning och värdeförändring, mnkr

Totalavkastningstabell för placeringar

	Marknadsvärden				Totalavkastning	
	2016		2015		2016	2015
	mnkr	%	mnkr	%	%	%
Räntebärande nominellt	59 318	30	62 070	32	1,7	0,5
Räntebärande realt	29 110	15	28 761	15	8,4	1,1
Aktier	61 212	31	59 485	31	12,9	4,2
Fastigheter	30 852	16	27 131	14	18,2	17,8
Alternativa investeringar	16 700	8	15 601	8	15,0	21,3
Valuta	-	-	-	-	0,0	0,1
Allokeringsportfölj	82	0	0	0	0,0	0,1
Totalt	197 274	100	193 048	100	9,8	5,7

Bidragsanalys år 2016, %

	Normalportfölj	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Förvaltningsbidrag
Räntebärande nominellt	33	1,5	1,7	0,1
Räntebärande realt	15	7,9	8,4	0,1
Aktier	31	11,2	12,9	0,5
Fastigheter	13	14,0	18,2	0,6
Alternativa investeringar	8	15,0	15,0	-
Valuta	-	-	0,0	0,0
Taktisk allokering	-	-	0,3	0,3
Totalt	100	8,2	9,8	1,6

Tillgångsslaget alternativa investeringar har i längre tidsserier ett absolutavkastningskrav på tio procent årligen som index.

Försäkringsersättningar

Kostnaden för försäkringsersättningar består av dels utbetalda försäkringsersättningar, dels förändring i de avsättningar som görs för att täcka oreglerade skador. Diagrammet nedan visar hur dessa båda variabler har förändrats över tid. Utbetalningarna har utvecklats relativt stabilt, och det är främst variationen i avsättningarna som ger upphov till förändringar i kostnaden för försäkringsersättningarna. Detta förklaras av att skadeersättning i ett pågående ärende utbetalas över lång tid – i genomsnitt i tio år. Ändringar i lagar och regelverk som påverkar avsättningarna direkt kommer att påverka utbetalningsnivån med stor eftersläpning i tid.

Sjukdom är den ersättningsgrundande händelse inom AFA Försäkring som utbetalar mest ersättning och som vanligtvis uppvisar den största förändringen i avsättningarna mellan åren. Avvecklingsvinster under åren 2008 till 2012 har gjort att behovet av avsättningar har minskat. Variationen i utfallet för 2013 till 2016 beror främst på variationer i marknadsräntor.

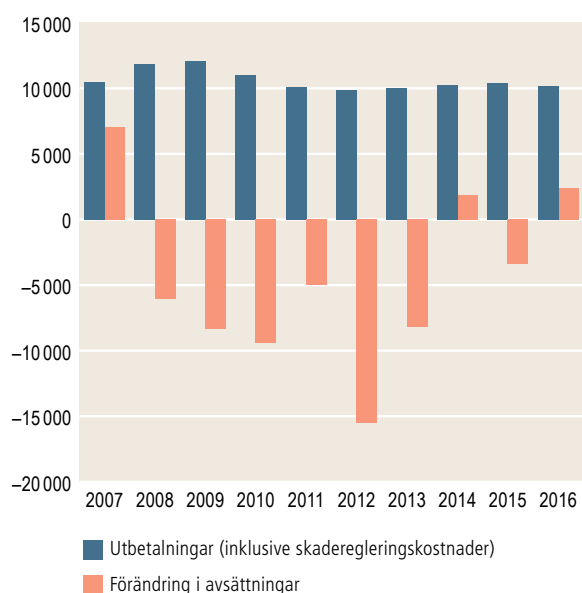
Försäkringsersättningar för dödsfall är relativt stabila under perioden medan försäkringsersättningarna för arbets-

brist varierade kraftigt mellan år beroende på situationen på arbetsmarknaden. Exempelvis ökade kostnaderna 2009 och 2013 på grund av fler friställningar.

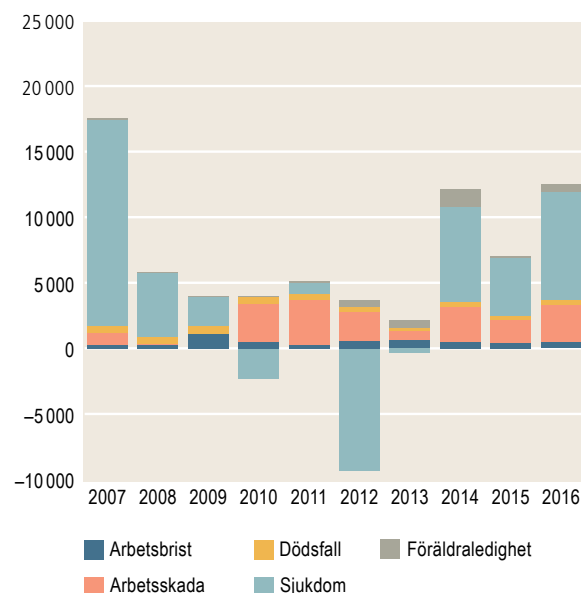
Försäkringsersättningarna för arbetsskada ökade 2010 vilket berodde på villkorsförändringar. Försäkringsersättningarna fortsatte också att vara höga under 2011 och 2012 vilket berodde på under året sjunkande diskonteringsräntor och ökade avsättningar för skaderegleringskostnader. Variationen i utfallet för 2013 till 2016 beror främst på variationer i marknadsräntor.

Försäkringsersättningar för föräldraledighet har fördubblats mellan åren 2013 och 2014. Detta beror på att den nya försäkringen föräldrapenningtillägg (FPT) började gälla 2014.

Försäkringsersättningar fördelade på utbetalningar och nya avsättningar, mnkr

Försäkringsersättningar fördelade på ersättningsgrundande händelser, mnkr

AFA FÖRSÄKRING

Resultatöversikt 1 januari–31 december

mnkr	AFA Försäkring		AFA Sjukförsäkring		AFA Trygghetsförsäkring		AFA Livförsäkring	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
INTÄKTER								
Premieintäkter	-1 778	-4 649	-2 609	-5 369	291	178	540	542
Kapitalavkastning	17 225	10 739	14 265	9 041	2 528	1 534	432	164
Resultatandel joint venture	296	176	296	176	-	-	-	-
Summa intäkter	15 743	6 266	11 952	3 848	2 819	1 712	972	706
KOSTNADER								
Försäkringsersättningar	-12 595	-7 048	-8 916	-4 635	-2 842	-1 724	-837	-688
Administrativa driftkostnader	-827	-694	-478	-410	-291	-222	-58	-62
Kostnader för forskning	-156	-192	-83	-75	-61	-105	-12	-13
Summa kostnader	-13 578	-7 934	-9 477	-5 120	-3 194	-2 051	-907	-763
RÖRELSERESULTAT	2 165	-1 668	2 475	-1 272	-375	-339	65	-57
ÅRETS RESULTAT	1 886	-1 053	2 070	-768	-288	-268	104	-17

Ekonomisk ställning per den 31 december

mnkr	AFA Försäkring		AFA Sjukförsäkring		AFA Trygghetsförsäkring		AFA Livförsäkring	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Balansomslutning	207 273	194 659	163 375	153 306	37 353	35 208	6 545	6 149
Placeringstillgångar	203 771	188 475	160 921	148 704	36 729	34 089	6 121	5 686
Försäkringstekniska avsättningar (FTA)	100 869	98 501	78 881	77 287	20 216	19 419	1 772	1 795
Eget kapital	80 806	78 910	65 471	63 396	11 746	12 035	3 589	3 484

Nyckeltal

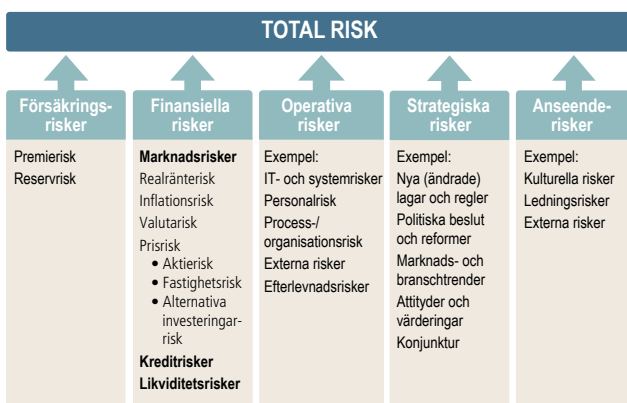
	AFA Försäkring		AFA Sjukförsäkring		AFA Trygghetsförsäkring		AFA Livförsäkring	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Totalavkastningsprocent	9,8	5,7	10,3	6,0	7,8	5,1	7,9	2,6
Driftkostnader för skadereglering i % av utbetalda försäkringsersättningar	4,7	5,0	3,2	2,8	11,5	15,5	1,9	2,5
Driftkostnader för kapitalförvaltning i % av förvaltad kapital	0,07	0,06	0,06	0,06	0,07	0,06	0,12	0,12
Konsolideringskapital, mnkr	95 233	93 103	75 883	73 399	15 014	15 437	4 336	4 272
Konsolideringskapital i % av FTA	94	95	96	95	74	79	245	238

I tabellerna ovan avser AFA Försäkring de tre försäkringsföretagen tillsammans. AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring redovisas inklusive koncernvärden för dotterföretag. AFA Livförsäkring redovisas som om företaget konsoliderats i en koncern.

Risker

AFA Försäkring arbetar kontinuerligt med riskhantering. Syftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskerna i verksamheterna är väl avvägda mot varandra och mot uppdragen. Riskhanteringen inriktas på att identifiera, mäta och analysera de risker som hotar uppfyllandet av de finansiella målen. Riskexponeringen beskriver vilken risk AFA Försäkring är utsatt för och hur den påverkas av vad som görs i den löpande riskhanteringen.

AFA Försäkrings risker delas upp i fem kategorier: försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker. En beskrivning av försäkringsföretagens risker och riskhantering återfinns i not 2 i respektive årsredovisning.

Kapitalkrav och tillgängligt kapital

Solvens II-regelverket ställer krav på försäkringsföretagen att beakta riskerna i företagets tillgångar och skulder. De försäkringstekniska avsättningarna (FTA) värderas utifrån ”bästa skattning” av värdet av företagets försäkringsåtaganden plus en riskmarginal. Den del av företagets tillgångar, värderade utifrån en Solvens II-balansräkning, som överstiger FTA utgör dess kapitalbas. Solvens II-regelverket innefattar bestämmelser gällande storleken på kapitalbasen. Utifrån de risker som företaget tar räknas ett minimikapitalkrav (Minimum Capital Requirements, MCR) och solvenskapitalkrav (Solvency Capital Requirements, SCR) fram. Kapitalbasen ska till var tid täcka dessa krav. Om kapitalbasen underskrider SCR måste riskreducerande och/eller kapitalstärkande åtgärder vidtas. Om kapitalbasen under-

skrider MCR måste omedelbara åtgärder vidtas under övervakning av tillsynsmyndigheten. Företag kan välja att beräkna sitt solvenskapitalkrav (SCR) med en förutbestäm standardformel, eller ansöka om att få använda en intern modell. Vidare kräver Solvens II att företagen ska ha en kvalitetsindeldad kapitalbas som minst ska uppgå till SCR.

Försäkringsföretagen inom AFA Försäkring använder standardformeln och uppfyller kapitalkraven under 2016.

AFA Försäkring, kapitalkrav och kapitalbas	2016
SCR	39 163
Kapitalbas	91 502

Finansiell riskexponering på balansräkningen

Nedan redovisas den finansiella riskexponeringen på AFA Försäkrings balansräkning under ett år uttryckt som Value at Risk (VaR). VaR definieras som den med en viss sannolikhet (97,5 procent) förväntade förlusten från ogynn-samma marknadsrörelser över ett år.

Vid utgången av 2016 hade de tre försäkringsföretagen inom AFA Försäkring finansiella risker på sammanlagt 24,2 miljarder kronor brutto om perfekt korrelation mellan samtliga risker antages. Till följd av långt driven diversifiering av tillgångarna reducerades de finansiella riskerna med 14,5 miljarder kronor. Den finansiella nettorisken stannade därför på 9,7 miljarder kronor.

AFA Försäkring, VaR, mdkr	2016-12-31	2015-12-31
Ränterisk	1,9	4,0
Aktierisk	7,9	9,5
Fastighetsrisk	5,2	5,1
Alternativa investeringar-risk	4,3	2,5
Valutarisk	4,9	6,0
Summa risker, brutto¹⁾	24,2	27,1
Diversifieringseffekt mellan tillgångsslag	-14,5	-16,4
Summa risker, netto¹⁾	9,7	10,7

¹⁾ Summa risker netto beräknas med observerade korrelationer inom och mellan tillgångsslag uppdelade på typ och geografisk region. Vid beräkning av summa risker brutto sätts dessa till 1.

INNEHÅLL

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	21
VINSTDISPOSITION	30
RESULTATRÄKNING	32
BALANSRÄKNING	36
KASSAFLÖDESANALYS	40
FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL	42
NOTUPPLYSNINGAR	44
UNDERSKRIFTER	90
REVISIONSBERÄTTELSE	91
GRANSKNINGSRAPPORT	94

Styrelsen och verkställande direktören för AFA Sjukförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502033-0642 (AFA Sjukförsäkring) avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari–31 december 2016.

ORGANISATION

AFA Sjukförsäkring är moderföretag i AFA Sjukförsäkringskoncernen. Företagets uppgift är att på uppdrag av arbetsmarknadens parter tillhandahålla kollektivavtalade försäkringar för den svenska arbetsmarknaden som ger ersättning vid sjukdom och föräldraledighet. AFA Sjukförsäkring hanterar avtalsgruppsjukförsäkringarna (AGS och AGS-KL), en försäkring vid sjuklivränta, en premiefrielseförsäkring, en avgiftsbefrielseförsäkring samt en föräldrapenningtilläggsförsäkring (FPT).

Dotterföretaget AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolags, organisationsnummer 516401-8615 (AFA Trygghetsförsäkring), uppgift är att åt arbetsmarknadens parter förvalta försäkringsöverenskommelser avseende arbetsskador. AFA Trygghetsförsäkring hanterar trygghetsförsäkringar vid arbetsskada (TFA och TFA-KL) samt den förlängda livräntan.

Verksamheten bedrivs i lokaler i centrala Stockholm, där företaget har sitt säte. Adress till företagets huvudkontor är AFA Sjukförsäkring, 106 27 Stockholm.

Vinstutdelning till aktieägare får enligt bolagsordningen inte ske.

ÄGARSTRUKTUR

AFA Sjukförsäkring är ett försäkringsföretag som ägs gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO.

AFA Sjukförsäkring (moderföretaget) upprättar koncernredovisning för AFA Sjukförsäkringskoncernen (koncernen). Samtliga koncernföretag redovisas i not 12. AFA Sjukförsäkringskoncernen upprättar sin koncernredovisning enligt det internationella regelverket IFRS medan redovisning i juridiska personer görs enligt så kallad lagbegränsad IFRS.

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502000-9659 (AFA Livförsäkring), är tre försäkringsföretag som har gemensam ledning. AFA Livförsäkring är ett livförsäkringsföretag som ägs gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO. Med AFA Försäkring menas i denna årsredovisning den gemensamma organisationen för de tre försäkringsföretagen. Med AFA Försäkringsgruppen

menas AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring i enlighet med definitionen i 19 kap. 1 § FRL.

FINANSIERING AV FÖRSÄKRINGARNA

Kapitalavkastningen är en viktig del av finansieringen av försäkringarna och bidrar över tid högst väsentligt till att hålla försäkringspremierna på en låg nivå. Detta förhållande betyder att branschförekommande nyckeltal baserade på premieintäkter inte är relevanta vid bedömning av koncernens och moderföretagets ekonomiska ställning. Under de senaste tio åren har 100 procent av koncernens och moderföretagets finansiering genererats via kapitalavkastning eftersom premieintäkterna totalt varit negativa på grund av premieåterbetalningar.

VERKSAMHET

Försäkringstagare och försäkrade

Antalet försäkringsavtal i AFA Sjukförsäkring inom avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS och AGS-KL) har minskat under året och uppgick vid utgången av år 2016 till 229 400 tecknade avtal (231 000). Antalet försäkrade inom Svenskt Näringsliv/LO-området är cirka 1,6 miljoner samt inom kommun- och landstingsområdet cirka 1,2 miljoner.

Antalet försäkringsavtal inom föräldrapenningtillägg (FPT) uppgick 2016 till 209 900 avtal (209 600) och antalet försäkrade är cirka 1,5 miljoner.

Antalet arbetsgivare som tecknat trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA och TFA-KL) i AFA Trygghetsförsäkring ökade under året marginellt. Vid årets utgång uppgick antalet tecknade avtal till 219 900 (218 400). Försäkringarna TFA och TFA-KL omfattar cirka 4,2 miljoner anställda på den svenska arbetsmarknaden och cirka 0,2 miljoner egenföretagare.

Skadeutveckling

Antalet nyanmälda skador i avtalsgruppsjukförsäkringen ökade till cirka 132 100 (124 600) under år 2016.

Antalet nyanmälda skador i trygghetsförsäkringen uppgick under år 2016 till cirka 80 400, en ökning med cirka 800 jämfört med året innan.

Antalet anmälningar om föräldraledighet till försäkringen om föräldrapenningtillägg (FPT) uppgick under 2016 till cirka 22 500 (18 700).

Förebyggande arbete inom arbetslivet

Arbetsmarknadens parter har valt att lägga flertalet av de kollektivavtalade riskförsäkringarna inom AFA Sjukförsäkringskoncernen. Förutom att administrera dessa försäkringar arbetar koncernen aktivt med insatser som syftar till att minska och förebygga arbetsskador och sjukfrånvaro i samhället. Genom att bidra till att göra arbetsplatser så säkra och trygga som möjligt med målet att ingen ska behöva skadas eller bli sjuk av sitt arbete kan arbetsskador och ohälsa minska långsiktigt, och därmed också kostnaderna för försäkringarna. På detta sätt är det förebyggande arbetet ett tydligt mervärde i de kollektivavtalade försäkringarna.

Koncernen arbetar förebyggande på både kort och lång sikt. Bland annat tillhandahåller koncernen systemlösningar som stöder företag och organisationer i deras systematiska arbetsmiljöarbete. Koncernen bidrar också till forskning och utveckling inom arbetsmiljö- och hälsoområdet, både genom direkta anslag till projekt och program och genom den unika skadedatabasen som med information om 13 miljoner försäkringsärenden sedan 1970-talet utgör en solid grund för forskning och informationsinsatser. Dessutom arbetar koncernen aktivt med att sprida kunskap och resultat av den förebyggande verksamheten.

Under året har koncernen kostnadsfört 144 miljoner kronor (179) för forskning och utveckling. Moderföretaget har kostnadsfört 84 miljoner kronor (74) för forskning och utveckling. Totalt har 15 nya FoU-projekt beviljats (11). Totalt i koncernen beviljades 37 nya FoU-projekt (35).

Utveckling på de finansiella marknaderna

2016 präglades av en tilltagande global osäkerhet, både ekonomiskt och politiskt, och året bjöd på ett par överraskningar med finansiell turbulens som följd. Då året summeras står det dock klart att många indikatorer pekar åt rätt håll och att 2016 blev ytterligare ett år då risktagande belönades.

Året inleddes med fortsatta farhågor kring Kinas ekonomi vilket gjorde att prisfallet på råvaror och energi, som började redan under mitten av 2014, accelererade. Under årets tre första veckor föll råoljepriset med nästan 25 procent. Detta skapade oro på de finansiella marknaderna; sex veckor in på 2016 hade världsindex för aktier fallit med 13 procent. De följande tre månaderna präglades dock av återhämtning.

Britternas ja den 23 juni till utträde ur den europeiska unionen överraskade marknaderna med kraftiga börsfall

som följd; den svenska börsen backade med nära åtta procent den första handelsdagen efter folkomröstningen. Nästan omedelbart vände dock marknaderna uppåt igen och detta blev inledningen till en fyramånadersperiod av stark börsutveckling. Ett kraftigt försvagat brittiskt pund blev den enda noterbara finansiella effekten under året av resultatet i folkomröstningen.

Mönstret upprepades i samband med det amerikanska presidentvalet, där ett oväntat och för marknaderna förmodat negativt utfall istället strax vändes till optimism. Förhoppningar om bland annat lägre företagsbeskattning och ökade finanspolitiska satsningar med åtföljande högre inflationsförväntningar resulterade i stigande räntor och högre börskurser.

Internationella valutafondens (IMF) senaste prognos visade på en i stort sett oförändrad global tillväxt för 2016. Inflationstalen steg något för industriländerna, dock oftast från mycket låga nivåer. De mest positiva signalerna återfanns i arbetsmarknadsstatistiken med generellt fallande arbetslöshetstal och där de flesta länder och regioner, med undantag för euroområdet, uppvisade siffror i nivå med före finanskrisen. Sverige hade per tredje kvartalet en årlig BNP-tillväxttakt på 2,8 procent samtidigt som inflationen under 2016 steg till 1,7 procent. Arbetslösheten sjönk till 6,9 procent.

Efter ett års väntan genomförde USA:s centralbank i december ett andra steg i höjningen av den amerikanska styrräntan. Räntan höjdes med en kvarts procentenhet till 0,75 procent. Den europeiska centralbanken ECB sänkte under 2016 sin styrränta med 0,05 procent till 0,00 procent. Den svenska riksbanken sänkte under året styrräntan från -0,35 procent till -0,50 procent.

Kapitalmarknadernas utveckling under 2016 kan sammanfattas i följande siffror:

Räntan på 10-åriga svenska statsobligationer slutade året på 0,5 procent, vilket var en halv procentenhet lägre än årets ingångsnivå. Som lägst stod dock den långa statsräntan i mitten av augusti då den tangerade nollstrecket. Den svenska aktiemarknaden steg med tio procent. Även världsindex för aktier steg med tio procent i lokala valutor och cirka 18 procent mätt i svenska kronor. Den svenska kronan försvagades under året med nio procent mot dollarn och fem procent mot euron.

AFA Sjukförsäkringskoncernen har, med hänsyn tagen till företagets goda konsolidering, en försiktig finansiell strategi

som uttrycks i dess normalportföljer. Vid utgången av året hade koncernen en betydande finansiell styrka med en fonderingskvot på 203 procent (195). Per samma datum hade moderföretaget en fonderingskvot på 201 procent (195).

Risker

Under året har koncernens och moderföretagets försäkringsrisk varit oförändrad. Det samlade strategiska finansiella risktagandet i koncernens normalportföljer ökade något under 2016. I AFA Sjukförsäkring ökade andelen fastigheter och i AFA Trygghetsförsäkring ökade både andelen aktier och fastigheter. I bägge företagen möttes dessa förändringar med en minskad andel nominella räntebärande värdepapper. I not 2 beskrivs koncernens och moderföretagets risker och riskhantering.

Förändringar i solvens- och redovisningsregelverken

Den 1 januari 2016 trädde det nya europeiska solvensregelverket, Solvens II, i kraft. Regelverket innebär en harmoniserad, övergripande och riskrelaterad solvensordning som avser att främja konkurrensen inom EU och samtidigt stödja en effektiv kapitalplanering och företagens egen riskhantering. Härigenom ska skyddet av de försäkrades intressen stärkas. Europeiska kommissionen har beslutat om en förordning med solvensregler som är direkt tillämpliga för medlemsstaterna. Kommissionen och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) har beslutat om bindande tekniska standarder och tillämpningsråd. I Sverige har direktivet genomförts genom ändringar i försäkringsrörelselagen.

AFA Försäkring har i flera års tid arbetat med att anpassa verksamheten till regelverkets krav. Bland de viktigaste resultaten av detta arbete kan nämnas framtagande av en Solvens II-anpassad styrningsmodell för risker, genomförande av egna risk- och solvensbedömningar (FLAOR/ORSA), kartläggning och implementering av nya krav för tillsynsrapportering och publik rapportering, framtagande av rapporteringslösning för interimis- och Solvens II-rapportering samt utbildning av AFA Försäkrings styrelseledamöter gällande det nya regelverket.

Solvens II ställer krav på försäkringsföretagen att upprätta en särskild Solvens II-balansräkning som beaktar riskerna i företagets tillgångar och skulder. Kapitalbasen i

denna balansräkning ska minst täcka ett stipulerat solvenskapitalkrav (SCR). Företagen kan välja att beräkna sitt SCR med en förutbestämd modell, standardformeln, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Försäkring har valt att använda standardformeln.

AFA Försäkring har under 2016 levererat de kvantitativa tillsynsrapporterna rörande bland annat Solvens II-balansräkningsvärderade tillgångar, skulder, kapitalbas och kapitalkrav som regelverket kräver. Under året har AFA Försäkring även arbetat med kvalitativa tillsynsrapporter och offentliga rapporter som ska levereras för första gången i maj 2017. Dessa beskriver aspekter av företagets och försäkringsgruppens verksamhet, resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, solvens och finansiering.

Även på redovisningsområdet sker en utveckling av gällande regelverk. Utvecklingen av den internationella redovisningsstandarden IFRS 17 avseende redovisning av försäkringskontrakt har pågått under flera år under ledning av International Accounting Standards Board (IASB). Fas II av standarden syftar till att formulera principer för enhetlig värdering av försäkringskontrakt samt att öka jämförbarhet mellan företag genom krav på presentation och upplysningar. Den slutliga standarden beräknas presenteras i början av 2017. Något obligatoriskt tillämpningsdatum har ännu inte fastställts.

Verksamhetsutveckling

Digitalisering av AFA Försäkrings verksamhet

Under 2016 har arbetet fortsatt med att förverkliga målen i AFA Försäkrings kanalstrategi som uppdaterades under slutet av 2015. Målet med kanalstrategin är en utökad digitaliserad och automatiserad hantering, med en enklare och smidigare process för kunderna, kortare ledtider, minskade hanteringskostnader och lägre miljöpåverkan som följd. En automatiserad hantering erbjuder bättre förutsättningar för effektiva samarbeten med externa parter och säkerställer en tillförlitlig process. Detta gör det också enklare för AFA Försäkring att arbeta för att alla som är berättigade till ersättning också får det.

Fokus under 2016 har legat på att digitalisera och automatisera moment i anmälningsprocessen samt ökade möjligheter för kunderna att kontakta AFA Försäkring digitalt. Som ett resultat av detta arbete kan den försäkrade idag välja att lämna kompletterande uppgifter digitalt istället för

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

per brev eller telefon. AFA Försäkring har också förbättrat flera delar av den digitala anmälan.

Under 2016 har arbete även pågått med att skapa digitala tjänster för de arbetsgivare som vill anmäla avtalsgruppsjukförsäkringen samt premiefrielseförsäkringen vid sjukdom och föräldradighet åt sina privatanställda och kooperativt anställda arbetare, detta efter att LO och Svenskt Näringsliv respektive LO och KFO år 2015 gav arbetsgivare möjlighet att anmäla. Idag finns två digitala tjänster för anmälan tillgängliga för arbetsgivare: en tjänst där en anmälan i taget görs och en tjänst där man med hjälp av en fil kan ladda upp flera anmälningar samtidigt.

Personal

Koncernen

Medelantalet anställda under år 2016 uppgick till 571 (559) varav 64 procent (65) var kvinnor. Se vidare not 25.

För en redogörelse av principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen, se not 25.

Moderföretaget

Medelantalet anställda under år 2016 uppgick till 269 (277) varav 61 procent (64) var kvinnor. Se vidare not 25.

För en redogörelse av principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen, se not 25.

FEMÅRSÖVERSIKT, KONCERNEN

RESULTAT, mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Premieintäkter	-2 318	-5 192	-6 551	-10 942	-17 111
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	-638	-292	416	767	1 174
Försäkringsersättningar	-11 758	-6 360	-11 180	-919	6 678
Driftkostnader	-769	-632	-585	-432	-502
Övriga tekniska kostnader	-144	-179	-114	-201	-120
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-15 627	-12 655	-18 014	-11 727	-9 881
Kapitalavkastning	17 431	10 864	23 886	15 026	15 996
Resultat från andelar i joint venture-företag	296	176	53	-24	-76
Resultat före skatt	2 100	-1 615	5 925	3 275	6 039
ÅRETS RESULTAT	1 782	-1 038	4 618	2 424	6 707
PREMIENIVÅER, %					
Svenskt Näringsliv/LO-området	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Svenskt Näringsliv/PTK-området	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01
Kooperativa området TFA arbetare	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kooperativa området TFA tjänstemän	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01
Kommunala området	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
EKONOMISK STÄLLNING, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Placeringsstillgångar	197 650	182 789	188 557	179 844	194 171
Kassa och bank	1 979	4 361	4 018	4 074	4 791
Försäkringstekniska avsättningar	99 097	96 706	99 885	98 015	106 039
Balansomslutning	200 728	188 514	195 568	185 618	200 716
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	77 217	75 426	76 410	72 084	69 404
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	13 680	13 406	13 940	12 634	11 763
Totalt konsolideringskapital	90 897	88 832	90 350	84 718	81 167
NYCKELTAL, %	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeprocent	-507,2	-122,5	-171,0	-8,4	39,0
Driftkostnadsprocent	-33,2	-12,2	-9,1	-3,9	-2,9
Totalkostnadsprocent	-540,4	-134,7	-180,1	-12,3	36,1
Direktavkastningsprocent ¹⁾	4,6	5,1	5,0	4,6	4,4
Totalavkastningsprocent ²⁾	9,9	5,8	13,9	8,8	9,0
Konsolideringskapital i % av FTA	92	92	91	86	77
Konsolideringsgrad	-3 921,4	-1 710,9	-1 379,2	-774,2	-474,1
<i>Driftkostnader för skadereglering i procent av utbetalda försäkringsersättningar</i>	4,9	5,2	5,6	4,4	4,1
<i>Driftkostnader för finansförvaltning i procent av förvaltad kapital</i>	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06
Solvensrelaterade nyckeltal³⁾ (avser AFA Försäkringsgruppen)					
Kapitalbas	91 502				
<i>varav primärkapital</i>	91 502				
Minimikapitalkrav	10 346				
Solvenskapitalkrav	39 163				

¹⁾ Direktavkastning beräknas utifrån andelen direktavkastning i förhållande till totalavkastning enligt samma princip som i totalavkastningstabell.

²⁾ Totalavkastning redovisas enligt metod i totalavkastningstabell vilket också är det mått som används internt.

³⁾ Från och med den 1 januari 2016 ska solvensrelaterade uppgifter lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 har ingen omräkning skett för tidigare perioder.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

FEMÅRSÖVERSIKT, MODERFÖRETAGET

RESULTAT, mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Premieintäkter	-2 609	-5 369	-6 721	-11 107	-17 276
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	-509	-234	334	767	1 174
Försäkringersättningar	-8 817	-4 623	-8 571	-219	8 838
Driftkostnader	-415	-408	-270	-196	-259
Övriga tekniska kostnader	-84	-74	-50	-108	-47
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-12 434	-10 708	-15 278	-10 863	-7 570
Kapitalavkastning	12 769	7 569	19 366	12 185	13 261
Resultat före skatt	335	-3 139	4 088	1 322	5 691
ÅRETS RESULTAT	1 047	-3 859	7 203	-223	12 914
PREMIENIVÅER, %					
Svenskt Näringsliv/LO-området	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kommunala området	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EKONOMISK STÄLLNING, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Placeringsstillgångar	150 016	139 864	150 647	144 532	160 056
Kassa och bank	1 309	3 314	3 155	3 079	3 573
Försäkringstekniska avsättningar	78 881	77 287	80 155	78 967	85 903
Balansomslutning	158 160	150 422	160 941	153 711	169 566
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	<i>40 671</i>	<i>39 624</i>	<i>43 483</i>	<i>36 334</i>	<i>36 557</i>
<i>Obeskattade reserver</i>	<i>26 510</i>	<i>27 165</i>	<i>25 034</i>	<i>32 950</i>	<i>31 265</i>
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	<i>3 528</i>	<i>3 324</i>	<i>4 516</i>	<i>2 485</i>	<i>2 445</i>
Totalt konsolideringskapital	70 709	70 113	73 033	71 769	70 267
NYCKELTAL, %	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeprocent	-338,0	-86,1	-127,5	-2,0	51,2
Driftkostnadsprocent	-15,9	-7,6	-4,0	-1,8	-1,5
Totalkostnadsprocent	-353,9	-93,7	-131,5	-3,7	49,7
Direktavkastningsprocent ¹⁾	4,7	5,1	5,0	4,5	4,3
Totalavkastningsprocent ²⁾	10,3	6,0	14,1	9,0	9,0
Konsolideringskapital i % av FTA	90	91	91	91	82
Konsolideringsgrad	-2710,2	-1 305,9	-1 086,6	-646,2	-406,7
<i>Driftkostnader för skadereglering i procent av utbetalda försäkringersättningar</i>	<i>1,8</i>	<i>2,6</i>	<i>2,8</i>	<i>1,8</i>	<i>1,8</i>
<i>Driftkostnader för finansförvaltning i procent av förvaltad kapital</i>	<i>0,06</i>	<i>0,06</i>	<i>0,06</i>	<i>0,06</i>	<i>0,07</i>
Solvensrelaterade nyckeltal³⁾					
Kapitalbas	80 053				
<i>varav primärkapital</i>	<i>80 053</i>				
Minimikapitalkrav	7 921				
Solvenskapitalkrav	31 684				

¹⁾ Direktavkastning beräknas utifrån andelen direktavkastning i förhållande till totalavkastning enligt samma princip som i totalavkastningstabell.

²⁾ Totalavkastning redovisas enligt metod i totalavkastningstabell vilket också är det mått som används internt.

³⁾ Från och med den 1 januari 2016 ska solvensrelaterade upplysningar lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 har ingen omräkning skett för tidigare perioder.

VERKSAMHETENS RESULTAT**Premieintäkter**

Tack vare en god konsolidering beslutade styrelsen att för åttonde året i rad sätta premiesatserna för försäkringarna inom AFA Sjukförsäkring till noll procent av lönesumman.

I mars 2016 beslutade styrelsen för AFA Sjukförsäkring att retroaktivt sänka premierna till noll procent av lönesumman för arbetsgivare inom privat sektor för sjukförsäkringen AGS och avgiftsbefrielseförsäkringen avseende premieåret 2004. I november 2016 verkställde företaget den retroaktiva premiesänkningen och återbetalade 2 573 miljoner kronor till de privata arbetsgivarna.

För AFA Trygghetsförsäkring behölls premienivån på 0,01 procent av lönesumman för arbetsgivare inom Svenskt Näringsliv/LO-kollektivet och 0,01 procent för arbetsgivare inom kommuner och landsting. Premienivån för arbetsgivare inom Svenskt Näringsliv/PTK-området höjdes till 0,03 procent under 2016. För arbetsgivare inom det kooperativa området höjdes premien till 0,03 procent för kollektivet tjänstemän medan nivån för kollektivet arbetare behölls på 0,01 procent.

Koncernen

För räkenskapsåret 2016 uppgick premieintäkterna i koncernen till –2 318 miljoner kronor (–5 192).

Moderföretaget

För räkenskapsåret 2016 uppgick premieintäkterna i moderföretaget till –2 609 miljoner kronor (–5 369).

Premienivån för försäkringarna för arbetare inom enskild sektor och för anställda inom kommuner och landsting uppgick liksom föregående år till 0,0 procent av lönesummorna hos de anslutna företagen. Ökningen i premieintäkter beror på en lägre kreditering av premier för tidigare premieår under 2016 jämfört med 2015.

Försäkringsersättningar**Koncernen**

Kostnaderna för försäkringsersättningar i koncernen uppgick till 11 758 miljoner kronor (6 360). Årets skadeutbetalningar inklusive driftkostnader för skadereglering uppgick till 9 367 miljoner kronor (9 539) och avsättningar för oreglerade skador ökade med 2 391 miljoner kronor (minskade med 3 179).

Den underliggande skadekostnaden för år 2016 bedöms vara högre än för år 2015, främst beroende på högre löner. Se vidare not 4.

Moderföretaget

Kostnaderna för försäkringsersättningar i moderföretaget uppgick till 8 817 miljoner kronor (4 623). Årets skadeutbetalningar, inklusive driftkostnader för skadereglering, uppgick till 7 223 miljoner kronor (7 491) och avsättningar för oreglerade skador ökade med 1 594 miljoner kronor (minskade med 2 868).

Driftkostnader**Koncernen**

Koncernens totala driftkostnader uppgick till 1 426 miljoner kronor (1 260). Ökningen beror främst på åtagandet för Stöd för arbetsmiljöutbildning samt att byte av pensionsadministratör givit en koncerneffekt med ökade kostnader i koncernen för året. Se vidare not 5.

Moderföretaget

Moderföretagets totala driftkostnader uppgick till 668 miljoner kronor (720). Minskningen är främst hänförlig till en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden. Se vidare not 5.

Kapitalavkastning**Koncernen**

Koncernens totala kapitalavkastning uppgick till 16 793 miljoner kronor (10 572). Totalavkastningen för koncernens placeringstillgångar uppgick under år 2016 till 9,9 procent (5,8). Den aktiva avkastningen för noterade tillgångar uppgick till 1,0 procentenheter (–0,2).

Under tioårsperioden 2007–2016 har koncernens avkastning överträffat dess normalportföljsavkastning med sammantaget 2,5 procentenheter.

AFA Sjukförsäkring har under året begärt omprövning av tidigare taxeringar avseende avräkning av utländsk skatt hos Skatteverket. Skatteverket meddelande ett positivt beslut och återbetalade sammanlagt 404 miljoner kronor som återfinns i posten Övriga finansiella kostnader. Se vidare not 7.

I not 7 specificeras och utvärderas årets avkastning fördelad på olika tillgångsslag i en totalavkastningstabell och en bidragsanalys.

Moderföretaget

Moderföretagets totala kapitalavkastning uppgick till 12 260 miljoner kronor (7 335). Totalavkastningen för företags placeringstillgångar uppgick under år 2016 till 10,3 procent (6,0). Den aktiva avkastningen för noterade tillgångar uppgick till 1,3 procentenheter (−0,2).

Under tioårsperioden 2007–2016 har företags avkastning överträffat dess normalportföljsavkastning med sammanlagt 3,8 procentenheter.

AFA Sjukförsäkring har under året begärt omprövning av tidigare taxeringar avseende avräkning av utländsk skatt hos Skatteverket. Skatteverket meddelade ett positivt beslut och återbetalade sammanlagt 404 miljoner kronor som återfinns i posten Övriga finansiella kostnader. Se vidare not 7.

I not 7 specificeras och utvärderas årets avkastning fördelad på olika tillgångsslag i en totalavkastningstabell och en bidragsanalys.

Övriga tekniska kostnader

Övriga tekniska kostnader utgörs av anslag för forskning.

Koncernen

Koncernens kostnader för anslag för forskning uppgick till 144 miljoner kronor (179).

Moderföretaget

Moderföretagets kostnader för anslag för forskning uppgick till 84 miljoner kronor (74).

Obeskattade reserver

I september 2015 medgav Finansinspektionen AFA Sjukförsäkring dispens från reglerna om maximal avsättning i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om normalplan för skadeförsäkringsbolags redovisning av säkerhetsreserv (FFFS 2013:8). Dispensen omfattar redovisningsåren 2016–2018 och innebär att avsättningen till säkerhetsreserv får uppgå till maximalt 50 procent av avsättningen till oreglerade skador, såväl kända som okända. Årets avsättning till säkerhetsreserven uppgick till 7 555 miljoner kronor (2 131). Se vidare not 8.

Per den 31 december 2016 gjordes en upplösning av periodiseringsfond med 8 210 miljoner kronor (för 2015 gjordes ingen avsättning eller upplösning). Se vidare not 8.

Rörelseresultat

Koncernen

Rörelseresultatet i koncernen uppgick till 2 100 miljoner kronor (−1 615). Resultatförbättringen beror främst på en högre kapitalavkastning 2016 jämfört med 2015 som delvis motverkades av högre kostnader för försäkringsersättningar.

Moderföretaget

Rörelseresultatet i moderföretaget uppgick till 335 miljoner kronor (−3 139). En retroaktiv sänkning av premierna för år 2004 motverkades av en god kapitalavkastning under året.

VERKSAMHETENS STÄLLNING

Balansräkning

Koncernen

Balansomslutningen i koncernen ökade till 200 728 miljoner kronor (188 514).

Moderföretaget

Balansomslutningen i moderföretaget ökade till 158 160 miljoner kronor (150 422).

Placeringstillgångar

Koncernen

Placeringstillgångarna i koncernen uppgick till 197 650 miljoner kronor (182 789). Se vidare not 11–14 och 29–31.

Exponeringsmässigt bestod portföljen vid utgången av år 2016 till 45 procent (48) av räntebärande värdepapper, till 30 procent (30) av noterade aktier, till 16 procent (14) av fastigheter samt till 9 procent (8) av alternativa investeringar.

Moderföretaget

Placeringstillgångarna i moderföretaget uppgick till 150 016 miljoner kronor (139 864). Se vidare not 11–14 och 29–31.

Exponeringsmässigt bestod portföljen vid utgången av år 2016 till 43 procent (45) av räntebärande värdepapper, till 31 procent (31) av noterade aktier, till 17 procent (15) av fastigheter samt till 9 procent (9) av alternativa investeringar.

Försäkringstekniska avsättningar**Koncernen**

I koncernen består de försäkringstekniska avsättningarna av avsättning för oreglerade skador. Denna uppgick till 99 097 miljoner kronor (96 706).

Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader. Avsättningen för inträffade men ej rapporterade skador och skaderegleringskostnader utgör cirka 39 procent av den totala avsättningen. Se vidare not 1 och 18.

Moderföretaget

I moderföretaget består de försäkringstekniska avsättningarna av avsättning för oreglerade skador. Denna uppgick till 78 881 miljoner kronor (77 287).

Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader. Avsättningen för inträffade men ej rapporterade skador och skaderegleringskostnader utgör cirka 35 procent av den totala avsättningen. Se vidare not 1 och 18.

Eget kapital och konsolideringskapital**Koncernen**

Eget kapital i koncernen ökade till 77 217 miljoner kronor jämfört med 75 426 miljoner kronor föregående år. Konsolideringskapitalet ökade under året till 90 897 miljoner kronor (88 832) vilket motsvarar 92 procent (92) av de försäkringstekniska avsättningarna.

Moderföretaget

Eget kapital i moderföretaget ökade till 40 671 miljoner kronor jämfört med 39 624 miljoner kronor föregående år. Konsolideringskapitalet ökade under året till 70 709 miljoner kronor (70 113) vilket motsvarar 90 procent (91) av de försäkringstekniska avsättningarna.

Kassaflöde**Koncernen**

Kassa och bank i koncernen minskade med 2 382 miljoner kronor (ökade med 343).

Moderföretaget

Kassa och bank i moderföretaget minskade med 2 005 miljoner kronor (ökade med 159).

FRAMTIDSUTSIKTER

Vid förväntad utveckling av moderföretagets premieintäkter, försäkringsersättningar och driftkostnader krävs en totalavkastning på cirka 5,7 procent (6,1) på moderföretagets placeringstillgångar för att uppnå nollresultat i moderföretaget år 2017.

Varje procentenhets avkastning innebär cirka 1 500 miljoner kronor (1 500) i resultat för moderföretaget. Detta motsvarar i sin tur cirka 0,21 procentenheter (0,21) i premienivå för moderföretagets försäkringar.

Vid förväntad utveckling av dotterföretaget AFA Trygghetsförsäkrings premieintäkter, försäkringsersättningar och driftkostnader krävs en totalavkastning på cirka 6,6 procent (6,2) på dotterföretagets placeringstillgångar för att uppnå nollresultat i dotterföretaget år 2017.

Varje procentenhets avkastning innebär cirka 350 miljoner kronor (350) i resultat för dotterföretaget AFA Trygghetsförsäkring. Detta motsvarar i sin tur cirka 0,03 procentenheter (0,03) i premienivå för dotterföretagets försäkringar.

VINSTDISPOSITION

Koncernen

Koncernens fria egna kapital uppgick enligt koncernbalansräkningen till 41 300 miljoner kronor (38 413).

Moderföretaget

Enligt bolagsordningen får utdelning inte lämnas. Styrelsen föreslår att till bolagsstämans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan, balanseras i ny räkning.

Ingående fritt eget kapital	39 616 853 346
Årets resultat	1 047 323 482
Summa	40 664 176 828

RESULTATRÄKNING

mnkr

Koncernen

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	NOT	2016	2015
Premieintäkter		-2318	-5192
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		-638	-292
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-9367	-9539
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		-2391	3179
Summa försäkringsersättningar		-11758	-6360
Driftkostnader	5	-769	-632
Övriga tekniska kostnader	6	-144	-179
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-15627	-12655
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-15627	-12655
Kapitalavkastning	7		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		17573	16568
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		3285	4937
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-732	-1183
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-3333	-9750
<i>Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen</i>		638	292
Summa kapitalavkastning		17431	10864
Resultat från andelar i joint venture-företag	12	296	176
RESULTAT FÖRE SKATT		2100	-1615
Skatt på årets resultat	9	-318	577
ÅRETS RESULTAT		1782	-1038
Årets resultat hänförligt till:			
Ägare av moderföretaget		1808	-1014
Innehav utan bestämmande inflytande		-26	-24
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT		2016	2015
Årets resultat		1782	-1038
Övrigt totalresultat för året			
Poster som inte kommer att omklassificeras till årets resultat			
<i>Aktuariella vinster och förluster</i>		9	55
Summa övrigt totalresultat för året		9	55
TOTALRESULTAT FÖR ÅRET		1791	-983
Årets totalresultat hänförligt till:			
Ägare av moderföretaget		1817	-959
Innehav utan bestämmande inflytande		-26	-24

Moderföretaget

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	NOT	2016	2015
Premieintäkter		-2 609	-5 369
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	3	-509	-234
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-7 223	-7 491
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		-1 594	2 868
Summa försäkringsersättningar		-8 817	-4 623
Driftkostnader	5	-415	-408
Övriga tekniska kostnader	6	-84	-74
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-12 434	-10 708
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-12 434	-10 708
Kapitalavkastning	7		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		14 042	13 568
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		1 349	2 725
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-248	-804
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-2 883	-8 154
<i>Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen</i>		509	234
Summa kapitalavkastning		12 769	7 569
RESULTAT FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATT		335	-3 139
Bokslutsdispositioner			
<i>Erhållna koncernbidrag</i>		261	220
<i>Avsättning till säkerhetsreserv</i>	8	-7 555	-2 130
<i>Upplösning av periodiseringsfond</i>	8	8 210	-
Summa bokslutsdispositioner		916	-1 910
Resultat före skatt		1 251	-5 049
Skatt på årets resultat	9	-204	1 190
ÅRETS RESULTAT		1 047	-3 859
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT		2016	2015
Årets resultat		1 047	-3 859
Övrigt totalresultat för året		-	-
TOTALRESULTAT FÖR ÅRET		1 047	-3 859

RESULTATANALYS

mnkr

Koncernen

RESULTAT 2016	Sjuk-/olycksfall	Trygghetsförsäkring vid arbetsskada	Inkomstförsäkring och avgångsbidragsförsäkring	Totalt
Premieintäkter	-2 609	291	-	-2 318
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	-509	-129	-	-638
Försäkringsersättningar	-8 359	-2 856	-543	-11 758
Driftkostnader	-467	-295	-7	-769
Övriga tekniska kostnader	-84	-60	-	-144
FÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT	-12 028	-3 049	-550	-15 627

Moderföretaget

RESULTAT 2016	Sjuk-/olycksfall	Inkomstförsäkring och avgångsbidragsförsäkring	Totalt
Premieintäkter	-2 609	-	-2 609
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	-509	-	-509
Försäkringsersättningar	-8 274	-543	-8 817
Driftkostnader	-408	-7	-415
Övriga tekniska kostnader	-84	-	-84
FÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT	-11 884	-550	-12 434

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

Koncernen

TILLGÅNGAR	NOT	2016	2015
Immateriella tillgångar	10	3	15
Placeringstillgångar			
Rörelsefastigheter	11	734	743
Förvaltningsfastigheter	11,14	28565	25307
Andelar i joint venture	12	959	573
Andra finansiella placeringstillgångar	13,14,29,30		
<i>Aktier och andelar</i>		75012	72219
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>		82429	81357
<i>Utlåning till kreditinstitut</i>		7275	2124
<i>Derivat</i>		251	466
<i>Övriga finansiella placeringstillgångar</i>		2425	-
Summa andra finansiella placeringstillgångar		167392	156166
Summa placeringstillgångar		197650	182789
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring		7	10
Övriga fordringar	15	243	235
Summa fordringar		250	245
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	16	20	30
Kassa och bank		1979	4361
Summa andra tillgångar		1999	4391
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	826	1074
SUMMA TILLGÅNGAR		200728	188514

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

Koncernen

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	NOT	2016	2015
Eget kapital	22		
Eget kapital hänförligt till ägare av moderföretaget			
<i>Aktiekapital</i>		7	7
<i>Övriga bundna reserver</i>		34 842	35 912
<i>Balanserat resultat</i>		39 483	39 372
<i>Årets resultat</i>		1 817	-959
Summa eget kapital hänförligt till ägare av moderföretaget		76 149	74 332
Innehav utan bestämmande inflytande		1 068	1 094
Summa eget kapital		77 217	75 426
Försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	18	99 097	96 706
Andra avsättningar			
Avsättning för pensioner	25	911	906
Avsättning för skatter	19	13 680	13 406
Summa andra avsättningar		14 591	14 312
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	20	265	253
Derivat	14,21,30	1 261	161
Övriga skulder	23	7 658	842
Summa skulder		9 184	1 256
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	639	814
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		200 728	188 514

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

Moderföretaget

TILLGÅNGAR	NOT	2016	2015
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	11,14	10 475	8 975
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	12		
<i>Aktier i koncernföretag</i>		4 726	4 698
<i>Aktier i joint venture-företag</i>		468	378
Summa placeringar i koncernföretag och intresseföretag		5 194	5 076
Andra finansiella placeringstillgångar	13,14,29,30		
<i>Aktier och andelar</i>		61 781	59 791
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>		64 831	64 029
<i>Utfåning till kreditinstitut</i>		5 690	1 627
<i>Derivat</i>		200	366
<i>Övriga finansiella placeringstillgångar</i>		1 845	-
Summa andra finansiella placeringstillgångar		134 347	125 813
Summa placeringstillgångar		150 016	139 864
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring		0	4
Övriga fordringar	15	6 200	6 404
Summa fordringar		6 200	6 408
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	16	20	30
Kassa och bank		1 309	3 314
Summa andra tillgångar		1 329	3 344
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	615	806
SUMMA TILLGÅNGAR		158 160	150 422

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

Moderföretaget

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	NOT	2016	2015
Eget kapital	22		
Aktiekapital		7	7
Balanserat resultat		39617	43476
Årets resultat		1047	-3859
Summa eget kapital		40671	39624
Obeskattade reserver	8		
Säkerhetsreserv		26510	18955
Periodiseringsfond		-	8210
Summa obeskattade reserver		26510	27165
Försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	18	78881	77287
Andra avsättningar			
Avsättning för pensioner	25	531	706
Avsättning för skatter	19	3528	3324
Summa andra avsättningar		4059	4030
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	20	227	228
Derivat	14,21,30	1008	129
Övriga skulder	23	6456	1375
Summa skulder		7691	1732
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	348	584
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		158160	150422

KASSAFLÖDESANALYS
mnkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Kassaflöde från den löpande verksamheten				
Premieinbetalningar	249	176	0	0
Premieåterbetalningar	-2827	-4880	-2827	-4878
Skadeutbetalningar	-9362	-9537	-7234	-7485
Utbetalningar för driftkostnader	-977	-264	-728	-213
Utbetalningar från anslagsverksamhet m.m.	-121	-155	-72	-74
Inbetalningar fastighetsförvaltning	1298	1250	397	415
Utbetalningar fastighetsförvaltning	-382	-318	-121	-74
Investeringar/försäljningar i:				
Byggnader och mark	-64	-2321	127	-857
Aktier och andelar	1729	3160	1720	3073
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1598	5804	1333	6817
Derivat	-1250	-3276	-975	-2654
Övriga finansiella placeringstillgångar	4464	-	3539	-
Utlåning till kreditinstitut	-4661	805	-3670	755
Erhållna utdelningar	6058	7692	5006	6354
Erhållna räntor	2255	2461	1814	2115
Betalda räntor	-327	-203	-279	-123
Lämnade koncernbidrag	-	-	-	-3000
Betald inkomstskatt	-110	-49	-69	-5
Summa kassaflöde från den löpande verksamheten	-2430	345	-2039	166
Kassaflöde från investeringsverksamheten				
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-7	-10	-7	-10
ÅRETS KASSAFLÖDE	-2437	335	-2046	156
Kassa och bank vid årets början	4361	4018	3314	3155
Valutakursdifferens i kassa och bank	55	8	41	3
KASSA OCH BANK VID ÅRETS SLUT	1979	4361	1309	3314

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL mnkr

Koncernen

	Hänförligt till moderföretagets aktieägare					Summa eget kapital
	Aktie-kapital	Övriga bundna reserver	Balanserat resultat (inkl. årets resultat)	Summa	Innehav utan bestämmande inflytande	
Ingående balans per 1 januari 2015	7	34 144	41 141	75 292	1 118	76 410
Totalresultat						
Årets resultat			-1014	-1014	-24	-1 038
Aktuariella vinster och förluster			55	55	-	55
Summa totalresultat			-959	-959	-24	-983
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital						
Eget kapitals andel av årets förändring av säkerhetsreserv		1 768	-1 768	-	-	-
Summa omföring mellan bundet och fritt eget kapital		1 768	-1 768	-	-	-
Utgående balans per 31 december 2015	7	35 912	38 414	74 332	1 094	75 426
Ingående balans per 1 januari 2016	7	35 912	38 414	74 332	1 094	75 426
Totalresultat						
Årets resultat			1 808	1 808	-26	1 782
Aktuariella vinster och förluster			9	9	-	9
Summa totalresultat			1 817	1 817	-26	1 791
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital						
Eget kapitals andel av årets förändring i obeskattade reserver		-1 070	1 070			
Summa omföring mellan bundet och fritt eget kapital		-1 070	1 070			
Utgående balans per 31 december 2016	7	34 842	41 301	76 149	1 068	77 217
Övriga bundna reserver						
		Fond orealiserade vinster	Obeskattade reserver		Innehav utan bestämmande inflytande	Summa
Ingående balans per 1 januari 2015		5 628	28 516		1 463	35 607
Årets förändring		-	1 768		10	1 778
Utgående balans per 31 december 2015		5 628	30 284		1 473	37 385
Ingående balans per 1 januari 2016		5 628	30 284		1 473	37 385
Årets förändring		-	-1 070		-56	-1 126
Utgående balans per 31 december 2016		5 628	29 214		1 417	36 259

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL
mnkr

Moderföretaget

	Aktiekapital	Balanserat resultat	Totalresultat för perioden	Totalt eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2015	7	36273	7203	43483
Föregående års vinstdisposition		7203	-7203	-
Totalresultat för perioden			-3859	-3859
Utgående balans per 31 december 2015	7	43476	-3859	39624
Ingående balans per 1 januari 2016	7	43476	-3859	39624
Föregående års vinstdisposition		-3859	3859	-
Totalresultat för perioden			1047	1047
Utgående balans per 31 december 2016	7	39617	1047	40671

Ägare och antal aktier:

Landsorganisationen i Sverige (LO)
Svenskt Näringsliv

350 (350) aktier à nom. 10000 kronor
350 (350) aktier à nom. 10000 kronor

NOTUPPLYSNINGAR

De finansiella rapporterna och noterna till de finansiella rapporterna presenteras i miljoner svenska kronor om inte annat anges. På grund av avrundning i noterna kan summeringar avvika från totalen.

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Denna årsredovisning och koncernredovisning har upprättats och godkänts av styrelsen och verkställande direktören den 5 april 2017 och kommer att föreläggas bolagsstämman den 14 juni 2017 för fastställande. Företaget är ett svenskt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm och kontor i centrala Stockholm. AFA Sjukförsäkringsaktiebolag är moderföretag i AFA Sjukförsäkringskoncernen.

Uttalande om överensstämmelse med tillämpade regelverk

Denna årsredovisning upprättas i enlighet med de av EU godkända standarderna International Financial Reporting Standards (IFRS) samt tolkningsuttalanden från IFRS Interpretations Committee.

Vid upprättandet tillämpas också lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Rådet för finansiell rapporterings (RFR)uttalanden samt rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Vidare tillämpas Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter.

Moderföretaget i AFA Sjukförsäkringskoncernen tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS. Den finansiella rapporteringen följer lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter. Vidare tillämpas Rådet för finansiell rapporterings (RFR) rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer vid upprättandet av årsredovisningen. Moderföretaget tillämpar samma principer som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet Tillkommande redovisningsprinciper i moderföretaget.

Enligt 5 kap. 5 § ÅRFL angående resultat per försäkringsklass lämnas ingen upplysning utan hänvisning sker till resultatanalysen i förvaltningsberättelsen.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som gäller för räkenskapsåret 2016

Den 1 januari 2016 trädde Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 i kraft och ersatte därmed FFFS 2008:26. Detta har endast haft begränsade effekter på företagets årsredovisning avseende uppställningsformer för resultat- och balansräkningar, benämningar och definitioner samt upplysningskrav.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

International Accounting Standards Board (IASB) har givit ut nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft. Vissa av dessa standarder är godkända inom EU medan andra ännu inte har godkänts för tillämpning. Nedan återfinns de nya och ändrade standarder och tolkningar som getts ut av IASB men som ännu ej har trätt i kraft. Dessa har ännu inte tillämpats av AFA Sjukförsäkring.

IFRS 9 – Finansiella instrument kommer att ersätta befintliga regler om redovisning, värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Standarden förväntas godkännas av EU för tillämpning i räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Den preliminära bedömningen är att standarden inte kommer att innebära några väsentliga förändringar för AFA Sjukförsäkring, eftersom företaget redan idag värderar de flesta finansiella instrument till verkligt värde med förändringar över resultaträkningen och eftersom det inte tillämpar säkringsredovisning.

Standarden IFRS 15 – Intäkter kommer att ersätta befintliga regler för intäktsredovisning med en enda standard som förväntas godkännas av EU under fjärde kvartalet 2017 för tillämpning. AFA Sjukförsäkrings bedömning är att redovisningen av intäkterna ifrån huvudverksamheten – premier i försäkringsrörelsen – inte kommer att påverkas, men ingen slutlig bedömning har gjorts av hur redovisningen av övriga intäkter kommer att påverkas. Dock förväntas standarden inte få någon väsentlig påverkan på AFA Sjukförsäkrings finansiella rapporter.

En ny standard om redovisning av leasingavtal (IFRS 16) har publicerats under 2016 och förväntas godkännas av EU för förstagångstillämpning från och med 1 januari 2019. Standarden bedöms dock inte få någon väsentlig effekt på AFA Sjukförsäkrings finansiella rapporter när den träder i kraft, eftersom företaget inte har tecknat några väsentliga leasingavtal i egenskap av leasetagare.

I övrigt håller IASB på att färdigställa en standard om redovisning och värdering av försäkringsavtal som förväntas publiceras i början på 2017. AFA Sjukförsäkring följer noga hur arbetet med detta fortskrider för att bedöma hur det kommer att påverka företaget, särskilt hur standarden ska tillämpas i juridisk person och hur förstagångstillämpningen ska koordineras med den för IFRS 9.

Slutligen har en rad mindre, specifika ändringar beslutats i enskilda IFRS-standarder, men inga av dessa har bedömts beröra AFA Sjukförsäkring.

Redovisningsprinciper i moderföretaget

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen. Därutöver följer moderföretaget Rådet för finansiell rapporterings (RFR) rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer.

Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetodik har tillämpats som i AFA Sjukförsäkrings årsredovisning 2015 och inga väsentliga ändringar har påverkat redovisningen i de finansiella rapporterna. Nedan anges de redovisningsprinciper som tilläm-

pas av moderföretaget och som tillkommer enligt RFR 2 Redovisning för juridiska personer.

Placeringar i koncernföretag och joint venture

Aktier i koncernföretag och joint venture redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Förvärvsrelaterade utgifter för koncernföretag och joint venture som kostnadsförs i koncernredovisningen ingår som en del i anskaffningsvärdet för andelar i dotterföretag.

Koncernbidrag

Erhållna och lämnade koncernbidrag redovisas i posten Bokslutsdispositioner i resultaträkningen som en ökning eller minskning av årets resultat.

Pensioner

I koncernen finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. Moderföretaget har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti (PRI). De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direktpension som säkerställs via kapitalförsäkring med pantförsäkring.

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter som företaget åtagit sig att betala, vilket medför att den anställde bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i årets resultat under den period som intjänandet sker.

Som förmånsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där den anställde garanteras en viss pension i förhållande till lönen samt att företaget i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Enligt IFRS ska förmånsbestämda planer redovisas i enlighet med IAS 19. Kostnaden för pensionsförpliktelsen fastställs med den så kallade PUC-metoden (Projected Unit Credit). Metoden inkluderar framtida intjänande med syfte att fördela pensionskostnaden jämnt över intjäningstiden. Kostnaden avseende periodens tjänstgöring redovisas som en kostnad i resultaträkningen och effekter av omvärderingar i form av aktuariella vinster eller förluster redovisas i Övrigt totalresultat.

I moderföretaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser.

Avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas på samma sätt som i koncernen.

Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i enlighet med förenklingsregeln i RFR 2 och beräknas enligt tryggandelagen samt PRI:s och Konsumentkooperationens grunder, vilket avviker från IAS 19 men är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Kostnaderna för de förmånsbestämda planerna redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt pensionsrätterna intjänas.

Principer för upprättande av koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget och dess dotterföretag samt innehav i joint venture. Dotterföretag är företag över vilka moderföretaget utövar ett bestämmande inflytande. Joint venture är samarbetsarrangemang genom vilka parterna som har ett gemensamt bestämmande inflytande över arrangemanget har rätt till nettotillgångarna från arrangemanget. Bestämmande inflytande föreligger när en investerare är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang i investeringsobjektet och kan påverka avkastningen med hjälp av sitt bestämmande inflytande över investeringsobjektet.

De finansiella rapporterna för moderföretaget, dotterföretagen samt joint venture som konsolideras avser samma period och är upprättade enligt de redovisningsprinciper som gäller för koncernen. Ett dotterföretag eller ett joint venture tas in i koncernredovisningen vid förvärvstidpunkten, vilket är den dag då moderföretaget får ett bestämmande inflytande, och ingår i koncernredovisningen till den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden för dotterföretag. Anskaffningsvärdet för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångarna som lämnats som ersättning och uppkomna eller övertagna skulder per överlåtelsedagen. Väsentliga transaktionskostnader för förvärv av dotterföretag redovisas i koncernredovisningen när de uppkommer och inkluderas inte i anskaffningsvärdet för de förvärvade företagen. Exempel på sådana kostnader är kostnader för juridiska konsultationer i samband med förvärven.

Joint venture redovisas i koncernredovisningen enligt kapitalandelsmetoden vilket betyder att andelar i ett företag redovisas till anskaffningsvärde vid anskaffningstillfället och därefter justeras med ägarföretagets andel av förändringen i investeringsobjektets nettotillgångar.

Identifierade förvärvade tillgångar och övertagna skulder och eventuella förpliktelse i ett rörelseförvärv värderas inledningsvis till verkligt värde på förvärvsdagen. Om anskaffningsvärdet understiger verkligt värde för det förvärvade dotterföretagets tillgångar, skulder och eventuella förpliktelse redovisas mellan-skillnaden direkt i resultaträkningen.

Koncerninterna transaktioner och balansposter samt orealiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernföretag elimineras.

Värderingsgrunder för upprättande av redovisningen

Tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärden, undantaget placeringstillgångar som redovisas till verkligt värde och försäkringstekniska avsättningar som värderas utifrån vedertagna aktuariella metoder och betryggande aktuariella antaganden. Värdeförändringarna för placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen.

IFRS 4 föreskriver att endast avtal som innebär betydande överföring av försäkringsrisk, till skillnad från avtal som till övervägande del innebär sparande, ska redovisas som försäkringsavtal. Samtliga av koncernens försäkringsprodukter innebär

NOTUPPLYSNINGAR

att koncernen övertar en betydande risk för försäkringstagarna genom att gå med på att kompensera dem eller andra förmåns-tagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Redovisning av utländsk valuta

Moderföretagets funktionella valuta och koncernens rapporteringsvaluta är svenska kronor. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omräknas monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta till svenska kronor enligt gällande balansdagskurs. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer till följd av detta redovisas i resultaträkningen i posterna Kapitalavkastning, intäkter och Kapitalavkastning, kostnader.

Tillämpade principer för poster i resultaträkningen

Posterna som ingår i det tekniska resultatet avser till helt övervägande del företagets verksamhet som försäkringsgivare. Det icke-tekniska resultatet utgörs av de poster som i huvudsak är hänförliga till kapitalförvaltningen.

Premieintäkter

Premier från försäkringsavtal redovisas som intäkter i takt med intjänandet med avdrag för befarade och konstaterade kundförluster.

Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen

Den totala kapitalavkastningen redovisas i det icke-tekniska resultatet. En del av denna avkastning kan betraktas som hänförlig från inbetalda premier som förvaltats av placeringsverksamheten för försäkringsrörelsens räkning. Av denna anledning allokteras en del av avkastningen till det tekniska resultatet.

Vid beräkningen av den kapitalavkastning som är hänförlig till det tekniska resultatet används försäkringsrörelsens genomsnittliga försäkringstekniska avsättningar som förvaltas av placeringsverksamheten. Den överförda kapitalavkastningen beräknas utifrån en räntesats som motsvarar medelavkastningen per år på 3-månaders statsskuldväxlar.

Försäkringsersättningar

De totala försäkringsersättningarna för redovisningsperioden omfattar dels under perioden utbetalda försäkringsersättningar, dels förändringar i avsättning för oreglerade skador. Utbetalda försäkringsersättningar inkluderar förutom skadeersättningar även kostnader för skadereglering.

Driftkostnader

Driftkostnaderna för perioden delas upp på driftkostnader för skadereglering och kostnader för övrig försäkringsteknisk verksamhet. I moderföretagets icke-tekniska redovisning av kapitalavkastning ingår driftkostnader för finansförvaltningen och fastighetsförvaltningen.

Driftkostnaderna avser både direkta och indirekta kostnader. De fördelas och redovisas utifrån den funktion de härrör ifrån:

- Skadereglering
- Administration
- Kapitalförvaltning
- Fastighetsförvaltning

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Driftkostnader fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Ersättningar till anställda

Företagets anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Pensionskostnader

I koncernen finns både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. Pensionskostnader redovisas enligt IAS 19 i koncernredovisningen.

I koncernredovisningen redovisas aktuariella vinster och förluster i pensionskulden samt finansiella vinster och förluster i stiftelsens kapital helt och hållet under den period de inträffar. Dessa effekter redovisas i övrigt totalresultat som poster som inte kommer att omföras till resultaträkningen. I moderföretaget redovisas dessa effekter i resultaträkningen. Moderföretagets utgifter för avgiftsbestämda pensionsplaner kostnadsförs i takt med de anställdas intjänande.

Leasing

Leasingkontrakt kan kategoriseras som antingen finansiella eller operationella avtal. Leasingavtal som innebär att en väsentlig del av riskerna och fördelarna förknippade med ägandet kvarstår hos leasegivaren klassificeras som operationella. Koncernen och moderföretaget har endast tecknat operationella leasingavtal. Leasingavgifter för tecknade operationella avtal kostnadsförs i resultaträkningen linjärt över leasingperioden.

Övriga tekniska kostnader

Som Övriga tekniska kostnader redovisas sådana kostnader i försäkringsrörelsen som inte omfattar överföring av försäkringsrisk. Kostnaderna avser främst stöd till forskning.

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalförvaltningens resultat består av Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Kapitalavkastning, intäkter
Kapitalförvaltningens intäkter består av hyresintäkter, utdelningar, ränteintäkter, valutakursvinster samt realisationsvinster avseende placeringstillgångar.

Hyresintäkter

Samtliga förvaltningsfastigheter hyrs ut med kommersiella hyresavtal som är tecknade på viss tid, vilket innebär att en förändring av marknadshyrorna inte ger ett direkt utslag i hyresintäkterna. Förändring av hyresintäkterna sker i samband med att avtal förfaller till omförhandling. Flertalet kommersiella avtal har en indexklausul som innebär att hyran förändras med en viss andel av inflationen. Bostadshyrorna omförhandlas årligen med Hyresgästföreningen.

Hyresintäkterna periodiseras och redovisas linjärt under hyresavtalets löptid. Eventuella hyresrabatter och kostnader för hyresavtalets ingående periodiseras också över hyresavtalets löptid.

Utdelningar

Utdelningar avser aktieutdelningar vilka redovisas i resultaträkningen i den period då rätten till betalning fastställs.

Ränteintäkter, valutakursvinster och realisationsvinster

Ränteintäkter utgörs av ränta på obligationer och andra räntebärande värdepapper samt av övriga ränteintäkter (utlåning till kreditinstitut, bankmedel, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån).

Ränteintäkter från obligationer och andra räntebärande värdepapper beräknas enligt effektivräntemetoden. Denna metod används för beräkning av det upplupna anskaffningsvärdet för en finansiell tillgång eller finansiell skuld och för periodisering av ränteintäkter eller räntekostnaden över relevant period.

Valutakursvinster samt realisationsvinster redovisas löpande i resultaträkningen i takt med att de uppstår.

Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalförvaltningens kostnader består av driftkostnader för byggnader och mark samt kapitalförvaltning, räntekostnader och finansiella kostnader, valutakursförluster samt realisationsförluster avseende placeringstillgångar.

Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar beskrivs i avsnittet Placeringstillgångar under rubriken Tillämpade principer för poster i balansräkningen.

Inkomstskatt

Koncernens och moderföretagets skattekostnad för perioden utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är skatt som hänför sig till periodens skattepliktiga resultat. Uppskjuten skatt uppstår på grund av temporära skillnader mellan en tillgångs eller skulds skattemässiga värde och dess bokförda värde. Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen.

Tillämpade principer för poster i balansräkningen**Immateriella tillgångar**

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar utan fysisk form. Dessa tillgångar redovisas i balansräkningen endast om det är troligt att de förväntade framtida ekonomiska

fördelar som kan hänföras till tillgången kommer att tillfalla koncernen samt om tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Vid första redovisningstillfället värderas en immateriell tillgång till anskaffningsvärde, därefter till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar.

De immateriella tillgångar som finns aktiverade i koncernredovisningen avser förvärvade programvarulicenser samt direkt hänförliga utvecklingskostnader. Dessa utgifter innefattar utgifter för anställda och en skälig andel av hänförliga indirekta kostnader. De immateriella tillgångarna har en begränsad nyttjandeperiod (mellan tre och fem år) och skrivs av linjärt över den fastställda nyttjandeperioden. De immateriella tillgångarna prövas för nedskrivning när förändringar i förhållanden indikerar att det redovisade värdet inte är återvinningsbart.

Utgifter för underhåll av programvara kostnadsförs när de uppstår.

Placeringstillgångar**Byggnader och mark**

Koncernens rörelsefastigheter redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Med rörelsefastigheter avses fastigheter som innehas för produktion och tillhandahållande av koncernens tjänster samt administrativa ändamål. Avskrivning görs med 2 procent per år av anskaffningsvärdet.

Koncernens förvaltningsfastigheter värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. Förvaltningsfastigheter är placeringstillgångar som innehas för att ge hyresintäkter och värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas initialt till anskaffningsvärde, vilket inkluderar direkt hänförliga utgifter till förvärvet. Efter den initiala redovisningen redovisas förvaltningsfastigheter till verkligt värde. Med verkligt värde menas uppskattat försäljningsvärde på balansdagen.

I moderföretaget redovisas samtliga fastigheter, inklusive fastigheten som används i den egna verksamheten, som förvaltningsfastigheter. Fastigheterna värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i resultaträkningen.

Andra finansiella placeringstillgångar

Med andra finansiella placeringstillgångar avses finansiella instrument, vilka definieras som varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Andra finansiella placeringstillgångar utgörs av aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, derivat, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån. Med övriga finansiella placeringstillgångar avses återköpstransaktioner. Samtliga andra finansiella placeringstillgångar (förutom Övriga finansiella placeringstillgångar) samt finansiella skulder som är derivat har klassificerats till kategorin finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Aktier och andelar samt obligationer och andra värdepapper klassificeras till kategorin genom identifiering vid

NOTUPPLYSNINGAR

första redovisningstillfället. Derivat tillhör kategorin genom att de per definition anses tillhöra kategorin finansiella instrument som innehas för handel.

Klassificeringen baseras på att koncernen och moderföretaget förvaltar och att resultatet utvärderas baserat på verkligt värde i enlighet med den riskhanterings- och investeringsstrategi som styrelsen beslutat, samt att uppföljning internt till styrelse och ledning utgår från verkligt värde. Tillgångar och skulder omvärderas löpande samt på balansdagen till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Med verkligt värde på finansiella tillgångar som handlas på en aktiv marknad avses den senaste kursen på balansdagen. Verkligt värde för finansiella tillgångar som inte handlas på en aktiv marknad fastställs med hjälp av olika värderingstekniker. Se vidare not 14.

För samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder tillämpas affärsdagsredovisning, vilket innebär att fordringar och skulder avseende ej reglerade affärer uppkommer. Dessa redovisas som övriga fordringar eller övriga skulder.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företagen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Vid försäljning av en finansiell tillgång eller finansiell skuld upphör den att redovisas i balansräkningen på affärsdagen och den vinst eller förlust som uppstår redovisas i resultaträkningen. Anskaffningsvärdet för andra finansiella placeringstillgångar fastställs exklusive eventuella transaktionskostnader. Transaktionskostnader redovisas i stället i resultaträkningen i posten Kapitalavkastning, kostnader.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för aktier och andelar beskrivs i not 14. Aktier och andelar redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för obligationer och andra räntebärande värdepapper beskrivs i not 14. Obligationer och andra räntebärande värdepapper redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Utlåning till kreditinstitut

Utlåning till kreditinstitut avser utlåning till banker där insatta medel är disponibla först efter en viss uppsägningstid. Utlåningen värderas till upplupet anskaffningsvärde och redovisas i balansräkningen under rubriken Andra finansiella placeringstillgångar.

Derivat

Samtliga derivat värderas individuellt och till verkligt värde.

Derivatkontrakt med positivt verkligt värde på balansdagen redovisas i balansräkningen i posten Derivat under Andra finansiella placeringstillgångar. Derivatkontrakt med negativt verkligt värde redovisas på balansräkningens skuldsida i posten Derivat. Se vidare not 14.

Återköpstransaktioner

Återköpstransaktioner delas upp i två typer av transaktioner: återköpsavtal och omvända återköpsavtal. Vid ett återköpsavtal säljer företaget en obligation samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationen vid en förutbestämd tidpunkt till ett förutbestämt pris. Såld obligation redovisas i balansräkningen till verkligt värde eftersom risk och avkastning inte övergår till köparen under återköpsavtalet. Den likvid som erhålls redovisas som skuld i posten Övriga skulder. Den sålda obligationen anges i not 29.

Vid ett omvänt återköpsavtal köper företaget en obligation och motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationen på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Köpt obligation redovisas inte i balansräkningen och erlagd likvid redovisas som en fordran under posten Övriga finansiella placeringstillgångar.

Värdepapperslån

Värdepapperslån innebär att värdepapper lånas ut mot ersättning och erhållande av säkerhet. För koncernen och moderföretaget inskränker sig värdepapperslån till utländska aktier som företaget lånar ut till motparter med hög kreditvärdighet och som ställer säkerhet i form av likvida medel eller värdepapper.

Eftersom utlåningen inte är en transaktion där all risk och avkastning överläts till motparten redovisas utlånade värdepapper i balansräkningen till verkligt värde. Ersättningen för utlånade aktier redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter som Övriga ränteutgifter.

Samtliga säkerheter som erhållits vid utlåningen av värdepapper anges i not 29. I de fall erhållna säkerheter utgörs av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper. Koncernens och moderföretagets värdepapperslån hanteras av företagets depåbank.

Övriga finansiella tillgångar och skulder

Övriga finansiella tillgångar utgörs av Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränte- och hyresintäkter. Dessa poster kategoriseras som lånefordringar och kundfordringar, vilket innebär värdering till upplupet anskaffningsvärde. Övriga fordringars förväntade löptid är dock kort och dessa fordringar redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering. Avdrag görs för fordringar som bedömts som osäkra. Nedskrivningar av fordringar avseende direkt försäkring redovisas som minskade premieintäkter och nedskrivningar av andra typer av fordringar redovisas som driftkostnader.

Övriga finansiella skulder består av balansräkningens poster Skulder avseende direkt försäkring och Övriga skulder samt av upplupna räntekostnader som återfinns i balansräkningsposten Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Övriga finansiella skulder värderas normalt till upplupet anskaffningsvärde. Övriga finansiella skulders förväntade löptid är dock kort och dessa skulder redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Materiella tillgångar

Inventarier redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningarna

redovisas i resultaträkningen linjärt över den förväntade nyttjandeperioden. Förväntad nyttjandeperiod för inventarier är mellan tre och fem år.

Kontorsutrustning	5 år
Motorfordon	5 år
Datorutrustning	3–4 år

Vinst eller förlust vid avyttring eller utrangering av en tillgång fastställs som skillnaden mellan försäljningsintäkterna och tillgångens redovisade nettovärde och redovisas i resultaträkningen i posten Driftkostnader.

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Samtliga materiella anläggningstillgångar ägs av AFA Sjukförsäkring, men nyttjas av alla tre företagen. Årets avskrivningar fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden i försäkringsrörelsen och likvida medel överförda till kapitalförvaltningen. Kassa och bank redovisas på separat rad i koncernens och moderföretagets balansräkningar. Kassa och bank ingår i kategorin Lånefordringar och kundfordringar.

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter värderas till anskaffningsvärde.

Eget kapital

I koncernredovisningen delas obeskattade reserver upp i eget kapital och uppskjuten skatt. Säkerhetsreserven får upplösas endast under särskilda villkor. Därför klassificeras egna kapitaldelen i säkerhetsreserven som bunden reserv i koncernredovisningen.

Enligt ÅRFL ska försäkringsföretag dela upp det egna kapitalet i bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital utgörs i moderföretaget av aktiekapital medan allt annat eget kapital klassificeras som fritt eget kapital.

Obeskattade reserver

Moderföretaget har redovisat avsättningar till säkerhetsreserv i enlighet med FFFS 2013:8 Normalplan för skadeförsäkringsbolags redovisning av säkerhetsreserv.

Moderföretaget har i enlighet med gällande regler överlåtit del av utrymme i avsättning till säkerhetsreserven till dotterföretaget AFA Trygghetsförsäkring.

Försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall.

Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader.

Inträffade men ej rapporterade skador avser skador med kända och fastställda ersättningar. Med inträffade men ej rapporterade skador avses för företaget okända försäkringsfall (IBNR) eller för företaget kända skador där försäkringsersättningar inte är slutligt fastställda (IBNER).

Beräkningarna utgår från statistiska metoder som baseras på antaganden om antalet sjukfall, avveckling, räntenivå, värdesäkring och andra riskmått samt driftkostnader.

Värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna baseras på försiktiga antaganden och inkluderar vissa schablonmässiga säkerhetspåslag. Det innebär att det är troligt att dessa säkerhetspåslag kommer att resultera i framtida avvecklingsvinster.

Metodbeskrivning

Metodbeskrivning

Avsättningarna för månadsersättningsfall i avtalsgruppsjukförsäkringen, premiebefrielseförsäkringen och avgiftsbefrielseförsäkringen är beräknade med hänsyn till sjukavvecklingen och bedömningar av antal okända sjukfall. Avsättningarna för dagsersättningsfall för ovanstående försäkringar beräknas med triangelschemametodik. För föräldrapenningtilläggsförsäkringen baseras avsättningarna på en bedömning av antalet föräldrapenningfall samt en medelskadekostnad.

För trygghetsförsäkring vid arbetsskada används främst triangelschemametodik kombinerad med olika bedömningar för skadeår som inte är så långt utvecklade. Avsättningen för skadelivräntor i trygghetsförsäkring vid arbetsskada är beräknad med hänsyn till inflation och dödlighet. För sjuklivränta och förlängd livränta beräknas avsättningen med hänsyn till dödlighet.

Antaganden

Avsättningarnas storlek påverkas av en rad faktorer. De viktigaste antagandena i AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring är:

- Inflation och diskonteringsränta
- Bedömning av antal okända sjukfall
- Sjukavveckling
- Dödlighet
- Effekt av lag- och villkorsändringar

Inflation och diskonteringsränta

Vid beräkningen tas hänsyn till historisk inflation och löneutveckling. Generellt gäller att försäkringarna diskonteras med en nominell räntekurva enligt Finansinspektionen upprättade riktlinjer justerat med ett antagande om indexering beroende på värdesäkringens karaktär i de olika försäkringarna. Detta gäller inte för avsättningar där durationen är kort eftersom diskonteringseffekten där är försumbar.

Bedömning av antal okända sjukfall

Avsättningarna i AFA Sjukförsäkring består till betydande del av inträffade men ej rapporterade sjukfall. För att skatta antalet okända sjukfall räcker det inte med att använda enbart statistiska metoder, eftersom det framför allt för det senaste skadeåret inte

NOTUPPLYSNINGAR

finns tillräckligt med underlag. Uppskattningen av antal okända skador görs därför genom en sammanvägd bedömning av olika statistiska metoder samt extern information om till exempel antal sjukskrivningar. Det senaste skadeåret är det mest svårbedömda året; ju tidigare skadeår, desto säkrare blir skattningarna av antalet okända skador.

Sjukavveckling

Beräkningen av avsättningar för månadsersättningsfall i AFA Sjukförsäkring innehåller antagande om sjukavvecklingen, det vill säga hur många sjukfall som upphör innan 65 års ålder då försäkringen slutar gälla. Ett sjukfall kan upphöra på grund av att den försäkrade blir frisk, får arbetsskadan beviljad eller avlider. Antagandet är baserat på historisk sjukavveckling. I dagsläget beaktas enbart när en försäkrad avlider i avvecklingen, detta eftersom antalet individer som tillfrisknar eller övergår till arbets-skada bedöms vara litet. Detta ger ett försiktigt antagande av sjukavvecklingen.

Dödlighet

Vid beräkning av avsättningarna för skadelivräntor i trygghetsförsäkring vid arbetsskada, sjuklivränta och förlängd livränta görs antagande om dödligheten. Det antagande som används för skadelivräntor och sjuklivränta och förlängd livränta är ett branschgemensamt dödlighetsantagande som grundar sig på Sveriges befolkningsdödlighet. Dödlighetsantagandet för sjuklivränta och förlängd livränta har anpassats till arbetarkollektivet.

Effekt av lag- och villkorsändringar

Ändringar i lagar och villkor i socialförsäkringssystemet kan få mycket långtgående konsekvenser för AFA Sjukförsäkrings och AFA Trygghetsförsäkrings ekonomi och kan påverka både retroaktivt och prospektivt. Sådana ändringar är mycket svåra att förutse och därför svåra att ta höjd för i avsättningsberäkningarna. Även när det gäller lagändringar som redan trätt i kraft kan kostnaderna vara svårbedömda eftersom det då blir svårare att grunda beräkningarna på skadehistoriken. Detta resulterar i aktuariella bedömningar som grundar sig på den information som finns tillgänglig.

Avsättningar för skatter

Uppskjutna skattefordringar avseende underskottsavdrag redovisas i balansräkningen i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga, mot vilka underskotten kan utnyttjas.

Den uppskjutna skatteskulden hänför sig i moderföretaget främst till orealiserade vinster i placeringstillgångar.

Uppskjuten skatt beräknas på temporära skillnader som hänförs till innehav i placeringstillgångar.

Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder har värderats med den skattesats som har beslutats per rapportperiodens slut och förväntas gälla vid realiserandet av tillgången eller regleringen av skulden. Beräkningen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder har baserats på en skattesats om 22 procent.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kassaflödesanalys

IAS 7 Kassaflödesanalys tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till koncernens verksamhet. Koncernen och moderföretaget tillämpar direkt metod för verksamheternas kassaflöden. Detta betyder att inbetalningar respektive utbetalningar anges brutto och specificeras under delrubriker i kassaflödesanalysen.

Analysen har sin grund i de poster i resultaträkningen som har direkt koppling till externa betalningsflöden. Dessa poster justeras sedan i analysen med periodens förändringar i balansräkningen för de poster som har direkt anknytning till resultatposten i fråga. Koncernen och moderföretaget har inga transaktioner för upptagna eller givna lån och därför redovisas ingen finansieringsverksamhet i kassaflödesanalysen.

Redovisande poster

Under rubriken Kassaflöde från den löpande verksamheten redovisas kassaflöden från premiebetalningar, skadeutbetalningar, utbetalningar för omkostnader i försäkringsverksamheten samt kassaflöde från anslagsverksamhet. Här redovisas även kassaflöden från investeringar och försäljningar av placeringstillgångar, nettobetalningar avseende fastighetsverksamheten, erhållna utdelningar, betalda och erhållna räntor samt betald inkomstskatt. Posterna resulterar i det nettokassaflöde som genererats i den löpande verksamheten.

Som likvida medel redovisas Kassa och bank, vilket består av banktillgodohavanden efter eliminering av valutaomvärderingens effekt. Korta placeringar (med en löptid på mindre än 3 månader) redovisas som placeringstillgångar.

Viktiga uppskattningar och bedömningar som påverkar redovisningen

I redovisningen görs uppskattningar och antaganden om framtiden. Det är främst beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna som baseras på uppskattningar och bedömningar som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår.

Uppskattningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna utvärderas löpande och baseras på historisk information och andra faktorer, inklusive antaganden om vid bokslutstillfället inträffade men då okända skador samt förväntningar om framtida händelser, som anses rimliga under rådande förhållanden. För ytterligare information om viktiga uppskattningar och bedömningar, se not 2.

Uppskattningar och bedömningar har även gjorts vid värdering av byggnader och mark, onoterade aktier, derivat samt illikvida räntebärande värdepapper. Se vidare i avsnittet Placeringstillgångar.

Not 2. Risker och riskhantering för koncernen

Riskhanteringens mål

Styrelsen har beslutat om en riskpolicy som anger riskhanteringens mål, strategier för hur dessa mål ska uppnås samt tillåtna avvikelser från dessa mål.

Syftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskexponering och riskacceptans i verksamheterna är väl avvägda mot varandra och mot koncernens uppdrag åt arbetsmarknadens parter så att koncernens mål uppnås. Riskexponeringen berättar vilken risk företaget är utsatt för och hur den påverkas av vad som görs i den löpande riskhanteringen. Riskacceptansen är den risknivå som styrelsen har accepterat och den ligger till grund för styrelsebeslut om riskstrategi. Koncernens risker delas in i finansiella risker, försäkringsrisker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker.

Riskhantering

Riskhanteringen består av tre steg: Styrning, löpande hantering samt rapportering av risker. I nedanstående figur visas hur koncernen utformat den del av bolagsstyrningen som består av hur koncernen identifierar, värderar och beslutar om hantering av risker.

I AFA Sjukförsäkring och i AFA Trygghetsförsäkring är det bolagsstämman som utser styrelsen. Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen i Sverige (LO) utser vardera en styrelseledamot att särskilt bevaka försäkringstagarnas och de försäkrades intressen. Bolagsstämman utser också externrevisor och lekmannarevisorer som har till uppgift att granska försäkringsföretagens räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av försäkringsföretagen. Styrelsen fattar beslut om det samlade risktagandet i försäkringsföretagen. Styrelsemöten i de två försäkringsföretagen hålls samtidigt i de ärenden som har gemensamma beröringspunkter. Styrelsen har inrättat fyra utskott – Finansutskottet, Försäkrings-

utskottet, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet – för att bereda frågor inför styrelsebeslut. Finansutskottet bereder frågor som rör finansiella risker. Försäkringsutskottet bereder frågor som rör försäkringsrisker. Vid vissa specifika frågeställningar såsom premiesättning och egen risk- och solvensbedömning (ORSA) samordnas mötena mellan Finansutskottet och Försäkringsutskottet. Revisionsutskottet bereder ärenden till styrelsen i frågor gällande bland annat operativa risker, finansiell rapportering, intern styrning och kontroll, regelefterlevnad, intern och extern revision, redovisning, skatt samt revisorer. Ersättningsutskottet bereder ersättningsfrågor och fungerar som rådgivare till verkställande direktören i verksamhetsfrågor.

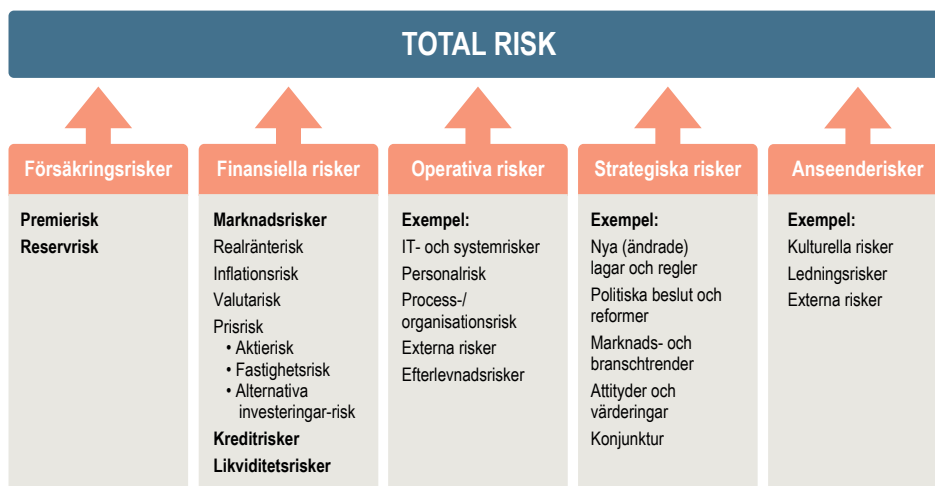
Det löpande riskhanteringsarbetet leds av företagets verkställande direktör (VD). För att bistå med styrningen av verksamhetens finansiella risker och försäkringsrisker utser VD ett ALM-råd (Asset Liability Management) med representanter från Enhet Kapitalförvaltning, Enhet Aktuarie, Enhet Ekonomi och Funktionen för riskhantering. VD utser även en särskild krisledning.

Ansvar för hanteringen av de operativa riskerna i verksamheten har delegerats från VD till verksamhetens chefer och ledare (riskägarna) enligt principer i riktlinjer för delegering och attest. Vidare har alla anställda ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur. Detta gäller även för utlagd verksamhet till externa leverantörer.

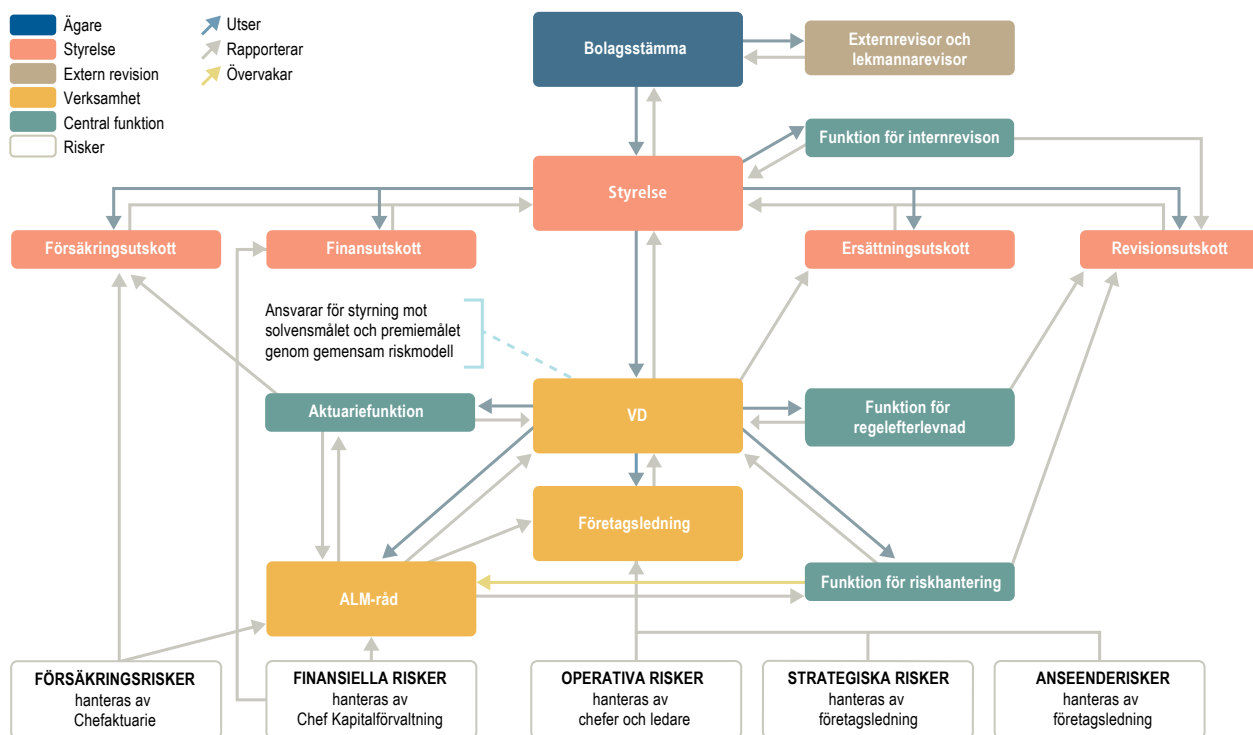
Enhet Kapitalförvaltning har ansvar för hantering och kontroll av AFA Sjukförsäkrings och AFA Trygghetsförsäkrings finansiella risker i enlighet med fastställda placeringsriktlinjer samt rapporterar till Finansutskottet respektive ALM-rådet.

Enhet Aktuarie har ansvar för hantering av AFA Sjukförsäkrings och AFA Trygghetsförsäkrings försäkringsrisker i enlighet med fastställda aktuariella reglementen. Riskerna kontrolleras av chefen för Enhet Aktuarie tillika aktuariefunktionen som rapporterar till Försäkringsutskottet och till ALM-rådet.

Verksamhetens chefer och ledare ansvarar för hantering och kontroll av operativa risker i enlighet med av styrelsen fastställda

NOTUPPLYSNINGAR

riktlinjer för operativ riskhantering. Den företagsövergripande riskamordnaren utses av verkställande direktören och ska analysera företagets riskexponering för operativa risker, strategiska risker och anseenderisker, baserat på risker, oönskade händelser och åtgärdsplaner från riskägare.

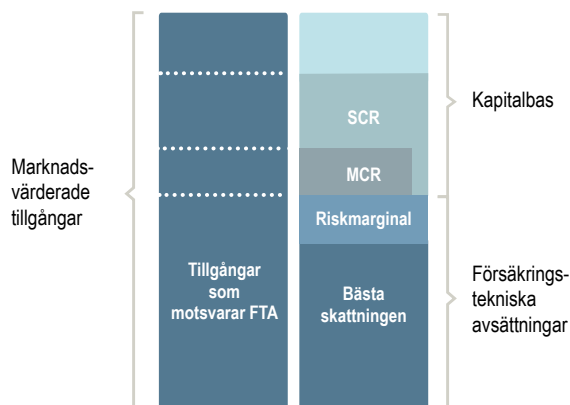
Den företagsövergripande riskamordnaren rapporterar till den verkställande direktören och till chef för riskfunktionen.

VD ansvarar för hantering och kontroll av AFA Sjukförsäkrings och AFA Trygghetsförsäkrings strategiska risker och anseenderisker.

Kapitalkrav och kapitalbas

Solvens II-regelverket ställer krav på försäkringsföretagen att beakta riskerna i företagets tillgångar och skulder. De försäkringstekniska avsättningarna värderas utifrån "bästa skattning" av värdet av företagets försäkringsåtaganden plus en riskmarginal. Den del av företagets tillgångar, värderade utifrån en Solvens II-balansräkning, som överskrider FTA utgör dess kapitalbas. Solvens II-regelverket innefattar bestämmelser gällande storleken på kapitalbasen. Utifrån de risker som företaget tar räknas ett minimikapitalkrav (Minimum Capital Requirements, MCR) och solvenskapitalkrav (Solvency Capital Requirements, SCR) fram. Kapitalbasen ska till var tid täcka dessa krav. Om kapitalbasen underskrider SCR måste riskreducerande och/eller kapitalstärkande åtgärder vidtas. Om kapitalbasen underskrider MCR måste omedelbara åtgärder vidtas under övervakning av tillsynsmyndigheten.

Företag kan välja att beräkna sitt solvenskapitalkrav (SCR) med en förutbestämd standardformel, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Sjukförsäkring använder standardformeln. Vidare kräver Solvens II att företagen ska ha en kvalitetsindeldad kapitalbas som minst ska uppgå till SCR. Koncernen och moderföretaget uppfyller kapitalkraven under 2016.

Koncern**Kapitalkrav och kapitalbas 2016**

SCR	39 163
Kapitalbas	91 502

Moderföretag**Kapitalkrav och kapitalbas 2016**

SCR	31 684
Kapitalbas	80 053

Känslighetsanalys – effekt på tillgängligt kapital

För att sätta kapitalkravet i perspektiv till riskhanteringen redovisas nedan en känslighetsanalys som visar vilken effekt som förändringar i de mest relevanta parametrarna får på det tillgängliga kapitalet i koncernen respektive moderföretaget. De olika utfallen är exempel och ska inte ses som en bedömning av sannolika utfall. Redovisade effekter har samma påverkan på resultatet som på tillgängligt kapital.

Koncernen**Effekt på eget kapital, mnkr**

Parametrar	Förändring	Vid ökning	Vid minskning
<i>Reservrisker:</i>			
Antagande om antalet okända sjukfall	10 procent	-2 500	2 500
Antagande om antal okända arbetsskador	10 procent	-500	500
Antagande om livslängd (sannolikhet att avlida)	10 procent	700	-800
<i>Marknadsrisker:</i>			
Real marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	3 200	-4 000
Nominell marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	-1 600	1 600
Valutaförändring i SEK-kurs	10 procent	-3 300	3 300
Aktiers marknadsvärde	10 procent	7 600	-7 600
Fastigheters marknadsvärde	10 procent	3 000	-3 000

Moderföretaget**Effekt på eget kapital, mnkr**

Parametrar	Förändring	Vid ökning	Vid minskning
<i>Reservrisker:</i>			
Antagande om antalet okända sjukfall	10 procent	-2 500	2 500
Antagande om livslängd (sannolikhet att avlida)	10 procent	300	-400

Marknadsrisker:

Real marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	2 700	-3 300
Nominell marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	-1 200	1 200
Valutaförändring i SEK-kurs	10 procent	-2 700	2 700
Aktiers marknadsvärde	10 procent	6 200	-6 200
Fastigheters marknadsvärde	10 procent	2 700	-2 700

Verksamhetens risker

Nedan följer en redovisning av verksamhetens risker fördelade på kategorierna försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker. Redovisningen omfattar en definition av risken, en beskrivning av hur den hanteras samt en angivelse av riskexponeringen.

Riskexponeringen skattas även sannolikhetsmässigt med hjälp av Value at Risk för marknadsriskerna på tillgångarna och för realränterisk och inflationsrisk på balansräkningen. För en beskrivning av Value at Risk, se nedan i avsnittet Finansiella risker.

Försäkringsrisker*Premierisk**Definition*

Med premierisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde för period som ej intjänade premier ska täcka.

Hantering av premierisk

Koncernen har ingen premierisk. Förklaringen är primärt att det inte görs någon avsättning för ej intjänad premie eller kvarvarande risker i redovisningen. Det bakomliggande skälet är att avtalen är ettåriga kalenderårsvis med en löpande premieinbetalning under året. Vid bokslutstillfället finns därmed inga förpliktelser för nästkommande år och företagen har därför ingen premierisk.

Riskexponering

Koncernen exponeras inte för premierisk.

*Reservrisk**Definition*

Med reservrisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde på grund av slumpmässiga svängningar i skadeutfallet runt en antagen skadefrekvens men också att själva skadefrekvensen är prognostiserad på fel nivå.

NOTUPPLYSNINGAR

Hantering av reservrisk

Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS och AGS-KL), premiebefrielseförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring

För AGS och AGS-KL, premiebefrielseförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring är tre reservrisker av betydelse.

- Bedömningen av antalet inträffade men för företaget okända skadefall (IBNR)
- Förändringar i Försäkringskassans hantering av godkännande av sjukersättningsfall
- Sjukavvecklingen

Antalet okända skadefall i AGS och AGS-KL, premiebefrielseförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring är svårprognostiserat när det gäller antalet sjukersättningsfall på de nyare skadeårgångarna. Detta beror på den ibland avsevärda tid det tar mellan ett insjuknande och att en sjukersättning beviljas av Försäkringskassan anmäls till AFA Sjukförsäkring. För att reducera risken analyseras sjukpenningfall för att få en tidig indikation på hur många som senare kommer att erhålla en sjukersättning.

Förändringar i Försäkringskassans beviljande av sjukersättningar hanteras genom omvärldsbevakning av försäkringsteknisk expertis som syftar till att identifiera trender i sjukersättningsmönstret.

Förändringar i avvecklingen av sjukfall kan uppkomma genom att Försäkringskassan ändrar rutinerna när det gäller på vilka grunder man inte förlänger ersättningen för en person som tidigare erhållit en sjukersättning. Förändringarna kan också uppkomma genom ändrade rutiner från Försäkringskassan när det gäller beviljandet av arbetsskador. Beviljas personer som tidigare uppburit sjukersättning i större utsträckning istället en arbetskada avslutas ärendet i AFA Sjukförsäkring.

Föräldrapenningtillägg (FPT)

För FPT är två reservrisker av betydelse.

- Bedömningen av antalet uttag av föräldrapenning inom aktuellt kollektiv
- Bedömningen av antalet ersättningsbara föräldrapenningdagar.

Bedömningen av ovanstående parametrar kan tidigt baseras på observerat inflöde då dessa relativt fort är kända.

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA och TFA-KL)

För TFA och TFA-KL är två reservrisker av betydelse.

- Bedömningen av antalet inträffade men för företaget okända arbetsolycksfall och arbetssjukdomar (IBNR)
- Försäkringskassans tolkning och bedömning huruvida ett skadefall är att betrakta som en arbetsskada eller ej.

Antalet okända arbetsolycksfall och arbetssjukdomar i TFA och TFA-KL är svårprognostiserat, särskilt när det gäller arbetssjukdomar. Detta beror på den ofta avsevärda tid det tar mellan ett insjuknande och att en arbetssjukdom godkänns av Försäkringskassan. För att reducera risken bedrivs omvärldsbevakning av försäkringsteknisk expertis. Deras bedömning av förändrad

hantering ligger till grund för hur stort påslag som de försäkringstekniska avsättningarna ska belastas med och hur det påverkar skadekostnaden och därmed framtida premiesättning.

Försäkringskassans tolkning och bedömning av huruvida ett skadefall är att betrakta som en arbetsskada eller ej innebär en väsentlig reservrisk som har stor påverkan på beräkningen av skadekostnaden och därmed premiesättningen. Förändringarna i Försäkringskassans hantering beror ofta på förändringar i lagar som reglerar socialförsäkringssystemet och som historiskt har påverkat reservrisken.

Sjuklivränta och förlängd livränta

Sjuklivränta och förlängd livränta är avvecklingsaffärer inom AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring. I princip samtliga skadeärenden är i dagsläget kända vilket gör att det inte finns någon kvarstående risk i uppskattningen av beståndet. De skadedrabbade ska ha ersättning från sjuklivräntan eller förlängda livräntan för den tid de har uppburit sjukersättning. Den försäkrade ska ha ersättning livsvarigt från och med 65 års ålder.

Den reservrisk som har betydelse är därför livslängdsrisken. Dess påverkan på reservriskernas storlek inom sjuklivräntan eller förlängda livräntan är dock begränsad; eftersom beståndet är åldrande och inga yngre tillkommer finns en god kännedom om livslängden i beståndet. Den livslängdsökning som sker i samhället är inkluderad i de antaganden om dödlighet som ligger till grund för beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Risikexponering

Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS och AGS-KL), premiebefrielseförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring

Variationer i skadefrekvensen av godkända sjukersättningsfall har ett stort inslag av riskdiversifiering eftersom underliggande kollektiv är stora. En risikexponering uppstår främst i de fall det historiska underlaget inte är representativt för de framtida kassaflödena.

Exponering för reservrisk uppkommer av att lagändringar påverkar Försäkringskassans tolkningar och bedömningar vad gäller godkännande av sjukersättningar. Detta minimeras genom analyser av frekvensen sjukpenningfall samt god omvärldsanalys.

Föräldrapenningtillägg (FPT)

Variationerna i förändringar i hur föräldrapenningdagar tas ut har ett stort inslag av riskdiversifiering eftersom underliggande kollektiv är stora. En risikexponering uppstår främst i de fall det historiska underlaget inte är representativt för de framtida kassaflödena som till exempel att fler män tar ut föräldradagar eller att längre perioder tas ut.

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA och TFA-KL)

Variationer i frekvensen av godkända arbetsskador har ett stort inslag av riskdiversifiering inom TFA och TFA-KL eftersom underliggande kollektiv är stora. En risikexponering uppstår främst i de fall det historiska underlaget inte är representativt för de framtida kassaflödena.

Exponering för reservrisk som uppkommer av att lagändringar påverkar Försäkringskassans tolkningar och bedömningar vad gäller godkännande av arbetsskador minimeras genom god omvärldsanalys. Förändrad lagstiftning kan dock komma att påverka kostnaderna i TFA och TFA-KL retroaktivt, vilket då ger upphov till avvecklingsresultat i de försäkringstekniska avsättningarna.

Sjuklivränta och förlängd livränta

Exponeringen av reservrisk för sjuklivränta och förlängd livränta är idag liten och begränsar sig till livslängdsrisk i ett åldrande avvecklingsbestånd med goda kunskaper om livslängd. Riskens anses därför väl omhändertagen i den befintliga dödlighetsfunktionen.

Finansiella risker

Företagens strategiska finansiella risktagande uttrycks i deras normalportföljer.

Normalportföljen består dels av tillgångsslag som har skuldmatchande egenskaper (obligationer och fastigheter), dels av tillgångsslag med högre förväntad avkastning än skuld tillväxten som kan möjliggöra en låg och stabil premie (aktier och alternativa investeringar). Vanligtvis är fördelningen mellan dem stabil mellan åren.

Vid låg fondering ger Solvens II litet utrymme för risktagande och andelen skuldmatchande tillgångar i portföljen, statsobligationer, måste då ökas. Det samlade strategiska finansiella risktagandet i koncernens normalportföljer ökade något under 2016. Detta beror på ökning av fastighetsandelarna i AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring samt av aktieandelen i AFA Trygghetsförsäkring som möttes med minskningar av andelarna nominella räntor.

Marknadsrisker

Definition

Med marknadsrisker avses risken för att marknadsvärdet ändras dels till följd av förändringar av en särskild faktor såsom realränta, nominell ränta och valuta, dels till följd av risker som inte kan härledas till någon särskild faktor. De senare benämns prisrisker.

Hantering av marknadsrisker

Value at Risk (VaR) är ett sätt att kvantifiera marknadsrisker. VaR definieras som den med en viss sannolikhet förväntade förlusten från ogynnsamma marknadsrörelser över ett år. Den förväntade förlusten har justerats med den förväntade avkastningen från tillgångsslaget. I VaR-beräkningarna antas att värdeförändringar är normalfördelade. VaR beräknas med en konfidensnivå på 97,5 procent (cirka 2 standardavvikelser) med avseende på eget kapital.

Koncernen beräknar VaR både brutto (perfekta korrelationer) och netto (historiskt observerade korrelationer). Brutto risken syftar till att mäta vilken förlustrisk företagen skulle vara exponerade för om samtliga tillgångsslag skulle falla i värde samtidigt. Netto risken syftar till att mäta vilken förlustrisk företagen är exponerade för när hänsyn tas till diversifieringsvinster vid beräkning av den totala risken.

Det bör observeras att om korrelationen mellan aktier och räntebärande värdepapper, vilket inkluderar skulden, byter tecken kommer VaR att påverkas kraftigt. Det bör också observeras att VaR är beroende av tillgångarnas värde. Vid en jämförelse av finansiellt risktagande mellan olika år bör därför VaR relateras till storleken på eget kapital.

VaR beräknas för samtliga tillgångsslag och instrumenttyper som företagen har innehav i med beaktande av försäkringsåtagandenas ränterisker.

Som ett komplement till VaR-beräkningarna, och för att möjliggöra riskbedömningar som inte förlitar sig på en viss sannolikhetsfördelning, görs känslighetsanalyser som visar effekten på eget kapital. Dessa analyser redovisas tidigare i denna not.

Siffrorna för respektive tillgångsslag i tabellen nedan avser risken för tillgångsslaget enskilt med hänsyn tagen till diversifieringseffekter inom tillgångsslaget. Vid beräkning av netto risken tas hänsyn även till diversifieringseffekten mellan tillgångsslagen.

Risikexponering balansräkning

VaR, mnkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Ränterisk	1900	3997	1496	3115
Aktierisk	7537	9031	6162	7443
Fastighetsrisk	5222	5060	4588	4352
Alternativa investeringar-risk	4270	2511	3606	2117
Valutarisk	4787	5812	3978	4844
Diversifieringseffekt mellan tillgångsslagen	-14693	-16141	-12016	-13177
Summa risk, netto	9024	10270	7814	8694

Realränterisk

Definition

Med realränterisk avses den förväntade variationen i netto marknadsvärdet av räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna beroende på att realräntan på obligationsmarknaden förändras. För övriga tillgångsslag beräknas ej realränterisken eftersom den enbart går att skatta empiriskt, är volatil samt endast utgör en mindre andel av dessa tillgångsslags totala risker.

Hantering av realränterisk

Vid hantering av realränterisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Realränteexponeringen för de försäkringstekniska avsättningarna hanteras genom innehav av realränteobligationer på tillgångssidan. Realränteriskexponeringen netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Risikexponering

Realränteriskexponeringen netto för koncernen var 3989 miljoner kronor (3254). För moderföretaget var motsvarande siffra 3141 miljoner kronor (2523).

NOTUPPLYSNINGAR

Inflationsrisk

Definition

Med inflationsrisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet mellan de svenska räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna som beror på att den förväntade inflationen i Sverige förändras. Den förväntade inflationen skattas utifrån räntedifferensen mellan nominella och reala obligationer med jämförbara löptider. Övriga tillgångsslag, inklusive utländska räntebärande värdepapper, är inte direkt kopplade till svensk inflation och utelämnas därför.

Hantering av inflationsrisk

Vid hantering av inflationsrisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Inflationsriskexponeringen på skuldsidan hanteras genom innehav av reala räntebärande placeringar på tillgångssidan. Inflationsriskexponeringen netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Riskexponering

Inflationsriskexponeringen netto för koncernen var 2 561 miljoner kronor (2 478). För moderföretaget var motsvarande siffra 2 002 miljoner kronor (1 918).

Valutarisk

Definition

Valutarisk uppstår vid investeringar i värdepapper noterade i utländsk valuta. Valutarisk avser den förväntade variationen i valutapositionens marknadsvärde under ett år.

Valutarisken uppskattas genom beräkning av VaR. Total VaR avser total risk för samtliga valutor exklusive diversifieringseffekter mellan valutor.

Hantering av valutarisk

Valutarisken hanteras genom begränsning av den totala valutaexponeringen samt begränsning av varje enskild valutas exponering. Valutariskexponeringen hanteras aktivt med hjälp av valutaderivat. Utländska räntebärande placeringar valutasäkras enligt nuvarande policy i sin helhet avseende både värde och kassaflöden medan aktieportföljen valutasäkras till viss del.

Riskexponering, mnkr

Koncernen	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	24 482	4 370	25 927	5 183
EUR	3 868	338	7 188	669
GBP	2 019	325	2 522	361
CHF	910	149	1 096	198
DKK	180	16	206	19
NOK	74	10	93	12
JPY	0	0	0	0
Totalt	31 533	5 209	37 032	6 442

Moderföretaget	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	20 371	3 637	21 647	4 328
EUR	3 207	280	5 943	553
GBP	1 642	264	2 063	296
CHF	743	121	904	164
DKK	147	13	170	16
NOK	60	8	77	10
JPY	0	0	0	0
Totalt	26 170	4 324	30 804	5 367

Prisrisk – Aktierisk

Definition

Med aktierisk avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Aktierisken uppskattas genom beräkning av VaR. Total VaR avser total risk för samtliga aktiemarknader exklusive diversifieringseffekter mellan de olika marknaderna.

Hantering av aktierisk

Aktierisken hanteras genom diversifiering på olika länder och branscher och genom limiter på maximala avvikelser från index. Huvuddelen av placeringarna är noterad.

Riskexponering, mnkr

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Koncernen	58 285	7 537	56 640	9 031
Moderföretaget	47 656	6 162	46 684	7 443

Geografisk fördelning, direkta aktieinnehav inklusive fonder

Koncernen	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Sverige	26 868	4 129	26 356	4 792
Nordamerika	17 931	2 187	16 766	2 577
Europa exkl. Sverige	6 297	948	7 025	1 240
Japan	2 509	713	2 369	647
Övrigt	4 679	1 101	4 124	1 123
Summa	58 285	9 078	56 640	10 379

Moderföretaget	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Sverige	21 969	3 376	21 724	3 950
Nordamerika	14 662	1 788	13 819	2 124
Europa exkl. Sverige	5 148	775	5 792	1 022
Japan	2 052	583	1 952	533
Övrigt	3 826	901	3 397	925
Summa	47 656	7 423	46 684	8 554

*Prisrisk – Fastighetsrisk***Definition**

Med fastighetsrisk avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Fastighetsrisken beräknas uttryckt som VaR.

Hantering av fastighetsrisk

Fastighetsrisken hanteras genom en långsiktig förvaltningsstrategi och diversifiering på olika typer av hyresgäster.

Risikexponering, mnkr

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Koncernen	27 690	5 222	26 773	5 060
Moderföretaget	24 328	4 588	23 029	4 352

*Prisrisk – Alternativa investeringar-risk***Definition**

Med prisrisk i alternativa investeringar avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Prisrisken beräknas uttryckt som VaR.

Hantering av alternativa investeringar-risk

Prisrisken i alternativa investeringar hanteras genom en mycket stor diversifiering i underliggande innehav, eftersom portföljen i huvudsak består av andelar i private equity-fonder. Prisrisken hanteras även genom ett noggrant urval av fondförvaltare och fonder.

Risikexponering, mnkr

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Koncernen	16 362	4 270	15 590	2 511
Moderföretaget	13 814	3 606	13 133	2 117

Kreditrisk**Definition**

Med kreditrisk avses risken att motparten helt eller delvis inte fullgör sina betalningsförpliktelser mot företagen. Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtal. Kreditrisken för derivat bedöms vara försumbar med hänsyn tagen till att handel huvudsakligen sker i standardiserade produkter som handlas och clearas på organiserade marknadsplatser med regelsystem och säkerhetskrav. Kreditrisken för icke-standardiserade derivat består av de verkliga värdena för derivaten per balansdagen.

Hantering av kreditrisk

Kreditrisken begränsas genom att placeringar huvudsakligen sker i värdepapper och mot emittenter med låg kreditrisk. Kreditrisken följs löpande upp gentemot emittenters eller värdepappers rating. I handel med OTC-derivat och återköpsttransaktioner regleras kreditrisken med standardavtal för handel med respektive mot-

part. För de värdepapper som lånas ut reduceras kreditrisken genom att fullgoda säkerheter erhålls.

Risikexponering, mnkr**Kreditkvalitet avseende obligationer och andra räntebärande värdepapper**

Rating	Koncernen				Moderföretaget			
	2016		2015		2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%	Exponering	%	Exponering	%
AAA	49 784	61	60 436	76	38 982	61	47 497	76
AA	6 894	9	4 473	5	5 412	9	3 526	5
A	3 653	5	2 308	3	2 804	5	1 791	3
BBB	3 614	4	4 036	5	2 772	4	3 122	5
BB	322	0	-	-	262	0	-	-
Värdepapper utan rating ¹⁾	16 767	21	8 632	11	13 545	21	6 893	11
Summa	81 034	100	79 885	100	63 777	100	62 829	100

¹⁾ Av detta belopp utgörs 79 procent (55) i koncernen och 79 procent (55) i moderföretaget av obligationer och räntebärande värdepapper utgivna av emittenter med en lägsta rating av BBB.

Väsentliga koncentrationer avseende samtliga innehav

Emittent	Koncernen				Moderföretaget			
	2016		2015 ¹⁾		2016		2015 ¹⁾	
	Exponering	%	Exponering	%	Exponering	%	Exponering	%
Svenska staten	26 010	13	24 773	15	21 164	13	20 071	15
Amerikanska staten	11 670	6	7 673	5	8 944	6	5 944	4
Nordea	9 217	5	11 397	7	7 148	4	8 885	7
Swedbank	6 422	3	11 886	7	5 036	3	9 372	7
Blackrock	6 072	3	5 221	3	5 025	3	4 313	3
Svenska Handelsbanken	5 276	3	7 503	4	3 946	3	5 659	4
SEB	4 882	2	5 777	3	3 777	2	4 536	3
European Investment Bank	4 553	2	4 476	3	3 623	2	3 566	3
Carlyle Group	3 808	2	4 084	2	3 317	2	3 520	3
Dexia	2 794	1	2 266	1	2 173	1	1 780	1
Summa	80 704	40	85 056	50	64 153	39	67 646	50

¹⁾ År 2015 uppgick väsentliga koncentrationer i koncernen till 86 198 miljoner kronor vilket motsvarar 51 procent av totalt innehav. I moderföretaget uppgick väsentliga koncentrationer till 68 675 miljoner kronor, vilket motsvarar 51 procent av totalt innehav. För mer information, se årsredovisning 2015.

NOTUPPLYSNINGAR

Derivat

Koncernen	Verkligt värde	Erhållen pant ISDA/CSA	Kvarstående risk	
Icke-standardiserade valutaderivat	-	-	-	-

Moderföretaget	Verkligt värde	Erhållen pant ISDA/CSA	Kvarstående risk	
Icke-standardiserade valutaderivat	-	-	-	-

Utlånade värdepapper för vilka säkerheter erhållits

Marknadsvärde	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Utlånade värdepapper ¹⁾	371	2 129	283	1 615
Erhållna säkerheter	389	2 231	297	1 696

¹⁾ Redovisas som Överförda finansiella tillgångar i not 29.

Riskexponering i övriga tillgångar, mnkr

Premiefordringar	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Premiefordringar förfallna sedan mer än 30 dagar	6,4	5,9	3,4	3,1
Därav reserverade i bokslutet	-4	-3,1	-2	-2,0
Summa	2,4	2,8	1,4	1,1

Hyresfordringar	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Hyresfordringar förfallna sedan mer än 30 dagar	1,0	0,5	0,7	0,2
Därav reserverade i bokslutet	-0,1	-0,1	-0,0	-0,0
Summa	0,9	0,4	0,7	0,2

Likviditetsrisk

Definition

Likviditetsrisk delas upp i marknadslikviditetsrisk och finansieringslikviditetsrisk. Med marknadslikviditetsrisk avses risken att ett finansiellt instrument inte alls kan avyttras eller kan avyttras endast till ett väsentligt reducerat pris eller att transaktionen medför stora kostnader. Med finansieringslikviditetsrisk avses risken för att inte kunna klara av finansiella betalningsåtaganden utan att råka ut för oacceptabla förluster.

Hantering av likviditetsrisk

Marknadslikviditetsrisk hanteras genom löpande uppföljning av att placeringar görs i enlighet med av styrelsen fastställda placeringsriktlinjer.

Hanteringen av finansieringslikviditetsrisk görs på olika nivåer. Den första nivån avser den kortsiktiga likviditetshanteringen och har en väldigt kort tidshorisont. Företagen följer kontinuerligt upp förväntade framtida kassaflöden och håller en likviditetsreserv

bestående av korta placeringar och mycket likvida värdepapper för att säkerställa att företagen alltid har tillräckligt med likvida medel för att hantera dels interna flöden inom tillgångsförvaltningen, dels flöden från den löpande försäkringsrörelsen. Den andra nivån ser till likviditetshanteringen på lång sikt och karaktäriseras av ett mer utpräglat balansräkningsriskorienterat (ALM-orienterat) angreppssätt. Nedan angivna förfallostruktur beskriver den långsiktiga hanteringen av likviditetsrisk som påverkar kapitalförvaltningen ur ett strategiskt perspektiv. Detta säkerställer att företagen innehar tillräckligt med likvida medel och placeringar på en likvid marknad.

I förfallostrukturen ses enbart till räntebärande tillgångar och räntekänsliga derivat som betraktas som fullt likvida. Det finns dock ytterligare tillgångar, till exempel aktier och fastigheter, som kan användas för att täcka koncernens åtaganden. Fastigheter är dock mindre likvida.

Riskexponering, mdkr

Koncernen

Kassaflöde försäkrings- tekniska avsättningar	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Odiskonterad avsättning	-10,9	-31,2	-27,0	-14,6	-10,8
Duration 7,4 år					

Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Nominella/reala förfall	14,1	40,8	13,2	4,6	2,5
Duration 4,1 år					

Förväntat kassaflöde derivat	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Räntekänsliga derivat, inflöde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekänsliga derivat, utflöde	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Förväntat kassaflöde netto	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Totalt	2,0	-9,6	-13,8	-10,0	-8,3

Moderföretaget

Kassaflöde försäkrings- tekniska avsättningar	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Odiskonterad avsättning	-8,5	-25,2	-22,2	-11,7	-7,2
Duration 7,1 år					
Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Nominella/reala förfall	10,8	32,0	10,6	3,8	2,0
Duration 4,2 år					
Förväntat kassaflöde derivat	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Räntekänsliga derivat, inflöde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekänsliga derivat, utflöde	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Förväntat kassaflöde netto	År				
	0-1	2-5	6-10	11-15	>15
Totalt	1,4	6,8	-11,6	-7,9	-5,2

Operativa risker

Definition

Med operativa risker avses de framtida osäkra händelser som kan påverka uppnåendet av uppsatta mål. Begreppet operativ risk används för de interna och externa risker som framför allt är hänförliga till arbetssätt och stöd i det dagliga arbetet.

Hantering av operativa risker

Operativa risker hanteras och kontrolleras av verksamhetens chefer och ledare i enlighet med det interna regelverk som VD har fastställt. Det interna regelverket beaktar de externa krav som ställs på hanteringen av operativa risker.

Som stöd i hanteringen av operativa risker tillämpar koncernen gemensamma arbetssätt och verktyg. Det strukturerade arbetet med att hantera operativa risker hjälper till att synliggöra och prioritera förbättringsområden och skapar ett bättre underlag för beslut i det dagliga arbetet.

Hanteringen av operativa risker delas in i tre faser: riskanalys där risker identifieras och värderas och kategoriseras, åtgärdsplanering där respons bestäms och åtgärder planeras samt analys och uppföljning där risker samordnas och övervakas, åtgärder genomförs och arbetet följs upp och rapporteras.

Som ett led i riskhanteringen har koncernen utformat system och rutiner för hantering av oönskade händelser. Rapportering av oönskade händelser leder till en bättre förståelse för samband mellan händelse, orsak och konsekvenser. Dessutom kan fler riskmoment åtgärdas och effektiva förebyggande åtgärder genomföras i syfte att minska risken för att liknande händelser inträffar i framtiden.

Riskexponering

Koncernens exponering mot operativa risker är framför allt hänförlig till externa faktorer, såsom påverkan av lagar och regler. Av interna faktorer är det verksamhetens beroende av IT-system som främst utgör exponeringen mot operativ risk. Process- och personalrelaterade risker innebär också en exponering mot operativa risker.

Strategiska risker

Definition

Med strategiska risker avses risker förenade med negativ påverkan på kapital eller intjäning på grund av bristande mottaglighet för förändringar i branschen och felaktiga strategiska affärsbeslut.

Hantering av strategiska risker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hanteringen av strategiska risker.

Strategin för att begränsa exponeringen mot strategiska risker är bland annat att utföra omvärldsbevakning med fokus på regeländringar i Sverige och Europa och ändringar i marknadsläget samt säkerställa tydliga, väl kommunicerade beslutsvägar.

Hanteringen och uppföljningen underlättas av att riskexponeringen analyseras och sammanställs utifrån koncernens riskbedömningsmodell som innefattar definitioner, värderingsskalor och hanteringsplaner för strategiska risker. Analys och sammanställning baseras på identifierade risker och inrapporterade oönskade händelser inom alla risktyper.

Riskexponering

Faktorer som konjunkturutvecklingen, osäkerheten på den finansiella marknaden, utformningen av nya regler som Solvens II och IFRS samt översyn av det svenska socialförsäkringssystemet medför ökad exponering mot strategiska risker.

Anseenderisker

Definition

Med anseenderisker avses risker som är förenade med förtroendeskadliga händelser och dålig publicitet. Anseenderisker uppkommer oftast som en sekundär effekt av att företagen haft en oönskad händelse eller förhöjd risk inom någon av företagets övriga risktyper (försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker och strategiska risker).

Hantering av anseenderisker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hantering och värdering av risker ur ett anseendeperspektiv.

Riskstrategin för att begränsa verkan av anseenderisker är att ha en väl fungerande kommunikation mot såväl företagets anställda som omvärlden och kunder samt att värdera koncernens risker ur ett anseendeperspektiv. Koncernen har en tydlig ambition att vara transparent och lättförståelig.

NOTUPPLYSNINGAR

Risikexponering

Anseenderisker är en av koncernens mest väsentliga risker eftersom de kan medföra att förtroendet skadas. Koncernen betraktar anseenderisker som en sekundär risk som orsakas av strategiska risker, operativa risker, försäkringsrisker och finansiella risker sammantaget. Detta innebär att exponering mot anseenderisker beror på hur väl koncernen hanterar inträffade oönskade händelser inom ovan nämnda riskkategorier.

Not 3. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

	Moderföretaget	
	2016	2015
Medelavkastning per år på 3-månaders statsskuldväxlar	-0,65 %	-0,29 %
Försäkringstekniska avsättningar i genomsnitt under året	78 084	78 721
Överförd kapitalavkastning	-509	-234

Not 4. Försäkringsersättningar

	Koncernen		Moderföretaget		
	2016	2015	2016	2015	
Utbetalda skadeersättningar	8 927	9 066	7 093	7 302	
Driftkostnader för skadereglering, enligt not 5	440	473	130	188	
Summa utbetalda försäkringsersättningar	9 367	9 539	7 223	7 491	
Förändring i avsättning för oreglerade skador	2 391	-3 179	1 594	-2 868	
Summa	11 758	6 360	8 817	4 623	
Koncernen					
mdkr	2016	2015	2014	2013	2012
Skadekostnad	11,8	11,0	10,7	9,6	9,4
Tillförd förräntning	5,1	0,6	5,2	-4,5	2,3
Avvecklingsresultat	-5,1	-5,2	-4,7	-4,2	-18,4
Summa	11,8	6,4	11,2	0,9	-6,7
Moderföretaget					
mdkr	2016	2015	2014	2013	2012
Skadekostnad	9,9	9,3	9,0	8,0	8,0
Tillförd förräntning	4,1	0,5	4,0	-3,6	1,8
Avvecklingsresultat	-5,1	-5,2	-4,4	-4,2	-18,6
Summa	8,9	4,6	8,6	0,2	-8,8

Koncernens diskonterade skadekostnad för skadeår 2016 uppgår till 11,8 miljarder kronor (11,0). Att skadekostnaden är högre än

2015 beror främst på löneökningar och en lägre diskonteringsränta.

Försäkringsersättningarna i koncernen om 11,8 miljarder kronor är samstämmigt med skadekostnaden om 11,8 miljarder kronor för år 2016 och beror på en tillförd förräntning om 5,1 miljarder kronor samt en avvecklingsvinst netto om 5,1 miljarder kronor.

Den tillförda förräntningen i koncernen om 5,1 miljarder kronor består dels av en värdesäkring om 1,3 miljarder kronor, dels en årlig förräntningskostnad om 3,8 miljarder kronor. Årets förräntningskostnad om 3,8 miljarder kronor uppstår till följd av ändrad diskonteringsränta om 4,7 miljarder kronor och förräntningskrav om -0,9 miljarder kronor.

Avvecklingsvinsten i koncernen netto om 5,2 miljarder kronor beror på upplösning av schablonmässiga säkerhetspåslag i beräkningsmodellen.

För mer information om de viktigaste antagandena, se not 1.

Not 5. Driftkostnader

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Administration	769	632	415	408
Skadereglering, enligt not 4	440	473	130	188
Kapitalförvaltning, enligt not 7	146	103	83	81
Fastighetsförvaltning	71	52	40	43
Summa	1 426	1 260	668	720
Specifikation av driftkostnader:				
Personalkostnader	575	512	199	277
Avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster	240	211	202	172
Lokalkostnader	69	56	39	38
Kostnader för informationsmedel	77	75	60	59
Avskrivningar	26	29	7	6
Externt fakturerade administrationstjänster	-32	-34	-11	-10
Övrigt	471	411	172	178
Summa	1 426	1 260	668	720

I driftkostnaderna för koncernen ingår avskrivningar avseende aktiverade immateriella tillgångar med 12 miljoner kronor (7).

Se vidare not 10.

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad för koncernen om 168 miljoner kronor och för moderbolaget om 83 miljoner kronor för 2016.

I Administration ingår kostnader för projektet Solvens II i koncernen med 9 miljoner kronor (51) och för moderföretaget med 7 miljoner kronor (41). I Administration (Avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster) ingår en engångskostnad för Foras

administration av 2004 års retroaktiva premiesänkning för koncernen och moderföretaget med 33 miljoner kronor (10 miljoner för 2005–2006 års retroaktiva premiesänkning).

Externt fakturerade administrationstjänster utgörs av intäkter från externa administrations- och kapitalförvaltningsuppdrag.

Koncernen eller moderföretaget äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående driftkostnader redovisas inklusive ingående mervärdesskatt.

Not 6. Övriga tekniska kostnader

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Anslag för forskning	144	179	84	74

Not 7. Kapitalavkastning

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Kapitalavkastning, intäkter				
Hysesintäkter från byggnader och mark	1 298	1 252	408	416
Erhållna utdelningar	6 058	7 702	4 993	6 348
Ränteintäkter				
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	1 152	1 324	905	1 098
<i>Övriga ränteintäkter</i>	14	26	160	133
Summa ränteintäkter	1 166	1 350	1 065	1 231
Valutakursvinster, netto	3 664	-	2 955	49
Realisationsvinster, netto				
<i>Aktier och andelar</i>	2 991	5 153	2 549	4 592
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	2 351	928	2 036	784
<i>Derivat</i>	45	183	36	148
Summa realisationsvinster, netto	5 387	6 264	4 621	5 524
Summa kapitalavkastning, intäkter	17 573	16 568	14 042	13 568
Orealiserade vinster på placeringstillgångar				
Byggnader och mark	3 186	2 635	1 349	862
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	99	-	-	1 863
Derivat	-	2 302	-	-
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	3 285	4 937	1 349	2 725
Kapitalavkastning, kostnader				
Driftkostnader för byggnader och mark	-382	-383	-131	-139
Kapitalförvaltningskostnader, enligt not 5	-146	-103	-83	-81
Räntekostnader	-493	-203	-345	-123
Övriga finansiella kostnader	289	-127	311	-106
Valutakursförluster, netto	-	-12	-	-
Realisationsförluster, netto				
<i>Byggnader och mark</i>	-	-355	-	-355
Summa kapitalavkastning, kostnader	-732	-1 183	-248	-804
Orealiserade förluster på placeringstillgångar				
Aktier och andelar	-2 002	-8 126	-1 746	-6 795
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-93	-1 359
Derivat	-1 331	-1 624	-1 044	-
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-3 333	-9 750	-2 883	-8 154
Summa kapitalavkastning före överföring till försäkringsrörelsen	16 793	10 572	12 260	7 335
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	638	292	509	234
Summa	17 431	10 864	12 769	7 569

NOTUPPLYSNINGAR

Koncernen

Totalavkastnings- tabell för placeringar	Marknadsvärden				Totalavkastning, %	
	2016	%	2015	%	2016	2015
Räntebärande nominellt	57 029	30	59 857	33	1,7	0,5
Räntebärande reall	28 400	15	27 940	15	8,4	1,1
Aktier	58 365	30	56 695	30	12,9	4,2
Fastigheter	30 852	16	27 131	14	18,2	17,8
Alternativa investeringar	16 700	9	15 601	8	15,0	21,3
Valuta	-	0	-	-	0,0	0,1
Allokeringsportfölj	80	0	0	0	0,0	0,1
Summa	191 426	100	187 224	100	9,9	5,8

Moderföretaget

Totalavkastnings- tabell för placeringar	Marknadsvärden				Totalavkastning, %	
	2016	%	2015	%	2016	2015
Räntebärande nominellt	43 787	28	46 228	30	1,6	0,4
Räntebärande reall	23 301	15	22 922	15	8,4	1,1
Aktier	47 720	31	46 728	31	13,1	4,2
Fastigheter	27 109	17	23 327	15	19,3	17,6
Alternativa investeringar	14 105	9	13 133	9	15,0	21,5
Valuta	-	-	-	-	0,0	0,1
Allokeringsportfölj	67	0	0	0	0,0	0,1
Summa	156 089	100	152 338	100	10,3	6,0

Totalavkastningstabell för placeringar (totalavkastningstabellen) presenteras enligt Svensk Försäkrings rekommendation "Totalavkastningstabell – Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning".

I totalavkastningstabellen beräknas avkastning enligt TWR, tidsviktad avkastning.

Totalavkastningstabellen omfattar de tillgångar som förvaltas enligt företagets placeringsriktlinjer.

Den huvudsakliga skillnaden mot övrig redovisning i moderföretaget är att innehaven i dotterföretagen redovisas till marknadsvärde i totalavkastningstabellen. Marknadshyran som AFA Sjukförsäkring interdebiteras för och som avser fastigheten företaget äger och bedriver verksamhet i, inkluderas i totalavkastningstabellens avkastning. I övrig redovisning ersätts den interndebiterade hyran med fastighetens drift- och underhållskostnad.

Kapitalförvaltningens driftkostnader i koncernen, 146 miljoner kronor (103), inkluderas ej i totalavkastningstabellen. Kapitalförvaltningens driftkostnader i moderföretaget, 83 miljoner kronor (81), inkluderas ej i totalavkastningstabellen.

En sammanfattning av skillnaden mellan totalavkastningstabellen och de finansiella rapporterna redovisas i tabellerna nedan.

Avstämning av totalavkastnings- tabellen mot resultaträkning	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen ¹⁾	17 522	11 083	14 926	9 465
Poster från resultaträkningen som inte är med i totalavkastningstabellen	-146	-230	42	23
Värderingsskillnader	-621	-203	-2 707	-2 124
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	638	292	509	234
Övrigt	38	-78	-1	-29
Summa kapitalavkastning enligt resultaträkning	17 431	10 864	12 769	7 569

¹⁾Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen visas endast i procent.

Avstämning av totalavkastningstabellen mot balansräkning	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Marknadsvärde enligt totalavkastningstabellen	191 426	187 224	156 089	152 338
Tillgångar som inte klassificeras som placeringstillgångar	256	1 066	6 881	7 057
Poster från skuldsidan i balansräkningen som är avdragna i totalavkastningstabellen	8 793	210	6 637	278
Värderingsskillnader	131	253	-11 364	-9 236
Övrigt	122	-239	-83	-15
Summa tillgångar enligt balansräkning	200 728	188 514	158 160	150 422

Koncernen

Bidragsanalys år 2016, %	Normalportfölj	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Förvaltningsbidrag
Räntebärande nominellt	32,6	1,5	1,7	0,1
Räntebärande reall	15,0	7,9	8,4	0,1
Aktier	30,8	11,2	12,9	0,5
Fastigheter	13,6	14,0	18,2	0,6
Alternativa investeringar	8,0	15,0	15,0	0,0
Valuta	-	0,0	0,0	0,0
Taktisk allokering	-	-	0,3	0,3
Totalt	100,0	8,3	9,9	1,6

Avkastning under år 2016

Avkastningen för koncernen uppgick under året till 9,9 procent, varav den aktiva avkastningen på noterade tillgångar samt fastigheter uppgick till 1,6 procentenheter.

Den nominella räntebärande portföljens index består till 60 procent av en nominell svensk obligationsportfölj, till 27 procent av en nominell nordamerikansk portfölj, till 10 procent av en nominell tysk portfölj och till 3 procent av en så kallad high yield-portfölj. Utlandsandelen i index är valutakurssäkrad. Indexet har en modifierad duration på 3,0. Innehavet gav en avkastning på 1,7 procent, vilket var cirka 0,2 procentenheter mer än index.

Den reala räntebärande portföljens index består till 100 procent av reala svenska statsobligationer. Indexet har under året haft en modifierad duration på cirka 7,1. Innehavet gav en avkastning på 8,4 procent, vilket var cirka 0,6 procent bättre än index.

Aktieportföljens index består till 45 procent av en svensk aktieportfölj samt till 55 procent av en global portfölj. Sverigeindex består av SIXRX (SIX Return Index). Utlandsindex är sammansatt av ett antal viktade regionala totalavkastningsindex. Utlandsandelen i index är delvis valutakurssäkrad. Portföljen gav en avkastning på 12,9 procent vilket var 1,7 procentenheter mer än indexavkastningen.

Avkastningen på koncernens fastighetsbestånd var under året 18,2 procent. Portföljen består till övervägande del av fastighetsinnehav i centrala Stockholm. Som jämförelseindex för fastighetsportföljen används IPD Svenskt Fastighetsindex. Snittavkastningen för jämförbara fastigheter blev enligt IPD 14,0 procent under 2016. Portföljens resultat under året var därmed 4,2 procentenheter bättre än index.

Avkastningen under 2016 i koncernens innehav i alternativa investeringar var 15,0 procent. Portföljen består nästan helt av tillgångar i utländsk valuta vilka ej kurssäkras. Alternativa investeringar utvärderas ej på så kort tidsperiod som ett år. Därför har normalportföljens avkastning satts till lika med den uppnådda avkastningen för detta tillgångsslag. I längre tidsserier, se tabell nedan, har alternativa investeringar ett absolutavkastningskrav på 10 procent årligen för fonder äldre än fem år som sitt index.

Avkastningen i tillgångsslaget valuta uppgick till 0,0 procent och avser den aktiva förvaltningen av portföljens valutaexponering.

Den taktiska allokeringen bidrog till totalavkastningen med 0,3 procentenheter.

Arsavkastning, rullande 36 mån,%	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Aktiv avkastning	Mål aktiv avkastning
Räntebärande nominellt	2,7	2,9	0,1	0,2
Räntebärande realt	6,3	6,7	0,4	0,1
Aktier	12,9	12,2	-0,6	0,7
Fastigheter	12,1	14,8	2,4	0,4
Alternativa investeringar	10,0	25,1	13,8	0,0
Valuta	-	0,1	0,1	0,0
Taktisk allokering	9,4	9,5	0,1	0,2
Totalt	9,4	9,8	0,4	0,4

Moderföretaget

Bidragsanalys år 2016, %	Normalportfölj	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Förvaltningsbidrag
Räntebärande nominellt	32,0	1,5	1,6	0,1
Räntebärande realt	15,0	7,9	8,4	0,1
Aktier	31,0	11,2	13,1	0,6
Fastigheter	14,0	14,0	19,3	0,8
Alternativa investeringar	8,0	15,0	15,0	0,0
Valuta	-	0,0	0,0	0,0
Taktisk allokering	-	-	0,4	0,5
Totalt	100,0	8,3	10,3	2,0

Avkastning under år 2016

Avkastningen för moderföretaget uppgick under året till 10,3 procent, varav den aktiva avkastningen på noterade tillgångar samt fastigheter uppgick till 2,0 procentenheter.

Den nominella räntebärande portföljens index består till 60 procent av en nominell svensk obligationsportfölj, till 27 procent av en nominell nordamerikansk portfölj, till 10 procent av en nominell tysk portfölj och till 3 procent av en så kallad high yield-portfölj. Utlandsandelen i index är valutakurssäkrad. Indexet har en modifierad duration på 3,0. Innehavet gav en avkastning på 1,6 procent, vilket var cirka 0,2 procentenheter mer än index.

Den reala räntebärande portföljens index består till 100 procent av reala svenska statsobligationer. Indexet har under året haft en modifierad duration på cirka 7,1. Innehavet gav en avkastning på 8,4 procent, vilket var cirka 0,6 procent bättre än index.

Aktieportföljens index består till 45 procent av en svensk aktieportfölj samt till 55 procent av en global portfölj. Sverigeindex består av SIXRX (SIX Return Index). Utlandsindex är sammansatt av ett antal viktade regionala totalavkastningsindex. Utlandsandelen i index är delvis valutakurssäkrad. Portföljen gav en avkastning på 13,1 procent vilket var 1,9 procentenheter mer än indexavkastningen.

Avkastningen på moderföretagets fastighetsbestånd var under året 19,3 procent. Portföljen består till övervägande del av fastighetsinnehav i centrala Stockholm. Som jämförelseindex för fastighetsportföljen används IPD Svenskt Fastighetsindex. Snittavkastningen för jämförbara fastigheter blev enligt IPD 14,0 procent under 2016. Portföljens resultat under året var därmed 5,3 procentenheter bättre än index.

Avkastningen under 2016 i moderföretagets innehav i alternativa investeringar var 15,0 procent. Portföljen består nästan helt av tillgångar i utländsk valuta vilka ej kurssäkras. Alternativa investeringar utvärderas ej på så kort tidsperiod som ett år. Därför har normalportföljens avkastning satts till lika med den uppnådda avkastningen för detta tillgångsslag. I längre tidsserier, se tabell nedan, har alternativa investeringar ett absolutavkastningskrav på 10 procent årligen för fonder äldre än fem år som sitt index.

NOTUPPLYSNINGAR

Avkastningen i tillgångsslaget valuta uppgick till 0,0 procent och avser den aktiva förvaltningen av portföljens valutaexponering.

Den taktiska allokeringen bidrog till totalavkastningen med 0,5 procentenheter.

Årsavkastning, rullande 36 mån, %	Avkastning normal-portfölj	Avkastning portfölj	Aktiv avkastning	Mål aktiv avkastning
Räntebärande nominellt	2,7	2,9	0,1	0,2
Räntebärande realt	6,3	6,7	0,4	0,1
Aktier	12,9	12,3	-0,5	0,7
Fastigheter	12,1	15,1	2,7	0,4
Alternativa investeringar	10,0	25,3	13,9	0,0
Valuta	-	0,1	0,1	0,0
Taktisk allokering	8,8	9,7	0,2	0,2
Totalt	9,5	10,1	0,6	0,4

Hyresintäkter från byggnader och mark

Hyresintäkterna i koncernen under perioden uppgår till 1 298 miljoner kronor (1 252).

Hyresintäkterna i moderföretaget under perioden uppgår till 408 miljoner kronor (416).

Avtalade framtida hyresintäkter avseende befintliga hyreskontrakt exkl. bostäder	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Förfall inom 1 år	76	104	22	43
Förfall mellan 1 och 5 år	1940	1582	697	389
Förfall senare än 5 år	4291	4673	1036	1229
Summa	6307	6359	1755	1661

Driftkostnader för byggnader och mark	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Driftkostnader	151	154	48	43
Fastighetsskatt	102	95	35	34
Reparation och underhåll	65	67	27	27
Fastighetsadministration	41	47	14	27
Kostnader för mervärdesskatt	12	13	7	8
Tomträttsavgäld	11	7	-	0
Summa	382	383	131	139

Not 8. Obeskattade reserver

Säkerhetsreserv	Moderföretaget	
	2016	2015
Ingående balans	18 995	16 824
Förändring av säkerhetsreserv	7 555	2 131
Utgående balans	26 510	18 955

Periodiseringsfond	Moderföretaget	
	2016	2015
Ingående balans	8 210	8 210
Förändring av periodiseringsfond	-8 210	-
Utgående balans	-	8 210

Not 9. Skatt på årets resultat

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktuell skattekostnad	-59	-54	-	-2
Uppskjuten skatt (förändring)	-259	631	-204	1 192
Summa	-318	577	-204	1 190

Skillnad mellan redovisad skatt och skatt baserad på gällande svensk skattesats	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Resultat före skatt enligt resultaträkningen	2 100	-1 615	1 251	-5 049
Skatt enligt gällande skattesats 22%	-462	355	-275	1 111
Skatt enligt gällande skattesats 22%	-462	355	-275	1 111
Återförd skatt från tidigare taxeringsår	-	-2	-	-2
Permanent skillnader	138	13	89	16
Temporära skillnader	6	211	-18	65
Redovisad skatt	-318	577	-204	1 190

Not 10. Immateriella tillgångar

	Koncernen	
	2016	2015
Ingående anskaffningsvärden	744	744
Inköp	-	-
Försäljning	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	744	744
Ingående avskrivningar	-729	-722
Årets avskrivningar	-12	-7
Utgående ackumulerade avskrivningar	-741	-729
Bokfört värde	3	15

Not 11. Byggnader och mark**Koncernen****Rörelsefastigheter**

Fördelning på fastighetskategori	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde, kr/kvm	Yt- vakans- grad, %	Direkt- avkast- ning, %
Kontors- och affärsfastigheter	387	734	1220	73 300	0,0	4,2

Andel av total bruksarea i fastigheterna som används i den egna verksamheten var 2,0 procent (2,0) och bokfört värde uppgår till 734 miljoner kronor (743).

Förvaltningsfastigheter

Fördelning på fastighetskategori	Anskaffningsvärde	Bokfört värde/verkligt värde	Bokfört värde, kr/kvm	Yt- vakans- grad, %	Direkt- avkast- ning, %
Flerbostadshus	2 449	4 413	55 300	9,3	2,3
Kontors- och affärsfastigheter	16 404	24 152	58 900	4,2	4,0
Totalt	18 853	28 565	58 400	5,0	3,8

Direktavkastningen är beräknad enligt Försäkringsbranschens Redovisningsnämnds rekommendation.

Beståndet består av kommersiella fastigheter och flerbostadshus i Stockholms-, Göteborgs- och Malmöområdet. Fastigheter som innehas för produktion och tillhandahållande av koncernens tjänster samt administrativa ändamål redovisas som rörelsefastigheter. Övriga fastigheter redovisas som förvaltningsfastigheter. Det förekommer inga begränsningar i rätten att sälja någon av förvaltningsfastigheterna eller att disponera hyresintäkterna och ersättning vid avyttring.

Förändringar i fastighetsinnehavet år 2016

Förvärv av fastighet (100 procents innehav)
Under året har bostadsfastigheten Fatbursholmen 23 och kontorsfastigheten Lybeck 3 i Stockholm förvärvats. Fastighetsförvärven har skett genom köp av dotterbolag.

Avyttringar

Fastigheten Grinden 21 avyttrades den 1 april 2016 genom försäljning av dotterbolag.

Väsentliga åtaganden

Under året har åtaganden om ombyggnationer uppgående till 82 miljoner kronor (300) gjorts i samband med tecknande av hyresavtal. Av dessa återstår investeringar om cirka 45 miljoner kronor (28).

Rörelsefastigheter

Specifikation av årets förändring:	Koncernen	
	2016	2015
Ingående balans	743	753
Investeringar i befintligt bestånd	-	0
Avskrivningar	-9	-10
Utgående balans	734	743

Förvaltningsfastigheter

Specifikation av årets förändring:	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	25 307	20 696	8 975	8 702
Investeringar i befintligt bestånd	304	389	151	208
Förvärv	296	2 378	-	-
Avyttringar	-525	-797	-	-797
Värdeförändring	3 183	2 641	1 349	862
Utgående balans	28 565	25 307	10 475	8 975

NOTUPPLYSNINGAR

Moderföretaget

Fördelning på fastighets-kategori	Anskaffningsvärde	Bokfört värde/verkligt värde	Bokfört värde, kr/kvm	Yt- vakans- grad, %	Direkt- avkast- ning, %
Flerbostadshus	431	1933	52700	6,2	2,0
Kontors- och affärsfastigheter	4939	8542	59000	7,4	3,5
Totalt	5370	10475	57800	7,2	3,2

Direktavkastningen är beräknad enligt Försäkringsbranschens Redovisningsnämnds rekommendation.

Beståndet består av kommersiella fastigheter och flerbostadshus i Stockholmsområdet, vilket också utgör moderföretagets enda segment. Samtliga fastigheter redovisas som förvaltningsfastigheter. Det förekommer inga begränsningar i rätten att sälja

någon av förvaltningsfastigheterna eller att disponera hyresintäkterna och ersättning vid avyttring.

Andel av total bruksarea i fastigheterna som används i den egna verksamheten var 5,5 procent (5,8) och bokfört värde uppgår till 1 220 miljoner kronor (1 000).

Förändringar i fastighetsinnehavet år 2016

Förvärv och avyttringar

Inga förvärv eller avyttringar har gjorts under året.

Väsentliga åtaganden

Under året har åtaganden om ombyggnationer uppgående till 30 miljoner kronor (201) gjorts i samband med tecknande av hyresavtal. Av dessa återstår investeringar om cirka 19 miljoner kronor (14).

Not 12. Placeringar i koncernföretag och joint venture

Dotterföretag	Org nr	Antal aktier	Andel, %	Nom. värde	Bokfört värde	
					2016	2015
AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag	516401-8615	400	91	4,00	4	4
AF-S Private Equity AB	556650-5946	1000	100	0,10	14	14
Fastighets AB Fleminghörnet	556651-8535	1000	100	0,10	452	452
Fastighets AB Mikrofonen	556577-4543	1000	100	0,10	447	447
Klarabergshuset Invest AB	556692-9476	1000	100	0,10	370	370
Fastighets AB Trafikanten	556700-1580	1000	100	0,10	328	328
Fastighets AB Yxkullen	556675-1698	1000	100	0,10	321	318
Fastighets AB Hotelltornet	556832-2597	1000	100	0,10	293	293
Fastighets AB Våghalsen 15	556825-1424	50000	100	0,05	284	284
Fastighets AB Rödluvan	556039-0477	1000	100	0,10	264	264
Fastighets AB Tretakten	556724-5690	1000	100	0,10	255	255
Fastighets AB Förtjusningen 1	556763-8498	1000	100	0,10	230	230
Fastighets AB Sockerbiten	556766-4023	1000	100	0,10	227	227
Fastighets AB Östra Kungsholmsporten	556763-8480	1000	100	0,10	201	201
Fastighets AB Hårdvallen	556988-4744	500	100	0,05	192	192
Fastighets AB Kellgrensgatan	556687-9002	1000	100	0,10	189	189
Fastighets AB Ludvigsberg 3	556627-7264	1000	100	0,10	160	160
Fastighets AB Klaratvårgränd	556746-8573	1000	100	0,10	142	142
Teirettab Fastighets AB	556520-0325	1000	100	0,10	142	142
Fastighets AB Knall	556649-7557	1000	100	0,10	99	99
Fastighets AB Laboranten	556703-3187	1000	100	0,10	87	87
Värtans Stationshus AB	556345-2597	1000	100	0,10	25	-
Summa					4726	4698

AFA Trygghetsförsäkrings dotterföretag	Org nr	Antal aktier	Andel, %	Nom. värde	Bokfört värde	
					2016	2015
AF-T Private Equity AB	556650-5938	1000	100	0,10	22	23
Fastighets AB Fatbursholmen	556962-8687	50000	100	0,05	127	-
Fastighets AB Långreven	556963-0352	50000	100	0,05	7	7
Fastighets AB Sångstämman	556642-0120	1000	100	0,10	-	51
Summa					156	81

Samtliga koncernföretag har säte i Stockholm.

Joint venture	Org nr	Antal aktier	Andel, %	Nom. värde	Bokfört värde	
					2016	2015
Grön Bostad AB	556820-9307	20 000	50	0,10	468	143
Grön Bostad 2 AB	556884-3469	500	50	0,10	-	59
Grön Bostad 3 AB	556945-7038	500	50	0,10	-	108
Grön Bostad 4 AB	556994-5768	500	50	0,10	-	44
Grön Bostad 5 AB	556995-9330	500	50	0,10	-	24
Summa					468	378

En omstrukturering har skett avseende Grön Bostad-beståndet. AFA Sjukförsäkring redovisar från och med 2016 innehav i Grön Bostad AB som i och med omstruktureringen är moderbolag till samtliga dotterbolag inom Grön Bostad-koncernen. Grön Bostad AB har säte i Linköping.

Summerad finansiell information för AFA Sjukförsäkringskoncernens andelar i joint venture

Följande information redovisas i koncernens resultaträkning	2016	2015
Koncernens andel av årets resultat i joint venture	296	176
Koncernens andel av övrigt totalresultat i joint venture	296	176

Följande information redovisas i koncernens balansräkning	2016	2015
Andelar i joint venture	959	573
Summa	959	573

AFA Sjukförsäkringskoncernens åtaganden kopplade till innehav i joint venture redovisas i not 32.

Per 2016-12-31 finns inga oredovisade åtaganden kopplade till joint venture som skulle kunna ge upphov till utflöde av likvida medel eller andra resurser enligt gällande aktieägaravtal.

I november 2016 förvärvade AFA Sjukförsäkring samtliga aktier i Värtans Stationshus AB som äger fastigheten Lybeck 3 i Stockholm.

NOTUPPLYSNINGAR

AFA Sjukförsäkring har under året mottagit koncernbidrag från

	2016	2015
AF-S Private Equity AB	-	6
Fastighets AB Ludvigsberg 3	44	38
Fastighets AB Yxkullen	41	33
Fastighets AB Fleminghörnet	26	26
Fastighets AB Trafikanten	25	19
Fastighets AB Rödluvan	18	18
Fastighets AB Sockerbiten	16	15
Fastighets AB Tretakten	16	13
Fastighets AB Kellgrensgatan	14	8
Fastighets AB Laboranten	13	12
Fastighets AB Våghalsen 15	11	11
Fastighets AB Klaratvårgränd	10	12
Fastighets AB Hotelltornet	8	-
Fastighets AB Hårdvallen	6	-
Fastighets AB Knall	5	7
Fastighets AB Förtjusningen 1	3	-
Teirettab Fastighets AB	3	1
Fastighets AB Mikrofonen	1	1
Fastighets AB Östra Kungsholmsporten	1	-
Summa	261	220

AFA Sjukförsäkring har under året lämnat aktieägartillskott till

	2016	2015
Fastighets AB Yxkullen	4	2
Fastighets AB Knall	-	2
Fastighets AB Våghalsen 15	-	2
Summa	4	6

AFA Trygghetsförsäkring har under året erhållit koncernbidrag från

	2016	2015
AF-T Private Equity AB	-	2
Fastighets AB Långreven	3	4
Fastighets AB Sångstämman	-	11
Summa	3	17

Not 13. Andra finansiella placeringstillgångar

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktier och andelar				
Ursprungligt anskaffningsvärde	68 333	66 451	55 286	53 909
Valutaeffekt	9 107	6 168	7 438	5 079
Övervärde (+)/undervärde (-)	-2 428	-400	-943	803
Summa aktier och andelar	75 012	72 219	61 781	59 791
Obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Upplupet anskaffningsvärde	78 855	77 882	61 825	60 943
Övervärde (+)/undervärde (-)	3 574	3 475	3 006	3 086
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	82 429	81 357	64 831	64 029
Utlåning till kreditinstitut	7 275	2 124	5 690	1 627
Derivat	251	466	200	366
Övriga finansiella placeringstillgångar				
Återköpstransaktioner	2 425	-	1 845	-
Summa	167 392	156 166	134 347	125 813

Specifikationer

Aktier och andelar

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Noterade	51 197	50 156	41 837	41 339
Onoterade	23 815	22 063	19 944	18 452
Summa	75 012	72 219	61 781	59 791

10 största innehav av aktier exklusive fonder

Bolag	Koncernen		Moderföretaget	
	Andel av aktieportfölj, %	Andel av aktieportfölj, %	Andel av aktieportfölj, %	Andel av aktieportfölj, %
	2016	2015	2016	2015
H&M	4,7	7,1	4,7	7,0
Investor	3,9	3,5	3,8	3,5
Nordea	3,8	4,7	3,8	4,7
SEB	2,7	2,9	2,7	2,8
Volvo	2,6	3,5	2,6	3,5
Swedbank	2,4	1,9	2,4	1,9
Atlas Copco	2,1	2,0	2,1	2,0
Ericsson	1,7	2,7	1,7	2,6
Saab	1,6	3,0	1,6	3,0
Svenska Handelsbanken	1,6	-	1,6	-
Total andel	27,1	31,3¹⁾	27,0	31,0¹⁾

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av 10 största innehav av aktier exklusive fonder i koncernen till 33,1 procent och moderföretaget till 32,8 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

Branschfördelning, direkta aktieinnehav

Koncernen	2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%
Finans	13 930	27	12 084	25
Industri	11 497	23	13 160	27
Konsumentvaror	8 927	18	9 215	19
Hälsovård	4 415	9	5 082	11
IT	4 140	8	3 667	7
Råvaror	3 605	7	2 716	6
Telekommunikation	2 828	6	2 270	5
Tjänster	604	1	43	0
Fastighet ¹⁾	450	1	-	-
Media och underhållning	83	0	65	0
Summa	50 479	100	48 302	100

¹⁾ Branschen Fastighet har lagts till av indexleverantören under 2016 och därför saknas jämförelsesiffror avseende 2015.

Moderföretaget	2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%
Finans	11 426	27	10 014	25
Industri	9 418	23	10 883	27
Konsumentvaror	7 318	18	7 641	19
Hälsovård	3 630	9	4 224	11
IT	3 428	8	3 082	7
Råvaror	2 960	7	2 265	6
Telekommunikation	2 322	6	1 881	5
Tjänster	496	1	36	0
Fastighet ¹⁾	365	1	-	-
Media och underhållning	68	0	54	0
Summa	41 431	100	40 080	100

¹⁾ Branschen Fastighet har lagts till av indexleverantören under 2016 och därför saknas jämförelsesiffror avseende 2015.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Koncernen	Upplupet anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Svenska staten	27 690	26 410	29 858	28 419
Svenska bostadsinstitut	13 506	18 981	13 704	19 241
Svenska kommuner	451	398	479	398
Övriga svenska emittenter	11 505	9 340	11 880	9 598
Utländska stater	3 326	2 916	3 458	3 073
Övriga utländska emittenter	22 377	19 836	23 050	20 628
Summa	78 855	77 881	82 429	81 357
Noterade	76 885	75 744	80 423	79 035
Varav eviga förlagsbevis	-	-	-	-
Onoterade	1 970	2 137	2 006	2 322

Skillnaden mellan bokfört värde och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella uppgick till 12 129 miljoner kronor (13 589).

Skillnaden mellan bokfört värde och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet understeg det nominella uppgick till 43 miljoner kronor (68).

NOTUPPLYSNINGAR

Moderföretaget	Upplupet anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Svenska staten	22 267	21 076	24 119	22 937
Svenska bostadsinstitut	10 305	14 563	10 454	14 767
Svenska kommuner	370	326	393	327
Övriga svenska emittenter	8 923	7 337	9 249	7 570
Utländska stater	2 551	2 119	2 652	2 241
Övriga utländska emittenter	17 409	15 522	17 964	16 187
Summa	61 825	60 943	64 831	64 029
Noterade	60 320	59 239	63 299	62 169
<i>Varav eviga förlagsbevis</i>	-	-	-	-
Onoterade	1 505	1 704	1 532	1 861

Skillnaden mellan bokfört värde och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella uppgick till 9 706 miljoner kronor (10 961).

Skillnaden mellan bokfört värde och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet understeg det nominella uppgick till 32 miljoner kronor (51).

10 största innehav av räntebärande värdepapper

Emittent	Koncernen Andel av ränteportfölj, %		Moderföretaget Andel av ränteportfölj, %	
	2016	2015	2016	2015
Svenska staten	37,0	35,8	38,0	36,7
Nordea	6,0	7,9	5,6	7,6
European Investment Bank	5,6	5,6	5,7	5,7
Swedbank	5,0	8,2	4,8	7,8
SEB	4,9	5,3	4,7	5,2
Svenska Handelsbanken	4,4	6,6	4,5	6,7
Dexia	3,4	2,8	3,4	2,8
Amerikanska staten	2,3	2,0	2,3	1,8
Länsförsäkringar Hypotek	1,7	2,3	1,6	2,3
Vasakronan	1,4	1,1	1,4	1,1
Total andel	71,7	77,6¹⁾	72,0	77,7¹⁾

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av emittents andel av ränteportföljen i koncernen till 78,1 procent och i moderföretaget till 78,1 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

Derivat med positiva värden eller värde noll (tillgångar)

Derivatinstrument upptagna i balansräkningen

Koncernen	Nominellt värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	12 971	11 547	-	-
Icke-standardiserade valuta-derivat, terminer	14 819	23 380	251	466
Summa	27 790	34 927	251	466

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Moderföretaget	Nominellt värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	9 918	9 040	-	-
Icke-standardiserade valuta-derivat, terminer	11 655	18 494	200	366
Summa	21 573	27 534	200	366

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	Koncernen				Moderföretaget			
	Anskaffningsvärde		Bokfört värde		Anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen								
Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin								
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>	159 897	150 165	159 866	153 576	127 524	119 931	128 457	123 820
Innehav för handel								
<i>Derivat</i>	-	-	251	466	-	-	200	366
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	159 897	150 165	160 117	154 042	127 524	119 931	128 657	124 186
Lånefordringar och kundfordringar								
Utlåning till kreditinstitut	7 275	2 124	7 275	2 124	5 690	1 627	5 690	1 627
Övriga fordringar	929	1 089	929	1 089	6 679	7 020	6 679	7 020
Kassa och bank	1 979	4 361	1 979	4 361	1 309	3 314	1 309	3 314
Summa lånefordringar och kundfordringar	10 183	7 574	10 183	7 574	13 678	11 961	13 678	11 961
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen								
Skulder som bestämts tillhöra kategorin								
<i>Återköpstransaktioner</i>	6 874	-	6 889	-	5 372	-	5 384	-
Innehav för handel								
<i>Derivat</i>	-	-	1 261	161	-	-	1 008	129
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	6 874	-	8 150	161	5 372	-	6 392	129
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde								
Övriga skulder	1 187	1 165	1 187	1 165	1 421	1 658	1 421	1 658
Summa finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	1 187	1 165	1 187	1 165	1 421	1 658	1 421	1 658

Andra finansiella placeringstillgångar innehåller balansräkningens poster Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Övriga finansiella placeringstillgångar (återköpstransaktioner).

Övriga fordringar innehåller balansräkningens poster Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränte- och hyresintäkter.

Övriga skulder innehåller balansräkningens poster Skulder avseende direkt försäkring, Övriga skulder (förutom återköpstransaktioner som särredovisas) samt Upplupna räntekostnader.

Finansiella tillgångar och skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde. En beräkning av verkligt värde baserat på diskonterade framtida kassaflöden, där en diskonteringsränta som speglar motpartens kreditrisk utgör den mest väsentliga indatan, bedöms inte ge någon väsentlig skillnad jämfört med redovisat värde för finansiella tillgångar och finansiella skulder som ingår i nivå 2. För samtliga finansiella tillgångar och skulder anses därför det redovisade värdet vara en god approximation av det verkliga värdet.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 14. Upplysningar om värdering till verkligt värde

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

Koncernen 31 december 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Förvaltningsfastigheter	-	-	28 565	28 565
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	58 312	-	16 700	75 012
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	63 260	19 169	-	82 429
Derivat	-	251	-	251
Övriga finansiella placeringstillgångar <i>Återköpstransaktioner</i>	-	2 425	-	2 425
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	121 572	21 845	45 265	188 682
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	1 261	-	1 261
Återköpstransaktioner	-	6 889	-	6 889
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-	8 150	-	8 150
Moderföretaget 31 december 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Förvaltningsfastigheter	-	-	10 475	10 475
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	47 680	-	14 101	61 781
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	49 735	15 096	-	64 831
Derivat	-	200	-	200
Övriga finansiella placeringstillgångar <i>Återköpstransaktioner</i>	-	1 845	-	1 845
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	97 415	17 141	24 576	139 132
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	1 008	-	1 008
Återköpstransaktioner	-	5 384	-	5 384
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-	6 392	-	6 392

En överföring från en nivå till en annan kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats, exempelvis en ändring i likviditet. Det har inte skett några överföringar mellan nivåerna under perioden.

Koncernen 31 december 2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Förvaltningsfastigheter	-	-	25 307	25 307
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	56 618	-	15 601	72 219
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	65 316	16 041	-	81 357
Derivat	-	466	-	466
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	121 934	16 507	15 601	154 042
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	161	-	161
Moderföretaget 31 december 2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Förvaltningsfastigheter	-	-	8 975	8 975
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	46 665	-	13 126	59 791
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	51 308	12 721	-	64 029
Derivat	-	366	-	366
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	97 973	13 087	13 126	124 186
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	129	-	129

En överföring från en nivå till en annan kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats, exempelvis en ändring i likviditet. Det har inte skett några överföringar mellan nivåerna under perioden.

Nivå 1: Instrument med publicerade prisnoteringar

För aktier och andelar som handlas på en aktiv marknad innebär detta den senaste betalkursen (exitpris) på balansdagen. För likvida räntebärande värdepapper innebär detta den aktuella köpkursen på balansdagen.

Nivå 2: Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata. Mindre likvida räntebärande värdepapper värderas utifrån rådande avkastningskurvor på räntemarknaden med beaktande av kredit- och likviditetspåslag. Påslaget är i sin tur baserat på ett genomsnitt av ett antal finansiella instituts uppskattning av verkligt värde. Derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Med verkligt värde avses teoretiska priser som beräknas med hjälp av aktuella marknadsnoteringar och gällande balansdagskurs avseende valuta.

Nivå 3: Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata. Värderingen av onoterade aktier och andelar som ej handlas på en aktiv marknad baseras på senaste värderingsuppgift från externa förvaltarens uppskattningar av verkligt värde i enlighet med branschorganisationen International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Valuation Guidelines och amerikanska Financial Accounting Standards Boards (FASB) Accounting Standards Codifications (ASC) 820, som är en kodifiering av deras Statement of Financial Accounting Standards (SFAS) no. 157.

Värderingarna av byggnader och mark har utförts av externa, oberoende värderingsföretag och auktoriserade fastighetsvärderare. Värderingarna

utförs i enlighet med riktlinjerna i RICS beställarhandledning. För att fastställa värdet har både kassaflödesmetoden och ortsprismetoden använts. Metoderna har använts för samtliga fastighetskategorier och fastigheternas värde har fastställts genom individuell värdering av respektive fastighet beaktande exempelvis geografiskt läge samt teknisk och branschmässig standard. Faktiska transaktioner på marknaden har beaktats vid samtliga värderingar.

I kassaflödesmetoden har bedömda betalningsströmmar under en fem- eller tioårsperiod redovisats. Restvärdet är beräknat utifrån det bedömda driftnettot år sex eller år elva, dividerat med marknadens direktavkastningskrav och diskonterat till nuvärde. Antaganden och bedömningar görs avseende parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation, direktavkastningskrav vid restvärdeberäkningar och kalkylränta.

Vid användandet av ortsprismetoden har två delmetoder använts, dels normering av värdet för jämförbara fastigheter till värde i kronor per kvadratmeter uthyrbar yta (areametoden), dels normering till driftnettot (nettokapitaliseringsmetoden).

Fastighetsvärderarna lämnar sina slutliga värderingar i skriftliga värderingsutlåtande i vilka gjorda antaganden och fastigheternas värde redovisas. Utlåtandena omfattar såväl generella ekonomiska antaganden såsom ränteantaganden som fastighetsspecifika antaganden såsom förväntade framtida hyresintäkter, hyresnivåer, utvecklingen på fastighetsmarknaden eller andra omständigheter eller osäkerhetsfaktorer som har eller kan ha påverkan på fastigheternas kassaflöden och beräknade värden.

NOTUPPLYSNINGAR

Förändringar i nivå 3

Koncernen	Aktier och andelar		Fastigheter		Summa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	15601	15620	25307	20696	40908	36316
Realiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	-155	2	-3	132	-158	134
Orealiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	-1896	-2977	3186	2641	1290	-336
Köp och försäljning	3150	2956	75	1837	3225	4793
Utgående balans	16700	15601	28565	25307	45265	40908
Nettoförändring i orealiserade vinster (+) eller förluster (-) relaterade till instrument som innehas på balansdagen ¹⁾	-12298	-10408	3186	2641	-9112	-7767

Moderföretaget	Aktier och andelar		Fastigheter		Summa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	13126	12925	8975	8702	22101	21627
Realiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	-123	2	-	132	-123	134
Orealiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	-1527	-2365	1349	862	-178	-1503
Köp och försäljning	2625	2564	151	-721	2776	1842
Utgående balans	14101	13126	10475	8975	24576	22100
Nettoförändring i orealiserade vinster (+) eller förluster (-) relaterade till instrument som innehas på balansdagen ¹⁾	-9595	-8068	1349	862	-8246	-7206

¹⁾ Orealiserad kursförändring avseende aktier och andelar uppgår i koncernen till -17 819 miljoner kronor (-13 932) och i moderföretaget till -14 151 miljoner kronor (-10 987). Orealiserade värdeförändringar avseende fastigheter framgår av tabellen ovan. De mest väsentliga antagandena vid fastighetsvärderingarna är följande:

Viktat direktavkastningskrav vid restvärdesberäkning: 4 %; kalkylränta: 5,5-6,5 %; långsiktig förväntad vakansgrad: 3,0-4,0 %.

Koncernen och moderföretaget har kategoriserat alternativa investeringar som nivå 3-tillgångar. Enligt IFRS ska en känslighetsanalys presenteras med hjälp av en alternativ värdering av dessa tillgångar. Koncernens och moderföretagets investeringar inom området alternativa investeringar sker antingen i form av direkta fonder eller i så kallade fond-i-fondlösningar. Sammantaget innebär detta en portfölj diversifierad med mer än 8000 enskilda bolag. Ur ett värderingstekniskt perspektiv är

en alternativ värdering av dessa tillgångar förenad med stora svårigheter och kostnader. Koncernen och moderföretaget har därför valt att inte presentera någon alternativ värdering av dessa tillgångar. Beträffande fastigheter har en känslighetsanalys lämnats i form av en VaR-beräkning för riskexponeringen i balansräkningen. Denna återfinns i not 2.

Not 15. Övriga fordringar

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Skattefordringar	53	126	68	88
Ej likviderade affärer	32	23	26	19
AFA Livförsäkringsaktiebolag	16	1	16	1
Fordringar på koncernföretag	-	-	6 038	6 253
Övriga fordringar	142	85	52	43
Summa	243	235	6 200	6 404

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen utom fordringar på koncernföretag.

Not 16. Materiella tillgångar

	Koncernen och moderföretaget	
	2016	2015
Ingående anskaffningsvärden	124	114
Inköp	7	10
Försäljningar/utrangeringar	-11	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	120	124
Ingående avskrivningar	-94	-81
Försäljningar/utrangeringar	7	0
Årets avskrivningar ¹⁾	-13	-13
Utgående ackumulerade avskrivningar	-100	-94
Bokfört värde	20	30

¹⁾ Årets avskrivningar före fördelning.

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Samtliga materiella anläggningstillgångar ägs av AFA Sjukförsäkring, men nyttjas av alla tre företagen. Årets avskrivningar fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Not 17. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Upplupna ränte- och hyresintäkter	679	911	495	668
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	147	163	120	138
Summa	826	1 074	615	806

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen utom fordringar på koncernföretag.

Not 18. Avsättning för oregrerade skador

Koncernen	Årets			
	2016	IB förändring	UB	
Inträffade och rapporterade skador	60 818	-451	60 367	
Inträffade men ej rapporterade skador	32 869	2 647	35 516	
Skaderegleringskostnader	3 019	195	3 214	
Summa	96 706	2 391	99 097	
2016 mdkr	Diskonterad avsättning	Odiskonterad avsättning	Duration, år ränta ¹⁾ , %	
Avtalsgruppsjukförsäkring	55,0	51,3	6,5	-1,62
Avgiftsbefrielseförsäkring och premiebefrielseförsäkring	14,9	14,9	6,5	-
Sjuklivränta	8,6	8,3	12,6	-0,89
Föräldrapenningtillägg	0,4	0,4	0,9	-
TFA exkl. skadelivräntor ²⁾	10,3	10,3	7,5	-0,10
TFA skadelivräntor	1,5	1,4	11,4	-1,01
Förlängd livränta	8,4	7,9	9,4	-1,25
Totalt	99,1	94,5	7,4	

¹⁾ Diskonteringsräntan är en durationsränta, en nettoränta baserad på nominell marknadsränta justerad för förväntad framtida inflation. Diskonteringen görs med räntekurva, vilket betyder att diskonterings-effekten inte kan härledas i tabellen.

²⁾ Diskonteringsräntan är en sammanvägd räntesats baserad på olika räntor beroende på ersättningslag.

För mer information om valda diskonteringsräntor, se not 1.

Skadekostnadsutveckling, bokföringsår

mdkr	2016	2015	2014	2013	2012
IB Försäkringstekniska avsättningar	96,7	99,9	98,0	106,0	121,6
Skadekostnad	11,8	11,1	10,7	9,6	9,4
Utbetalda försäkringsersättningar	-9,4	-9,5	-9,3	-8,9	-8,9
Tillförd förräntning	5,1	0,6	5,2	-4,5	2,3
Avvecklingsresultat	-5,1	-5,4	-4,7	-4,2	-18,4
UB Försäkringstekniska avsättningar	99,1	96,7	99,9	98,0	106,0

För mer information om posterna i ovanstående tabell, se not 4.

Koncernen har valt att redovisa skadekostnadsutvecklingen enligt tabellen ovan istället för att redovisa skadekostnaderna i triangelschema med fem års utveckling. Motiveringen är att en uppställning med triangelschema inte ger en rättvisande bild av avvecklingsresultatet beroende av den långsvansade karaktären på koncernens åtaganden samt att villkorsändringar med retrospektiv verkan ger en missvisande bild av skadekostnadsutvecklingen.

NOTUPPLYSNINGAR

Moderföretaget

2016	Årets		
	IB	förändring	UB
Inträffade och rapporterade skador	52 030	-733	51 297
Inträffade men ej rapporterade skador	24 522	2 259	26 781
Skaderegleringskostnader	735	68	803
Summa	77 287	1 594	78 881

2016	Diskon- terad avsättning	Odiskon- terad avsättning	Duration, år	Diskon- terings- år ränta ¹⁾ , %
mdkr				
Avtalsgruppsjuk- försäkring	55,0	51,3	6,5	-1,62
Avgiftsbefrielse- försäkring och premie- befrielseförsäkring	14,9	14,9	6,5	-
Sjuklivränta	8,6	8,3	12,6	-0,89
Föräldrapenningtillägg	0,4	0,4	0,9	-
Totalt	78,9	74,9	7,1	

¹⁾ Nettoränta baserad på nominell marknadsränta justerad med framtida inflationsförväntningar. För mer information om valda diskontoreringsräntor, se not 1.

Skadekostnadsutveckling, bokföringsår

mdkr	2016	2015	2014	2013	2012
IB Försäkringstekniska avsättningar	77,3	80,2	79,0	85,9	101,9
Skadekostnad	9,9	9,3	9,0	8,0	8,0
Utbetalda försäkringsersättningar	-7,2	-7,5	-7,4	-7,1	-7,2
Tillförd förräntning	4,1	0,5	4,0	-3,6	1,8
Avvecklingsresultat	-5,2	-5,2	-4,4	-4,2	-18,6
UB Försäkringstekniska avsättningar	78,9	77,3	80,2	79,0	85,9

För mer information om posterna i ovanstående tabell, se not 4.

Moderföretaget har valt att redovisa skadekostnadsutvecklingen enligt tabellen ovan istället för att redovisa skadekostnaderna i triangelschema med fem års utveckling. Motiveringen är att en uppställning med triangelschema inte ger en rättvisande bild av avvecklingsresultatet beroende av den långsvansade karaktären på moderföretagets åtaganden samt att villkorsändringar med retrospektiv verkan ger en missvisande bild av skadekostnadsutvecklingen.

Not 19. Avsättning för skatter

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Uppskjuten skatt	13 680	13 406	3 528	3 324
Uppskjuten skatt, specificering:				
Uppskjuten skatteskuld				
Placeringstillgångar	5 299	4 600	3 543	3 413
Obeskattade reserver	8 480	8 797	-	-
Övriga temporära skillnader	-97	10	-14	-88
Uppskjuten skattefordran				
Beräknat underskottsavdrag	-2	-1	-1	-1
Summa	13 680	13 406	3 528	3 324

Not 20. Skulder avseende direkt försäkring

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Preliminärskatt	121	116	97	101
Särskild löneskatt	59	62	57	61
Skuld fakturerade premier till arbetsgivare	45	38	45	39
Sociala avgifter	40	37	28	27
Summa	265	253	227	228

Samtliga skulder förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 21. Derivat med negativa värden**Derivat upptagna i balansräkningen**

Koncernen	Nominellt värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	2 978	3 011	-	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	28 521	11 047	1 261	161
Summa	31 499	14 058	1 261	161

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Moderföretaget	Nominellt värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	2 286	2 367	-	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	22 801	8 889	1 008	129
Summa	25 087	11 256	1 008	129

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Not 22. Eget kapital

Uppllysningar kring eget kapital lämnas i rapporten över förändring i eget kapital i förvaltningsberättelsen.

Not 23. Övriga skulder

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Återköpsransaktioner	6 889	-	5 384	-
Leverantörsskulder	175	160	136	122
Fond för skadeförebyggande verksamhet (AGS-fonden)	154	141	154	141
KL-sektorn	147	121	56	50
Beviljade ännu inte utbetalda anslag	145	160	76	84
Skatteskulder	88	48	64	48
Ej likviderade affärer	3	49	2	40
Skulder till koncernföretag	-	-	565	771
Övriga skulder	57	163	19	119
Summa	7 658	842	6 456	1 375

Skulder motsvarande 7 639 miljoner kronor (537) förfaller för koncernen inom ett år från balansdagen. Skulder motsvarande 5 869 miljoner kronor (646) förfaller för moderföretaget inom ett år från balansdagen.

Not 24. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Förutbetalda hyror	233	205	76	53
Upplupna räntekostnader	153	70	122	55
Fastighetsskatt	106	97	35	34
Reserverad premieåterbetalning	65	400	65	400
Upplupna ersättningar till anställda	18	17	18	17
Övriga upplupna kostnader	65	25	32	25
Summa	639	814	348	584

Samtliga skulder förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 25. Medelantal anställda, sjukfrånvaro samt löner och ersättningar

Medelantal anställda	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Kvinnor	365	366	164	178
Män	206	193	105	99
Summa	571	559	269	277

Antal	Koncernen				Moderföretaget			
	Styrelse		VD och företagsledning		Styrelse		VD och företagsledning	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Kvinnor	11	9	2	1	4	4	2	1
Män	12	13	9	8	10	10	9	8
Summa	23	22	11	9	14	14	11	9

Antal anställda i styrelsen för koncernen innefattar nuvarande styrelseledamöter i moderföretaget och i dotterföretaget AFA Trygghetsförsäkring.

Sjukfrånvaro, % 1 januari–31 december	Koncernen och moderföretaget	
	2016	2015
Av ordinarie arbetstid för samtliga anställda	5,2	5,2
Som avser långtidssjukfrånvaro	1,6	1,3
Kvinnor	6,3	6,4
Män	3,3	3,0
Personal, 29 år och yngre	8,2	8,6
Personal, 30–49 år	5,2	4,5
Personal, 50 år och äldre	4,7	5,3

NOTUPPLYSNINGAR

Koncernen

Löner och ersättningar	Styrelse, VD och vVD		Övriga anställda		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	8,0	7,6	325,1	305,3	333,1	312,9
Sociala kostnader	2,9	2,9	111,1	97,0	114,0	99,9
Pensionskostnader	1,9	2,0	-94,5	88,9	-92,6	90,9
Summa	12,8	12,5	341,7	491,2	354,5	503,7

Moderföretaget

Löner och ersättningar	Styrelse, VD och vVD		Övriga anställda		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	5,7	5,4	166,3	161,6	172,0	167,0
Sociala kostnader	2,1	2,1	57,6	51,1	59,7	53,2
Pensionskostnader	1,5	1,5	-40,2	50,6	-38,7	52,1
Summa	9,3	9,0	183,7	263,3	193,0	272,3

Företagens anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen. I uppgifterna ovan för koncernen, där AFA Sjukförsäkring är moderföretag, ingår uppgifter för AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring. I uppgifterna ovan för moderföretaget ingår uppgifter för AFA Sjukförsäkring.

För uppgifter avseende löner och ersättningar i AFA Livförsäkring hänvisas till årsredovisningen för AFA Livförsäkring. För vidare upplysningar om pensioner, se not 1, not 5 samt nedan.

Ersättningar till styrelse, verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen

Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Övriga förmåner utgår enligt gällande kollektivavtal. För verkställande direktör och vice verkställande direktör ingår även värdet av en förmånsbil.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till verkställande direktör och vice verkställande direktör. Efter samråd med styrelsen beslutar verkställande direktören om ersättning till övriga i företagsledningen.

Ersättningar till centrala funktioner och övriga anställda

Principer

Ersättning till ansvariga för funktionerna för internrevision, riskhantering och regelefterlevnad samt till övriga anställda utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension enligt gällande kollektivavtal.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till ansvarig för funktionen för internrevision. Ersättning till anställda inom linjefunktioner som har till särskild uppgift att granska regelefterlevnaden ska godkännas av verkställande direktören. Ersättning till ansvarig för riskfunktionen och övriga anställda bestäms i den ordinarie lönerevisionen.

Rörlig ersättning

Principer

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, ansvarig för funktionen för internrevision, ansvarig för riskfunktionen eller ansvarig för funktionen för regelefterlevnad.

Rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning kan utgå till handlare, analytiker och förvaltare inom aktier, räntebärande värdepapper och valuta.

Gratifikationer till övriga anställda för goda prestationer kan utgå med mindre belopp.

Syftet med den rörliga ersättningen är att attrahera och behålla kvalificerad personal samt att belöna långsiktigt goda prestationer. Den rörliga ersättningen baseras på det sammanvägda utfallet per kalenderår av den anställdes resultat, gruppens eller avdelningens resultat och företaget resultat. Resultatet för de olika delarna ska ange hur mycket bättre förvaltningen är än motsvarande index mätt på en rullande treårsperiod. Den rörliga ersättningen för en anställd kan som mest uppgå till sex månadslöner per år. Rörlig ersättning kan endast utgå för de rullande treårsperioder som företaget visat en positiv absolut avkastning och till en enskild anställd som har följt placeringsreglementen, placeringsriktlinjer och övriga styrande regelverk.

Sextio procent av en utbetalning av rörlig ersättning till anställda som kan påverka företaget risknivå ska skjutas upp i tre år. En uppskjuten ersättning kan, om särskilda skäl föreligger, sättas ned eller bortfalla helt.

Styrelsen kan ett enskilt år besluta att det inte ska utgå någon rörlig ersättning. Detta kan bli aktuellt om till exempel den absoluta avkastningen varit negativ eller om det finns något annat skäl med hänsyn till den finansiella ställningen.

Berednings- och beslutsprocess

Ersättningsutskottet ansvarar för att ta fram den riskanalys som ska ligga till grund för utformningen av ersättningspolicyn. Riskanalysen ska ange vilka risker som ersättningspolicyn är förknippad med, hur ersättningspolicyn påverkar de risker som företaget utsätts för och hur dessa risker hanteras. Vidare ska av analysen framgå en bedömning av om ersättningspolicyn är förenlig med och främjar en effektiv riskhantering och om den uppmuntrar till ett överdrivet risktagande. Ansvarig för riskfunktionen ansvarar för underlaget till riskanalysen.

Styrelsen beslutar varje år en ram för rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning. Styrelsen delegerar till verkställande direktören att inom ramen, efter avstämning med Ersättningsutskottet, besluta om ersättningen.

Verkställande direktören beslutar, efter avstämning i Ersättningsutskottet, om viktningen av parametrar, mål och jämförelseindex som ska gälla för varje del som bidrar till den rörliga ersättningens storlek samt den högsta möjliga ersättningen i månadslöner för varje enskild individ.

Verkställande direktören beslutar om gratifikationer till anställda på mindre belopp. Sådana beslut bör rapporteras till Ersättningsutskottet.

Ansvarig för funktionen för internrevision ska årligen granska om ersättningarna överensstämmer med ersättningspolicyn. Funktionen för internrevision rapporterar granskningen till styrelsen senast i samband med att årsredovisningen fastställs.

Definition av anställda som kan påverka företagets risknivå

Anställda som kan påverka företagets risknivå utgörs av verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, internrevisionschefen, ansvarig för riskfunktionen, regelefterlevnadsansvarig, chefen för aktuarieavdelningen, chefen för risk och resultat, chefen för investeringsanalys samt chefen för fastigheter. Dessutom kan anställda inom avdelningarna för aktier, alternativa investeringar samt räntor och valuta påverka företagets risknivå. Detta gäller dock inte anställda inom dessa avdelningar som utför rent administrativa uppgifter.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet är ett för AFA Försäkring gemensamt utskott. Under året bestod utskottet av styrelsens ordförande Anitra Steen och ledamöterna Torbjörn Johansson, Carola Lemne och Marina Aman.

Pensioner

I moderföretaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. Moderföretaget har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direktpension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Enligt gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/SACO om FTP-planen har anställd som är född 1955 eller tidigare och som den 1 juni 2006 var anställd inom gällande kollektivavtal, rätt att på eget initiativ gå i pension vid 62 års ålder. För övriga anställda gäller pensionsåldern 65 år. För anställd som väljer att gå i förtida pension betalar moderföretaget pensionskostnaden löpande. Den totala kostnaden för avtalade men ännu ej utbetalade förtida pensioner finns reserverade som avsättning i balansräkningen.

Verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg.

Vice verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen exklusive semestertillägg plus bilförmånsvärde.

För övriga i företagsledningen är pensionsåldern 65 år. Fyra personer har avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg. Fem personer följer kollektivavtalets förmånsbestämda pensionsplan FTP 2.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår med 18 månader för verkställande direktör och vice verkställande direktör vid uppsägning från AFA Försäkrings sida. Avgångsvederlaget är ej pensionsgrundande. Uppsägningstiden är sex månader vid uppsägning från såväl koncernens sida som verkställande direktörs och vice verkställande direktörs sida. Avgångsvederlag för övriga i företagsledningen utgår ej. Vid uppsägning från koncernens sida och vid uppsägning från övriga i företagsledningens sida gäller kollektivavtal mellan Försäkringsbranschens arbetsgivarorganisation och Försäkringstjänstemannaförbundet.

Lån till ledande befattningshavare

Inga lån finns till ledande befattningshavare.

NOTUPPLYSNINGAR

Löner, ersättningar och övriga förmåner under år 2016, tkr

	Styrelsearvode/ grundlön		Övriga förmåner		Pensionskostnad		Övrig ersättning, kommittéarbete		Totalt	
	Koncernen	Moder- företaget	Koncernen	Moder- företaget	Koncernen	Moder- företaget	Koncernen	Moder- företaget	Koncernen	Moder- företaget
<i>Styrelsens ordförande</i>										
Steen Anita	200	111					89	45	289	156
<i>Styrelseledamöter</i>										
Abrahamsson Thomas	55	55							55	55
Ahlberg Kjell	55	55					66	33	121	88
Andersson Pär	10						12	-	22	0
Andersson Renée	13						36	24	49	24
Backle Ingvar	55	55					20	10	75	65
Bäck Catharina	43						60	36	103	36
Carlén Stefan	5	5							5	5
Furbring Magnus	11	11					60	36	71	47
Georgiadou Anastasia	43						14	7	57	7
Gidhagen Hans	55	55					12	12	67	67
Granlund Lenita	26	4							26	4
Guovelin Eva	55	55							55	55
Johansson Torbjörn	51	51					26	13	77	64
Lemne Carola	98	55							98	55
Lindfelt Carina	12								12	0
Nilsson Annika	43						20	10	63	10
Oxhammar Björn	8	8					52	26	60	34
Rådkvist Kristina	14						14	7	28	7
Tillgren Tommy	26	5							26	5
Wallin Jonas	43								43	0
Wehtje Ulrik	98	55					52	26	150	81
Åman Marina	43						5	-	48	0
<i>Verkställande direktör</i>										
Moberg Anders	3 371	2 747	123	100	1 087	886			4 581	3 733
<i>Vice verkställande direktör</i>										
Held Johan	3 014	2 055	61	42	852	581			3 927	2 678
<i>Övriga i företagsledningen (9)</i>										
	12 342	9 044	248	179	3 887	2 822			16 477	12 045
Summa	19 789	14 426	432	321	5 826	4 289	538	285	26 585	19 321

Tabellen ovan avser styrelseledamöter i AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring. Övriga dotterföretags styrelseledamöter erhåller inget styrelsearvode.

Koncernen	VD, vVD, företagsledning				Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå				Övriga anställda			
	2016		2015		2016		2015		2016		2015	
	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal
Ersättningar												
Totalbelopp för samtliga kostnadsförda ersättningar	19,2	11	17,2	9	31,8	22	29,1	21	282,1	575	266,6	568
Totalbelopp för kostnadsförd fast ersättning	19,2	11	17,2	9	30,5	22	29,0	21	282,0	575	266,5	568
Totalbelopp för kostnadsförd rörlig ersättning	-	-	-	-	1,3	¹⁾	0,1	¹⁾	0,1	12	0,1	10
Intjänade rörliga ersättningar under senaste räkenskapsår	-	-	-	-	2,3	¹⁾	1,9	¹⁾	0,1	12	0,1	10
Utbetalda rörliga ersättningar 2016 som intjänats under tidigare år	-	-	-	-	1,7	-	1,3	-	-	-	-	-
Akkumulerade utestående uppskjutna rörliga ersättningar	-	-	-	-	3,5	-	3,2	-	-	-	-	-

¹⁾ Uppgift om antalet anställda har inte publicerats, detta för att inte riskera att identifiera enskilda personers ekonomiska förhållanden.

Moderföretaget	VD, vVD, företagsledning				Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå				Övriga anställda			
	2016		2015		2016		2015		2016		2015	
	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal
Ersättningar												
Totalbelopp för samtliga kostnadsförda ersättningar	14,2	11	13,1	9	25,7	22	23,7	21	132,0	575	130,2	568
Totalbelopp för kostnadsförd fast ersättning	14,2	11	13,1	9	24,7	22	23,6	21	131,9	575	130,1	568
Totalbelopp för kostnadsförd rörlig ersättning	-	-	-	-	1,0	¹⁾	0,1	13	0,1	12	0,1	10
Intjänade rörliga ersättningar under senaste räkenskapsår	-	-	-	-	1,9	¹⁾	1,6	13	0,1	12	0,1	10
Utbetalda rörliga ersättningar 2016 som intjänats under tidigare år	-	-	-	-	1,4	-	1,1	-	-	-	-	-
Akkumulerade utestående uppskjutna rörliga ersättningar	-	-	-	-	2,9	-	2,7	-	-	-	-	-

¹⁾ Uppgift om antalet anställda har inte publicerats, detta för att inte riskera att identifiera enskilda personers ekonomiska förhållanden.

All rörlig ersättning lämnas som kontant ersättning.

Koncernen

Belopp redovisade i balansräkningen för förmånsbestämda pensionsförpliktelser

	2016			2015		
	Fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Summa	Fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Summa
	Nuvärdet av förmånsbaserade förpliktelser	43	848	891	46	858
Förvaltningsstillgångarnas verkliga värde	-57	-	-57	-57	-	-57
Särskild löneskatt	-3	77	74	-3	54	51
Nettoskuld i balansräkningen	-17	925	908	-14	912	898

NOTUPPLYSNINGAR

Specifikation av nuvärdet av förmånsbestämda pensionsförpliktelser

	2016			2015		
	Fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Summa	Fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Summa
Ingående balans	46	858	904	50	881	931
Tjänstgöringskostnad under innevarande period	-	29	29	-	30	30
Räntekostnad	1	24	25	1	21	22
Aktuariella vinster och förluster - ändringar i finansiella antaganden	-1	-46	-47	-2	-73	-75
Aktuariella vinster och förluster - erfarenhetsbaserade	-	1	1	-	16	16
Pensionsutbetalningar	-3	-18	-21	-3	-17	-20
Utgående pensionsförpliktelser	43	848	891	46	858	904

Pensionskostnad redovisad i resultaträkningen

	2016			2015		
	Fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Summa	Fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Summa
Tjänstgöringskostnad under innevarande år	-	-161	-161	-	30	30
Räntekostnad	1	24	25	1	21	22
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-	-2	-2	-	-1	-1
Inbetalda försäkringspremier	-	4	4	-	3	3
Premier för sjukförsäkring enligt kollektivavtal	-	6	6	-	8	8
Summa pensionskostnad förmånsbestämda planer	1	-129	-128	1	61	62
Premier för avgiftsbestämda pensionsplaner	-	21	21	-	20	20
Avgångspensioner	-	1	1	-	-1	-1
Premier för sjukförsäkring enligt kollektivavtal	-	1	1	-	1	1
Särskild löneskatt på pensionskostnader	-	22	22	-	18	18
Årets pensionskostnad	1	-84	-83	1	99	100

I posten Avsättningar för pensioner i balansräkningen ingår pensionsförpliktelser som säkerställs med kapitalförsäkringar om 10 miljoner kronor (6).

Koncernen

Förändringar av förvaltningstillgångar	2016	2015
Verkligt värde vid ingången av perioden	57	57
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	1	1
Pensionsutbetalningar	-3	-3
Aktuariella vinster och förluster	2	2
Verkligt värde vid utgången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar i pensionsstiftelse	57	57

Av de förvaltningstillgångar som fanns per utgången av år 2016 utgjorde aktier 30 procent (30), räntebärande värdepapper 59 procent (61) och fastigheter 11 procent (9). Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna uppgick till 3,5 miljoner kronor.

Antaganden

	2016	2015
Diskonteringsränta	2,9%	2,8%
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	2,9%	2,8%
Personalomsättning	5,5%	5,5%
Framtida årliga löneökningar	2,8%	3,0%
Förändring i inkomstbasbelopp	2,8%	3,0%
Inflation	1,8%	2,0%
Livslängd	FFFS 2007:31	FFFS 2007:31

För att kunna bestämma kostnaden för förmånsbestämda pensionsförpliktelser krävs att ett antal så kallade aktuariella antaganden görs. Dessa antaganden rör den framtida utvecklingen av faktorer som påverkar storleken på de framtida ersättningarna.

För att bestämma den räntesats som används för att diskontera förpliktelseerna och värdet av de framtida utbetalningarna, den så kallade diskonteringsräntan, används en marknadsmässig

ränta som speglar pensionsförpliktelsearnas återstående löptid samt övriga egenskaper. Koncernen baserar sitt ränteantagande på realränteblogation 3104, där diskonteringsräntan interpoleras för att överensstämja med skuldens duration.

De riskfaktorer som kan komma att påverka pensionsskuldens storlek avser förändringar i de antaganden som framgår i flerårsöversikten ovan. En sänkning av diskonteringsräntan med 0,05 procentenheter tillsammans med att inflationen sänks med 0,25 procentenheter skulle medföra en ökad skuld och pensionskostnad med 47 miljoner kronor (88). Eftersom förändringar i pensionsskuden inte har någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella ställning lämnas ingen ytterligare känslighetsanalys.

Moderföretaget

Årets pensionskostnad	2016	2015
Kostnad exklusive räntekostnad (+)	-161	43
Räntekostnad (+)	25	13
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar (+/-)	-3	-3
Resultateffekt av inlösen av förpliktelse (+/-)	0	-3
Avgångspensioner enligt kollektivavtal (+)	1	-1
Kostnader som täcks av överskott i särskilt avskilda tillgångar/ökning av överskott i särskilt avskilda tillgångar (-/+)	1	1
Kostnad för pensionering i egen regi	-137	50
Försäkringspremier (+)	32	32
Särskild löneskatt på pensionskostnader (+)	22	18
Årets pensionskostnad	-83	100

Årets pensionskostnad avser kostnader för samtliga anställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. AFA Sjukförsäkrings andel av årets pensionskostnad uppgår till -31 miljoner kronor (52).

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskuden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad för moderföretaget om 83 miljoner kronor för 2016.

Pensionsförpliktelse för vilka det inte finns avskilda tillgångar

	2016	2015
Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser som avser pensionering i företagets egen regi vid ingången av perioden	706	674
Kostnad exklusive räntekostnad (+)	-178	38
Räntekostnad (+)	23	13
Utbetalning av pensioner (-)	-23	-20
Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser som avser pensionering i företagets egen regi vid utgången av perioden	528	706
Värdesäkring pensionsförpliktelse	-0,4%	-0,4%
Ränta pensionsförpliktelse	3,8%	1,9%

Posten redovisas i AFA Sjukförsäkrings balansräkning under rubriken Avsättning för pensioner.

Pensionsförpliktelser vilka täcks av avskilda tillgångar

	2016	2015
Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser som avser pensionering i företagets egen regi vid ingången av perioden	43	44
Kostnad exklusive räntekostnad (+)	13	1
Räntekostnad (+)	1	1
Utbetalning av pensioner (-)	-3	-3

Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser som avser pensionering i företagets egen regi vid utgången av perioden

Värdesäkring pensionsförpliktelse	-0,4%	-0,4%
Ränta pensionsförpliktelse	2,0%	2,3%

Pensionsfond

	2016	2015
Verkligt värde vid ingången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar i pensionsstiftelse	58	58
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar (+)	3	3
Betalning till och från pensionsstiftelse (-/+)	-3	-3

Verkligt värde vid utgången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar i pensionsstiftelse

Ränta pensionsfonden	4,9%	4,6%
-----------------------------	-------------	-------------

Posten redovisas i AFA Sjukförsäkrings balansräkning under rubriken Avsättning för pensioner. I AFA Sjukförsäkrings balansräkning under rubriken Övriga fordringar redovisas 10 miljoner kronor (6) relaterat till kapitalvärdet av pensionsförpliktelser.

Kapitalvärdet av pensionsförpliktelse

	2016	2015
Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser som avser pensionering i företagets regi vid utgången av perioden	581	746
Verkligt värde vid utgången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar i pensionsstiftelse (-)	-57	-56
Överskott i särskilt avskilda tillgångar inklusive garantibuffert (+)	16	15

Netto redovisat avseende pensionsförpliktelser

Netto redovisat avseende pensionsförpliktelser	540	706
---	------------	------------

Not 26. Upplysningar om revisionsarvoden

Arvode och kostnadsersättning	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Deloitte AB				
Revisionsuppdrag	2,7	2,7	1,8	1,8
Övriga tjänster	0,7	0,5	0,6	0,4
Förtroendevalda revisorer				
Revisionsuppdrag	0,2	0,2	0,1	0,1
Summa	3,6	3,4	2,5	2,3

Koncernen äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående kostnader redovisas inklusive mervärdesskatt.

Not 27. Uppllysning om hyres- och leasingavtal

Koncernen och moderföretaget	2016	2017	2018–2021	2022
Hyesavtal	25	25	44	-
Övriga leasingavtal (minimileaseavgifter)	5	3	4	-
Summa	30	28	48	-

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Samtliga hyres- och leasingavtal träffas av AFA Sjukförsäkring, men nyttjas av alla tre företagen.

Koncernen äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående kostnader redovisas inklusive mervärdesskatt.

Not 28. Upplysningar om väsentliga relationer med närstående

AFA Sjukförsäkring ägs gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO. Företaget äger 90,9 procent av aktierna i AFA Trygghetsförsäkring, samt aktier i bolag vars rörelse begränsas till att äga AFA Sjukförsäkrings fastighetsinvesteringar samt alternativa investeringar (private equity). Resterande 9,1 procent av aktierna i AFA Trygghetsförsäkring ägs av Förhandlings- och samverkansrådet PTK. AFA Livförsäkringsaktiebolag ägs i sin helhet av Svenskt Näringsliv och LO.

Utöver ovanstående organisationer ingår även styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare i AFA Försäkring i närståendekretsen. Ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare i AFA Sjukförsäkring framgår av not 25.

LO och Svenskt Näringsliv äger gemensamt även AMF Pension och Fora AB (Fora). AFA Sjukförsäkring och AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) äger gemensamt fastigheten Svalan 9 där bolagen har sina huvudkontor och bedriver gemensamt ett begränsat antal administrativa tjänster relaterade till kontorsfastigheten. Fora hanterar alla tjänster relaterade till tecknande av försäkringsavtal samt fakturering och inkasso gentemot försäkringstagarna. Under 2015 och 2016 har Fora även administrerat den retroaktiva återbetalningen av sjukförsäkringspremier avseende tidigare år.

AFA Sjukförsäkring finansierar Svenskt Näringsliv och LO, som utför informations- och utbildningstjänster avseende företagens försäkringar. Under året har AFA Sjukförsäkring bidragit med 60 miljoner kronor (59). Se vidare not 5.

AFA Försäkring bedriver kapitalförvaltningstjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL, Kollektivavtalsstiftelsen TRR Trygghetsrådet och Stiftelsen för särskilda pensionsmedel samt administrativa tjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL.

AFA Sjukförsäkrings fastighetsdotterbolag och private equity-bolag redovisas i tabellen som dotterföretag. Övriga bolag med

nära anknytning till AFA Sjukförsäkring redovisas som övriga närstående.

Styrelsen har fastställt att en tydlig dokumentation ska ske av överenskommelse och värdering av transaktioner med närstående, där det ska framgå vem som är ansvarig för transaktionen. Samtliga överenskommelser ska förtecknas och redovisas årligen för styrelsen. Vid försäljning av tillgångar ska värdering, då marknadsnotering saknas, ske av utomstående värderare.

Transaktioner av engångskaraktär till betydande värden ska beslutas av styrelsen och transaktioner av engångskaraktär till mindre värden ska beslutas av verkställande direktören. När det gäller transaktioner av löpande karaktär finns en etablerad process som innebär att koncernen har utsett en ansvarig för respektive uppdrag som ansvarar för styrning och uppföljning. Uppdragsavtal och specifikation ska tas fram för respektive uppdrag som specificerar uppdraget och dess närmare utförande, styrning och planering. Den prissättningsmetod som tillämpas är självkostnadspris.

Närstående	Transaktion	Koncernen		Modorföretaget	
		2016	2015	2016	2015
Dotterföretag					
	Intäkter	-	-	818	857
	Kostnader	-	-	2	1
	Fordringar	-	-	6038	6473
	Skulder	-	-	565	775
Andra närstående					
	Intäkter	108	163	102	157
	Kostnader	417	379	266	240
	Fordringar	71	6	71	4
	Skulder	12	42	0	40

Dotterföretag

Under året har AFA Sjukförsäkring erhållit 440 miljoner kronor (501) avseende driftkostnadsersättning från AFA Trygghetsförsäkring.

AFA Sjukförsäkring har erhållit koncernbidrag från fastighetsdotterbolagen med 261 miljoner kronor (220).

AFA Sjukförsäkrings fordringar avser i huvudsak fordringar på fastighetsdotterbolagen.

Andra närstående

Modorföretagets intäkter består till största del av driftkostnadsersättning från AFA Livförsäkring om 92 miljoner kronor (101).

Kostnaden avseende avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster erlagd till Fora har i koncernen uppgått till totalt 203 miljoner kronor (196) och i moderföretaget till 166 miljoner kronor (160). Kostnaden för premieåterbetalningen för Fora har i koncernen och moderföretaget uppgått till 33 miljoner kronor (10). Under året har även en kostnad tagits för projektet Rapportering Premiefil Informationsutbyte med 4 miljoner kronor.

Not 29. Överförda finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Utlånade värdepapper	371	2 129	283	1 615
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	389	2 231	297	1 696
Ställda finansiella säkerheter för standardiserade derivat	266	395	209	325
Ställda finansiella säkerheter för icke-standardiserade derivat	635	82	559	63
Återköpstransaktioner	7 086	-	5 540	-

De överförda tillgångarna i tabellen redovisas enligt gällande redovisningsprinciper till verkligt värde via resultaträkningen. Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper har motparten ställt till tredje part och redovisas inte i balansräkningen, se vidare avsnittet Kreditrisker i not 2.

Not 30. Finansiella instrument som kvittas i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal
för nettningsavtal eller liknande avtal

Koncernen					
31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	254	-237	-	-	17
Utlåning till kreditinstitut	7 286	-	-7 360	-	0
Utlånade värdepapper	371	-	-187	-203	0
Övriga finansiella placeringstillgångar					
Återköpstransaktioner	2 424	-2 424	-	-	0
31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp²⁾
Skulder					
Derivat	1 413	-237	-634	-	542
Återköpstransaktioner	6 889	-6 889	-	-	0
Moderföretaget					
31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	203	-190	-	-	13
Utlåning till kreditinstitut	5 698	-	-5 755	-	0
Utlånade värdepapper	283	-	-145	-152	0
Övriga finansiella placeringstillgångar					
Återköpstransaktioner	1 844	-1 844	-	-	0
31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp²⁾
Skulder					
Derivat	1 128	-190	-559	-	379
Återköpstransaktioner	5 384	-5 384	-	-	0

¹⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

²⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal
för nettning eller liknande avtal

Koncernen

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettingsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	468	-91	-	-61	316
Utlåning till kreditinstitut	2 124	-	-2 148	-	0
Utlånade värdepapper	2 129	-	-1 767	-464	0

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettingsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Skulder					
Derivat	230	-91	-82	-	57

Moderföretaget

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettingsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	368	-54	-	-61	253
Utlåning till kreditinstitut	1 627	-	-1 646	-	0
Utlånade värdepapper	1 615	-	-1 316	-380	0

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettingsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Skulder					
Derivat	184	-54	-63	-	67

¹⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

²⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 31. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Registerförda placeringstillgångar	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015 ¹⁾	2016	2015 ¹⁾
Byggnader och mark	13 551	8 310	10 474	6 283
Aktier och andelar	74 553	38 207	63 307	32 367
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive upplupen ränta	85 616	84 500	67 192	66 541
Summa	173 720	131 017	140 973	105 191

¹⁾Jämförelsetalen för 2015 avser skuldtäckningsregistret som upprättades i enlighet med FFFS 2011:20 till och med 2015-12-31.

Tillgångar enligt ovan är värderade till verkligt värde och intagna i förmånsrättsregistret som upprättas i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:8. Förmånsrättsgraden (tillgångar intagna i förmånsrättsregistret dividerat med försäkringstekniska avsättningar) uppgick för koncernen till 201 procent och för moderföretaget till 212 procent.

32. Övriga ansvarsförbindelser

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Borgensåtaganden Grön Bostad	1 664	1 269	1 664	1 269
Summa	1 664	1 269	1 664	1 269

AFA Försäkring ansvarar solidariskt, tillsammans med ByggVesta AB, för borgensåtaganden mot Grön Bostad. Redovisat belopp avser AFA Sjukförsäkringsaktiebolags femtioprocentiga andel.

Not 33. Åtaganden

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Åtaganden avseende kapitaltillskott till innehav i alternativa investeringar	11 016	9 748	9 248	8 297
Kvarstående åtaganden avseende beslutad premiesänkning år 2004	65	400	65	400
Summa	11 081	10 148	9 313	8 697

Not 34. Pantsatt kapitalförsäkring

	Koncernen		Moderföretaget	
	2016	2015	2016	2015
Pantsatt kapitalförsäkring	10	6	10	6
Summa	10	6	10	6

Not 35. Händelser efter balansdagen

För att anpassa allokeringen i linje med normalportföljen för AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring, samt för att uppnå en jämnare allokering av lokaltyperna mellan företagen har internöverlåtelse skett av tre fastigheter mellan AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring.

AFA Sjukförsäkring har överlåtit fastigheten Stockholm Elefanten Mindre 1 och tomträten Stockholm Glädjen 14 till AFA Trygghetsförsäkring genom överlåtelse av bolagen Fastighets AB Klaratvårgränd respektive Fastighets AB Östra Kungsholmsporten.

AFA Trygghetsförsäkring har överlåtit fastigheten Göteborg Inom Vallgraven 54:11 till AFA Sjukförsäkring genom överlåtelse av bolaget Fastighets AB Långreven.

Samtliga transaktioner har skett per den 1 januari 2017.

Den 1 februari 2017 sålde AFA Sjukförsäkring kontorsfastigheten Fortet 2 i Solna. Köpeskillingen uppgick till 172 miljoner kronor.

Not 36. Vinstdisposition**Koncernen**

Koncernens fria egna kapital uppgick enligt koncernbalansräkningen till 41 300 miljoner kronor (38 413).

Moderföretaget

Enligt bolagsordningen får utdelning inte lämnas. Styrelsen föreslår att till bolagsstämmans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan, balanseras i ny räkning.

Ingående fritt eget kapital	39 616 853 346
Årets resultat	1 047 323 482
Summa	40 664 176 828

UNDERSKRIFTER

Stockholm den 5 april 2017

Anitra Steen

STYRELSENS ORDFÖRANDE

Thomas Abrahamsson

Kjell Ahlberg

Ingvar Backle

Hans Gidhagen

Eva Guovelin

Torbjörn Johansson

Carola Lemne

Ulrik Wehtje

Anders Moberg

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 5 april 2017

Henrik Nilsson

AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman

AUKTORISERAD REVISOR

Till bolagsstämman i
AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
Org nr 502033-0642

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för AFA Sjukförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS såsom de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden

som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen.

Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor

REVISIONSBERÄTTELSE

som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AFA Sjukförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsred i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse

för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 5 april 2017

Henrik Nilsson
AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman
AUKTORISERAD REVISOR

GRANSKNINGSRAPPORT

Till bolagsstämman i
AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
Org nr 502033-0642

Vi har i egenskap av lekmannarevisorer granskat verksamheten i AFA Sjukförsäkringsaktiebolag för år 2016.

Granskningen har utförts i enlighet med försäkringsrörelselagen och god sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att bolagets

verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Vår granskning har inte föranlett några anmärkningar.

Stockholm den 5 april 2017

Gösta Jedberger
LEKMANNAREVISOR

Jan-Olof Gustafsson
LEKMANNAREVISOR

INNEHÅLL

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	97
VINSTDISPOSITION	104
RESULTATRÄKNING	105
BALANSRÄKNING	106
KASSAFLÖDESANALYS	108
FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL	109
NOTUPPLYSNINGAR	110
UNDERSKRIFTER	141
REVISIONSBERÄTTELSE	142
GRANSKNINGSRAPPORT	144

Styrelsen och verkställande direktören för AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 516401-8615 (AFA Trygghetsförsäkring) avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari till 31 december 2016.

ORGANISATION

Företagets uppdrag är att åt arbetsmarknadens parter förvalta försäkringsöverenskommelser avseende arbetsskador. AFA Trygghetsförsäkring hanterar trygghetsförsäkringar vid arbetsskada (TFA och TFA-KL) samt den förlängda livräntan.

Verksamheten bedrivs i lokaler i centrala Stockholm, där företaget har sitt säte. Adress till företagets huvudkontor är AFA Trygghetsförsäkring, 106 27 Stockholm.

Vinstutdelning till moderföretaget får endast ske med samtliga aktieägares samtycke.

ÄGARSTRUKTUR

AFA Trygghetsförsäkring ägs till 90,9 procent av AFA Sjukförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502033-0642 (AFA Sjukförsäkring) som har sitt säte i Stockholm och till 9,1 procent av Förhandlings- och samverkansrådet PTK, organisationsnummer 802005-6019, som har sitt säte i Stockholm.

AFA Sjukförsäkring upprättar koncernredovisning i vilken AFA Trygghetsförsäkring ingår.

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502000-9659 (AFA Livförsäkring), är tre försäkringsföretag som har gemensam ledning. Med AFA Försäkring menas i denna årsredovisning den gemensamma organisationen för de tre försäkringsföretagen. Med AFA Försäkringsgruppen menas AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring i enlighet med definitionen i 19 kap. 1 § FRL.

FINANSIERING AV FÖRSÄKRINGARNA

Kapitalavkastningen är en viktig del av finansieringen av försäkringarna och bidrar över tid högst väsentligt till att hålla försäkringspremierna på en låg nivå. Under de senaste tio åren har 85 procent av företagets finansiering genererats via kapitalavkastning medan premieintäkterna stått för 15 procent av finansieringen. Detta förhållande betyder att branschförekommande nyckeltal baserade på premieintäkter inte är relevanta vid bedömningen av företagets ekonomiska ställning.

VERKSAMHET

Antalet arbetsgivare som tecknat trygghetsförsäkring vid arbetsskada ökade marginellt under året. Vid årets utgång uppgick antalet tecknade avtal till 219 900 (218 400).

Försäkringarna TFA och TFA-KL omfattar cirka 4,2 miljoner anställda på den svenska arbetsmarknaden och cirka 0,2 miljoner egenföretagare.

Skadeutveckling

Antalet nyanmälda skador i trygghetsförsäkringen uppgick under år 2016 till cirka 80 400, en ökning med cirka 800 jämfört med året innan.

Förebyggande arbete inom arbetslivet

Arbetsmarknadens parter har valt att lägga ett antal kollektivavtalade riskförsäkringar inom AFA Trygghetsförsäkring. Förutom att administrera dessa försäkringar arbetar företaget aktivt med insatser som syftar till att minska och förebygga arbetsskador och sjukfrånvaro i samhället. Genom att bidra till att göra arbetsplatser så säkra och trygga som möjligt med målet att ingen ska behöva skadas eller bli sjuk av sitt arbete kan arbetsskador och ohälsa minska långsiktigt, och därmed också kostnaderna för försäkringarna. På detta sätt är det förebyggande arbetet ett tydligt mervärde i de kollektivavtalade försäkringarna.

AFA Trygghetsförsäkring arbetar förebyggande på både kort och lång sikt. Bland annat tillhandahåller företaget systemlösningar som stöder företag och organisationer i deras systematiska arbetsmiljöarbete. Företaget bidrar också till forskning och utveckling inom arbetsmiljö- och hälsoområdet, både genom direkta anslag till projekt och program och genom den unika skadedatabasen som med information om 13 miljoner försäkringsärenden sedan 1970-talet utgör en solid grund för forskning och informationsinsatser. Dessutom arbetar AFA Trygghetsförsäkring aktivt med att sprida kunskap och resultat av den förebyggande verksamheten.

AFA Trygghetsförsäkring har kostnadsfört 61 miljoner kronor (105) för forskning och utveckling. Totalt har 22 nya FoU-projekt beviljats (24). År 2015 utlystes Hållbart arbetsliv, ett nytt FoU-program med anslag om 30 miljoner kronor. Totalt inkom 186 projektskisser till programmet och under 2016 beviljades 8 projekt medel. Ett post doc-stöd på 2 miljoner kronor inom området arbetsmiljö delades ut.

Nytt för 2016 var uppdraget att ge ekonomiskt stöd på sammanlagt 75 miljoner kronor, fördelat på tre år, till privata arbetsgivare som vill kompetensutveckla sina chefer, skyddsombud och arbetsmiljöombud i arbetsmiljöfrågor. Syftet var att skapa en gemensam kunskapsplattform som ger förutsättningar för bättre arbetsmiljö och samsyn i arbetsmiljöfrågor. Intresset var mycket stort och hela anslaget om 75 miljoner kronor var förbrukat innan årets slut. Ansökan om stödet stängdes därför i oktober. Totalt inkom 5 557 ansökningar från arbetsgivare varav 3 496 beviljades stöd, vilket ledde till att drygt 20 000 personer i 2 183 företag under 2016 genomgick en utbildning med Stöd från arbetsmiljöutbildning. De populäraste utbildningarna var Organisatorisk och socialarbetsmiljö, Bättre arbetsmiljö – BAM, Systematiskt arbetsmiljöarbete – SAM och Arbetsmiljö för chefer.

Utveckling på de finansiella marknaderna

2016 präglades av en tilltagande global osäkerhet, både ekonomiskt och politiskt, och året bjöd på ett par överraskningar med finansiell turbulens som följd. Då året summeras står det dock klart att många indikatorer pekar åt rätt håll och att 2016 blev ytterligare ett år då risktagande belönades.

Året inleddes med fortsatta farhågor kring Kinas ekonomi vilket gjorde att prisfallet på råvaror och energi, som började redan under mitten av 2014, accelererade. Under årets tre första veckor föll råoljepriset med nästan 25 procent. Detta skapade oro på de finansiella marknaderna; sex veckor in på 2016 hade världsindex för aktier fallit med 13 procent. De följande tre månaderna präglades dock av återhämtning.

Britternas ja den 23 juni till utträde ur den europeiska unionen överraskade marknaderna med kraftiga börsfall som följd; den svenska börsen backade med nära åtta procent den första handelsdagen efter folkomröstningen. Nästan omedelbart vände dock marknaderna uppåt igen och detta blev inledningen till en fyramånadersperiod av stark börsutveckling. Ett kraftigt försvagat brittiskt pund blev den enda noterbara finansiella effekten under året av resultatet i folkomröstningen.

Mönstret upprepades i samband med det amerikanska presidentvalet, där ett oväntat och för marknaderna förmodat negativt utfall istället strax vändes till optimism. Förhoppningar om bland annat lägre företagsbeskattning och ökade finanspolitiska satsningar med åtföljande högre

inflationförväntningar resulterade i stigande räntor och högre börskurser.

Internationella valutafondens (IMF) senaste prognos visade på en i stort sett oförändrad global tillväxt för 2016. Inflationstalen steg något för industriländerna, dock oftast från mycket låga nivåer. De mest positiva signalerna återfanns i arbetsmarknadsstatistiken med generellt fallande arbetslöshetstal och där de flesta länder och regioner, med undantag för euroområdet, uppvisade siffror i nivå med före finanskrisen. Sverige hade per tredje kvartalet en årlig BNP-tillväxttakt på 2,8 procent samtidigt som inflationen under 2016 steg till 1,7 procent. Arbetslösheten sjönk till 6,9 procent.

Efter ett års väntan genomförde USA:s centralbank i december ett andra steg i höjningen av den amerikanska styrräntan. Räntan höjdes med en kvarts procentenhet till 0,75 procent. Den europeiska centralbanken ECB sänkte under 2016 sin styrränta med 0,05 procent till 0,00 procent. Den svenska riksbanken sänkte under året styrräntan från –0,35 procent till –0,50 procent.

Kapitalmarknadernas utveckling under 2016 kan sammanfattas i följande siffror:

Räntan på 10-åriga svenska statsobligationer slutade året på 0,5 procent, vilket var en halv procentenhet lägre än årets ingångsnivå. Som lägst stod dock den långa statsräntan i mitten av augusti då den tangerade nollstrecket. Den svenska aktiemarknaden steg med tio procent. Även världsindex för aktier steg med tio procent i lokala valutor och cirka 18 procent mätt i svenska kronor. Den svenska kronan försvagades under året med nio procent mot dollarn och fem procent mot euron.

AFA Trygghetsförsäkring har, med hänsyn tagen till företagets goda konsolidering, en försiktig finansiell strategi som uttrycks i dess normalportfölj. Vid utgången av året hade företaget en betydande finansiell styrka med en fonderingskvot på 184 procent (180).

Risker

Under året har företagets försäkringsrisk varit oförändrad. AFA Trygghetsförsäkrings strategiska finansiella risktagande i företagets normalportfölj ökade under året till följd av en ökad andel aktier (två procentenheter), en ökad andel fastigheter (en procentenhet) och en minskad andel nominella räntebärande värdepapper (tre procentenheter).

I not 2 beskrivs företagets risker och riskhantering.

Förändringar i solvens- och redovisningsregelverken

Den 1 januari 2016 trädde det nya europeiska solvensregelverket, Solvens II, i kraft. Regelverket innebär en harmoniserad, övergripande och riskrelaterad solvensordning som avser att främja konkurrensen inom EU och samtidigt stödja en effektiv kapitalplanering och företagens egen riskhantering. Härigenom ska skyddet av de försäkrades intressen stärkas. Europeiska kommissionen har beslutat om en förordning med solvensregler som är direkt tillämpliga för medlemsstaterna. Kommissionen och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) har beslutat om bindande tekniska standarder och tillämpningsråd. I Sverige har direktivet genomförts genom ändringar i försäkringsrörelselagen.

AFA Försäkring har i flera års tid arbetat med att anpassa verksamheten till regelverkets krav. Bland de viktigaste resultaten av detta arbete kan nämnas framtagande av en Solvens II-anpassad styrningsmodell för risker, genomförande av egna risk- och solvensbedömningar (FLAOR/ORSA), kartläggning och implementering av nya krav för tillsynsrapportering och publik rapportering, framtagande av rapporteringslösning för interimis- och Solvens II-rapportering samt utbildning av AFA Försäkrings styrelseledamöter gällande det nya regelverket.

Solvens II ställer krav på försäkringsföretagen att upprätta en särskild Solvens II-balansräkning som beaktar riskerna i företagets tillgångar och skulder. Kapitalbasen i denna balansräkning ska minst täcka ett stipulerat solvenskapitalkrav (SCR). Företagen kan välja att beräkna sitt SCR med en förutbestämd modell, standardformeln, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Försäkring har valt att använda standardformeln.

AFA Försäkring har under 2016 levererat de kvantitativa tillsynsrapporter rörande bland annat Solvens II-balansräkningsvärderade tillgångar, skulder, kapitalbas och kapitalkrav som regelverket kräver. Under året har AFA Försäkring även arbetat med kvalitativa tillsynsrapporter och offentliga rapporter som ska levereras för första gången i maj 2017. Dessa beskriver aspekter av företagets och försäkringsgruppens verksamhet, resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, solvens och finansiering.

Även på redovisningsområdet sker en utveckling av gällande regelverk. Utvecklingen av den internationella redovisningsstandarden IFRS 17 avseende redovisning av

försäkringskontrakt har pågått under flera år under ledning av International Accounting Standards Board (IASB). Fas II av standarden syftar till att formulera principer för enhetlig värdering av försäkringskontrakt samt att öka jämförbarhet mellan företag genom krav på presentation och upplysningar. Den slutliga standarden beräknas presenteras i början av 2017. Något obligatoriskt tillämpningsdatum har ännu inte fastställts.

Verksamhetsutveckling

Digitalisering av AFA Försäkrings verksamhet

Under 2016 har arbetet fortsatt med att förverkliga målen i AFA Försäkrings kanalstrategi som uppdaterades under slutet av 2015. Målet med kanalstrategin är en utökad digitaliserad och automatiserad hantering, med en enklare och smidigare process för kunderna, kortare ledtider, minskade hanteringskostnader och lägre miljöpåverkan som följd. En automatiserad hantering erbjuder bättre förutsättningar för effektiva samarbeten med externa parter och säkerställer en tillförlitlig process. Detta gör det också enklare för AFA Försäkring att arbeta för att alla som är berättigade till ersättning också får det.

Fokus under 2016 har legat på att digitalisera och automatisera moment i anmälningsprocessen samt ökade möjligheter för kunderna att kontakta AFA Försäkring digitalt. Som ett resultat av detta arbete kan den försäkrade idag välja att lämna kompletterande uppgifter digitalt istället för per brev eller telefon. AFA Försäkring har också förbättrat flera delar av den digitala anmälan.

År 2015 gav LO och Svenskt Näringsliv respektive LO och KFO arbetsgivare möjlighet att anmäla avtalsgruppsjukförsäkring och premiefrielseförsäkring vid sjukdom och föräldradledighet åt sina privatanställda och kooperativt anställda arbetare. För detta ändamål har AFA Försäkring under året utvecklat och lanserat digitala tjänster där arbetsgivare kan ladda upp både enstaka och multipla anmälningar.

AFA Trygghetsförsäkrings IA-system

En viktig del i AFA Trygghetsförsäkrings förebyggande arbete är IA-systemen, webbaserade system där företagen själva rapporterar in olycksfall, tillbud och risker. Det unika med IA-systemen är att den faktiska informationen om händelser, utredningar och åtgärder delas inom branschen. På detta sätt kan företag i samma bransch lära av varandra och förebygga olyckor på den egna arbetsplatsen.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Användare av IA-systemen inom samma bransch har kommit överens om att inte konkurrera sinsemellan i arbetsmiljö utan hjälpas åt i arbetet med att minska den totala risken och därmed antalet arbetsolyckor.

Antalet branscher som använder IA-systemen ökar kontinuerligt. Vid utgången av 2016 användes IA-systemen av drygt 800 företag med totalt cirka 582 000 anställda inom såväl privat som offentlig verksamhet.

Personal

Medelantalet anställda under år 2016 uppgick till 302 (282) varav 67 procent (67) var kvinnor. Se vidare not 23.

För redogörelse angående principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen, se not 23.

FEMÅRSÖVERSIKT

RESULTAT, mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Premieintäkter	291	178	170	165	165
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	-129	-58	81	182	249
Försäkringsersättningar	-2 855	-1 740	-2 622	-716	-2 208
Driftkostnader	-295	-226	-313	-240	-283
Övriga tekniska kostnader	-61	-105	-64	-93	-73
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-3 049	-1 951	-2 748	-702	-2 150
Kapitalavkastning	2 817	1 540	3 835	1 936	2 132
Resultat före skatt	-232	-411	1 087	1 234	-18
ÅRETS RESULTAT	482	-437	-782	121	-1 201
PREMIENIVÅER, %					
Svenskt Näringsliv/LO-området	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Svenskt Näringsliv/PTK-området	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01
Kooperativa området TFA arbetare	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kooperativa området TFA tjänstemän	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01
Kommunala området	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
EKONOMISK STÄLLNING, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Placeringsstillgångar	36 273	33 319	31 450	29 586	29 045
Kassa och bank	415	811	575	689	994
Försäkringstekniska avsättningar	20 216	19 419	19 730	19 048	20 136
Balansomslutning	37 285	34 929	35 987	30 792	32 446
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	2 310	1 828	2 265	706	585
<i>Obeskattade reserver</i>	12 024	12 816	12 674	10 584	9 516
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	601	524	641	201	156
Totalt konsolideringskapital	14 935	15 168	15 580	11 491	10 257
NYCKELTAL, %	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeprocent	981,4	977,5	1 542,4	433,9	1 338,2
Driftkostnadsprocent	101,4	127,5	184,1	145,5	171,5
Totalkostnadsprocent	1 082,8	1 105,1	1 726,5	579,4	1 509,7
Direktavkastningsprocent ¹⁾	3,9	5,3	5,1	4,7	4,7
Totalavkastningsprocent ²⁾	7,8	5,1	13,4	7,7	9,0
Konsolideringsgrad	5 132,3	8 521,3	9 164,7	6 964,8	6 216,4
Konsolideringskapital i % av FTA	74	78	79	60	51
<i>Driftkostnader för skadereglering i procent av utbetalda försäkringsersättningar</i>	12,2	16,3	17,4	17,1	18,1
<i>Driftkostnader för finansförvaltning i procent av förvaltat kapital</i>	0,07	0,07	0,07	0,08	0,09
Solvensrelaterade nyckeltal³⁾					
Kapitalbas	14 413				
<i>varav primärkapital</i>	14 413				
Minimikapitalkrav	2 068				
Solvenskapitalkrav	8 271				

¹⁾ Direktavkastning beräknas utifrån andelen direktavkastning i förhållande till totalavkastning enligt samma princip som i totalavkastningstabell.

²⁾ Totalavkastning redovisas enligt metod i totalavkastningstabell vilket också är det mått som används internt.

³⁾ Från och med den 1 januari 2016 ska solvensrelaterade upplysningar lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 har ingen omräkning skett för tidigare perioder.

VERKSAMHETENS RESULTAT

Premieintäkter

Premieintäkterna uppgick till 291 miljoner kronor (178). Premienivån för TFA och TFA-KL uppgick till 0,01 procent, av lönesumman för arbetsgivare inom Svenskt Näringsliv/LO-kollektivet samt kommuner och landsting, vilket var samma som året innan. Premienivån för arbetsgivare inom Svenskt Näringsliv/PTK-området höjdes till 0,03 procent under 2016. För arbetsgivare inom det kooperativa området höjdes premien till 0,03 procent för kollektivet tjänstemän medan nivån för kollektivet arbetare behölls på 0,01 procent.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningarna uppgick till 2 855 miljoner kronor (1 740). Årets skadeutbetalningar, inklusive driftkostnader för skadereglering, uppgick till 2 058 miljoner kronor (2 051) och förändring i avsättningar för oreglerade skador ökade med 797 miljoner kronor (minskade med 311).

Den underliggande skadekostnaden för år 2016 uppgår till 1,9 miljarder kronor (1,7). Den högre skadekostnaden 2016 jämfört med 2015 förklaras främst av högre kostnader för arbetssjukdomar samt ökade löner och indexeringar. Se vidare not 4.

Driftkostnader

Företagets totala driftkostnader uppgick till 548 miljoner kronor (544). Se vidare not 5.

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden och därigenom en minskad pensionskostnad för året på 85 miljoner kronor.

AFA Trygghetsförsäkring administrerade under året på uppdrag av ägarna Stöd till arbetsutbildning, en satsning som omfattade 75 miljoner kronor över tre år. Efterfrågan har varit mycket hög och under året har företaget kostnadsfört hela denna summa. Ägarna har därför under 2016 avslutat verksamheten och utvärderar framtida insatser.

Kapitalavkastning

Företagets totala kapitalavkastning uppgick till 2 688 miljoner kronor (1 482). Totalavkastningen för företagets placerings-tillgångar uppgick under år 2016 till 7,8 procent (5,1).

Den aktiva avkastningen för noterade tillgångar uppgick till 0,3 procentenheter (-0,5).

Under tioårsperioden 2007–2016 har företagets avkastning understigit normalportföljsavkastningen med sammanlagt 2,4 procentenheter.

I not 7 specificeras och utvärderas årets avkastning fördelad på olika tillgångsslag i en totalavkastningstabell och en bidragsanalys.

Övriga tekniska kostnader

Övriga tekniska kostnader utgörs av anslag för forskning. Dessa kostnader uppgick till 61 miljoner kronor (105).

Säkerhetsreserv

Upplösning av säkerhetsreserv har skett med 791 miljoner kronor under året (avsättning med 142) Se vidare not 8.

Rörelseresultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgick till -232 miljoner kronor (-411). Resultatförändringen beror på en högre kapitalavkastning som delvis motverkats av högre kostnader för försäkringsersättningar.

VERKSAMHETENS STÄLLNING

Balansräkning

Balansomslutningen ökade till 37 285 miljoner kronor (34 929).

Placeringstillgångar

Placeringstillgångarna i företaget uppgick till 36 273 miljoner kronor (33 319). Se vidare not 10–13 och 26–27.

Exponeringsmässigt bestod portföljen vid utgången av år 2016 till 52 procent (53) av räntebärande värdepapper, till 30 procent (29) av noterade aktier, till 11 procent (11) av fastigheter samt till 7 procent (7) av alternativa investeringar.

Försäkringstekniska avsättningar

I AFA Trygghetsförsäkring består de försäkringstekniska avsättningarna av avsättning för oreglerade skador. Denna uppgick till 20 216 miljoner kronor (19 419).

Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader.

Avsättningen för inträffade men ej rapporterade skador och skaderegleringskostnader utgör cirka 55 procent av den totala avsättningen. Se vidare not 16.

Eget kapital och konsolideringskapital

Eget kapital ökade till 2 310 miljoner kronor (1 828).

Konsolideringskapitalet minskade under året till 14 935 miljoner kronor (15 168) vilket motsvarar 74 procent (78) av de försäkringstekniska avsättningarna.

Kassaflöde

Kassaflödet från försäkringsverksamheten var negativt under året. Kassa och bank minskade totalt med 396 miljoner kronor (ökade med 236).

FRAMTIDSUTSIKTER

Vid förväntad utveckling av premieintäkter, försäkringsersättningar och driftkostnader krävs en totalavkastning på cirka 6,6 procent (6,2) på företagets placeringstillgångar för att uppnå nollresultat år 2017.

Varje procentenhets avkastning innebär cirka 350 miljoner kronor (350) i resultat för AFA Trygghetsförsäkring. Detta motsvarar i sin tur cirka 0,03 procentenheter (0,03) i premienivå för företagets försäkringar.

VINSTDISPOSITION

Styrelsen föreslår att till bolagsstämmans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan balanseras i ny räkning.

Ingående fritt eget kapital	1 823 468 854
Årets resultat	482 562 234
Summa	2 306 031 088

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	NOT	2016	2015
Premieintäkter		291	178
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	3	-129	-58
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-2058	-2051
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		-797	311
Summa försäkringsersättningar		-2855	-1740
Driftkostnader	5	-295	-226
Övriga tekniska kostnader	6	-61	-105
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-3049	-1951
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-3049	-1951
Kapitalavkastning	7		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		3 108	2 480
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		333	852
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-231	-219
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-522	-1 631
<i>Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen</i>		129	58
Summa kapitalavkastning		2 817	1 540
RESULTAT FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATT		-232	-411
Förändring av säkerhetsreserv	8	791	-142
RESULTAT FÖRE SKATT		559	-553
Skatt på årets resultat	9	-77	116
ÅRETS RESULTAT		482	-437
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT		2016	2015
Årets resultat		482	-437
Övrigt totalresultat för året		-	-
TOTALRESULTAT FÖR ÅRET		482	-437

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

TILLGÅNGAR	NOT	2016	2015
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	10	3 077	2 896
Placeringar i koncernföretag			
<i>Aktier i koncernföretag</i>	11	156	81
Andra finansiella placeringstillgångar	12,13,26,27		
<i>Aktier och andelar</i>		13 226	12 417
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>		17 598	17 328
<i>Utlåning till kreditinstitut</i>		1 586	497
<i>Derivat</i>		50	100
<i>Övriga finansiella placeringstillgångar</i>		580	-
Summa andra finansiella placeringstillgångar		33 040	30 342
Summa placeringstillgångar		36 273	33 319
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring		10	8
Övriga fordringar	14	428	569
Summa fordringar		438	577
Andra tillgångar			
Kassa och bank		415	811
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	159	222
SUMMA TILLGÅNGAR		37 285	34 929

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	NOT	2016	2015
Eget kapital	21		
Aktiekapital		4	4
Balanserat resultat		1824	2261
Årets resultat		482	-437
Summa eget kapital		2310	1828
Obeskattade reserver			
Säkerhetsreserv	8	12024	12816
Försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	16	20216	19419
Andra avsättningar			
Avsättning för skatter	17	601	524
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	18	41	27
Derivat	13,19,27	254	32
Övriga skulder	20	1764	232
Summa skulder		2059	291
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22	75	51
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		37285	34929

KASSAFLÖDESANALYS
mnkr

	2016	2015
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Premiebetalningar	249	176
Skadeutbetalningar	-2045	-2054
Utbetalningar för driftkostnader	-259	-70
Utbetalningar från anslagsverksamhet m.m.	-49	-81
Inbetalningar fastighetsförvaltning	147	146
Utbetalningar fastighetsförvaltning	-36	-35
Investeringar/försäljningar i:		
Byggnader och mark	137	-36
Aktier och andelar	96	-991
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	265	-1013
Derivat	-275	-622
Övriga finansiella placeringstillgångar	925	-
Utlåning till kreditinstitut	-990	49
Erhållna utdelningar	1069	1363
Erhållna räntor	492	480
Betalda räntor	-149	-79
Erhållna koncernbidrag	-	3000
Betald inkomstskatt	13	-2
Summa kassaflöde från den löpande verksamheten	-410	231
ÅRETS KASSAFLÖDE	-410	231
Kassa och bank vid årets början	811	575
Valutakursdifferens i kassa och bank	14	5
KASSA OCH BANK VID ÅRETS SLUT	415	811

AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag har ej investerat i materiella eller immateriella anläggningstillgångar under 2016 och 2015 och redovisar därför inget kassaflöde från investeringsverksamheten.

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL
mnr

	Aktiekapital	Balanserat resultat	Totalresultat för perioden	Totalt eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2015	4	3 043	-782	2 265
Föregående års vinstdisposition		-782	782	-
Totalresultat för perioden			-437	-437
Utgående balans per 31 december 2015	4	2 261	-437	1 828
Ingående balans per 1 januari 2016	4	2 261	-437	1 828
Föregående års vinstdisposition		-437	437	-
Totalresultat för perioden			482	482
Utgående balans per 31 december 2016	4	1 824	482	2 310

Ägare och antal aktier:

AFA Sjukförsäkringsaktiebolag

400 (400) aktier à nom. 10 000 kronor

Förhandlings- och samverkansrådet PTK

40 (40) aktier à nom. 10 000 kronor

De finansiella rapporterna och noterna till de finansiella rapporterna presenteras i miljoner svenska kronor om inte annat anges. På grund av avrundning i noterna kan summeringar avvika från totalen.

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Denna årsredovisning har upprättats och godkänts av styrelsen och verkställande direktören den 5 april 2017 och kommer att föreläggas bolagsstämman 14 juni 2017 för fastställande. Företaget är ett svenskt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm och kontor i centrala Stockholm.

Uttalande om överensstämmelse med tillämpade regelverk

AFA Trygghetsförsäkring upprättar sina finansiella rapporter genom att tillämpa så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att internationella redovisningsstandarder tillämpas i den utsträckning svensk lagstiftning på redovisningsområdet tillåter detta.

Den finansiella rapporteringen följer lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter. Vidare tillämpas Rådet för finansiell rapportering (RFR) rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer vid upprättandet av årsredovisningen.

Ingen upplysning enligt 5 kap. 5 § ÅRFL angående resultat per försäkringsklass lämnas eftersom endast en klass, Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, finns att redovisa för AFA Trygghetsförsäkring.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som gäller för räkenskapsåret 2016

Den 1 januari 2016 trädde Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 i kraft och ersatte därmed FFFS 2008:26. Detta har endast haft begränsade effekter på företagets årsredovisning avseende uppställningsformer för resultat- och balansräkningar, benämningar och definitioner samt upplysningskrav.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

International Accounting Standards Board (IASB) har givit ut nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft. Vissa av dessa standarder är godkända inom EU medan andra ännu inte har godkänts för tillämpning. Nedan återfinns de nya och ändrade standarder och tolkningar som getts ut av IASB men som ännu ej har trätt i kraft. Dessa har ännu inte tillämpats av företaget.

IFRS 9 – Finansiella instrument kommer att ersätta befintliga regler om redovisning, värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Standarden förväntas godkännas av EU för tillämpning i räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Den preliminära bedöm-

ningen är att standarden inte kommer att innebära några väsentliga förändringar för AFA Trygghetsförsäkring, eftersom företaget redan idag värderar de flesta finansiella instrument till verkligt värde med förändringar över resultaträkningen och eftersom det inte tillämpar säkringsredovisning.

Standarden IFRS 15 – Intäkter kommer att ersätta befintliga regler för intäktsredovisning med en enda standard som förväntas godkännas av EU under fjärde kvartalet för tillämpning. AFA Trygghetsförsäkrings bedömning är att redovisningen av intäkterna från huvudverksamheten – premier i försäkringsrörelsen – inte kommer att påverkas, men ingen slutlig bedömning har gjorts av hur redovisningen av övriga intäkter kommer att påverkas. Dock förväntas standarden inte få någon väsentlig påverkan på AFA Trygghetsförsäkrings finansiella rapporter.

En ny standard om redovisning av leasingavtal (IFRS 16) har publicerats under 2016 och förväntas godkännas av EU för förstagångstillämpning från och med 1 januari 2019. Standarden bedöms dock inte få någon väsentlig effekt på AFA Trygghetsförsäkrings finansiella rapporter när den träder i kraft, eftersom företaget inte har tecknat några väsentliga leasingavtal i egenskap av leasetagare.

I övrigt håller IASB på att färdigställa en standard om redovisning och värdering av försäkringsavtal som förväntas publiceras i början på 2017. AFA Trygghetsförsäkring följer noga hur arbetet med standarden fortskrider för att bedöma hur den kommer att påverka företaget, särskilt hur standarden ska tillämpas i juridisk person och hur förstagångstillämpningen ska koordineras med den för IFRS 9.

Slutligen har en rad mindre, specifika ändringar beslutats i enskilda IFRS-standarder, men inga av dessa har bedömts beröra AFA Trygghetsförsäkring.

Redovisningsprinciper för konsolidering

AFA Trygghetsförsäkring upprättar inte koncernredovisning eftersom det är ett dotterbolag till AFA Sjukförsäkring och därmed ingår i dess koncernredovisning. Företaget tillämpar undantaget i 7 kap. 2 § ÅRFL från upprättande av koncernredovisning.

Värderingsgrunder för upprättande av redovisningen

Tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärden med undantaget för placeringstillgångar som redovisas till verkligt värde och försäkringstekniska avsättningar som värderas utifrån vedertagna aktuariella metoder och med betryggande aktuariella antaganden. Värdeförändringarna för placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen. IFRS 17 föreskriver att endast avtal som innebär en betydande överföring av försäkringsrisk, till skillnad från avtal som till övervägande del innebär sparande, ska redovisas som försäkringsavtal. Samtliga AFA Trygghetsförsäkrings försäkringsprodukter innebär att företaget övertar en betydande försäkringsrisk för försäkringstagarna genom att gå med på att kompensera dem eller andra förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Redovisning av utländsk valuta

Företagets funktionella valuta och rapporteringsvaluta är svenska kronor. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omräknas monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta till svenska kronor enligt gällande balansdagskurs. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer till följd av detta redovisas i resultaträkningen i posterna Kapitalavkastning, intäkter och Kapitalavkastning, kostnader.

Tillämpade principer för poster i resultaträkningen

Posterna som ingår i det tekniska resultatet avser till helt övervägande del företagets verksamhet som försäkringsgivare. Det icke-tekniska resultatet utgörs av de poster som i huvudsak är hänförliga till kapitalförvaltningen.

Premieintäkter

Premier från försäkringsavtal redovisas som intäkter i takt med intjänandet med avdrag för konstaterade och befarade kundförluster.

Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen

Den totala kapitalavkastningen redovisas i det icke-tekniska resultatet. En del av denna avkastning kan betraktas som hänförlig till inbetalda premier som förvaltats av placeringsverksamheten för försäkringsrörelsens räkning. Av denna anledning allokteras en del av avkastningen till det tekniska resultatet.

Vid beräkningen av den kapitalavkastning som är hänförlig till det tekniska resultatet används försäkringsrörelsens genomsnittliga försäkringstekniska avsättningar som förvaltats av placeringsverksamheten. Den överförda kapitalavkastningen beräknas utifrån en räntesats som motsvarar medelavkastningen per år på 3-månaders statsskuldväxlar.

Försäkringsersättningar

De totala försäkringsersättningarna för redovisningsperioden omfattar dels under perioden utbetalda försäkringsersättningar, dels förändringar i avsättning för oreglerade skador. Utbetalda försäkringsersättningar inkluderar förutom skadeersättningar även kostnader för skadereglering.

Driftkostnader

Resultaträkningens tekniska resultatets redovisade driftkostnader för perioden delas upp på driftkostnader för skadereglering och kostnader för övrig försäkringsteknisk verksamhet. I den icke-tekniska redovisningen av kapitalavkastning ingår driftkostnader för finansförvaltningen och fastighetsförvaltning.

Driftkostnaderna avser både direkta och indirekta kostnader. De fördelas och redovisas utifrån den funktion de härrör ifrån:

- Skadereglering
- Administration
- Kapitalförvaltning
- Fastighetsförvaltning

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Driftkostnader fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Ersättningar till anställda

Företagets anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Pensionskostnader

I företaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. AFA Sjukförsäkring har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direkt pension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter som företaget åtagit sig att betala, vilket medför att den anställda bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i årets resultat under den period som intjänandet sker.

Som förmånsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där den anställda garanteras en viss pension i förhållande till lönen samt att företaget i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i enlighet med förenklingsregeln i RFR 2 och beräknas enligt tryggandelagen samt PRI:s och Konsumentkooperationens grunder.

Kostnaderna för de förmånsbestämda planerna redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt pensionsrätten intjänas.

Övriga tekniska kostnader

Som övriga tekniska kostnader redovisas sådana kostnader i försäkringsrörelsen som inte omfattar överföring av försäkringsrisk. Kostnaderna avser främst stöd till forskning.

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalförvaltningens resultat består av posterna Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringsstillgångar.

Kapitalavkastning, intäkter

Kapitalförvaltningens intäkter består av hyresintäkter, utdelningar, ränteintäkter, valutakursvinster samt realisationsvinster avseende placeringstillgångar.

NOTUPPLYSNINGAR

Hyresintäkter

Samtliga förvaltningsfastigheter hyrs ut med kommersiella hyresavtal som är tecknade på viss tid, vilket innebär att en förändring av marknadshyror inte ger ett direkt utslag i hyresintäkterna. Förändring av hyresintäkterna sker i samband med att avtal förfaller till omförhandling. Flertalet kommersiella avtal har en indexklausul som innebär att hyran förändras med en viss andel av inflationen. Bostadshyror omförhandlas årligen med Hyresgästföreningen.

Hyresintäkterna periodiseras och redovisas linjärt under hyresavtalets löptid. Eventuella hyresrabatter och kostnader för hyresavtalets ingående periodiseras också över hyresavtalets löptid.

Utdelningar

Utdelningar avser aktieutdelningar vilka redovisas i resultaträkningen i den period då rätten till betalning fastställs.

Ränteintäkter, valutakursvinster och realisationsvinster

Ränteintäkter utgörs av ränta på obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, bankmedel, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån.

Ränteintäkter från obligationer och andra räntebärande värdepapper beräknas enligt effektivräntemetoden. Denna metod används för beräkning av det upplupna anskaffningsvärdet för en finansiell tillgång eller finansiell skuld och för periodisering av ränteintäkten eller räntekostnaden över relevant period.

Valutakursvinster samt realisationsvinster redovisas löpande i resultaträkningen i takt med att de uppstår.

Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalförvaltningens kostnader består av driftkostnader för byggnader och mark samt kapitalförvaltning, räntekostnader och finansiella kostnader, valutakursförluster samt realisationsförluster avseende placeringstillgångar.

Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar beskrivs i avsnittet Placeringstillgångar under rubriken Tillämpade principer för poster i balansräkningen.

Inkomstskatt

Företagets skattekostnad för perioden utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är skatt som hänförs till periodens skattepliktiga resultat. Uppskjuten skatt uppstår på grund av temporära skillnader mellan en tillgångs eller skulds skattemässiga värde och dess bokförda värde. Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen.

Tillämpade principer för poster i balansräkningen

Placeringar i dotterföretag

Aktier i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår externa transaktionskostnader hänförliga till förvärvet.

Koncernbidrag

Koncernbidrag som moderföretaget erhåller från ett dotterföretag redovisas enligt samma principer som sedvanliga utdelningar från dotterföretag och redovisas som en finansiell intäkt. Koncernbidrag lämnade från moderföretaget till dotterföretag redovisas som en ökning av det redovisade värdet på andelarna i mottagande dotterföretag. Koncernbidrag som dotterföretaget erhåller från sitt moderföretag redovisas mot balanserade vinstmedel i eget kapital.

Placeringstillgångar

Byggnader och mark

Samtliga företagens fastighetsinnehav har bedömts vara förvaltningsfastigheter. Förvaltningsfastigheter är placeringstillgångar som innehas för att ge hyresintäkter och värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas initialt till anskaffningsvärde, med tillägg för direkt hänförliga transaktionskostnader. Fastigheterna värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i resultaträkningen.

Andra finansiella placeringstillgångar

Med andra finansiella placeringstillgångar avses finansiella instrument, vilka definieras som varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag. Andra finansiella placeringstillgångar utgörs av aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, derivat, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån. Med Övriga finansiella placeringstillgångar avses återköpstransaktioner.

Samtliga andra finansiella placeringstillgångar (förutom Övriga finansiella placeringstillgångar) samt finansiella skulder som är derivat har bedömts tillhöra kategorin finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Aktier och andelar samt obligationer och andra värdepapper klassificeras till kategorin genom identifiering vid första redovisningstillfället. Derivat tillhör kategorin genom att de per definition anses tillhöra kategorin finansiella instrument som innehas för handel.

Klassificeringen baseras på att AFA Trygghetsförsäkring förvaltar och att resultatet utvärderas baserat på verkligt värde i enlighet med den riskhanterings- och investeringsstrategi som styrelsen beslutat, samt att uppföljning internt till styrelse och ledning utgår från verkligt värde. Tillgångar och skulder omvärderas löpande samt på balansdagen till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Med verkligt värde på finansiella tillgångar som handlas på en aktiv marknad avses den senaste kursen på balansdagen. Verkligt värde för finansiella tillgångar som inte handlas på en aktiv marknad fastställs med hjälp av olika värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata alternativt icke-observerbara marknadsdata.

För samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder tillämpas affärsdagsredovisning, vilket innebär att fordringar och skulder avseende ej reglerade affärer uppkommer. Dessa redovisas som övriga fordringar eller övriga skulder.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Vid försäljning av en finansiell tillgång eller finansiell skuld upphör den att redovisas i balansräkningen på affärsdagen och vinst eller förlust redovisas i resultaträkningen.

Anskaffningsvärdet för andra finansiella placeringstillgångar i kategorin verkligt värde över resultaträkningen fastställs exklusive eventuella transaktionskostnader. Transaktionskostnader redovisas i stället i resultaträkningen i posten Kapitalavkastning, kostnader för dessa instrument.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för aktier och andelar beskrivs i not 13. Aktier och andelar redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper
Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för obligationer och andra räntebärande värdepapper beskrivs i not 13. Obligationer och andra räntebärande värdepapper redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Utlåning till kreditinstitut

Utlåning till kreditinstitut avser utlåning till banker där insatta medel är disponibla först efter en viss uppsägningstid. Utlåningen värderas till upplupet anskaffningsvärde och redovisas i balansräkningen under rubriken Andra finansiella placeringstillgångar.

Derivat

Samtliga derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Derivatkontrakt med positivt verkligt värde på balansdagen redovisas i balansräkningen i posten Derivat under Andra finansiella placeringstillgångar. Derivatkontrakt med negativt verkligt värde redovisas på balansräkningens skuldsida i posten Derivat. Se vidare not 13.

Återköpstransaktioner

Återköpstransaktioner delas upp i två typer av transaktioner: Återköpsavtal och omvända återköpsavtal. Vid ett återköpsavtal säljer företaget en obligation samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationen vid en förutbestämd tidpunkt till ett förutbestämt pris. Såljd obligation redovisas i balansräkningen till verkligt värde eftersom risk och avkastning inte övergår till köparen under återköpsavtalet. Den likvid som erhålls redovisas som skuld under posten Övriga skulder. Den sålda obligationen anges i not 26.

Vid ett omvänt återköpsavtal köper företaget en obligation och motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationen på en förut-

bestämd dag till ett förutbestämt pris. Köpt obligation redovisas inte i balansräkningen och erlagd likvid redovisas som en fordran under posten Övriga finansiella tillgångar.

Värdepapperslån

Värdepapperslån innebär att värdepapper lånas ut mot ersättning och erhållande av säkerhet. För företaget inskränker sig värdepapperslån till utländska aktier som företaget lånar ut till motparter med hög kreditvärdighet och som ställer säkerhet i form av kontanter eller värdepapper.

Eftersom utlåningen inte är en transaktion där all risk och avkastning överläts till motparten redovisas utlånade värdepapper i balansräkningen till verkligt värde. Ersättningen för utlånade aktier redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter som Övriga ränteintäkter.

Samtliga säkerheter som erhållits vid utlåningen av värdepapper anges i not 26. I de fall erhållna säkerheter utgörs av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper. AFA Trygghetsförsäkrings värdepapperslån hanteras av företagets depåbank.

Övriga finansiella tillgångar och skulder

Övriga finansiella tillgångar utgörs av Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränte- och hyresintäkter. Dessa poster kategoriseras som lånefordringar och kundfordringar, vilket innebär värdering till upplupet anskaffningsvärde. Övriga fordringars förväntade löptid är dock kort och dessa fordringar redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering. Avdrag görs för fordringar som bedömts som osäkra. Nedskrivningar av fordringar avseende direkt försäkring redovisas som minskade premieintäkter och nedskrivningar av andra typer av fordringar redovisas som driftkostnader.

Övriga finansiella skulder består av balansräkningens poster Skulder avseende direkt försäkring och Övriga skulder samt av upplupna räntekostnader som återfinns i balansräkningsposten Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Övriga finansiella skulder värderas normalt till upplupet anskaffningsvärde. Övriga finansiella skulders förväntade löptid är dock kort och dessa skulder redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden i försäkringsrörelsen och likvida medel överförda till kapitalförvaltningen. Kassa och bank redovisas i balansräkningen under Andra tillgångar. Kassa och bank ingår i kategorin Lånefordringar och kundfordringar.

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter värderas till anskaffningsvärde.

Eget kapital

Enligt ÅRFL ska försäkringsföretag dela upp det egna kapitalet i bundet och fritt eget kapital. I AFA Trygghetsförsäkring utgörs bundet eget kapital av aktiekapital medan allt övrigt eget kapital bedömts vara fritt eget kapital.

Obeskattade reserver

AFA Trygghetsförsäkring har redovisat avsättningar till säkerhetsreserv i enlighet med FFFS 2013:8 Normalplan för skadeförsäkringsbolags redovisning av säkerhetsreserv.

Moderföretaget AFA Sjukförsäkring har i enlighet med gällande regler överlåtit del av utrymme i avsättning till säkerhetsreserven till dotterföretaget AFA Trygghetsförsäkring.

Finansinspektionen har vid två tillfällen, 2002 respektive 2008, beviljat AFA Trygghetsförsäkring dispens från reglerna om uttag ur säkerhetsreserv, FFFS 2002:2. Som skäl har företaget anggett att årets förlust i företaget varit så stor att det egna kapitalet underskridit en tredjedel av det registrerade aktiekapitalet. Dispens har vid båda tillfällena medgivits för att täcka förluster hänförliga till det icke-tekniska resultatet (resultatposterna III. I–10 icke-teknisk redovisning enligt ÅRFL).

Försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall.

Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader.

Inträffade och rapporterade skador avser skador med kända och fastställda ersättningar. Med inträffade men ej rapporterade skador avses för företaget okända försäkringsfall (IBNR) eller för företaget kända skador där försäkringsersättningar inte är slutligt fastställda (IBNER).

Beräkningarna baseras på dels statistiska metoder, dels antaganden om räntenivå och andra riskmått, värdesäkring, dödlighet och tillfrisknande samt driftkostnader.

Värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna baseras på försiktiga antaganden och inkluderar vissa schablonmässiga säkerhetspåslag. Det innebär att det är troligt att dessa säkerhetspåslag kommer att resultera i framtida avvecklingsvinster.

Metodbeskrivning

För trygghetsförsäkring vid arbetsskada TFA och TFA-KL används främst triangelschemametodik kombinerad med olika bedömningar för skadeår som inte är så långt utvecklade.

Avsättningen för skadelivräntor är beräknad med hänsyn till inflation och dödlighet. För förlängd livränta beräknas avsättning- en också med hänsyn till dödlighet.

Antaganden

Det finns en rad antaganden och faktorer som påverkar avsättningens storlek. De viktigaste antagandena i AFA Trygghetsförsäkring är:

- Inflation och diskonteringsränta
- Dödlighet
- Effekt av lag- och villkorsändringar

Inflation och diskonteringsränta

Vid beräkningen tas hänsyn till historisk inflation och löneutveckling. Generellt gäller att försäkringarna diskonteras med en nominell räntekurva enligt Finansinspektionen upprättade riktlinjer justerat med ett antagande om indexering beroende på värdesäkringens karaktär i de olika försäkringarna.

Dödlighet

Vid beräkning av avsättningarna för skadelivräntor i trygghetsförsäkring vid arbetsskada och förlängd livränta görs antagande om dödligheten. Det antagande som används för skadelivräntor och förlängd livränta är ett branschgemensamt dödlighetsantagande som grundar sig på Sveriges befolkningsdödlighet. Dödlighetsantagandet för förlängd livränta har anpassats till arbetarkollektivet.

Effekt av lag- och villkorsändringar

Ändringar i lagar och i socialförsäkringssystemet kan få mycket långtgående konsekvenser för AFA Trygghetsförsäkrings ekonomi och kan påverka både retroaktivt och prospektivt. Sådana ändringar är mycket svåra att förutse och därför svåra att ta höjd för i avsättningsberäkningarna. Även när det gäller lagändringar som redan trätt i kraft kan kostnaderna vara svårbedömda eftersom det då blir svårare att grunda beräkningarna på skadehistoriken. Detta resulterar i aktuariella bedömningar som grundar sig på den information som finns tillgänglig.

Avsättningar för skatter

Uppskjutna skattefordringar avseende skattemässiga underskott redovisas i balansräkningen i den utsträckning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga, mot vilka underskotten kan utnyttjas.

Den uppskjuten skatteskulden hänför sig till realiserade vinster i placeringstillgångar.

Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder har värderats med den skattesats som har beslutats per rapportperiodens slut och förväntas gälla vid realiserandet av tillgången eller regleringen av skulden. Beräkningen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder har baserats på en skattesats om 22 procent.

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kassaflödesanalys

IAS 7 Kassaflödesanalys tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till AFA Trygghetsförsäkrings verksamhet.

AFA Trygghetsförsäkring tillämpar direkt metod för verksamheternas kassaflöden. Detta betyder att inbetalningar respektive utbetalningar anges brutto och specificeras under delrubriker i kassaflödesanalysen.

Analysen har sin grund i de poster i resultaträkningen som har direkt koppling till externa betalningsflöden. Dessa poster justeras sedan i analysen med periodens förändringar i balansräkningen för de poster som har direkt anknytning till resultatposten i fråga.

Företaget har inga transaktioner för upptagna eller givna lån. Därför redovisas ingen finansieringsverksamhet i kassaflödesanalysen.

Redovisande poster

Under rubriken Kassaflöde från den löpande verksamheten redovisas kassaflöden från premiebetalningar, skadeutbetalningar, utbetalningar för omkostnader i försäkringsverksamheten samt kassaflöde från anslagsverksamhet. Här redovisas även kassaflöden från investeringar och försäljningar av placeringstillgångar, nettobetalningar avseende fastighetsverksamheten, erhållna utdelningar, betalda och erhållna räntor samt betald inkomstskatt. Posterna resulterar i det nettokassaflöde som genereras i den löpande verksamheten.

Som likvida medel redovisas kassa och bank, vilket består av banktillgodohavanden efter eliminering av valutaomvärderingens effekt. Korta placeringar (med en löptid på mindre än 3 månader) redovisas som placeringstillgångar.

Viktiga uppskattningar och bedömningar som påverkar redovisningen

I redovisningen görs uppskattningar och antaganden om framtiden. Det är främst beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna som baseras på uppskattningar och bedömningar som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår.

Uppskattningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive antaganden om vid bokslutstillfället inträffade men då okända skador samt förväntningar om framtida händelser, som anses rimliga under rådande förhållanden. För ytterligare information om viktiga uppskattningar och bedömningar, se not 2.

Uppskattningar och bedömningar har även gjorts vid värdering av byggnader och mark, onoterade aktier, derivat samt illikvida räntebärande värdepapper. Se vidare i avsnittet Placeringstillgångar.

Not 2. Risker och riskhantering

Riskhanteringens mål

Styrelsen har beslutat om en riskpolicy som anger riskhanteringens mål, strategier för hur dessa mål ska uppnås samt tillåtna avvikelser från dessa mål.

Syftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskexponering och riskacceptans i verksamheterna är väl avvägda mot varandra och mot AFA Trygghetsförsäkrings uppdrag åt arbetsmarknadens parter så att AFA Trygghetsförsäkrings mål uppnås. Riskexponeringen berättar vilken risk företaget är utsatt för och hur den påverkas av vad som görs i den löpande riskhanteringen. Riskacceptansen är den risknivå som styrelsen har accepterat och den ligger till grund för styrelsebeslut om riskstrategi. AFA Trygghetsförsäkrings risker delas in i finansiella risker, försäkringsrisker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker.

Riskhantering

Riskhanteringen består av tre steg: Styrning, löpande hantering samt rapportering av risker. I figuren på nästa sida visas hur AFA Trygghetsförsäkring utformat den del av bolagsstyrningen som består av hur företaget identifierar, värderar och beslutar om hantering av risker.

I AFA Trygghetsförsäkring är det bolagsstämman som utser styrelsen. Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen i Sverige (LO) utser vardera en styrelseledamot att särskilt bevaka försäkringstagarnas och de försäkrades intressen. Bolagsstämman utser också externrevisor och lekmannarevisorer, som har till uppgift att granska försäkringsföretagets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av försäkringsföretaget. Styrelsen fattar beslut om det samlade risktagandet i försäkringsföretaget. Styrelsen har inrättat fyra utskott – Finansutskottet, Försäkringsutskottet, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet – för att bereda frågor inför styrelsebeslut. Finansutskottet bereder frågor som rör finansiella

risker. Försäkringsutskottet bereder frågor som rör försäkringsrisker. Vid vissa specifika frågeställningar såsom premiesättning och egen risk- och solvensbedömning (ORSA) samordnas mötena mellan Finansutskottet och Försäkringsutskottet. Revisionsutskottet bereder ärenden till styrelsen i frågor gällande bland annat operativa risker, finansiell rapportering, intern styrning och kontroll, regelefterlevnad, intern och extern revision, redovisning, skatt samt revisorer. Ersättningsutskottet bereder ersättningsfrågor och fungerar som rådgivare till verkställande direktören i verksamhetsfrågor.

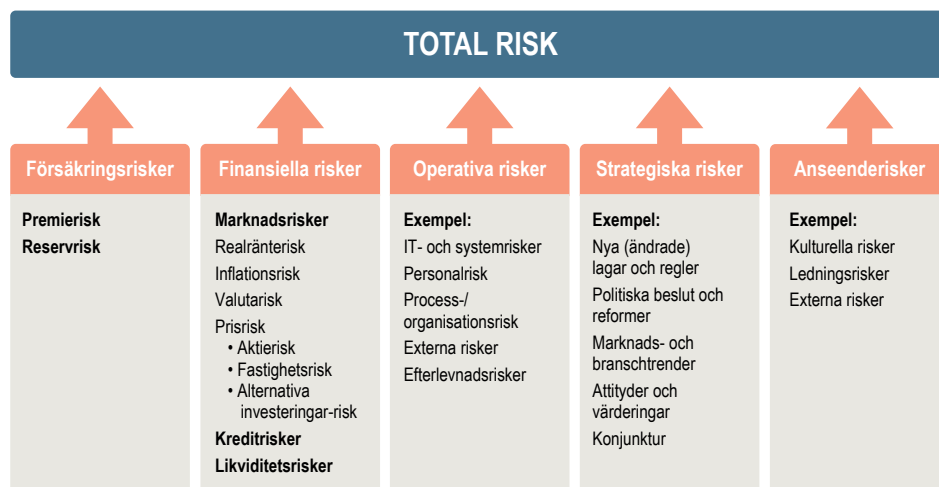
Det löpande riskhanteringsarbetet leds av företagets verkställande direktör (VD). För att bistå med styrningen av verksamhetens finansiella risker och försäkringsrisker utser VD ett ALM-råd (Asset Liability Management) med representanter från Enhet Kapitalförvaltning, Enhet Aktuarie, Enhet Ekonomi och Funktionen för riskhantering. VD utser även en särskild krisledning.

Ansvar för hanteringen av de operativa riskerna i verksamheten har delegerats från VD till verksamhetens chefer och ledare (riskägarna) enligt principer i riktlinjer för delegering och attest. Vidare har alla anställda ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur. Detta gäller även för utlagd verksamhet till externa leverantörer.

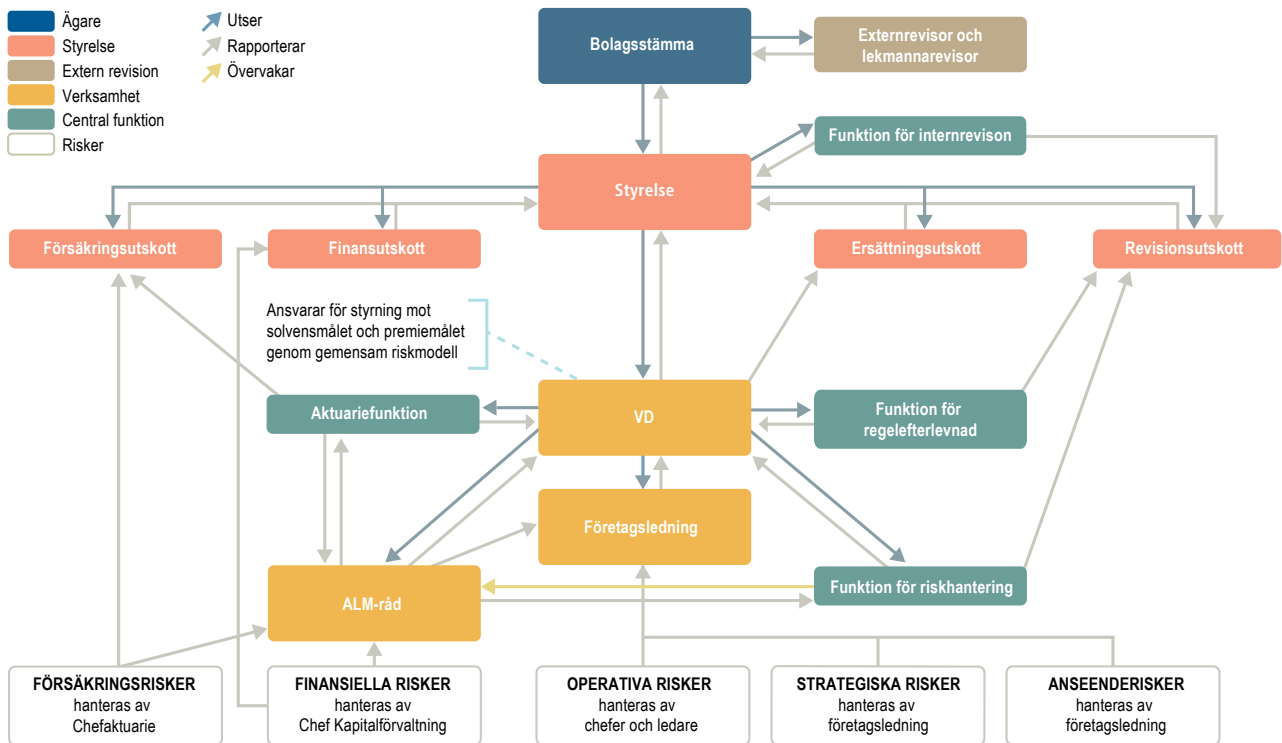
Enhet Kapitalförvaltning har ansvar för hantering och kontroll av AFA Trygghetsförsäkrings finansiella risker i enlighet med fastställda placeringsriktlinjer samt rapporterar till Finansutskottet och till företagsledningens ALM-råd.

Enhet Aktuarie har ansvar för hantering av AFA Trygghetsförsäkrings försäkringsrisker i enlighet med fastställda aktuariella reglementen. Riskerna kontrolleras av chefen för Enhet Aktuarie tillika aktuariefunktionen som rapporterar till Försäkringsutskottet och till företagsledningens ALM-råd.

Verksamhetens chefer och ledare ansvarar för hantering och kontroll av operativa risker i enlighet med av styrelsen fastställda riktlinjer för operativ riskhantering. Den företagsövergripande risksamordnaren utses av verkställande direktören och ska ana-

lysera företagets riskexponering för operativa risker, strategiska risker och anseenderisker, baserat på risker, oönskade händelser och åtgärdsplaner från riskägare.

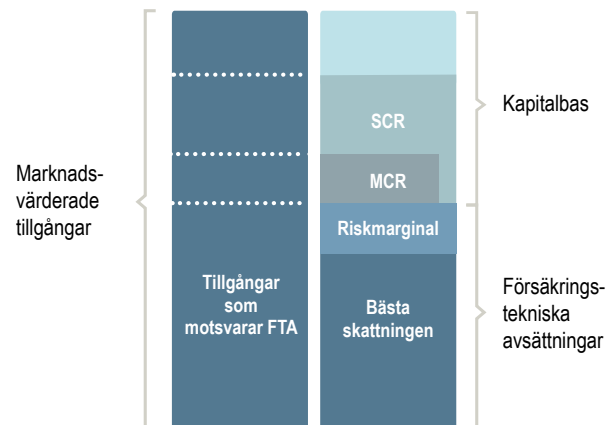
Den företagsövergripande risksamordnaren rapporterar till den verkställande direktören och till chef för riskfunktionen.

VD ansvarar för hantering och kontroll av AFA Trygghetsförsäkringens strategiska risker och anseenderisker.

Företag kan välja att beräkna sitt solvenskapitalkrav med en förutbestämd standardformel, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Trygghetsförsäkring använder standardformeln. Vidare kräver Solvens II att företagen ska ha en kvalitetsindelad kapitalbas som minst ska uppgå till SCR. AFA Trygghetsförsäkring uppfyller kapitalkraven under 2016.

Kapitalkrav och kapitalbas

Solvens II-regelverket ställer krav på försäkringsföretagen att beakta riskerna i företagets tillgångar och skulder. De försäkringstekniska avsättningarna värderas utifrån "bästa skattning" av värdet av företagets försäkringsåtaganden plus en riskmarginal. Den del av företagets tillgångar, värderade utifrån en Solvens II-balansräkning, som överskrider de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) utgör dess kapitalbas. Solvens II-regelverket innefattar bestämmelser gällande storleken på kapitalbasen. Utifrån de risker som företaget tar räknas ett minimikapitalkrav (Minimum Capital Requirements, MCR) och solvenskapitalkrav (Solvency Capital Requirements, SCR) fram. Kapitalbasen ska till var tid täcka dessa krav. Om kapitalbasen underskrider SCR måste riskreducerande och/eller kapitalstärkande åtgärder vidtas. Om kapitalbasen underskrider MCR måste omedelbara åtgärder vidtas under övervakning av tillsynsmyndigheten.

NOTUPPLYSNINGAR

Kapitalkrav och kapitalbas	2016
SCR	8271
Kapitalbas	14413

Känslighetsanalys – effekt på tillgängligt kapital

De effekter på tillgängligt kapital som anges nedan avser effekter som uppkommer till följd av givna förändringar av respektive parameter och ska inte ses som AFA Trygghetsförsäkrings bedömning av sannolika utfall. Känslighetsanalysen ger underlag för egna bedömningar av AFA Trygghetsförsäkrings påverkan på tillgängligt kapital vid förändringar i relevanta parametrar. Redovisade effekter har samma påverkan på resultatet som på tillgängligt kapital.

Effekt på eget kapital, mnkr

Parametrar	Förändring med	Vid ökning	Vid minskning
<i>Reservrisker:</i>			
Antagande om antal okända arbetsskador	10 procent	-500	500
Antagande om livslängd (sannolikhet att avlida)	10 procent	400	-400
<i>Marknadsrisker:</i>			
Real marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	500	-700
Nominell marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	-400	400
Valutaförändring i SEK-kurs	10 procent	-500	500
Aktiers marknadsvärde	10 procent	1300	-1300
Fastigheters marknadsvärde	10 procent	400	-400

Verksamhetens risker

Nedan följer en redovisning av verksamhetens risker fördelade på kategorierna försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker. Redovisningen omfattar en definition av risken, en beskrivning av hur den hanteras samt en angivelse av riskexponeringen.

Riskexponeringen skattas även sannolikhetsmässigt med hjälp av Value at Risk för marknadsriskerna på tillgångarna och för realränterisk och inflationsrisk på balansräkningen. För en beskrivning av Value at Risk, se nedan i avsnittet Finansiella risker.

Försäkringsrisker

Premierisk

Definition

Med premierisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde för period som ej intjänade premier ska täcka.

Hantering av premierisk

Företaget har ingen premierisk. Förklaringen är primärt att det

inte görs någon avsättning för ej intjänad premie eller kvarvarande risker i redovisningen. Skålet till detta är att avtalen är ettåriga kalenderårsvis och att premieinbetalning görs löpande under året. Vid bokslutstillfället finns därmed inga förpliktelser för nästkommande år och företaget har därför ingen premierisk.

Riskexponering

Företaget exponeras inte för premierisk.

Reservrisk

Definition

Med reservrisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde på grund av slumpmässiga svängningar i skadefallet runt en antagen skadefrekvens men också att själva skadefrekvensen är prognostiserad på fel nivå.

Hantering av reservrisk

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA och TFA-KL)

För TFA och TFA-KL är två reservrisker av betydelse. Dessa är:

- Bedömningen av antalet inträffade men för företaget okända arbetsolycksfall och arbetssjukdomar (IBNR)
- Försäkringskassans tolkning och bedömning av huruvida ett skadefall är att betrakta som en arbetsskada eller ej

Antalet okända arbetsolycksfall och arbetssjukdomar i TFA och TFA-KL är svårprognostiserat, speciellt när det gäller arbetssjukdomar. Detta beror på den ofta avsevärda tid det tar mellan ett insjuknande och att en arbetssjukdom godkänns av Försäkringskassan. För att reducera risken bedrivs omvärldsbevakning av försäkringsteknisk expertis. Deras bedömning av förändrad hantering ligger till grund för hur stort påslag som de försäkringstekniska avsättningarna ska belastas med och hur detta påverkar skadekostnaden och därmed den framtida premiesättningen.

Försäkringskassans tolkning och bedömning huruvida ett skadefall är att betrakta som en arbetsskada eller ej innebär en väsentlig reservrisk som har stor påverkan på beräkningen av skadekostnaden och därmed premiesättningen. Förändringarna i Försäkringskassans hantering beror ofta på ändringar i lagar som reglerar socialförsäkringssystemet.

Förlängd livränta

Försäkringen förlängd livränta är en avvecklingsaffär inom AFA Trygghetsförsäkring. I princip samtliga skadeärenden är i dagsläget kända, vilket gör att det inte finns någon kvarstående risk i uppskattningen av beståndet. Den skadedrabbade ska ha ersättning från den förlängda livräntan för den tid han eller hon har varit arbetsskadad. Den försäkrade ska ha ersättning livsvarigt från och med 65 års ålder.

Den reservrisk som har betydelse är därför livslängdsrisken. Dess påverkan på reservriskernas storlek inom sjuklivräntan eller förlängda livräntan är dock begränsad. Eftersom beståndet är åldrande och inga yngre tillkommer finns en god kännedom om livslängden i beståndet. Den livslängdsökning som sker i sam-

hället är inkluderad i de antaganden om dödlighet som ligger till grund för beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Riskexponering

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA och TFA-KL)

Eftersom underliggande riskkollektiv är stora har variationer i skadefrekvensen av godkända arbetsskador ett stort inslag av riskdiversifiering inom TFA och TFA-KL. En riskexponering uppstår främst i de fall det historiska underlaget inte är representativt för de framtida kassaflödena.

Exponering för reservrisk som uppkommer av att lagändringar påverkar Försäkringskassans tolkningar och bedömningar vad gäller godkännande av arbetsskador minimeras genom god omvärldsanalys. Förändrad lagstiftning kan dock komma att påverka kostnaderna i trygghetsförsäkringen retroaktivt, vilket då ger upphov till avvecklingsresultat i de försäkringstekniska avsättningarna.

Förlängd livränta

Exponeringen av reservrisk för förlängd livränta är idag liten och begränsar sig till livslängdsrisk i ett åldrande avvecklingsbestånd med goda kunskaper om livslängd. Risken anses därför väl omhändertagen i den befintliga dödlighetsfunktionen.

Finansiella risker

AFA Trygghetsförsäkrings strategiska finansiella risktagande uttrycks i dess normalportfölj.

Normalportföljen består dels av tillgångsslag som har skuldmatchande egenskaper (obligationer och fastigheter), dels av tillgångsslag med högre förväntad avkastning än skuldutväxten som kan möjliggöra en låg och stabil premie (aktier och alternativa investeringar). Med alternativa investeringar avses alla investeringsslag som inte är fastigheter, noterade aktier, räntebärande värdepapper eller fonder av räntebärande värdepapper. Vanligtvis är fördelningen mellan tillgångsslag i normalportföljen stabil mellan åren.

Vid låg fondering ger Solvens II litet utrymme för risktagande och andelen skuldmatchande tillgångar i portföljen, statsobligationer, måste då ökas.

AFA Trygghetsförsäkrings strategiska finansiella risktagande ökade något under 2016 till följd av att andelarna i aktier och fastigheter ökades och andelen nominella räntor minskades.

Marknadsrisker

Definition

Med marknadsrisker avses risken för att marknadsvärdet ändras dels till följd av förändringar av en särskild faktor såsom realränta, inflation och valuta, dels till följd av risker som inte kan härledas till någon särskild faktor. De senare benämns prisrisker.

Hantering av marknadsrisker

Value at Risk (VaR) är ett sätt att kvantifiera marknadsrisker.

VaR definieras som den med en viss sannolikhet förväntade förlusten från ogynnsamma marknadsrörelser över ett år. Den förväntade förlusten har justerats med den förväntade avkastningen från tillgångsslaget. I VaR-beräkningarna antas att värdeförändringar är normalfördelade. VaR beräknas med en konfidensnivå på 97,5 procent (cirka 2 standardavvikelser) med avseende på eget kapital.

Företaget beräknar VaR både brutto (perfekta korrelationer) och netto (historiskt observerade korrelationer). Bruttorensken syftar till att mäta vilken förlustrisk företaget skulle vara exponerat för om samtliga tillgångsslag skulle falla i värde samtidigt. Netto-risken syftar till att mäta vilken förlustrisk företaget är exponerat för när hänsyn tas till diversifieringsvinster vid beräkning av den totala risken.

Det bör observeras att om korrelationen mellan aktier och räntebärande värdepapper, vilket inkluderar skulden, byter tecken kommer VaR att påverkas kraftigt. Det bör också observeras att VaR är beroende av tillgångarnas värde. Vid en jämförelse av finansiellt risktagande mellan olika år bör därför VaR relateras till storleken på eget kapital.

VaR beräknas för samtliga tillgångsslag och instrumenttyper som företaget har innehav i med beaktande av försäkringsåtagandenas ränterisker.

Som ett komplement till VaR-beräkningarna, och för att möjliggöra riskbedömningar som inte förlitar sig på en viss sannolikhetsfördelning, görs känslighetsanalyser som visar effekten på eget kapital. Dessa analyser redovisas tidigare i denna not.

Siffrorna för respektive tillgångsslag i tabellen nedan avser risken för tillgångsslaget enskilt med hänsyn tagen till diversifieringseffekter inom tillgångsslaget. Vid beräkning av nettorisken tas hänsyn även till diversifieringseffekten mellan tillgångsslagen.

Riskexponering balansräkning

VaR, mnkr	2016	2015
Ränterisk	404	882
Aktierisk	1 374	1 587
Fastighetsrisk	634	708
Alternativa investeringar-risk	665	396
Valutarisk	810	970
Diversifieringseffekt mellan tillgångsslagen	-2 316	-2 612
Summa risk, netto	1 571	1 931

Realränterisk

Definition

Med realränterisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet av räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna beroende på att realräntan på obligationsmarknaden förändras. För övriga tillgångsslag beräknas ej realränterisken eftersom den enbart går att skatta empiriskt, är volatil samt endast utgör en mindre andel av dessa tillgångsslags totala risker.

NOTUPPLYSNINGAR

Hantering av realränterisk

Vid hantering av realränterisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Realränteexponeringen för de försäkringstekniska avsättningarna hanteras genom innehav av realränteobligationer på tillgångssidan. Realränterisken exponeringen netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Risken exponering

Realränterisken exponeringen netto för AFA Trygghetsförsäkring var enligt VaR 848 miljoner kronor (731).

Inflationsrisk

Definition

Med inflationsrisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet mellan de svenska räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna som beror på att den förväntade inflationen i Sverige förändras. Den förväntade inflationen skattas utifrån räntedifferensen mellan nominella och reala obligationer med jämförbara löptider. Övriga tillgångsslag, inklusive utländska räntebärande värdepapper, är inte direkt kopplade till svensk inflation och utelämnas därför.

Hantering av inflationsrisk

Vid hantering av inflationsrisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Inflationsrisken exponeringen på skuldsidan hanteras genom innehav av reala räntebärande placeringar på tillgångssidan. Inflationsrisken exponeringen netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Risken exponering

Inflationsrisken exponeringen netto för AFA Trygghetsförsäkring var enligt VaR 559 miljoner kronor (560).

Valutarisk

Definition

Valutarisk uppstår vid investeringar i värdepapper noterade i utländsk valuta. Valutarisk avses den förväntade variationen i valutapositionens marknadsvärde under ett år.

Valutarisken uppskattas genom beräkning av VaR. Total VaR avser total risk för samtliga valutor exklusive diversifieringseffekter mellan valutor.

Hantering av valutarisk

Valutarisken hanteras genom begränsning av den totala valutaexponeringen samt begränsning av varje enskild valutas exponering. Valutarisken exponeringen hanteras aktivt med hjälp av valutaderivat. Utländska räntebärande placeringar valutasäkras enligt nuvarande policy i sin helhet avseende både värde och kassaflöden medan aktieportföljen valutasäkras till viss del.

Risken exponering, mnkr

Valuta	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	4 116	735	4 290	858
EUR	661	58	1 245	116
GBP	377	61	460	66
CHF	167	27	192	35
DKK	33	3	36	3
NOK	14	2	16	2
JPY	0	0	0	0
Totalt	5 368	885	6 239	1 080

Prisrisk – Aktierisk

Definition

Med aktierisk avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Aktierisken uppskattas genom beräkning av VaR. Total VaR avser total risk för samtliga aktiemarknader exklusive diversifieringseffekter mellan de olika marknaderna.

Hantering av aktierisk

Aktierisken hanteras genom diversifiering på olika länder och branscher och genom limiter på maximala avvikelser från index. Huvuddelen av placeringarna är noterad.

Risken exponering, mnkr

År	Exponering	VaR
2016-12-31	10 629	1 374
2015-12-31	9 956	1 587

Geografisk fördelning, direkta aktieinnehav inklusive fonder

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Sverige	4 900	753	4 632	842
Nordamerika	3 269	399	2 947	453
Europa exkl. Sverige	1 149	173	1 233	218
Japan	458	130	417	114
Övrigt	853	201	727	198
Summa	10 629	1 656	9 956	1 825

Prisrisk – Fastighetsrisk

Definition

Med fastighetsrisk avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Fastighetsrisken beräknas uttryckt som VaR.

Hantering av fastighetsrisk

Fastighetsrisken hanteras genom en långsiktig förvaltningsstrategi och diversifiering på olika typer av hyresgäster.

Riskexponering, mnkr

År	Exponering	VaR
2016-12-31	3 363	634
2015-12-31	3 744	708

Prisrisk – Alternativa investeringar-risk**Definition**

Med prisrisk i alternativa investeringar avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Prisrisken beräknas uttryckt som VaR.

Hantering av alternativa investeringar-risk

Prisrisken i alternativa investeringar hanteras genom en mycket stor diversifiering i underliggande innehav, eftersom portföljen i huvudsak består av andelar i private equity-fonder. Prisrisken hanteras även genom ett noggrant urval av fondförvaltare och fonder.

Riskexponering, mnkr

År	Exponering	VaR
2016-12-31	2 553	665
2015-12-31	2 468	396

Kreditrisk**Definition**

Med kreditrisk avses risken att motparten helt eller delvis inte fullgör sina betalningsförpliktelser mot företaget. Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtal. Kreditrisken för derivat bedöms som försumbar med hänsyn tagen till att handel huvudsakligen sker i standardiserade produkter som handlas och clearas på organiserade marknadplatser med regelsystem och säkerhetskrav. Kreditrisken för icke-standardiserade derivat består av de verkliga värdena för derivaten per balansdagen.

Hantering av kreditrisk

Kreditrisken begränsas genom att placeringar huvudsakligen sker i värdepapper och mot emittenter med låg kreditrisk. Kreditrisken följs löpande upp gentemot emittenters eller värdepappers rating. I handel med OTC-derivat och återköpstransaktioner regleras kreditrisken med standardiserade avtal för handel med respektive motpart. För de värdepapper som lånas ut reduceras kreditrisken genom att fullgoda säkerheter erhållits.

Riskexponering, mnkr**Kreditkvalitet avseende obligationer och andra räntebärande värdepapper**

Rating	2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%
AAA	10 802	63	12 939	76
AA	1 483	8	947	6
A	849	5	518	3
BBB	842	5	914	5
BB	59	0	-	-
Värdepapper utan rating ¹⁾	3 222	19	1 739	10
Summa	17 257	100	17 057	100

¹⁾ Av detta belopp utgörs 76 procent (52) av obligationer och räntebärande värdepapper utgivna av emittenter med en lägsta rating av BBB.

Väsentliga koncentrationer avseende samtliga innehav

Emittent	2016		2015 ¹⁾	
	Exponering	%	Exponering	%
Svenska staten	4 846	13	4 702	14
Amerikanska staten	2 726	7	1 729	5
Nordea	2 069	5	2 512	7
Swedbank	1 386	4	2 514	8
Svenska Handelsbanken	1 330	4	1 844	5
SEB	1 105	3	1 241	4
BlackRock	1 047	3	908	3
European Investment Bank	930	2	910	3
Dexia	621	2	486	1
Deutsche Bank	534	1	316	1
Summa	16 594	44	17 162	51

¹⁾ År 2015 uppgick väsentliga koncentrationer till 17 523 miljoner kronor vilket motsvarar 53 procent av totalt innehav. För mer information, se årsredovisning 2015.

Derivat

AFA Trygghetsförsäkring	Verkligt värde	Erhållen pant ISDA/CSA	Kvarstående risk
Icke-standardiserade valutaderivat	-	-	-

Utlånade värdepapper för vilka säkerheter erhållits

Marknadsvärde	2016	2015
Utlånade värdepapper ¹⁾	88	514
Erhållna säkerheter	93	535

¹⁾ Redovisas som Överförda finansiella tillgångar, not 26.

NOTUPPLYSNINGAR

Risken exponering i övriga tillgångar, mnkr

Premiefordringar	2016	2015
Premiefordringar förfallna sedan mer än 30 dagar	3	3
Däruv reserverade i bokslutet	-1	-1
Summa	2	2

Likviditetsrisk

Definition

Likviditetsrisk delas upp i marknadslikviditetsrisk och finansieringslikviditetsrisk. Med marknadslikviditetsrisk avses risken att ett finansiellt instrument inte alls kan avyttras eller kan avyttras endast till ett väsentligt reducerat pris eller att transaktionen medför stora kostnader. Med finansieringslikviditetsrisk avses risken för att inte kunna klara av finansiella betalningsåtaganden utan att råka ut för oacceptabla förluster.

Hantering av likviditetsrisk

Marknadslikviditetsrisk hanteras genom löpande uppföljning av att placeringar görs i enlighet med av styrelsen fastställda placeringssriktlinjer.

Hanteringen av finansieringslikviditetsrisk görs på olika nivåer. Den första nivån avser den kortsiktiga likviditetshanteringen och har en väldigt kort tidshorisont. Företaget följer kontinuerligt upp förväntade framtida kassaflöden och håller en likviditetsreserv bestående av korta placeringar och mycket likvida värdepapper för att säkerställa att företaget alltid har tillräckligt med likvida medel för att hantera dels interna flöden inom tillgångsförvaltningen, dels flöden från den löpande försäkringsrörelsen. Den andra nivån ser till likviditetshanteringen på lång sikt och karakteriseras av ett mer utpräglat balansräkningsriskorienterat (ALM-orienterat) angreppssätt. Nedan angivna förfallostruktur beskriver den långsiktiga hanteringen av likviditetsrisk som påverkar kapitalförvaltningen ur ett strategiskt perspektiv. Detta säkerställer att företaget innehar tillräckligt med likvida medel och placeringar på en likvid marknad.

I förfallostrukturen ses enbart till räntebärande tillgångar och räntekänsliga derivat vilka betraktas som fullt likvida. Det finns dock ytterligare tillgångar, till exempel aktier och fastigheter, som kan användas för att täcka AFA Trygghetsförsäkrings åtaganden. Fastigheter är dock mindre likvida.

Risken exponering, mdkr

Kassaflöde försäkrings- tekniska avsättningar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
Odiskonterad avsättning	-2,4	-5,9	-4,8	-2,9	-3,6
Duration 8,6 år					
Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
Nominella/reala förfall	3,3	8,8	2,7	0,9	0,5
Duration 3,9 år					
Förväntat kassaflöde derivat	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
Räntekänsliga derivat, inflöde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekänsliga derivat, utflöde	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Förväntat kassaflöde netto	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
Totalt	0,7	2,9	-2,1	-2,0	-3,1

Operativa risker

Definition

Med operativa risker avses de framtida osäkra händelser som kan påverka uppnåendet av uppsatta mål. Begreppet operativ risk används för de interna och externa risker som framförallt är hänförliga till arbetssätt och stöd i det dagliga arbetet.

Hantering av operativa risker

Operativa risker hanteras och kontrolleras av verksamhetens chefer och ledare i enlighet med det interna regelverk som VD har fastställt. Det interna regelverket beaktar de externa krav som ställs på hanteringen av operativa risker.

Som stöd i hanteringen av operativa risker tillämpar AFA Trygghetsförsäkring gemensamma arbetssätt och verktyg. Det strukturerade arbetet med att hantera operativa risker hjälper till att synliggöra och prioritera förbättringsområden och skapar ett bättre underlag för beslut i det dagliga arbetet.

Hanteringen av operativa risker delas in i tre faser: riskanalys där risker identifieras och värderas och kategoriseras, åtgärdsplanering där respons bestäms och åtgärder planeras och analys och uppföljning där risker samordnas och övervakas, åtgärder genomförs och arbetet följs upp och rapporteras.

Som ett led i riskhanteringen har AFA Trygghetsförsäkring utformat system och rutiner för hantering av oönskade händelser. Rapportering av oönskade händelser leder till en bättre förståelse för samband mellan händelse, orsak och konsekvenser. Dessutom kan fler riskmoment åtgärdas och effektiva förebyggande åtgärder genomföras i syfte att minska risken för att liknande händelser inträffar i framtiden.

Riskexponering

AFA Trygghetsförsäkrings exponering mot operativa risker är framför allt hänförlig till externa faktorer, såsom påverkan av lagar och regler. Av interna faktorer är det verksamhetens beroende av IT-system som främst utgör exponeringen mot operativ risk. Process- och personalrelaterade risker innebär också en exponering mot operativa risker.

Strategiska risker**Definition**

Med strategiska risker avses risker förenade med negativ påverkan på kapital eller intjäning på grund av bristande mottaglighet för förändringar i branschen och felaktiga strategiska affärsbeslut.

Hantering av strategiska risker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hanteringen av strategiska risker.

Strategin för att begränsa exponeringen mot strategisk risk är bland annat att utföra omvärldsbevakning med fokus på regeländringar i Sverige och Europa och ändringar i marknadsläget samt säkerställa tydliga, väl kommunicerade beslutsvägar.

Hanteringen och uppföljningen underlättas av att riskexponeringen analyseras och sammanställs utifrån företagets riskbedömningsmodell som innefattar definitioner, värderingsskallor och hanteringsplaner för strategiska risker. Analys och sammanställning baseras på identifierade risker och inrapporterade oönskade händelser inom alla risktyper.

Riskexponering

Faktorer som konjunkturutvecklingen, osäkerheten på den finansiella marknaden, utformningen av nya regler samt översyn av det svenska socialförsäkringssystemet medför ökad exponering mot strategiska risker.

Anseenderisker**Definition**

Med anseenderisker avses risker som är förenade med förtroendeskadliga händelser och dålig publicitet. Anseenderisker uppkommer oftast som en sekundär effekt av att företaget haft en oönskad händelse eller förhöjd risk inom någon av företagets övriga risktyper.

Hantering av anseenderisker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hantering och värdering av risker ur ett anseendeperspektiv.

Strategin för att begränsa verkan av anseenderisker är att ha en väl fungerade kommunikation mot såväl företagets anställda som omvärlden och kunder samt att värdera AFA Trygghetsförsäkrings risker ur ett anseendeperspektiv. AFA Trygghetsförsäkring har en tydlig ambition att vara transparent och lättförståeligt.

Riskexponering

Exponering mot anseenderisk beror av hur väl AFA Trygghetsförsäkring hanterat inträffade oönskade händelser inom övriga risktyper.

Not 3. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

	2016	2015
Medelavkastning per år på 3-månaders statsskuldväxlar	-0,65%	-0,29%
Försäkringstekniska avsättningar i genomsnitt under året	19818	19575
Överförd kapitalavkastning	-129	-58

Not 4. Försäkringsersättningar

	2016	2015
Utbetalda skadeersättningar	1834	1763
Driftkostnader för skadereglering, enligt not 5	224	288
Summa utbetalda försäkringsersättningar	2058	2051
Förändring i avsättning för oreglerade skador	797	-311
Summa	2855	1740

mdkr	2016	2015	2014	2013	2012
Skadekostnad	1,9	1,7	1,7	1,6	1,5
Tillförd förräntning	1,0	0,1	1,2	-0,9	0,5
Avvecklingsresultat	-0,1	-0,1	-0,3	0,0	0,2
Summa	2,8	1,7	2,6	0,7	2,2

Skadekostnaden för skadeår 2016 uppgår till 1,9 miljarder kronor (1,7). Den högre skadekostnaden 2016 jämfört med 2015 förklaras främst av högre kostnader för arbetssjukdomar samt ökade löner och indexeringar.

Skillnaden mellan försäkringsersättningar på 2,8 miljarder kronor och skadekostnaden på 1,9 miljarder kronor förklaras med en tillförd förräntning om 1,0 miljarder kronor och en avvecklingsvinst på 0,1 miljarder kronor.

Den tillförda förräntningen på 1,0 miljarder kronor består av en värdesäkring om 0,3 miljarder kronor och en förräntningskostnad om 0,7 miljarder kronor. Förräntningskostnaden på 0,7 miljarder kronor består av en löpande kostnad för förräntning om -0,1 miljarder kronor och en kostnad till följd av lägre marknadsräntor om 0,8 miljarder kronor.

Avvecklingsvinsten om 0,1 miljarder kronor beror på en upplösning av schablonmässiga säkerhetspåslag i beräkningsmodellen.

För mer information om de viktigaste antagandena, se not 1.

Not 5. Driftkostnader

	2016	2015
Administration	295	226
Skadereglering, enligt not 4	224	288
Kapitalförvaltning, enligt not 7	23	22
Fastighetsförvaltning	6	8
Summa	548	544

Specifikation av driftkostnader:

Personalkostnader	168	236
Arbetsmiljöutbildning	75	-
Lokalkostnader	40	40
Avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster	38	39
Kostnader för informationsmedel	16	16
Avskrivningar	7	6
Externt fakturerade administrationstjänster	-21	-24
Övrigt	225	231
Summa	548	544

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad för året på 85 miljoner kronor.

I Administration (Övrigt) ingår kostnader för tjänster för förebyggande verksamhet till Prevent med 36 miljoner kronor (50) och till föreningen Suntarbetsliv med 49 miljoner kronor (32).

Externt fakturerade administrationstjänster utgörs av intäkter från externa administrationsuppdrag.

AFA Trygghetsförsäkring äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående driftkostnader redovisas inklusive ingående mervärdesskatt.

Not 6. Övriga tekniska kostnader

	2016	2015
Anslag för forskning	61	105

Not 7. Kapitalavkastning

	2016	2015	Totalavkastnings- tabell för placeringar	Marknadsvärden				Total- avkastning, %	
				2016	%	2015	%	2016	2015
Kapitalavkastning, intäkter									
Hysesintäkter från byggnader och mark	147	146	Räntebärande nominellt	13 242	38	13 629	39	1,7	0,5
Erhållna utdelningar	1 069	1 364	Räntebärande realt	5 099	14	5 018	14	8,4	1,1
Ränteintäkter			Aktier	10 645	30	9 966	29	12,2	4,2
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	216	227	Fastigheter	3 742	11	3 805	11	10,3	19,4
<i>Övriga ränteintäkter</i>	8	15	Alternativa investeringar	2 595	7	2 468	7	14,7	20,2
Summa ränteintäkter	224	242	Valuta	-	-	-	-	0	0,2
Valutakursvinster, netto	709	-	Allokeringsportfölj	14	0	0	0	0	0,1
Realisationsvinster, netto			Summa	35 337	100	34 886	100	7,8	5,1
<i>Aktier och andelar</i>	636	550	Totalavkastningstabell för placeringar (totalavkastningstabellen)						
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	315	144	presenteras enligt Svensk Försäkrings rekommendation "Total-						
<i>Derivat</i>	8	34	avkastningstabell – Rekommendation för årlig rapportering av						
Summa realisationsvinster, netto	959	728	totalavkastning". I totalavkastningstabellen beräknas avkastning						
Summa kapitalavkastning, intäkter	3 108	2 480	enligt TWR, tidsviktad avkastning.						
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			Totalavkastningstabellen omfattar de tillgångar som förvaltas						
Byggnader och mark	157	413	enligt företagets placeringsriktlinjer.						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	176	439	Den huvudsakliga skillnaden gentemot övrig redovisning enligt						
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	333	852	lagbegränsad IFRS är att innehaven i dotterföretagen redovisas						
Kapitalavkastning, kostnader			till marknadsvärde i totalavkastningstabellen.						
Driftkostnader för byggnader och mark	-36	-36	Kapitalförvaltningens driftkostnader, 23 miljoner kronor (22),						
Kapitalförvaltningskostnader, enligt not 5	-23	-22	inkluderas ej i totalavkastningstabellen.						
Räntekostnader	-149	-79	En sammanfattning av skillnaden mellan totalavkastningstabel-						
Övriga finansiella kostnader	-23	-21	len och de finansiella rapporterna redovisas i tabellerna nedan.						
Valutakursförluster, netto	-	-61	Avstämning av totalavkastningstabellen						
Summa kapitalavkastning, kostnader	-231	-219	mot resultaträkning						
Orealiserade förluster på placeringstillgångar									
Aktier och andelar	-250	-1 367	Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen ¹⁾						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-264	Poster från resultaträkningen som inte är med i						
Derivat	-272	-	totalavkastningstabellen						
Summa orealiserade förluster på placerings- tillgångar	-522	-1 631	Värderingsskillnader						
Summa före överföring till försäkringsrörelsen	2 688	1 482	Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen						
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	129	58	Övrigt						
Summa	2 817	1 540	Summa kapitalavkastning enligt resultaträkning						
			2 817						
			1 540						
			¹⁾ Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen visas endast i procent.						
			Avstämning av totalavkastningstabellen						
			mot balansräkning						
			Marknadsvärde enligt totalavkastningstabellen						
			Tillgångar som inte klassificeras som						
			placeringstillgångar						
			Poster från skuldsidan i balansräkningen som är						
			avdragna i totalavkastningstabellen						
			Värderingsskillnader						
			Övrigt						
			Summa tillgångar enligt balansräkning						
			37 285						
			34 929						

NOTUPPLYSNINGAR

Bidragsanalys år 2016, %	Avkastning		Förvaltnings- bidrag	
	Normal- portfölj	normal- portfölj		Avkastning portfölj
Räntebärande nominellt	35,0	1,5	1,7	0,1
Räntebärande realt	15,0	7,9	8,4	0,1
Aktier	30,0	11,2	12,2	0,3
Fastigheter	12,0	14,0	10,3	-0,3
Alternativa investeringar	8,0	14,7	14,7	0,0
Valuta	-	0,0	0,0	0,0
Taktisk allokering	-	-	-0,3	-0,3
Totalt	100,0	8,0	7,8	-0,2

Avkastning under år 2016

Avkastningen för AFA Trygghetsförsäkring uppgick under året till 7,8 procent, varav den aktiva avkastningen på noterade tillgångar samt fastigheter uppgick till -0,2 procentenheter.

Den nominella räntebärande portföljens index består till 60 procent av en nominell svensk obligationsportfölj, till 27 procent av en nominell nordamerikansk portfölj, till 10 procent av en nominell tysk portfölj och till 3 procent av en så kallad high yield-portfölj. Utlandsandelen i index är valutakurssäkrad. Indexet har en modifierad duration på 3,0. Innehavet gav en avkastning på 1,7 procent, vilket var 0,2 procentenheter mer än index.

Den reala räntebärande portföljens index består till 100 procent av reala svenska statsobligationer. Indexet har under året haft en modifierad duration kring cirka 7,1. Innehavet gav en avkastning på 8,4 procent, vilket var 0,6 procentenheter mer än index.

Aktieportföljens index består till 45 procent av en svensk aktieportfölj samt till 55 procent av en global portfölj. Sverige-index består av SIXRX (SIX Return Index). Utlandsindex är sammansatt av ett antal viktade regionala totalavkastningsindex. Utlandsandelen i index är delvis valutakurssäkrad. Portföljen gav en avkastning på 12,2 procent vilket var 1,0 procentenheter mer än indexavkastningen.

Avkastningen på AFA Trygghetsförsäkrings fastighetsbestånd var under året 10,3 procent. Portföljen består till övervägande del av fastighetsinnehav i centrala Stockholm. Som jämförelseindex för fastighetsportföljen används IPD Svenskt Fastighetsindex. Snittavkastningen för jämförbara fastigheter blev enligt IPD 14,0 procent under 2016. Portföljens resultat under året är därmed 3,7 procentenheter sämre än index.

Avkastningen under 2016 i AFA Trygghetsförsäkrings innehav i alternativa investeringar var 14,7 procent. Portföljen består nästan helt av tillgångar i utländsk valuta vilka ej kurssäkras. Alternativa investeringar utvärderas ej på så kort tidsperiod som ett år. Därför har normalportföljens avkastning satts till lika med den uppnådda avkastningen för detta tillgångsslag. I längre tids-serier, se tabell nedan, har alternativa investeringar ett absolut-avkastningskrav på 10 procent årligen för fonder äldre än fem år som sitt index.

Avkastningen i tillgångsslaget valuta uppgick till 0,0 procent och avser den aktiva förvaltningen av portföljens valutaexponering.

Den taktiska allokeringen bidrog till totalavkastningen med -0,3 procentenheter.

Årsavkastning, rullande 36 mån,%	Avkastning		Aktiv avkastning	Mål aktiv avkastning
	normal- portfölj	Avkastning portfölj		
Räntebärande nominellt	2,7	2,9	0,2	0,2
Räntebärande realt	6,2	6,7	0,4	0,1
Aktier	12,9	12,0	-0,8	0,7
Fastigheter	12,1	12,5	0,3	0,4
Alternativa investeringar	10,0	24,5	13,2	0,0
Valuta	-	0,1	0,1	0,0
Taktisk allokering	8,9	8,8	-0,1	0,2
Totalt	8,9	8,7	-0,2	0,4

Hyresintäkter från byggnader och mark

Hyresintäkterna under perioden uppgår till 147 miljoner kronor (146).

Avtalade framtida hyresintäkter avseende befintliga hyreskontrakt	2016	2015
Förfall inom 1 år	12	10
Förfall mellan 1 och 5 år	139	249
Förfall senare än 5 år	959	715
Summa	1 110	974
Driftkostnader för byggnader och mark	2016	2015
Fastighetsskatt	14	13
Driftkostnader	8	10
Tomträttsavgäld	5	5
Fastighetsadministration	5	5
Reparation och underhåll	4	3
Kostnader för mervärdesskatt	0	0
Summa	36	36

Not 8. Säkerhetsreserv

	2016	2015
Ingående balans	12 816	12 674
Förändring av säkerhetsreserv	-792	142
Utgående balans	12 024	12 816

Not 9. Skatt på årets resultat

	2016	2015
Aktuell skatt	0	0
Uppskjuten skatt (förändring)	-77	116
Summa	-77	116

Skillnad mellan redovisad skatt och skatt baserad på gällande svensk skattesats

	2016	2015
Resultat före skatt enligt resultaträkningen	559	-553
Skatt enligt gällande skattesats 22 %	-123	122
Permanent skillnader	49	-3
Skatt på tidigare ej värderade temporära skillnader	-3	-3
Redovisad skatt	-77	116

Not 11. Aktier i koncernföretag

Dotterföretag	Organisationsnummer	Antal aktier	Andel, %	Nom. värde	Bokfört värde	
					2016	2015
AF-T Private Equity AB	556650-5938	1 000	100	0,10	22	23
Fastighets AB Fatbursholmen	556962-8687	50 000	100	0,00	127	0
Fastighets AB Långreven	556963-0352	50 000	100	0,05	7	7
Fastighets AB Sångstämman	556642-0120	1 000	100	0,10	-	51
Summa					156	81

Samtliga koncernföretag har säte i Stockholm.

AFA Trygghetsförsäkring har under året erhållit koncernbidrag från

	2016	2015
AF-T Private Equity AB	-	2
Fastighets AB Långreven	3	4
Fastighets AB Sångstämman	-	11
Summa	3	17

Not 10. Byggnader och mark

Fördelning på fastighets-kategori	Anskaffnings-värde	Bokfört/verkligt värde	Bokfört värde, kr/kvm	Ytvakans-grad, %	Direkt-avkastning, %
Kontors- och affärsfastigheter	1 939	3 077	87 000	4,5	4,1

Direktavkastningen är beräknad enligt Försäkringsbranschens Redovisningsnämnds rekommendation.

Beståndet består av kommersiella fastigheter i Stockholmsområdet, vilket också utgör företagens enda segment. Samtliga fastigheter redovisas som förvaltningsfastigheter. Det förekommer inga begränsningar i rätten att sälja någon av förvaltningsfastigheterna eller att disponera hyresintäkterna och ersättning vid avyttring.

Förändringar i fastighetsinnehavet år 2016**Förvärv och avyttringar**

Inga förvärv eller avyttringar har gjorts under året.

Väsentliga åtaganden

Under året har åtaganden om ombyggnationer uppgående till 42 miljoner kronor (16) gjorts i samband med tecknande av hyresavtal. Av dessa återstår investeringar om 23 miljoner kronor (6).

Specifikation av årets förändring:

	2016	2015
Ingående balans	2 896	2 470
Investeringar i befintligt bestånd	24	13
Värdeförändring	157	413
Utgående balans	3 077	2 896

I april 2016 sålde AFA Trygghetsförsäkring samtliga aktier i Fastighets AB Sångstämman som ägde fastigheten Grinden 21 i Stockholm. I december 2016 förvärvades samtliga aktier i Fastighets AB Fatbursholmen som äger fastigheten Fatbursholmen 23 i Stockholm.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 12. Andra finansiella placeringstillgångar

	2016	2015
Aktier och andelar		
Ursprungligt anskaffningsvärde	12 753	12 249
Valutaeffekt	1 602	1 047
Övervärde (+) /undervärde (-)	-1 129	-879
Summa aktier och andelar	13 226	12 417
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		
Upplupet anskaffningsvärde	17 030	16 939
Övervärde (+) /undervärde (-)	568	389
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	17 598	17 328
Utlåning till kreditinstitut	1 586	497
Derivat	50	100
Övriga finansiella placeringstillgångar		
Återköpstransaktioner	580	-
Summa	33 040	30 342

Specifikationer

Aktier och andelar

	2016	2015
Noterade	9 360	8 817
Onoterade	3 866	3 600
Summa	13 226	12 417

10 största innehav av aktier exklusive fonder

Bolag	Andel av aktieportfölj, %	
	2016	2015
H&M	4,8	7,3
Investor	3,9	3,7
Nordea	3,9	4,9
Volvo	2,7	3,6
SEB	2,7	2,9
Swedbank	2,5	2,0
Atlas Copco	2,2	2,0
Ericsson	1,7	2,8
Saab	1,6	3,1
Svenska Handelsbanken	1,6	-
Total andel	27,6	32,3¹⁾

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av 10 största innehav av aktier exklusive fonder till 34,2 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

Branschfördelning, direkta aktieinnehav

	2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%
Finans	2 504	28	2 069	25
Industri	2 079	23	2 277	28
Konsumentvaror	1 609	18	1 574	19
Hälsovård	785	9	858	10
IT	712	8	585	7
Råvaror	645	7	451	6
Telekommunikation	506	5	390	5
Tjänster	108	1	7	0
Fastighet ¹⁾	85	1	-	-
Media och underhållning	15	0	12	0
Summa	9 048	100	8 223	100

¹⁾ Branschen Fastighet har lagts till av indexleverantören under 2016 och därför saknas jämförelsesiffror avseende 2015.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Upplupet anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Svenska staten	5 423	5 334	5 739	5 482
Svenska bostadsinstitut	3 201	4 418	3 250	4 473
Svenska kommuner	81	72	86	72
Övriga svenska emittenter	2 582	2 004	2 631	2 028
Utländska stater	775	797	806	832
Övriga utländska emittenter	4 968	4 314	5 086	4 440
Summa	17 030	16 939	17 598	17 328
Noterade	16 565	16 506	17 124	16 866
varav eviga förlagsbevis	-	-	-	-
Onoterade	465	433	474	461

Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella uppgick till 2 422 miljoner kronor (2 628).

Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet understeg det nominella uppgick till 11 miljoner kronor (17).

10 största innehav av räntebärande värdepapper

Emittent	Andel av ränteportfölj, %	
	2016	2015
Svenska staten	33,4	32,3
Nordea	7,4	8,8
Swedbank	5,6	9,6
SEB	5,5	5,7
European Investment Bank	5,4	5,3
Svenska Handelsbanken	4,1	6,3
Dexia	3,6	2,9
Amerikanska staten	2,5	2,8
Länsförsäkringar Hypotek	1,8	2,3
Danske Bank	1,4	1,1
Total andel	70,7	77,1¹⁾

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av emittents andel av ränteportföljen till 77,8 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

Derivat med positiva värden eller värde noll (tillgångar)

Derivatinstrument upptagna i balansräkningen	Nominellt värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	3 053	2 507	-	-
Icke-standardiserade valuta-derivat, terminer	3 164	4 886	50	100
Summa	6 217	7 393	50	100

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

	Anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin				
Andra finansiella placeringstillgångar	32 373	30 234	31 404	29 744
Innehav för handel				
Derivat	-	-	50	100
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	32 373	30 234	31 454	29 844
Lånefordringar och kundfordringar				
Utlåning till kreditinstitut	1 586	497	1 586	497
Övriga fordringar	569	752	569	752
Kassa och bank	415	811	415	811
Summa lånefordringar och kundfordringar	2 570	2 060	2 570	2 060
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Skulder som bestämts tillhöra kategorin				
Återköpstransaktioner	1 502	-	1 505	-
Innehav för handel				
Derivat	-	-	254	32
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	1 502	-	1 759	32
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Övriga skulder	330	276	330	276
Summa finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	330	276	330	276

Andra finansiella placeringstillgångar innehåller balansräkningens poster Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Övriga finansiella placeringstillgångar (återköpstransaktioner).

Övriga fordringar innehåller balansräkningens poster Fordringar

avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränte- och hyresintäkter.

Övriga skulder innehåller balansräkningens poster, Skulder avseende direkt försäkring, Övriga skulder (förutom återköpstransaktioner som särredovisas) samt Upplupna räntekostnader.

NOTUPPLYSNINGAR

I ovanstående tabell återfinns anskaffningsvärde samt bokfört värde. Det bokförda värdet bedöms motsvara verkligt värde för respektive post. För ytterligare information om metoder för värdering till verkligt värde, se not 1.

Finansiella tillgångar och skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde. En beräkning av verkligt värde baserat på diskonterade framtida kassaflöden, där en diskonteringsränta som speglar motpartens kreditrisk utgör den mest väsentliga indatan, bedöms inte ge någon väsentlig skillnad jämfört med redovisat värde för finansiella tillgångar och finansiella skulder som ingår i nivå 2. För samtliga finansiella tillgångar och skulder anses därför det redovisade värdet vara en god approximation av det verkliga värdet.

Not 13. Upplysning om värdering till verkligt värde

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

31 december 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Förvaltningsfastigheter	-	-	3077	3077
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	10 632	-	2 594	13 226
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13 525	4 073	-	17 598
Derivat	-	50	-	50
Övriga finansiella placeringstillgångar <i>Återköpstransaktioner</i>	-	580	-	580
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	24 157	4 703	5 671	34 531
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	254	-	254
Återköpstransaktioner	-	1 505	-	1 505
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-	1 759	-	1 759
31 december 2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Förvaltningsfastigheter	-	-	2896	2 896
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	9 952	-	2 465	12 417
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	14 009	3 319	-	17 328
Derivat	-	100	-	100
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	23 961	3 419	2 465	29 845
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	32	-	32

En överföring från en nivå till en annan kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats, exempelvis en ändring i likviditet. Det har inte skett några överföringar mellan nivåerna under perioden.

Nivå 1: Instrument med publicerade prisnoteringar

För aktier och andelar som handlas på en aktiv marknad innebär detta den senaste betalkursen (exitpris) på balansdagen. För likvida räntebärande värdepapper innebär detta den aktuella köpkursen på balansdagen.

Nivå 2: Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata. Mindre likvida räntebärande värdepapper värderas utifrån rådande avkastningskurvor på räntemarknaden med beaktande av kredit- och likviditetspåslag. Påslaget är i sin tur baserat på ett genomsnitt av ett antal finansiella instituts uppskattning av verkligt värde. Derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Med verkligt värde avses teoretiska priser som beräknas med hjälp av aktuella marknadsnoteringar och gällande balansdagskurs avseende valuta.

Nivå 3: Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata. Värderingen av onoterade aktier och andelar som ej handlas på en aktiv marknad baseras på senaste värderingsuppgift från externa förvaltares uppskattningar av verkligt värde i enlighet med branschorganisationen International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Valuation Guidelines och amerikanska Financial Accounting Standards Boards (FASB) Accounting Standards Codifications (ASC) 820, som är en kodifiering av deras Statement of Financial Accounting Standards (SFAS) no. 157.

Värderingarna av byggnader och mark har utförts av externa, oberoende värderingsföretag och auktoriserade fastighetsvärderare.

Värderingarna utförs i enlighet med riktlinjerna i RICS beställarhandledning. För att fastställa värdet har både kassaflödesmetoden och ortsprismetoden använts. Metoderna har använts för samtliga fastighetskategorier och fastigheternas värde har fastställts genom individuell värdering av respektive fastighet beaktande exempelvis geografiskt läge samt teknisk och branschmässig standard. Faktiska transaktioner på marknaden har beaktats vid samtliga värderingar.

I kassaflödesmetoden har bedömda betalningsströmmar under en fem- eller tioårsperiod redovisats. Restvärdet är beräknat utifrån det bedömda driftnettot år sex eller år elva, dividerat med marknadens direktavkastningskrav och diskonterat till nuvärde. Antaganden och bedömningar görs avseende parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation, direktavkastningskrav vid restvärdeberäkningar och kalkylränta. Vid användandet av ortsprismetoden har två delmetoder använts, dels normering av värdet för jämförbara fastigheter till värde i kronor per kvadratmeter uthyrbar yta (areametoden), dels normering till driftnettot (nettokapitaliseringsmetoden).

Fastighetsvärderarna lämnar sina slutliga värderingar i skriftliga värderingsutlåtande i vilka gjorda antaganden och fastigheternas värde redovisas. Utlåtandena omfattar såväl generella ekonomiska antaganden såsom ränteantaganden som fastighets specifika antaganden såsom förväntade framtida hyresintäkter, hyresnivåer, utvecklingen på fastighetsmarknaden eller andra omständigheter eller osäkerhetsfaktorer som har eller kan ha påverkan på fastigheternas kassaflöden och beräknade värden.

NOTUPPLYSNINGAR

Förändringar i nivå 3

	Aktier och andelar		Fastigheter		Summa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	2 465	2 672	2 896	2 470	5 361	5 142
Realiserade vinster (+) eller förluster (–) i resultaträkningen	–32	0	-	-	–32	0
Orealiserade vinster (+) eller förluster (–) i resultaträkningen	–363	–599	157	413	–206	–186
Köp och försäljning	524	392	24	13	548	405
Utgående balans	2 594	2 465	3 077	2 896	5 671	5 361
Nettoförändring i realiserade vinster (+) eller förluster (–) relaterade till instrument som innehas på balansdagen ¹⁾	–2 703	–2 340	157	413	–2 546	–1 927

¹⁾ Orealiserad kursförändring avseende aktier och andelar uppgår till –3 668 miljoner kronor (–2 945). Orealiserade värdeförändringar avseende fastigheter framgår av tabellen ovan. Eftersom samtliga fastigheter är belägna i Sverige har inga valutakurseffekter uppstått avseende dessa.

De mest väsentliga antagandena vid fastighetsvärderingarna är följande:

Viktat direktavkastningskrav vid restvärdesberäkning: 4,0 %

Kalkylränta: 5,5–6,5 %

Långsiktig förväntad vakansgrad: 3,0–4,0 %

AFA Trygghetsförsäkring har kategoriserat alternativa investeringar som nivå 3-tillgångar. Enligt IFRS ska en känslighetsanalys presenteras med hjälp av en alternativ värdering av dessa tillgångar. AFA Trygghetsförsäkrings investeringar inom området alternativa investeringar sker antingen i form av direkta fonder eller i så kallade fond-i-fondlösningar. Sammantaget innebär detta en portfölj diversifierad med mer än 8 000 enskilda bolag.

Ur ett värderingstekniskt perspektiv är en alternativ värdering av dessa tillgångar förenad med stora svårigheter och kostnader. AFA Trygghetsförsäkring har därför valt att inte presentera någon alternativ värdering av dessa tillgångar.

Beträffande fastigheter har en känslighetsanalys lämnats i form av en VaR-beräkning för riskexponeringen i balansräkningen. Denna återfinns i not 2.

Not 14. Övriga fordringar

	2016	2015
Fordringar på koncernföretag	397	542
Skattefordran	21	20
Ej likviderade affärer	6	4
Övriga fordringar	4	3
Summa	428	569

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen utom fordringar på koncernföretag.

Not 15. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2016	2015
Upplupna ränte- och hyresintäkter	133	190
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	26	32
Summa	159	222

Not 16. Avsättning för oreglerade skador

	Årets IB förändring		UB
Inträffade och rapporterade skador	8 789	282	9 071
Inträffade men ej rapporterade skador	8 347	388	8 735
Skaderegleringskostnader	2 283	127	2 410
Summa	19 419	797	20 216

mdkr	Diskonterad avsättning	Odiskonterad avsättning	Duration, år	Diskonterings- ränta ¹⁾ , %
TFA exkl. skadelivräntor ²⁾	10,3	10,3	7,5	–0,10
TFA skadelivräntor	1,5	1,4	11,4	–1,01
Förlängd livränta	8,4	7,9	9,4	–1,25
Totalt	20,2	19,6	8,6	

¹⁾ Diskonteringsräntan är en durationsränta, en nettoränta baserad på nominell marknadsränta justerad för förväntad framtida inflation. Diskonteringen görs med räntekurva, vilket betyder att diskonterings-effekten inte kan härledas i tabellen.

²⁾ Diskonteringsräntan är en sammanvägd räntesats som baseras på olika räntor beroende på ersättningslag.

För mer information om valda diskonteringsräntor, se not 1.

Skadekostnadsutveckling, bokföringsår

mdkr	2016	2015	2014	2013	2012
IB Försäkringstekniska avsättningar	19,4	19,7	19,0	20,1	19,7
Skadekostnad	1,9	1,7	1,7	1,6	1,5
Utbetalda försäkringsersättningar	-2,0	-2,0	-1,9	-1,8	-1,8
Tillförd förräntning	1,0	0,1	1,2	-0,9	0,5
Avvecklingsresultat	-0,1	-0,1	-0,3	0,0	0,2
UB Försäkringstekniska avsättningar	20,2	19,4	19,7	19,0	20,1

För mer information om posterna i ovanstående tabell, se not 4. AFA Trygghetsförsäkring har valt att redovisa skadekostnadsutvecklingen enligt tabellen ovan istället för att redovisa skadekostnaderna i triangelschema med fem års utveckling. Motiveringen är att en uppställning med triangelschema inte ger en rättvisande bild av avvecklingsresultatet beroende av den långsvansade karaktären på AFA Trygghetsförsäkrings åtaganden samt att villkorsförändringar med retrospektiv verkan ger en missvisande bild av skadekostnadsutvecklingen.

Not 17. Avsättning för skatter

	2016	2015
Uppskjuten skatt	601	524
Specifikation av uppskjuten skatt:		
Uppskjuten skatteskuld		
<i>Placeringstillgångar</i>	602	525
Uppskjuten skattefordran		
<i>Beräknat underskottsavdrag</i>	-1	-1
Summa	601	524

Not 18. Skulder avseende direkt försäkring

	2016	2015
Preliminärskatt	25	15
Sociala avgifter	14	11
Särskild löneskatt	2	1
Summa	41	27

Samtliga skulder förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 19. Derivat med negativa värden

Derivat upptagna i balansräkningen

	Nominellt värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	692	644	-	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	5 720	2 158	254	32
Summa	6 412	2 802	254	32

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Not 20. Övriga skulder

	2016	2015
Återköpstransaktioner	1 505	-
Beviljade ännu inte utbetalda anslag	160	148
Skulder till koncernföretag	76	61
Leverantörsskulder	15	7
Skatteskulder	5	5
Köpta ej likviderade affärer	1	9
Deposition hyra	1	1
Övriga skulder	1	1
Summa	1 764	232

Skulder motsvarande 1 600 miljoner kronor (155) förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 21. Eget kapital

Upplysningar kring eget kapital lämnas i rapporten över förändringar i eget kapital.

Not 22. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2016	2015
Upplupna räntekostnader	31	14
Förutbetalda hyror	28	22
Fastighetsskatt	14	13
Övriga upplupna kostnader	2	2
Summa	75	51

Samtliga skulder förfaller inom ett år från balansdagen.

23. Medelantal anställda, sjukfrånvaro samt löner och ersättningar

Medelantal anställda	2016	2015
Kvinnor	201	188
Män	101	94
Summa	302	282

Antal	Styrelse		VD och företagsledning	
	2016	2015	2016	2015
Kvinnor	10	8	2	1
Män	4	5	9	8
Summa	14	13	11	9

Sjukfrånvaro, %	2016	2015
1 januari–31 december		
Av ordinarie arbetstid för samtliga anställda	5,2	5,2
Som avser långtidssjukfrånvaro	1,6	1,3
Kvinnor	6,3	6,4
Män	3,3	3,0
Personal 29 år och yngre	8,2	8,6
Personal 30–49 år	5,2	4,5
Personal 50 år och äldre	4,7	5,3

Löner och ersättningar	Styrelse, VD och vVD		Övriga anställda		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	2,3	2,1	158,8	143,7	161,1	145,8
Sociala kostnader	0,8	0,8	54,1	46,3	54,9	47,1
Pensionskostnader	0,5	0,5	-52,5	38,3	-52,0	38,8
Summa	3,6	3,4	160,4	228,3	164,0	231,7

Företagens anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen. Redovisade uppgifter avser lön och ersättning från AFA Trygghetsförsäkring. För vidare upplysning om pensioner, se not 1, not 5 samt nedan.

Ersättningar till styrelse, verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen
Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Övriga förmåner utgår enligt gällande kollektivavtal. För verkställande direktör och vice verkställande direktör ingår även värdet av en förmånsbil.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till verkställande direktör och vice verkställande direktör. Efter samråd med styrelsen beslutar verkställande direktören om ersättning till övriga i företagsledningen.

Ersättningar till centrala funktioner och övriga anställda
Principer

Ersättning till ansvariga för funktionerna för internrevision, riskhantering och regelefterlevnad samt till övriga anställda utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension enligt gällande kollektivavtal.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till ansvarig för funktionen för internrevision. Ersättning till anställda inom linjefunktioner som har till särskild uppgift att granska regelefterlevnaden ska godkännas av verkställande direktören. Ersättning till ansvarig för riskfunktionen och övriga anställda bestäms i den ordinarie lönerevisionen.

Rörlig ersättning

Principer

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, ansvarig för funktionen för internrevision, ansvarig för riskfunktionen eller ansvarig för funktionen för regelefterlevnad.

Rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning kan utgå till handlare, analytiker och förvaltare inom aktier, räntebärande värdepapper och valuta.

Gratifikationer till övriga anställda för goda prestationer kan utgå med mindre belopp.

Syftet med den rörliga ersättningen är att attrahera och behålla kvalificerad personal samt att belöna långsiktigt goda prestationer. Den rörliga ersättningen baseras på det sammanvägda utfallet per kalenderår av den anställdes resultat, gruppens eller avdelningens resultat och företagets resultat. Resultatet för de olika delarna ska ange hur mycket bättre förvaltningen är än motsvarande index mätt på en rullande treårsperiod. Den rörliga ersättningen för en anställd kan som mest uppgå till sex månads-

löner per år. Rörlig ersättning kan endast utgå för de rullande treårsperioder som företaget visat en positiv absolut avkastning och till en enskild anställd som har följt placeringsreglementen, placeringsriktlinjer och övriga styrande regelverk.

Sextio procent av en utbetalning av rörlig ersättning till anställda som kan påverka företagets risknivå ska skjutas upp i tre år. En uppskjuten ersättning kan, om särskilda skäl föreligger, sättas ned eller bortfalla helt.

Styrelsen kan ett enskilt år besluta att det inte ska utgå någon rörlig ersättning. Detta kan bli aktuellt om till exempel den absoluta avkastningen varit negativ eller om det finns något annat skäl med hänsyn till den finansiella ställningen.

Berednings- och beslutsprocess

Ersättningsutskottet ansvarar för att ta fram den riskanalys som ska ligga till grund för utformningen av ersättningspolicyn. Riskanalysen ska ange vilka risker som ersättningspolicyn är förknippad med, hur ersättningspolicyn påverkar de risker som företagen utsätts för och hur dessa risker hanteras. Vidare ska av analysen framgå en bedömning av om ersättningspolicyn är förenlig med och främjar en effektiv riskhantering och om den uppmuntrar till ett överdrivet risktagande. Ansvarig för riskfunktionen ansvarar för underlaget till riskanalysen.

Styrelsen beslutar varje år en ram för rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning. Styrelsen delegerar till verkställande direktören att inom ramen, efter avstämning med Ersättningsutskottet, besluta om ersättningen.

Verkställande direktören beslutar, efter avstämning i Ersättningsutskottet, om viktningen av parametrar, mål och jämförelseindex som ska gälla för varje del som bidrar till den rörliga ersättningens storlek samt den högsta möjliga ersättningen i månadslöner för varje enskild individ.

Verkställande direktören beslutar om gratifikationer till anställda på mindre belopp. Sådana beslut bör rapporteras till Ersättningsutskottet.

Ansvarig för funktionen för internrevision ska årligen granska om ersättningarna överensstämmer med ersättningspolicyn. Funktionen för internrevision rapporterar granskningen till styrelsen senast i samband med att årsredovisningen fastställs.

Definition av anställda som kan påverka företagets risknivå

Anställda som kan påverka företagets risknivå utgörs av verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, internrevisionschefen, ansvarig för riskfunktionen, regelförfarandansvarig, chefen för aktuarieavdelningen, chefen för risk och resultat, chefen för investeringsanalys samt chefen för fastigheter. Dessutom kan anställda inom avdelningarna för aktier, alternativa investeringar samt räntor och valuta påverka företagets risknivå. Detta gäller dock inte anställda inom dessa avdelningar som utför rent administrativa uppgifter.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet är ett för AFA Försäkring gemensamt utskott. Under året bestod utskottet av styrelsens ordförande Anitra Steen och ledamöterna Torbjörn Johansson, Carola Lemne och Marina Åman.

Pensioner

I företaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. AFA Livförsäkring har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direktpension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Enligt gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/SACO om FTP-planen har anställd som är född 1955 eller tidigare och som den 1 juni 2006 var anställd inom gällande kollektivavtal, rätt att på eget initiativ gå i pension vid 62 års ålder. För övriga anställda gäller 65 år. För de anställda som väljer att gå i förtida pension betalar moderföretaget pensionskostnaden löpande. Den totala kostnaden för avtalade men ännu ej utbetalade förtida pensioner finns reserverade som avsättning i balansräkningen.

Verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg.

Vice verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive förmånsvärde av tjänstebil.

För övriga i företagsledningen är pensionsåldern 65 år. Fyra personer har avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg. Fem personer följer kollektivavtalets förmånsbestämda pensionsplan FTP 2.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår med 18 månader för verkställande direktör och vice verkställande direktör vid uppsägning från AFA Försäkrings sida. Avgångsvederlaget är ej pensionsgrundande. Uppsägningstiden är sex månader vid uppsägning såväl från AFA Försäkrings som från verkställande och vice verkställande direktörs sida. Avgångsvederlag för övriga i företagsledningen utgår ej. Vid uppsägning från AFA Försäkrings sida och vid uppsägning från övriga i företagsledningens sida gäller kollektivavtal mellan Försäkringsbranschens arbetsgivarorganisation och Försäkringstjänstemannaförbundet.

Lån till ledande befattningshavare

Inga lån finns till ledande befattningshavare.

NOTUPPLYSNINGAR

Löner, ersättningar och övriga förmåner under år 2016, tkr

	Styrelsearvode/ grundlön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning, kommittéarbete	Totalt
<i>Styrelsens ordförande</i>					
Steen Anita	89			44	133
<i>Styrelseledamöter</i>					
Andersson Pär	10			12	22
Andersson Renée	13			12	25
Bäck Catharina	43			24	67
Georgiadou Anastasia	43			7	50
Granlund Lenita	22			0	22
Lemne Carola	43			0	43
Lindfelt Carina	12			0	12
Nilsson Annika	43			10	53
Rådkvist Kristina	14			7	21
Tillgren Tommy	21			0	21
Wallin Jonas	43			0	43
Wehtje Ulrik	43			26	69
Åman Marina	43			5	48
<i>Verkställande direktör</i>					
Moberg Anders	624	23	201		848
<i>Vice verkställande direktör</i>					
Held Johan	959	20	271		1250
<i>Övriga i företagsledningen (9)</i>	3297	70	1065		4432
Summa	5362	113	1537	147	7159

Ersättningar	VD, vVD, företagsledning				Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå				Övriga anställda			
	2016		2015		2016		2015		2016		2015	
	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal
Totalbelopp för samtliga kostnadsförda ersättningar	5,0	11	4,1	9	6,0	22	5,4	21	150,1	575	136,3	568
Totalbelopp för kostnadsförd fast ersättning	5,0	11	4,1	9	5,8	22	5,4	21	150,0	575	136,3	568
Totalbelopp för kostnadsförd rörlig ersättning	-	-	-	-	0,2	¹⁾	0,0	13	0,1	12	0,0	10
Intjänade rörliga ersättningar under senaste räkenskapsår	-	-	-	-	0,4	¹⁾	0,3	13	0,1	12	0,0	10
Utbetalda rörliga ersättningar 2016 som intjänats under tidigare år	-	-	-	-	0,3		0,2		-		-	
Akkumulerade utestående uppskjutna rörliga ersättningar	-	-	-	-	0,6		0,5		-		-	

¹⁾ Uppgift om antalet anställda har inte publicerats, detta för att inte riskera att identifiera enskilda personers ekonomiska förhållanden.

All rörlig ersättning lämnas som kontant ersättning.

Årets pensionskostnad	2016	2015
Kostnad exklusive räntekostnad (+)	-161	43
Räntekostnad (+)	25	13
Avkastning på särskilt avskiljda tillgångar (+/-)	-3	-3
Resultateffekt av inlösen av förpliktelse (+/-)	0	-3
Avgångspensioner enligt kollektivavtal (+)	1	-1
Kostnader som täcks av överskott i särskilt avskiljda tillgångar/ökning av överskott i särskilt avskiljda tillgångar (-/+)	1	1
Kostnad för pensionering i egen regi	-137	50
Försäkringspremier (+)	32	32
Särskild löneskatt på pensionskostnader (+)	22	18
Årets pensionskostnad	-83	100

Årets pensionskostnad avser kostnader för samtliga anställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Pensionskostnaden har fördelats med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen. AFA Trygghetsförsäkrings andel av årets pensionskostnad uppgår till -48 miljoner kronor (39).

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad för AFA Trygghetsförsäkring om 85 miljoner kronor för 2016.

Not 24. Upplysningar om revisionsarvoden

Arvode och kostnadsersättning	2016	2015
Deloitte AB		
Revisionsuppdrag	0,9	0,9
Övriga tjänster	0,1	0,1
Förtroendevalda revisorer		
Revisionsuppdrag	0,1	0,1
Summa	1,1	1,1

Företaget äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående kostnader redovisas inklusive mervärdesskatt.

Not 25. Upplysningar om väsentliga relationer med närstående

AFA Trygghetsförsäkring ägs till 90,9 procent av AFA Sjukförsäkring. Resterande 9,1 procent av aktierna i bolaget ägs av Förhandlings- och samverkansrådet PTK. AFA Sjukförsäkring ägs i sin tur gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO. AFA Trygghetsförsäkring äger aktier i bolag vars rörelse begränsas till att äga företagets fastighetsinvesteringar samt alternativa investeringar (private equity).

Utöver ovanstående organisationer, ingår även styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare i AFA Försäkring i

närståendekretsen. Ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare i AFA Trygghetsförsäkring framgår av not 23.

LO och Svenskt Näringsliv äger gemensamt även AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) och Fora AB (Fora). Fora hanterar alla tjänster relaterade till tecknande av försäkringsavtal samt fakturering och inkasso gentemot försäkringstagarna.

AFA Trygghetsförsäkring finansierar Svenskt Näringsliv, LO och PTK, som utför informations- och utbildningstjänster avseende företagens försäkringar.

AFA Trygghetsförsäkring finansierar förebyggande verksamhet i Prevent, som ägs gemensamt av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

AFA Försäkring bedriver kapitalförvaltningstjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL, Kollektivavtalsstiftelsen TRR Trygghetsrådet och Stiftelsen för särskilda pensionsmedel samt administrativa tjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL.

AFA Trygghetsförsäkrings fastighetsdotterbolag och private equity-bolag redovisas i tabellen som dotterbolag. Övriga bolag med nära anknytning till AFA Trygghetsförsäkring redovisas som övriga närstående.

Styrelsen har fastställt att en tydlig dokumentation ska ske av överenskommelse och värdering av transaktioner med närstående, där det ska framgå vem som är ansvarig för transaktionen. Samtliga överenskommelser ska förtecknas och redovisas årligen för styrelsen. Vid försäljning av tillgångar ska värdering, då marknadsnotering saknas, ske av utomstående värderare.

Transaktioner av engångskaraktär till betydande värden ska beslutas av styrelsen och transaktioner av engångskaraktär till mindre värden ska beslutas av verkställande direktören. När det gäller transaktioner av löpande karaktär finns en etablerad process som innebär att AFA Försäkring har utsett en ansvarig för respektive uppdrag som ansvarar för styrning och uppföljning. Uppdragsavtal och specifikation ska tas fram för respektive uppdrag som specificerar uppdraget och dess närmare utförande, styrning och planering av uppdraget. Den prissättningsmetod som tillämpas är självkostnadspris.

Närstående	AFA Trygghetsförsäkring		
	Transaktion	2016	2015
Moderföretaget	Intäkter	-	-
	Kostnader	440	501
	Fordringar	-	-
	Skulder	55	23
Dotterföretag	Intäkter	10	32
	Kostnader	-	-
	Fordringar	397	559
	Skulder	21	38
Andra närstående	Intäkter	6	6
	Kostnader	151	139
	Fordringar	-	1
	Skulder	12	2

NOTUPPLYSNINGAR

Moderföretaget

Under året har AFA Trygghetsförsäkring betalat 440 miljoner kronor (501) avseende driftkostnadsersättning till AFA Sjukförsäkring.

Dotterföretag

AFA Trygghetsförsäkring erhåller 3 miljoner kronor i koncernbidrag från dotterfastighetsbolaget Långreven.

Andra närstående

Kostnaden avseende avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster erlagd till Fora har uppgått till totalt 37 miljoner kronor (36). Kostnader avseende den förebyggande verksamheten till Prevent uppgår till 36 miljoner kronor (50).

Not 26. Överförda finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

	2016	2015
Utlånade värdepapper	88	514
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	93	535
Ställda finansiella säkerheter för standardiserade derivat	57	70
Ställda finansiella säkerheter för icke-standardiserade derivat	76	19
Återköpstransaktioner	1 546	-

De överförda tillgångarna i tabellen redovisas enligt gällande redovisningsprinciper till verkligt värde via resultaträkningen. Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper har motparten ställt till tredje part och redovisas inte i balansräkningen. Se vidare avsnittet Kreditrisker i not 2.

Not 27. Finansiella instrument som kvittas i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 december 2016	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal				
	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	51	-47	-	-	4
Utlåning till kreditinstitut	1588	-	-1 605	-	0
Utlånade värdepapper	88	-	-42	-51	0
Övriga finansiella placeringstillgångar					
Återköpstransaktioner	580	-580	-	-	0

31 december 2016	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal				
	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Skulder					
Derivat	285	-47	-76	-	163
Återköpstransaktioner	1505	-1505	-	-	0

¹⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

²⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

31 december 2015	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal				
	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	100	-37	-	-	63
Utlåning till kreditinstitut	497	-	-502	-	0
Utlånade värdepapper	514	-	-451	-84	0

31 december 2015	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal				
	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Skulder					
Derivat	46	-37	-19	-	0

¹⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

²⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 28. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Registerförda placeringstillgångar	2016	2015 ¹⁾
Byggnader och mark	3 077	2 027
Aktier och andelar	11 246	5 840
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive upplupen ränta	18 424	17 959
Summa	32 747	25 826

¹⁾ Jämförelsetalen för 2015 avser skuldämningsregistret som upprättades i enlighet med FFFS 2011:20 till och med 2015-12-31.

Tillgångar enligt ovan är värderade till verkligt värde och intagna i förmånsrättsregistret som upprättas i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:8.

Förmånsrättsgraden (tillgångar intagna i förmånsrättsregistret dividerat med försäkringstekniska avsättningar) uppgick till 161 procent.

Not 29. Åtaganden

	2016	2015
Åtaganden avseende kapitaltillskott till innehav i alternativa investeringar	1 732	1 418

Not 30. Händelser efter balansdagen

För att anpassa allokeringen i linje med normalportföljen för AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring, samt för att uppnå en jämnare allokering av lokaltyperna mellan bolagen har internöverlåtelse skett av tre fastigheter mellan AFA Sjukförsäkring och AFA Trygghetsförsäkring.

AFA Sjukförsäkring har överlåtit fastigheten Stockholm Elefanten Mindre 1 och tomträtten Stockholm Glädjen 14 till AFA Trygghetsförsäkring genom överlåtelse av bolagen Fastighets AB Klaratvärgränd respektive Fastighets AB Östra Kungsholmsporten.

AFA Trygghetsförsäkring har överlåtit fastigheten Göteborg Inom Vallgraven 54:11 till AFA Sjukförsäkring genom överlåtelse av bolaget Fastighets AB Långreven.

Transaktionerna har skett per den 1 januari 2017.

Not 31. Vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till bolagsstämmans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan balanseras i ny räkning.

Ingående fritt eget kapital	1 823 468 854
Årets resultat	482 562 234
Summa	2 306 031 088

Stockholm den 5 april 2017

Anitra Steen
STYRELSENS ORDFÖRANDE

Catharina Bäck

Anastasia Georgiadou

Carola Lemne

Annika Nilsson

Lenita Granlund

Jonas Wallin

Ulrik Wehtje

Marina Åman

Anders Moberg
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 5 april 2017

Henrik Nilsson
AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman
AUKTORISERAD REVISOR

Till bolagsstämman i
AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag
Organisationsnummer 516401-8615

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti

för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försumelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Stockholm den 5 april 2017

Henrik Nilsson
AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman
AUKTORISERAD REVISOR

GRANSKNINGSRAPPORT

Till bolagsstämman i
AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag
Org nr 516401-8615

Vi har i egenskap av lekmannarevisorer granskat verksamheten i AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag för år 2016.

Granskningen har utförts i enlighet med försäkringsrörelselagen och god sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att

bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Vår granskning har inte föranlett några anmärkningar.

Stockholm den 5 april 2017

Jan-Olof Gustafsson
LEKMANNAREVISOR

Gösta Jedberger
LEKMANNAREVISOR

Ann-Charlotte Söderlund
LEKMANNAREVISOR

INNEHÅLL

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	147
VINSTDISPOSITION	154
RESULTATRÄKNING	156
BALANSRÄKNING	158
KASSAFLÖDESANALYS	160
FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL	161
NOTUPPLYSNINGAR	162
UNDERSKRIFTER	194
REVISIONSBERÄTTELSE	195
GRANSKNINGSRAPPORT	197

Styrelsen och verkställande direktören för AFA Livförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502000-9659 (AFA Livförsäkring) avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari till 31 december 2016.

ORGANISATION

Företagets uppdrag är att förvalta försäkringsöverenskomelser åt arbetsmarknadens parter. Verksamheten är uppdelad på en skadeförsäkringsrörelse och en livförsäkringsrörelse. I skadeförsäkringsrörelsen ingår en försäkring om avgångsbidrag AGB och i livförsäkringsrörelsen ingår en familjeskyddsförsäkring samt en tjänstegrupplivförsäkring TGL.

Verksamheten bedrivs i lokaler i centrala Stockholm, där företaget har sitt säte. Adress till företagets huvudkontor är AFA Livförsäkring, 10627 Stockholm. Vinstutdelning till aktieägare får enligt bolagsordningen inte ske.

ÄGARSTRUKTUR

AFA Livförsäkring är ett livförsäkringsbolag som ägs gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO.

AFA Livförsäkring, AFA Sjukförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502033-0642 (AFA Sjukförsäkring) och AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 516401-8615 (AFA Trygghetsförsäkring) är tre försäkringsföretag som har gemensam ledning. Med AFA Försäkring menas i denna årsredovisning den gemensamma organisationen för de tre försäkringsföretagen. Med AFA Försäkringsgruppen menas AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring i enlighet med definitionen i 19 kap. 1 § FRL.

FINANSIERING AV FÖRSÄKRINGARNA

Kapitalavkastningen är en viktig del av finansieringen av försäkringarna och bidrar över tid högst väsentligt till att hålla försäkringspremierna på en låg nivå. Under de senaste tio åren har 38 procent av företagets finansiering genererats via kapitalavkastning, samtidigt som premieintäkterna stått för 62 procent av finansieringen. Detta förhållande betyder att branschförekommande nyckeltal baserade på premieintäkter inte är relevanta vid bedömning av företagets ekonomiska ställning.

VERKSAMHET

Försäkringstagare och försäkrade

Antalet försäkringsavtal i AFA Livförsäkring var vid utgången av år:

	2016	2015
Skadeförsäkringsrörelsen		
AGB inom Omställningsförsäkringen	89 000	90 500
AGB	120 600	119 000
Livförsäkringsrörelsen		
TGL	244 100	243 800
Familjeskyddsförsäkringen		
1 prisbasbelopp	29 900	33 200
2 prisbasbelopp	12 300	12 800
3 prisbasbelopp	1 800	1 500
4 prisbasbelopp	3 400	2 500

Antalet försäkrade inom AGB och TGL är cirka 1,5 miljoner.

Skadeutveckling

I AGB-försäkringen har antalet registrerade ärenden under året uppgått till cirka 10 800. Detta är en minskning jämfört med 2015 då det registrerades cirka 11 700 ärenden.

Under år 2016 inkom cirka 2 600 ärenden i TGL och cirka 100 ärenden i familjeskyddsförsäkringen. En minskning av antalet anmälningar kan noteras i TGL-försäkringen.

Stöd till medicinsk forskning

AFA Livförsäkring ger genom sin Hälsofond stöd till medicinsk forskning. Under året avslutades FoU-programmet om regenerativ medicin, ett forskningsprogram som gett kunskap om hur kroppens egna funktioner kan underlättas. Under året utlystes det nya FoU-programmet Ett arbetsliv utan hjärt- och kärlsjukdom, en satsning på totalt 50 miljoner kronor. Programmet har som mål att klarlägga bakomliggande orsaker till och riskfaktorer för hjärt- och kärlsjukdomar. Fokus ska ligga på förebyggande åtgärder och behandlingar som kan leda till en minskning av dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar hos den arbetsföra delen av befolkningen.

Utveckling på de finansiella marknaderna

2016 präglades av en tilltagande global osäkerhet, både ekonomiskt och politiskt, och året bjöd på ett par överraskningar med finansiell turbulens som följd. Då året summeras står det dock klart att många indikatorer pekar åt rätt håll och att 2016 blev ytterligare ett år då risktagande belönades.

Året inleddes med fortsatta farhågor kring Kinas ekonomi vilket gjorde att prisfallet på råvaror och energi, som började redan under mitten av 2014, accelererade. Under årets tre första veckor föll råoljepriset med nästan 25 procent. Detta skapade oro på de finansiella marknaderna; sex veckor in på 2016 hade världsindex för aktier fallit med 13 procent. De följande tre månaderna präglades dock av återhämtning.

Britternas ja den 23 juni till utträde ur den europeiska unionen överraskade marknaderna med kraftiga börsfall som följde; den svenska börsen backade med nära åtta procent den första handelsdagen efter folkomröstningen. Nästan omedelbart vände dock marknaderna uppåt igen och detta blev inledningen till en fyramånadersperiod av stark börsutveckling. Ett kraftigt försvagat brittiskt pund blev den enda noterbara finansiella effekten under året av resultatet i folkomröstningen.

Mönstret upprepades i samband med det amerikanska presidentvalet, där ett oväntat och för marknaderna förmodat negativt utfall istället strax vändes till optimism. Förhoppningar om bland annat lägre företagsbeskattning och ökade finanspolitiska satsningar med åtföljande högre inflationsförväntningar resulterade i stigande räntor och högre börskurser.

Internationella valutafondens (IMF) senaste prognos visade på en i stort sett oförändrad global tillväxt för 2016. Inflationstalen steg något för industriländerna, dock oftast från mycket låga nivåer. De mest positiva signalerna återfanns i arbetsmarknadsstatistiken med generellt fallande arbetslöshetstal och där de flesta länder och regioner, med undantag för euroområdet, uppvisade siffror i nivå med före finanskrisen. Sverige hade per tredje kvartalet en årlig BNP-tillväxttakt på 2,8 procent samtidigt som inflationen under 2016 steg till 1,7 procent. Arbetslösheten sjönk till 6,9 procent.

Efter ett års väntan genomförde USA:s centralbank i december ett andra steg i höjningen av den amerikanska styrräntan. Räntan höjdes med en kvarts procentenhet till 0,75 procent. Den europeiska centralbanken ECB sänkte under 2016 sin styrränta med 0,05 procent till 0,00 procent. Den svenska riksbanken sänkte under året styrräntan från -0,35 procent till -0,50 procent.

Kapitalmarknadernas utveckling under 2016 kan sammanfattas i följande siffror:

Räntan på 10-åriga svenska statsobligationer slutade året på 0,5 procent, vilket var en halv procentenhet lägre än årets ingångsnivå. Som lägst stod dock den långa statsräntan i mitten av augusti då den tangerade nollstrecket. Den svenska

aktiemarknaden steg med tio procent. Även världsindex för aktier steg med tio procent i lokala valutor och cirka 18 procent mätt i svenska kronor. Den svenska kronan försvagades under året med nio procent mot dollarn och fem procent mot euron.

AFA Livförsäkring har, med hänsyn tagen till företagets goda konsolidering, en försiktig finansiell strategi som uttrycks i dess normalportfölj. Vid utgången av året hade företaget en betydande finansiell styrka med en fonderingskvot på 370 procent (343).

Risker

Under året har AFA Livförsäkrings försäkringsrisk varit oförändrad. Även den strategiska finansiella risktagandet, uttryckt i företagets normalportfölj, har varit oförändrat. I not 2 beskrivs företagets risker och riskhantering.

Förändringar i solvens- och redovisningsregelverken

Den 1 januari 2016 trädde det nya europeiska solvensregelverket, Solvens II, i kraft. Regelverket innebär en harmoniserad, övergripande och riskrelaterad solvensordning som avser att främja konkurrensen inom EU och samtidigt stödja en effektiv kapitalplanering och företagens egen riskhantering. Härigenom ska skyddet av de försäkrades intressen stärkas. Europeiska kommissionen har beslutat om en förordning med solvensregler som är direkt tillämpliga för medlemsstaterna. Kommissionen och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) har beslutat om bindande tekniska standarder och tillämpningsråd. I Sverige har direktivet genomförts genom ändringar i försäkringsrörelselagen.

AFA Försäkring har i flera års tid arbetat med att anpassa verksamheten till regelverkets krav. Bland de viktigaste resultaten av detta arbete kan nämnas framtagande av en Solvens II-anpassad styrningsmodell för risker, genomförande av egna risk- och solvensbedömningar (FLAOR/ORSA), kartläggning och implementering av nya krav för tillsynsrapportering och publik rapportering, framtagande av rapporteringslösning för interimis- och Solvens II-rapportering samt utbildning av AFA Försäkrings styrelseledamöter gällande det nya regelverket.

Solvens II ställer krav på försäkringsföretagen att upprätta en särskild Solvens II-balansräkning som beaktar

riskerna i företagets tillgångar och skulder. Kapitalbasen i denna balansräkning ska minst täcka ett stipulerat solvenskapitalkrav (SCR). Företagen kan välja att beräkna sitt SCR med en förutbestämd modell, standardformeln, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Försäkring har valt att använda standardformeln.

AFA Försäkring har under 2016 levererat de kvantitativa tillsynsrapporter rörande bland annat Solvens II-balansräkningsvärderade tillgångar, skulder, kapitalbas och kapitalkrav som regelverket kräver. Under året har AFA Försäkring även arbetat med kvalitativa tillsynsrapporter och offentliga rapporter som ska levereras för första gången i maj 2017. Dessa beskriver aspekter av företagets och försäkringsgruppens verksamhet, resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, solvens och finansiering.

Även på redovisningsområdet sker en utveckling av gällande regelverk. Utvecklingen av den internationella redovisningsstandarden IFRS 17 avseende redovisning av försäkringskontrakt har pågått under flera år under ledning av International Accounting Standards Board (IASB). Fas II av standarden syftar till att formulera principer för enhetlig värdering av försäkringskontrakt samt att öka jämförbarhet mellan företag genom krav på presentation och upplysningar. Den slutliga standarden beräknas presenteras i början av 2017. Något obligatoriskt tillämpningsdatum har ännu inte fastställts.

Verksamhetsutveckling

Digitalisering av AFA Försäkrings verksamhet

Under 2016 har arbetet fortsatt med att förverkliga målen i AFA Försäkrings kanalstrategi som uppdaterades under slutet av 2015. Målet med kanalstrategin är en utökad digitaliserad och automatiserad hantering, med en enklare och smidigare process för kunderna, kortare ledtider, minskade hanteringskostnader och lägre miljöpåverkan som följd. En automatiserad hantering erbjuder bättre förutsättningar för effektiva samarbeten med externa parter och säkerställer en tillförlitlig process. Detta gör det också enklare för AFA Försäkring att arbeta för att alla som är berättigade till ersättning också får det.

Fokus under 2016 har legat på att digitalisera och automatisera moment i anmälningsprocessen samt ökade möjligheter för kunderna att kontakta AFA Försäkring digitalt. Som ett resultat av detta arbete kan den försäkrade idag

välja att lämna kompletterande uppgifter digitalt istället för per brev eller telefon. AFA Försäkring har också förbättrat flera delar av den digitala anmälan.

Personal

Medelantalet anställda under år 2016 uppgick till 37 personer (39) varav 65 procent (61) var kvinnor.

För redogörelse av principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen, se vidare not 21.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

FEMÅRSÖVERSIKT

TEKNISKT RESULTAT, mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelsen					
Premieintäkter	503	504	481	464	3
Försäkringsersättningar	-444	-436	-478	-596	-538
Driftkostnader	-26	-28	-56	-40	-42
Övriga tekniska kostnader	-	-	-	7	-
Kapitalavkastning	236	86	361	331	296
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	269	126	308	166	-281
Livförsäkringsrörelsen					
Premieintäkter	37	38	220	215	503
Försäkringsersättningar	-393	-380	-430	-453	-430
Livförsäkringsavsättningar	0	128	-12	160	130
Driftkostnader	-32	-34	-65	-48	-50
Övriga tekniska kostnader	-12	-13	-13	-13	-13
Kapitalavkastning	196	78	377	224	256
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-204	-183	77	85	396
ICKE-TEKNISKT RESULTAT, mnkr					
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	269	126	308	166	-281
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-204	-183	77	85	396
Resultat före skatt	65	-57	385	251	115
ÅRETS RESULTAT	150	-17	369	226	185
PREMIENIVÅER, %					
AGB	0,15	0,15	0,15	0,15	0,01
TGL	0,00	0,00	0,10	0,10	0,25

EKONOMISK STÄLLNING, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Skadeförsäkringsrörelsen					
Placeringsstillgångar	3340	2875	2792	2508	2491
Kassa och bank	210	201	206	182	59
Försäkringstekniska avsättningar	112	109	128	153	142
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	-134	-404	-530	-838	-1005
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	3385	3385	3385	3385	3385
Totalt konsolideringskapital	3251	2981	2855	2547	2380
Livförsäkringsrörelsen					
Placeringsstillgångar	2781	2811	3223	3168	3424
Kassa och bank	143	168	168	147	221
Försäkringstekniska avsättningar	1660	1686	1869	1847	2013
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	1083	1202	1345	1284	1224
<i>Obeskattade reserver</i>	0	58	58	58	53
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	3	30	71	57	42
Totalt konsolideringskapital	1086	1290	1474	1399	1319
AFA Livförsäkring totalt					
Placeringsstillgångar	6121	5686	6016	5676	5915
Kassa och bank	353	369	374	329	280
Försäkringstekniska avsättningar	1772	1795	1996	2000	2155
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	948	798	815	446	219
<i>Obeskattade reserver</i>	3385	3443	3443	3443	3438
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	3	30	71	57	42
Totalt konsolideringskapital	4336	4271	4329	3946	3699
Balansomslutning	6561	6150	6520	6064	6263
NYCKELTAL, %	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent	88,3	86,3	99,4	128,4	16812,5
Driftkostnadsprocent	5,2	5,6	11,7	8,6	1300,0
Totalkostnadsprocent	93,4	92,0	111,1	137,1	18112,5
Direktavkastningsprocent ¹⁾	1,9	2,1	2,5	2,9	3,3
Totalavkastningsprocent ²⁾	8,1	3,1	14,7	14,6	11,8
Konsolideringsgrad	646,3	591,5	593,3	549,1	74387,5
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent	1,1	1,1	2,0	1,5	1,6
Direktavkastningsprocent ¹⁾	1,7	1,4	2,1	2,4	2,9
Totalavkastningsprocent ²⁾	7,5	2,2	12,5	7,2	8,5
Konsolideringsgrad	2927,0	3423,1	670,1	650,0	262,3
AFA Livförsäkring, totalt					
Direktavkastningsprocent ¹⁾	1,8	1,7	2,3	2,6	3,1
Totalavkastningsprocent ²⁾	7,9	2,6	13,5	10,3	10,0
Konsolideringsgrad	802,6	788,0	617,4	581,0	731,1
Konsolideringskapital i % av FTA	244,3	237,9	216,8	197,3	171,6
Driftkostnader för skadereglering i procent av utbetalda försäkringsersättningar	1,9	2,7	3,1	3,1	4,1
Driftkostnader för finansförvaltning i procent av förvaltad kapital	0,12	0,12	0,09	0,13	0,17
Solvensrelaterade nyckeltal³⁾					
Kapitalbas	4522				
<i>varav primärkapital</i>	4522				
Minimikapitalkrav	358				
Solvenskapitalkrav	1430				

¹⁾ Direktavkastning beräknas utifrån andelen direktavkastning i förhållande till totalavkastning enligt samma princip som i totalavkastningstabell.

²⁾ Totalavkastning redovisas enligt metod i totalavkastningstabell vilket också är det mått som används internt.

³⁾ Från och med den 1 januari 2016 ska solvensrelaterade upplysningar lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 har ingen omräkning skett för tidigare perioder.

VERKSAMHETENS RESULTAT

Premieintäkter

Premieintäkten minskade till 503 miljoner kronor (504) i skadeförsäkringsrörelsen och minskade till 37 miljoner kronor (38) i livförsäkringsrörelsen på grund av att ingen premie för TGL-försäkringen har tagits in under 2016. Premiesatsen för AGB-försäkringen har under året varit oförändrad och har uppgått till 0,15 procent av lönesumman. Premiesatsen för TGL-försäkringen uppgick under året till 0,00 procent av lönesumman (0,00).

Försäkringsersättningar

Skadeförsäkringsrörelsen

Försäkringsersättningar i skadeförsäkringsrörelsen består av ersättningar för friställningar under verksamhetsåret i samband med omstruktureringar inom näringslivet. Årets försäkringsersättningar uppgick till 444 miljoner kronor (436). Se vidare not 4.

Livförsäkringsrörelsen

Försäkringsersättningar för TGL består av ersättningar i samband med dödsfall under året. Kostnaden för försäkringsersättningar uppgick till 359 miljoner kronor (351). Se vidare not 4.

Försäkringsersättningar för familjeskyddsförsäkringen består av ersättningar till efterlevande för under året avlidna personer. Kostnaden för försäkringsersättningar uppgick till 34 miljoner kronor (29). Se vidare not 4.

Förändring i livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen i TGL minskade med 21 miljoner kronor (minskade med 126). Se vidare not 7.

Livförsäkringsavsättningen i familjeskyddsförsäkringen ökade med 21 miljoner kronor (minskade med 2). Se vidare not 7.

Driftkostnader

Företagets totala driftkostnader uppgick till 82 miljoner kronor (92). Minskningen är främst hänförlig till en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden. Se vidare not 5.

Kapitalavkastning

Företagets totala kapitalavkastning uppgick till 432 miljoner kronor (164). Totalavkastningen för företagets placerings-

tillgångar uppgick under år 2016 till 7,9 procent (2,6). Den aktiva avkastningen för noterade tillgångar uppgick till 0,8 procentenheter (-1,2).

Under tioårsperioden 2007–2016 har företagets avkastning understigit normalportföljsavkastningen med sammanlagt 1,2 procentenheter.

I not 6 specificeras och utvärderas årets avkastning fördelad på olika tillgångsslag i en totalavkastningstabell och en bidragsanalys.

Övriga tekniska kostnader

Övriga tekniska kostnader utgörs av anslag för forskning. Dessa uppgick i företaget till 12 miljoner kronor (13).

Rörelseresultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 65 miljoner kronor (-57). Resultatförbättringen beror främst på en högre kapitalavkastning jämfört med föregående år.

VERKSAMHETENS STÄLLNING

Balansräkning

Balansomslutningen uppgår till 6 561 miljoner kronor (6 150).

Placeringstillgångar

Placeringstillgångarna i företaget uppgick till 6 121 miljoner kronor (5 686). Se vidare not 10–11 och 24–25.

Exponeringsmässigt bestod portföljen vid utgången av år 2016 till 51 procent (52) av räntebärande värdepapper och till 49 procent (48) av noterade aktier.

Försäkringstekniska avsättningar

Skadeförsäkringsrörelsen

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador. Denna uppgick till 112 miljoner kronor (109). Se vidare not 14.

Livförsäkringsrörelsen

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador samt livförsäkringsavsättning. Avsättning för oreglerade skador motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet på grund av inträffade men ej rapporterade försäkringsfall. Livförsäkringsavsättningen i tjänstegrupplivförsäkringen (TGL) är en avsättning för premiefrielse vid sjukfall medan livförsäkringsavsättningen

för familjeskyddsförsäkringen är en avsättning för framtida utbetalningar för kända dödsfall.

De försäkringstekniska avsättningarna för TGL-försäkringen uppgick till 1 531 miljoner kronor (1 577) varav avsättning för oreglerade skador om 128 miljoner kronor (153) samt livförsäkringsavsättning om 1 403 miljoner kronor (1 424). Se vidare not 14 och 15.

De försäkringstekniska avsättningarna för familjeskyddsförsäkringen uppgick till 129 miljoner kronor (109) varav avsättning för oreglerade skador om 13 miljoner kronor (13) samt livförsäkringsavsättning om 116 miljoner kronor (96). Se vidare not 14 och 15.

Eget kapital och konsolideringskapital

Eget kapital ökade med 150 miljoner kronor till 948 miljoner kronor jämfört med en minskning om 17 miljoner kronor till 798 miljoner kronor föregående år. Konsolideringskapitalet ökade under året till 4 336 miljoner kronor (4 271). Konsolideringskapitalet motsvarar 244 procent (238) av de försäkringstekniska avsättningarna.

Kassaflöde

Årets kassaflöde var negativt. Kassa och bank minskade med 16 miljoner kronor (minskade med 9).

FRAMTIDSUTSIKTER

Vid förväntad utveckling av premieintäkter, försäkringsersättning och driftkostnader krävs en totalavkastning på cirka 6,9 procent (8,0) på företagets placeringstillgångar för att uppnå nollresultat år 2017.

Varje procentenhets avkastning innebär cirka 57 miljoner kronor (56) i resultat för AFA Livförsäkring. Detta motsvarar i sin tur cirka 0,03 procentenheter (0,03) i premienivå för TGL-försäkringen eller cirka 0,02 procentenheter (0,02) i avgiftsnivå för AGB-försäkringen.

VINSTDISPOSITION

Styrelsen föreslår att till bolagsstämmans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan, balanseras i ny räkning.

Ingående konsolideringsfond	797 208 552
Årets resultat	149 934 406
Summa	947 142 958

RESULTATRÄKNING
mnkr

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	NOT	2016	2015
Premieintäkter	3	503	504
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-441	-454
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		-3	18
Summa försäkringsersättningar		-444	-436
Driftkostnader	5	-26	-28
Kapitalavkastning	6		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		219	163
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		66	40
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-18	-20
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-31	-97
Summa kapitalavkastning		236	86
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		269	126
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	3	37	38
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-418	-435
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		25	55
Summa försäkringsersättningar		-393	-380
Förändring av livförsäkringsavsättning	7	0	128
Driftkostnader	5	-32	-34
Övriga tekniska kostnader (anslag)		-12	-13
Kapitalavkastning	6		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		230	179
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		3	42
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-13	-29
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-24	-114
Summa kapitalavkastning		196	78
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-204	-183
ICKE-TEKNISK REDOVISNING FÖR AFA LIVFÖRSÄKRING TOTALT			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		269	126
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-204	-183
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		65	-57
Förändring av periodiseringsfond	8	58	-
Resultat före skatt		123	-57
Skatt på årets resultat	9	27	40
ÅRETS RESULTAT		150	-17
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT		2016	2015
Årets resultat		150	-17
Övrigt totalresultat för året		-	-
TOTALRESULTAT FÖR ÅRET		150	-17

SPECIFIKATION AV ÅRETS RESULTAT PER FÖRSÄKRINGSGREN

	Skadeförsäkrings- rörelsen	Livförsäkrings- rörelsen	AFA Livförsäkring	
	AGB	TGL	Familjeskydds- försäkringen	Totalt
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	269	-183	-21	65
Uttag ur säkerhetsreserv	-	-	-	-
Upplösning av periodiseringsfond	-	58	-	58
Resultat före skatt	269	-125	-21	123
Skatt på årets resultat				
<i>Aktuell skatt</i>	-	-	-	-
<i>Uppskjuten skatt</i>	-	27	-	27
<i>Avkastningsskatt</i>	-	-	0	0
Summa skatt på årets resultat	-	27	0	27
ÅRETS RESULTAT	269	-98	-21	150

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

	NOT	TGL	Familjeskydds- försäkringen	Summa
Premieinkomst	3	5	32	37
Försäkringsersättningar	4			
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-380	-32	-412
<i>Driftkostnader för skadereglering</i>		-4	-2	-6
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		25	0	25
Summa försäkringsersättningar		-359	-34	-393
Förändring av livförsäkringsavsättning	7	21	-21	0
Driftkostnader	5	-30	-2	-32
Övriga tekniska kostnader (anslag)		-12	-	-12
Kapitalavkastning	6			
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		226	4	230
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		3	-	3
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-13	0	-13
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-24	-	-24
Summa kapitalavkastning		192	4	196
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-183	-21	-204

FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

Livförsäkringsavsättning	15	1 403	116	1 520
Avsättning för oreglerade skador	14	128	13	141

I posten Kapitalavkastning, intäkter redovisas livförsäkringsrörelsens interna ränteutgifter och kostnader brutto. För livförsäkringsrörelsen totalt redovisas dock dessa netto.

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

TILLGÅNGAR	NOT	2016	2015
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar	10,11,24,25		
<i>Aktier och andelar</i>		2 843	2 785
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>		2 845	2 800
<i>Utlåning till kreditinstitut</i>		310	84
<i>Derivat</i>		8	17
<i>Övriga finansiella placeringstillgångar</i>		115	-
Summa andra finansiella placeringstillgångar		6 121	5 686
Summa placeringstillgångar		6 121	5 686
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring		17	15
Övriga fordringar	12	47	51
Summa fordringar		64	66
Andra tillgångar			
Kassa och bank		353	369
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	23	29
SUMMA TILLGÅNGAR		6 561	6 150

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	NOT	2016	2015
Eget kapital	20		
Aktiekapital		1	1
Konsolideringsfond		797	814
Årets resultat		150	-17
Summa eget kapital		948	798
Obeskattade reserver	8		
Säkerhetsreserv		3 385	3 385
Periodiseringsfond		-	58
Summa obeskattade reserver		3 385	3 443
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	15	1 520	1 520
Avsättning för oreglerade skador	14	253	275
Summa försäkringstekniska avsättningar		1 773	1 795
Andra avsättningar			
Avsättning för skatter	16	3	30
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	17	12	15
Derivat	11,18,25	51	7
Övriga skulder	19	382	59
Summa skulder		445	81
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		7	3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		6 561	6 150

KASSAFLÖDESANALYS
mnkr

	2016	2015
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Premiebetalningar	491	495
Skadeutbetalningar	-861	-887
Utbetalningar för driftkostnader	51	-40
Utbetalningar från anslagsverksamhet m.m.	0	-11
Investeringar/försäljningar i:		
Aktier och andelar	246	184
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	39	175
Derivat	-54	-122
Övriga finansiella placeringstillgångar	183	-
Utlåning till kreditinstitut	-206	37
Erhållna utdelningar	87	83
Erhållna räntor	73	84
Betalda räntor	-18	-6
Betald inkomstskatt	-47	-1
Summa kassaflöde från den löpande verksamheten	-16	-9
ÅRETS KASSAFLÖDE	-16	-9
Kassa och bank vid årets början	368	375
Valutakursdifferens i kassa och bank	1	2
KASSA OCH BANK VID ÅRETS SLUT	353	368

AFA Livförsäkring har ej investerat i materiella eller immateriella anläggningstillgångar under 2016 och 2015 och redovisar därför inget kassaflöde från investeringsverksamheten.

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL
mnkr

	Aktiekapital	Konsolideringsfond	Totalresultat för perioden	Totalt eget kapital
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN				
Ingående balans 1 januari 2015	0,5	-838	307	-531
Föregående års vinstdisposition		307	-307	-
Totalresultat för perioden			126	126
Utgående balans 31 december 2015	0,5	-531	126	405
Ingående balans 1 januari 2016	0,5	-531	126	-405
Föregående års vinstdisposition		126	-126	-
Totalresultat för perioden			269	269
Utgående balans 31 december 2016	0,5	-405	269	-136
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN				
TGL				
Ingående balans 1 januari 2015	0,5	1 168	48	1217
Föregående års vinstdisposition		48	-48	-
Totalresultat för perioden			-147	-147
Utgående balans 31 december 2015	0,5	1 216	-147	1070
Ingående balans 1 januari 2016	0,5	1 216	-147	1070
Föregående års vinstdisposition		-147	147	-
Totalresultat för perioden			-98	-98
Utgående balans 31 december 2016	0,5	1 069	-98	972
Familjeskyddsförsäkringen				
Ingående balans 1 januari 2015		115	14	129
Föregående års vinstdisposition		14	-14	-
Totalresultat för perioden			4	4
Utgående balans 31 december 2015		129	4	133
Ingående balans 1 januari 2016		129	4	133
Föregående års vinstdisposition		4	-4	-
Totalresultat för perioden			-21	-21
Utgående balans 31 december 2016		133	-21	112
AFA LIVFÖRSÄKRING TOTALT				
Ingående balans 1 januari 2015	1	445	369	815
Föregående års vinstdisposition		369	-369	-
Totalresultat för perioden			-17	-17
Utgående balans 31 december 2015	1	814	-17	798
Ingående balans 1 januari 2016	1	814	-17	798
Föregående års vinstdisposition		-17	17	-
Totalresultat för perioden			150	150
Utgående balans 31 december 2016	1	797	150	948

Ägare och antal aktier:

Landsorganisationen i Sverige (LO)
Svenskt Näringsliv

5 (5) aktier à nom. 100 000 kronor
5 (5) aktier à nom. 100 000 kronor

De finansiella rapporterna och noterna till de finansiella rapporterna presenteras i miljoner svenska kronor om inte annat anges. På grund av avrundning i noterna kan summeringar avvika från totalen.

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Denna årsredovisning har upprättats och godkänts av styrelsen och verkställande direktören den 5 april 2017 och kommer att föreläggas bolagsstämman den 14 juni 2017 för fastställande. Företaget är ett svenskt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm och kontor i centrala Stockholm.

Uttalande om överensstämmelse med tillämpade regelverk

AFA Livförsäkring tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att internationella redovisningsstandarder tillämpas i den utsträckning svensk lagstiftning på redovisningsområdet tillåter detta.

Den finansiella rapporteringen följer lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter. Vidare tillämpas Rådet för finansiell rapportering (RFR) rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer vid upprättandet av årsredovisningen. Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetodik har tillämpats som i den senaste årsredovisningen.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som gäller för räkenskapsåret 2016

Den 1 januari 2016 trädde Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 i kraft och ersatte därmed FFFS 2008:26. Detta har endast haft begränsade effekter på företagets årsredovisning avseende uppställningsformer för resultat- och balansräkningar, benämningar och definitioner samt upplysningskrav.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

International Accounting Standards Board (IASB) har givit ut nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft. Vissa av dessa standarder är godkända inom EU medan andra ännu inte har godkänts för tillämpning. Nedan återfinns de nya och ändrade standarder och tolkningar som getts ut av IASB men som ännu ej har trätt i kraft. Dessa har ännu inte tillämpats av företaget.

IFRS 9 – Finansiella instrument kommer att ersätta befintliga regler om redovisning, värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Standarden förväntas godkännas av EU för tillämpning i räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Den preliminära bedömningen är att standarden inte kommer att innebära några väsentliga förändringar för AFA Livförsäkring, eftersom företaget redan idag värderar de flesta finansiella instrument till verkligt

värde med förändringar över resultaträkningen och eftersom det inte tillämpar säkringsredovisning.

Standarden IFRS 15 – Intäkter kommer att ersätta befintliga regler för intäktsredovisning med en enda standard som förväntas godkännas av EU under fjärde kvartalet 2017 för tillämpning. AFA Livförsäkrings bedömning är att redovisningen av intäkterna ifrån huvudverksamheten – premier i försäkringsrörelsen – inte kommer att påverkas, men ingen slutlig bedömning har gjorts av hur redovisningen av övriga intäkter kommer att påverkas. Dock förväntas standarden inte få någon väsentlig påverkan på AFA Livförsäkrings finansiella rapporter.

En ny standard om redovisning av leasingavtal (IFRS 16) har publicerats under 2016 och förväntas godkännas av EU för förstagångstillämpning av från och med 1 januari 2019. Standarden bedöms dock inte få någon väsentlig effekt på AFA Livförsäkrings finansiella rapporter när den träder i kraft, eftersom företaget inte har tecknat några väsentliga leasingavtal i egen-skap av leasetagare.

I övrigt håller IASB på att färdigställa en standard om redovisning och värdering av försäkringsavtal som förväntas publiceras i början på 2017. AFA Livförsäkring följer noga hur arbetet med detta fortskrider för att bedöma hur det kommer att påverka företaget, särskilt hur standarden ska tillämpas i juridisk person och hur förstagångstillämpningen ska koordineras med den för IFRS 9.

Slutligen har en rad mindre, specifika ändringar beslutats i enskilda IFRS-standarder, men inga av dessa har bedömts beröra AFA Livförsäkring.

Värderingsgrunder för upprättande av redovisningen

Tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärden med undantaget för placeringstillgångar som redovisas till verkligt värde och försäkringstekniska avsättningar som redovisas enligt vedertagna aktuariella metoder och betryggande aktuariella antaganden. Värdeförändringarna för placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen.

IFRS 4 föreskriver att endast avtal som innebär en betydande överföring av försäkringsrisk, till skillnad från avtal som till övervägande del innebär sparande, ska redovisas som försäkringsavtal. Samtliga AFA Livförsäkrings försäkringsprodukter innebär att företaget övertar en betydande risk för försäkringstagarna genom att gå med på att kompensera dem eller andra förmåntagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Redovisning av utländsk valuta

Företagets funktionella valuta och rapporteringsvaluta är svenska kronor. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omräknas monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta till svenska kronor enligt gällande balansdagskurs. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer till följd av detta redovisas i resultaträkningen i posterna Kapitalavkastning, intäkter och Kapitalavkastning, kostnader.

Tillämpade principer för poster i resultaträkningen

I resultaträkningen sker en uppdelning av resultatet i en skadeförsäkringsrörelse och en livförsäkringsrörelse. En resultatanalys för livförsäkringsrörelsen redovisar ytterligare detaljer för försäkringarna inom livförsäkringsrörelsen. Kapitalavkastningen redovisas i det tekniska resultatet för såväl skadeförsäkringsrörelsen som livförsäkringsrörelsen.

Posterna som ingår i det tekniska resultatet avser till helt övervägande del företagets verksamhet som försäkringsgivare. Det icke-tekniska resultatet utgörs av de poster som i huvudsak är hänförliga till kapitalförvaltningen.

Premieintäkter/premieinkomster

Premier från försäkringsavtal redovisas som intäkter i takt med intjänandet med avdrag för konstaterade och befarade kundförluster.

För TGL-produkten är premieinkomsten även reducerad för beräknad premieskatt.

Försäkringsersättningar

De totala försäkringsersättningarna för redovisningsperioden omfattar dels under perioden utbetalda försäkringsersättningar, dels förändringar i avsättning för oreglerade skador. Utbetalda försäkringsersättningar inkluderar förutom skadeersättningar även kostnader för skadereglering.

Förändring av livförsäkringsavsättning

Posten avser årets förändring av livförsäkringsavsättning.

Driftkostnader

Resultaträkningens tekniska resultats redovisade driftkostnader för perioden delas upp på driftkostnader för skadereglering och kostnader för övrig försäkringsteknisk verksamhet. I den icke-tekniska redovisningen av kapitalavkastning ingår driftkostnader för kapitalförvaltningen.

Driftkostnaderna avser både direkta och indirekta kostnader. De fördelas och redovisas utifrån den funktion de härrör ifrån:

- Skadereglering
- Administration
- Kapitalförvaltning

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Driftkostnader fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Ersättningar till anställda

Företagets anställda är tillika anställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Pensionskostnader

I företaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. AFA Sjukförsäkring har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direkt pension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter som företaget åtagit sig att betala, vilket medför att den anställda bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i årets resultat under den period som intjänandet sker.

Som förmånsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där den anställda garanteras en viss pension i förhållande till lönen samt att företaget i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i enlighet med förenklingsregeln i RFR 2 och beräknas enligt tryggandelagen samt PRI:s och Konsumentkooperationens grunder.

Kostnaderna för de förmånsbestämda planerna redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt pensionsrätten intjänas.

Övriga tekniska kostnader

I posten Övriga tekniska kostnader redovisas sådana kostnader i försäkringsrörelsen som inte omfattar överföring av försäkringsrisk. Kostnaderna avser främst stöd till forskning.

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalförvaltningens resultat består av Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Kapitalavkastning, intäkter

Kapitalförvaltningens intäkter består av utdelningar, ränteintäkter, valutakursvinster samt realisationsvinster avseende placerings-tillgångar.

Utdelningar

Utdelningar avser aktieutdelningar vilka redovisas i resultaträkningen i den period då rätten till betalning fastställs.

Ränteintäkter, valutakursvinster och realisationsvinster

Ränteintäkter utgörs av ränta på obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, bankmedel, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån.

Ränteintäkter från obligationer och andra räntebärande värdepapper beräknas enligt effektivräntemetoden. Denna metod används för beräkning av det upplupna anskaffningsvärdet för en

NOTUPPLYSNINGAR

finansiell tillgång eller finansiell skuld och för periodisering av ränteintäkten eller räntekostnaden över relevant period.

Valutakursvinster samt realisationsvinster redovisas löpande i resultaträkningen i takt med att de uppstår.

Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalförvaltningens kostnader består av driftkostnader för kapitalförvaltningen, räntekostnader och finansiella kostnader, valutakursförluster samt realisationsförluster avseende placeringstillgångar.

Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar beskrivs i avsnittet Placeringstillgångar under rubriken Tillämpade principer för poster i balansräkningen.

Inkomstskatt

AFA Livförsäkringsaktiebolag är skattepliktigt för inkomstskatt på sin verksamhet inom tjänstegrupplivförsäkringen. Företagets skatt för perioden utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är skatt som hänför sig till periodens skattepliktiga resultat. Uppskjuten skatt uppstår på grund av temporära skillnader mellan en tillgångs eller skulds skattemässiga värde och dess bokförda värde. Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen.

Verksamheten inom familjeskyddsförsäkringen är avkastnings-skattepliktig. Underlag för beräkningen av avkastningsskatt utgörs av verksamhetens nettotillgångar vid årets ingång.

Tillämpade principer för poster i balansräkningen

Andra finansiella placeringstillgångar

Med andra finansiella placeringstillgångar avses finansiella instrument, vilka definieras som varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Andra finansiella placeringstillgångar utgörs av aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, derivat, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån. Med Övriga finansiella placeringstillgångar avses återköpstransaktioner.

Samtliga andra finansiella placeringstillgångar (förutom Övriga finansiella placeringstillgångar) samt finansiella skulder som är derivat har bedömts tillhöra kategorin finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Aktier och andelar samt obligationer och andra värdepapper klassificeras till kategorin genom identifiering vid första redovisningstillfället. Derivat tillhör kategorin genom att de per definition anses tillhöra kategorin finansiella instrument som innehas för handel.

Klassificeringen baseras på att AFA Livförsäkring förvaltar och att resultatet utvärderas baserat på verkligt värde i enlighet med den riskhanterings- och investeringsstrategi som styrelsen beslutar,

och samt att uppföljning internt till styrelse och ledning utgår från verkligt värde. Tillgångar och skulder omvärderas löpande samt på balansdagen till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Med verkligt värde på finansiella tillgångar som handlas på en aktiv marknad avses den senaste kursen på balansdagen. Verkligt värde för finansiella tillgångar som inte handlas på en aktiv marknad fastställs med hjälp av olika värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata alternativt icke-observerbara marknadsdata.

För samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder tillämpas affärsdagsredovisning, vilket innebär att fordringar och skulder avseende ej reglerade affärer uppkommer. Dessa redovisas som övriga fordringar eller övriga skulder.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Vid försäljning av en finansiell tillgång eller finansiell skuld upphör den att redovisas i balansräkningen på affärsdagen och vinst eller förlust redovisas i resultaträkningen.

Anskaffningsvärdet för andra finansiella placeringstillgångar i kategorin verkligt värde över resultaträkningen fastställs exklusive eventuella transaktionskostnader. Transaktionskostnader redovisas i stället i resultaträkningen i posten Kapitalavkastning, kostnader för dessa instrument.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för aktier och andelar beskrivs i not 11. Aktier och andelar redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för obligationer och andra räntebärande värdepapper beskrivs i not 11. Obligationer och andra räntebärande värdepapper redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Utlåning till kreditinstitut

Utlåning till kreditinstitut avser utlåning till banker där insatta medel är disponibla först efter en viss uppsägningstid. Utlåningen värderas till upplupet anskaffningsvärde och redovisas i balansräkningen under rubriken Andra finansiella placeringstillgångar.

Derivat

Samtliga derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Derivatkontrakt med positivt verkligt värde på balansdagen redovisas i balansräkningen i posten Derivat under Andra finansiella placeringstillgångar. Derivatkontrakt med negativt verkligt värde redovisas på balansräkningens skuldsida i posten Derivat. Se vidare not 11.

Återköpstransaktioner

Återköpstransaktioner delas upp i två typer av transaktioner: Återköpsavtal och omvända återköpsavtal. Vid ett återköpsavtal säljer företaget en obligation samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationen vid en förutbestämd tidpunkt till ett förutbestämt pris. Sål原因 obligation redovisas i balansräkningen till verkligt värde eftersom risk och avkastning inte övergår till köparen under återköpsavtalet. Den likvid som erhålls redovisas som skuld under posten Övriga skulder. Den sålda obligationen anges i not 24.

Vid ett omvänt återköpsavtal köper företaget en obligation och motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationen på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Köpt obligation redovisas inte i balansräkningen och erlagd likvid redovisas som en fordran under posten Övriga finansiella placeringstillgångar.

Värdepapperslån

Värdepapperslån innebär att värdepapper lånas ut mot ersättning och erhållande av säkerhet. För företaget inskränker sig värdepapperslån till utländska aktier som företaget lånar ut till motparter med hög kreditvärdighet och som ställer säkerhet i form av likvida medel eller värdepapper.

Eftersom utlåningen inte är en transaktion där all risk och avkastning överlåts till motparten redovisas utlånade värdepapper i balansräkningen till verkligt värde. Ersättningen för utlånade aktier redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter som Övriga ränteintäkter.

Samtliga säkerheter som erhållits vid utlåningen av värdepapper anges i not 24. I de fall erhållna säkerheter utgörs av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper. AFA Livförsäkrings värdepapperslån hanteras av företagens depåbank.

Övriga finansiella tillgångar och skulder

Övriga finansiella tillgångar utgörs av Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränte- och hyresintäkter. Dessa poster kategoriseras som lånefordringar och kundfordringar vilket innebär värdering till upplupet anskaffningsvärde. Övriga fordringars förväntade löptid är dock kort och dessa fordringar redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering. Avdrag görs för fordringar som bedömts som osäkra. Nedskrivningar av fordringar avseende direkt försäkring redovisas som minskade premieintäkter och nedskrivningar av andra typer av fordringar redovisas som driftkostnader.

Övriga finansiella skulder består av Skulder avseende direkt försäkring, Övriga skulder samt upplupna räntekostnader. Övriga finansiella skulder värderas normalt till upplupet anskaffningsvärde. Övriga finansiella skulders förväntade löptid är dock kort och dessa skulder redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden i försäkringsrörelsen och likvida medel överförda till kapitalförvaltningen. Kassa och bank redovisas i balansräkningen under Andra tillgångar.

Kassa och bank ingår i kategorin Lånefordringar och kundfordringar.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter värderas till anskaffningsvärde.

Eget kapital

Enligt ÅRFL är hela det egna kapitalet i livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst, som är fallet med AFA Livförsäkring, bundet eget kapital.

Obeskattade reserver

AFA Livförsäkring har redovisat avsättningar till säkerhetsreserv i skadeförsäkringsrörelsen. I livförsäkringsrörelsen, tjänstegrupp-livförsäkringen, har avsättning även gjorts till periodiseringsfond.

Försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador samt livförsäkringsavsättning.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall. Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader.

Inträffade och rapporterade skador avser skador med kända och fastställda ersättningar. Med inträffade men ej rapporterade skador avses för företaget okända försäkringsfall (IBNR) eller för företaget kända skador där försäkringsersättningar inte är slutligt fastställda (IBNER).

Beräkningarna baseras på statistiska metoder i kombination med bedömningar av antalet okända skador samt antagande om driftkostnader.

Värderingsprincipen av de försäkringstekniska avsättningarna baseras på försiktiga antaganden och inkluderar vissa schablonmässiga säkerhetspåslag. Det innebär att det är troligt att dessa säkerhetspåslag kommer att resultera i framtida avvecklingsvinster. Avsättning för oreglerade skador diskonteras ej. Den korta durationen i denna avsättning gör att en diskontering endast får marginell påverkan på avsättningen.

Avsättning för oreglerade skador i skadeförsäkringsrörelsen är belastad med särskild löneskatt.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet för framtida utbetalningar på grund av inträffade försäkringsfall.

Livförsäkringsavsättningen i tjänstegrupp-livförsäkringen är en avsättning för premiebefrielse vid sjukfall medan livförsäkringsavsättningen för familjeskyddsförsäkringen är en avsättning för framtida utbetalningar för kända dödsfall.

NOTUPPLYSNINGAR

Beräkningarna baseras dels på statistiska metoder, dels antaganden om räntenivå och andra riskmått samt antagande om driftskostnader.

Värderingsprincipen för livförsäkringsavsättningen baseras på försiktiga antaganden och inkluderar vissa schablonmässiga säkerhetspåslag. Det innebär att dessa schablonmässiga säkerhetspåslag förväntas generera framtida avvecklingsvinster.

Livförsäkringsavsättning är diskonterad för tjänstegrupplivförsäkringen, medan familjeskyddsförsäkringen ej diskonteras.

Livförsäkringsrörelsen

Livförsäkringsrörelsen består av tjänstegrupplivförsäkringen samt familjeskyddsförsäkringen.

Metodbeskrivning

Livförsäkringsavsättningen för tjänstegrupplivförsäkringen är beräknad med hänsyn till dödlighet och tillfrisknande. Avsättningen för oreglerade skador är beräknad med triangelschemametodik i kombination med bedömning av antal okända dödsfall.

Antaganden

Avsättningens storlek påverkas av ett antal antaganden och faktorer. De viktigaste antagandena i livförsäkringsrörelsen är:

- Inflation och diskonteringsränta
- Bedömning av antal okända skador
- Sannolikhet för tillfrisknande
- Dödlighet
- Ersättningsnivå

Inflation och diskonteringsränta

För livförsäkringsrörelsen finns inte någon garanterad värdesäkring. Ersättningen kan dock, efter beslut, värdesäkras då överskott uppstår. Livförsäkringsavsättning för tjänstegrupplivförsäkringen diskonteras därför med ett nominellt ränteantagande enligt av Finansinspektionen upprättade riktlinjer. Familjeskyddsförsäkringen har dock lämnats odiskonterad eftersom den genomsnittliga durationen i försäkringen gör att en diskontering endast får marginell påverkan på avsättningen.

Bedömning av antal okända skador

Antalet okända skador kan variera från år till år. Orsaken till detta kan vara slumpmässig variation eller ändrade rutiner för skadereglering. Beräkningen av antal okända försäkringsfall görs därför med en statistisk metod i kombination med information från bland annat skaderegleringen.

Sannolikhet för tillfrisknande

Beräkningen av avsättningar för tjänstegrupplivförsäkringens livförsäkringsavsättning innehåller antagande om sannolikheten att tillfriskna. I dagsläget är den satt till noll för sjukfall under sjukersättningstid då antalet som tillfrisknar bedöms som liten. Detta ger ett försiktigt antagande av tillfrisknandet.

Dödlighet

Livförsäkringsavsättningen för tjänstegrupplivförsäkringen beräknas med antagande om dödlighet. Dödligheten är skattad på historiska data på sjukersättningsfall i AFA Sjukförsäkring.

Ersättningsnivå

Storleken på ersättningen i tjänstegrupplivförsäkringen är beroende av hur många förmånstagare det finns till den avlidna. Det finns ingen övre gräns för hur mycket en enskild skada får kosta. Vid beräkning av livförsäkringsavsättningen för tjänstegrupplivförsäkringen görs en skattning av ersättningsnivån per ålder baserat på mönstret i historiska ersättningar.

Skadeförsäkringsrörelsen

Skadeförsäkringsrörelsen består av avgångsbidragsförsäkringen.

Metodbeskrivning

Avsättningen för oreglerade skador är beräknad med triangelschemametodik kombinerat med bedömning av antal okända skador.

Antaganden

Det viktigaste antagandet i skadeförsäkringsrörelsen är:

- Bedömning av antal okända skador

Bedömning av antal okända skador

Avsättningarna i avgångsbidragsförsäkringen består helt av avsättning för okända skador. Antalet skador kan påverkas stort av konjunktursvängningar men också av enskilda händelser, till exempel nedläggning av en stor fabrik. Det är svårt att fånga upp sådan påverkan på skadekostnaden med enbart statistiska metoder. Vid beräkning av avsättningen används därför en statistisk metod i kombination med extern information om till exempel konjunkturläge, arbetslöshet och antal varsel.

Avsättningar för skatter

Uppskjutna skattefordringar avseende skattemässiga underskott redovisas i balansräkningen i den utsträckning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga mot vilka underskotten kan utnyttjas.

Den uppskjuten skatteskulden hänför sig till realiserade vinster i placeringstillgångar.

Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder har värderats med den skattesats som har beslutats per rapportperiodens slut och förväntas gälla vid realiserandet av tillgången eller regleringen av skulden. Beräkningen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder har baserats på en skattesats om 22 procent.

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kassaflödesanalys

IAS 7 Kassaflödesanalys tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till AFA Livförsäkrings verksamhet.

Metodbeskrivning

AFA Livförsäkring tillämpar direkt metod för verksamheternas kassaflöden. Detta betyder att inbetalningar respektive utbetalningar anges brutto och specificeras under delrubriker i kassaflödesanalysen.

Analysen har sin grund i de poster i resultaträkningen som har direkt koppling med externa betalningsflöden. Dessa poster justeras sedan i analysen med periodens förändringar i balansräkningen för de poster som har direkt anknytning till resultatposten i fråga. Företaget har inga transaktioner för upptagna eller givna lån och därför redovisas ingen finansieringsverksamhet i kassaflödesanalysen.

Redovisande poster

Under rubriken Kassaflöde från den löpande verksamheten redovisas kassaflöden från premiebetalningar, skadeutbetalningar, utbetalningar för omkostnader i försäkringsverksamheten samt kassaflöde från anslagsverksamhet. Här redovisas även kassaflöden från investeringar och försäljningar av placeringstillgångar, erhållna utdelningar, betalda och erhållna räntor samt betald inkomstskatt. Posterna resulterar i det nettokassaflöde som genereras i den löpande verksamheten.

Som likvida medel redovisas företagets Kassa och bank, vilket består av banktillgodohavanden efter eliminering av valutaomvärderingens effekt. Korta placeringar (med en löptid på mindre än 3 månader) redovisas som placeringstillgångar.

Viktiga uppskattningar och bedömningar som påverkar redovisningen

I redovisningen görs uppskattningar och antaganden om framtiden. Det är främst beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna och livförsäkringsavsättningarna som baseras på uppskattningar och bedömningar som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår.

Uppskattningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna och livförsäkringsavsättningarna utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive antaganden om vid bokslutstillfället inträffade men då okända skador samt förväntningar om framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden. För ytterligare information om viktiga uppskattningar och bedömningar, se not 2.

Uppskattningar och bedömningar har även gjorts vid värdering av derivat samt illikvida räntebärande värdepapper. Se vidare i avsnittet Placeringstillgångar.

Not 2. Risker och riskhantering

Riskhanteringens mål

Styrelsen har beslutat om en riskpolicy som anger riskhanteringens mål, strategier för hur dessa mål ska uppnås samt tillåtna avvikelser från dessa mål.

Syftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskexponering och riskacceptans i verksamheterna är väl avvägda mot varandra och mot företagets uppdrag åt arbetsmarknadens parter så att företagets mål uppnås. Riskexponeringen berättar vilken risk företaget är utsatt för och hur den påverkas av vad som görs i den löpande riskhanteringen. Riskacceptansen är den risknivå som styrelsen har accepterat och den ligger till grund för styrelsebeslut om riskstrategi. AFA Livförsäkrings risker delas in i finansiella risker, försäkringsrisker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker.

Riskhantering

Riskhanteringen består av tre steg: Styrning, löpande hantering samt rapportering av risker. I nedanstående figur visas hur AFA Livförsäkring utformat den del av bolagsstyrningen som består av hur AFA Livförsäkring identifierar, värderar och beslutar om hantering av risker.

Inom AFA Livförsäkring är det bolagsstämman som utser styrelsen. Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen i Sverige utser vardera en styrelseledamot att särskilt bevaka försäkrings-tagarnas och de försäkrades intressen. Bolagsstämman utser också externrevisor och lekmannarevisorer som har till uppgift att granska försäkringsföretagets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av försäkringsföretaget.

Styrelsen fattar beslut om det samlade risktagandet i försäkringsföretagen. Styrelsen har inrättat fyra utskott - Finansutskottet, Försäkringsutskottet, Revisionsutskottet och

Ersättningsutskottet - för att bereda frågor inför styrelsebeslut. Finansutskottet bereder frågor som rör finansiella risker. Försäkringsutskottet bereder frågor som rör försäkringsrisker. Vid vissa specifika frågeställningar såsom premiesättning och egen risk- och solvensbedömning (ORSA) samordnas mötena mellan Finansutskottet och Försäkringsutskottet. Revisionsutskottet bereder ärenden till styrelsen i frågor gällande bland annat operativa risker, finansiell rapportering, intern styrning och kontroll, regelefterlevnad, intern och extern revision, redovisning, skatt samt revisorer. Ersättningsutskottet bereder ersättningsfrågor och fungerar som rådgivare till verkställande direktören i verksamhetsfrågor.

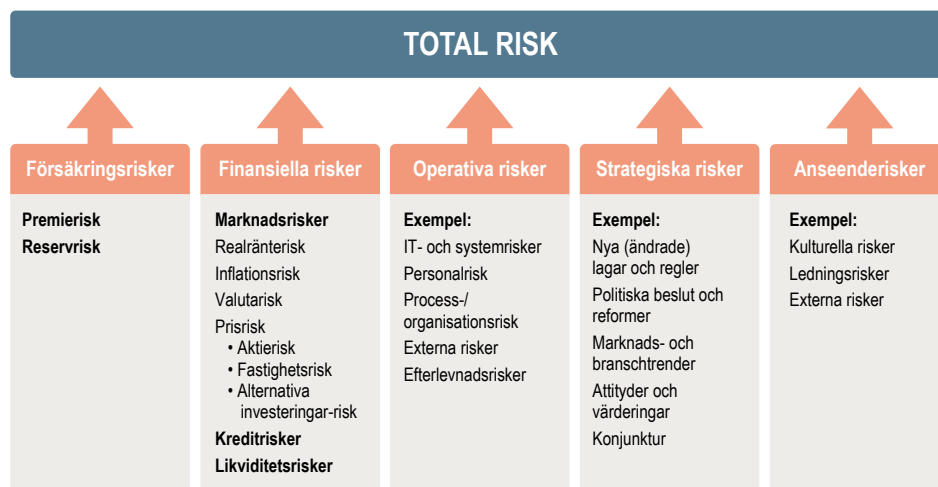
Det löpande riskhanteringsarbetet leds av företagets verkställande direktör (VD). För att bistå med styrningen av verksamhetens finansiella risker och försäkringsrisker utser VD ett ALM-råd (Asset Liability Management) med representanter från Enhet Kapitalförvaltning, Enhet Aktuarie, Enhet Ekonomi och Funktionen för riskhantering. VD utser även en särskild krisledning.

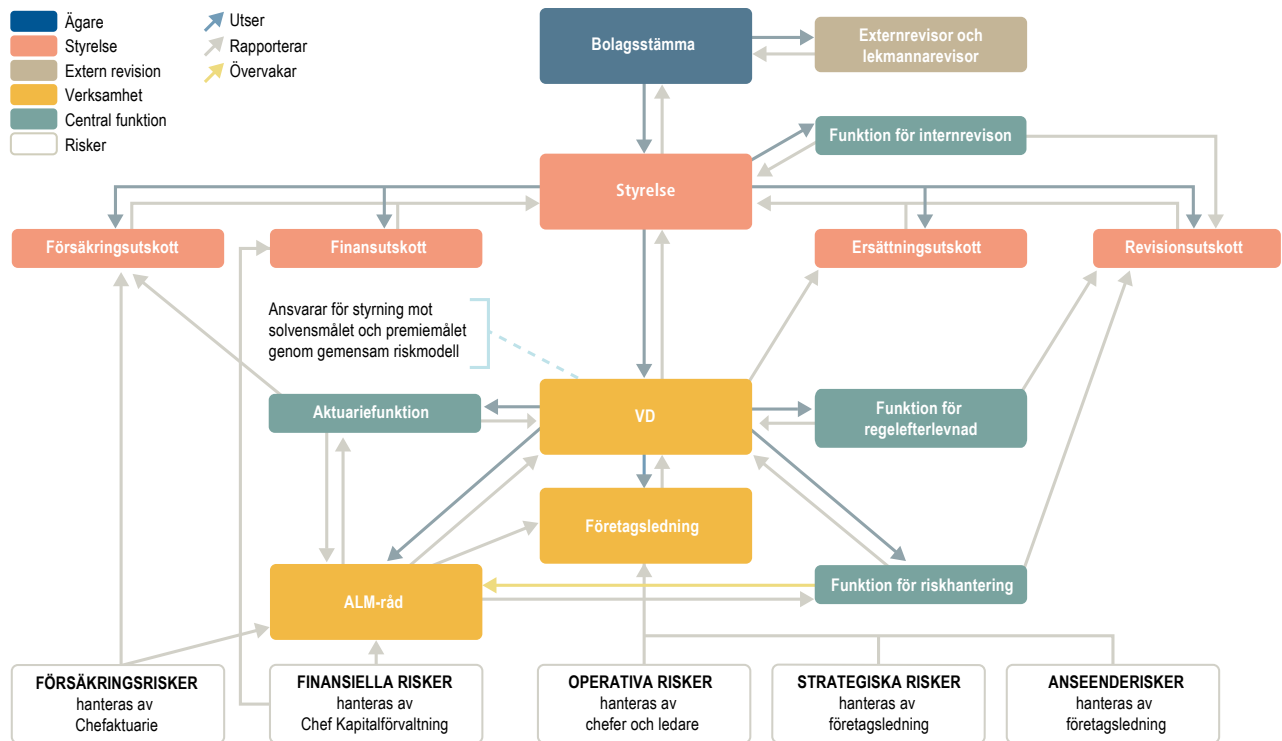
Ansvaret för hanteringen av de operativa riskerna i verksamheten har delegerats från VD till verksamhetens chefer och ledare (riskägarna) enligt principer i riktlinjer för delegering och attest. Vidare har alla anställda ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur. Detta gäller även för utlagd verksamhet till externa leverantörer.

Enhet Kapitalförvaltning har ansvar för hantering och kontroll av AFA Livförsäkrings finansiella risker i enlighet med fastställda placeringsriktlinjer samt rapporterar till styrelsens Finansutskott respektive företagsledningens ALM-råd.

Enhet Aktuarie har ansvar för hantering av AFA Livförsäkrings försäkringsrisker i enlighet med fastställda aktuariella reglementen. Riskerna kontrolleras av chefen för Enhet Aktuarie tillika aktuariefunktionen som rapporterar till styrelsens Försäkringsutskott och till företagsledningens ALM-råd.

Verksamhetens chefer och ledare ansvarar för hantering och

kontroll av operativa risker i enlighet med av styrelsen fastställda riktlinjer för operativ riskhantering. Den företagsövergripande risksamordnaren utses av verkställande direktören och ska analysera företagets riskexponering för operativa risker, strategiska risker och anseenderisker, baserat på risker, oönskade händelser och åtgärdsplaner från riskägare.

Den företagsövergripande risksamordnaren rapporterar till den verkställande direktören och till chef för riskfunktionen.

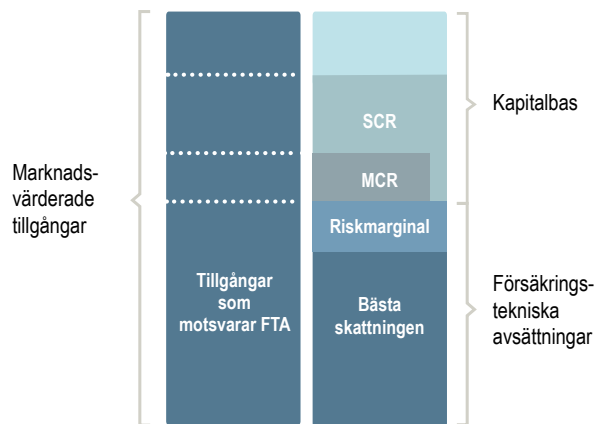
VD ansvarar för hantering och kontroll av AFA Livförsäkrings strategiska risker och anseenderisker.

Kapitalkrav och kapitalbas

Solvens II-regelverket ställer krav på försäkringsföretagen att beakta riskerna i företagets tillgångar och skulder. De försäkringstekniska avsättningarna värderas utifrån "bästa skattning" av värdet av företagets försäkringsåtaganden plus en riskmarginal. Den del av företagets tillgångar, värderade utifrån en Solvens II-balansräkning, som överskrider FTA utgör dess kapitalbas. Solvens II-regelverket innefattar bestämmelser gällande storleken på kapitalbasen. Utifrån de risker som företaget tar räknas ett minimikapitalkrav (Minimum Capital Requirements, MCR) och solvenskapitalkrav (Solvency Capital Requirements, SCR) fram. Kapitalbasen ska till var tid täcka dessa krav. Om kapitalbasen underskrider SCR måste riskreducerande och/eller kapitalstärkande åtgärder vidtas. Om kapitalbasen underskrider MCR

måste omedelbara åtgärder vidtas under övervakning av tillsynsmyndigheten.

Företag kan välja att beräkna sitt solvenskapitalkrav (SCR) med en förutbestämd standardformel, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Livförsäkring använder standardformeln. Vidare kräver Solvens II att företagen ska ha en kvalitetsindelad kapitalbas som minst ska uppgå till SCR. AFA Livförsäkring uppfyller kapitalkraven under 2016.

NOTUPPLYSNINGAR

Kapitalkrav och kapitalbas	2016
SCR	1 430
Kapitalbas	4 522

Känslighetsanalys – effekt på tillgängligt kapital

De effekter på tillgängligt kapital som anges nedan avser effekter som uppkommer till följd av givna förändringar av respektive parameter och ska inte ses som AFA Livförsäkrings bedömning av sannolika utfall. Känslighetsanalysen ger underlag för egna bedömningar av AFA Livförsäkrings påverkan på tillgängligt kapital vid förändringar i relevanta parametrar. Redovisade effekter har samma påverkan på resultatet som på tillgängligt kapital.

Effekt på eget kapital, mnkr

Parametrar	Förändring	Vid ökning	Vid minskning
<i>Skadeförsäkringsrörelsen:</i>			
Okända skador (skillnad mellan utfall och antaget antal)	10 procent	-10	10
<i>Livförsäkringsrörelsen:</i>			
Dödlighet (sannolikhet att avlida)	10 procent	-120	120
Ersättningsnivå	10 procent	-140	140
<i>Marknadsrisker:</i>			
Real marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	-50	50
Nominell marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	20	-30
Valutaförändring i SEK-kurs	10 procent	-90	90
Aktiers marknadsvärde	10 procent	280	-280

Verksamhetens risker

Nedan följer en redovisning av verksamhetens risker fördelade på kategorierna försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker. Redovisningen omfattar en definition av risken, en beskrivning av hur den hanteras samt ett angivande av riskexponeringen.

Riskexponeringen skattas även sannolikhetsmässigt med hjälp av Value at Risk för marknadsriskerna på tillgångarna och för realränterisk och inflationsrisk på balansräkningen. För en beskrivning av Value at Risk, se nedan i avsnittet Finansiella risker.

Försäkringsrisker

Premierisk

Definition

Med premierisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde för period som ej intjänat premier ska täcka.

Hantering av premierisk

Företaget har ingen premierisk. Förklaringen är primärt att det inte görs någon avsättning för ej intjänad premie eller kvarvarande risker i redovisningen. Det bakomliggande skälet är att avtalen är ettåriga kalenderårsvis med en löpande premieinbetalning under året. Vid bokslutstillfället finns därmed inga förpliktelser för nästkommande år och företaget har därför ingen premierisk.

Riskexponering

Företaget exponeras inte för premierisk.

Reservrisk

Definition

Med reservrisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde på grund av slumpmässiga svängningar i skadefallet runt en antagen skadefrekvens men också att själva skadefrekvensen är prognostiserad på fel nivå.

Hantering av reservrisk

Avgångsbidrag (AGB)

AGB betalar ut ett engångsbelopp då anställningstiden upphör om arbetstagaren har fyllt 40 år. Beloppets storlek bestäms av ålder vid friställningen samt arbetsgraden. Reservrisken uppkommer främst från variationer i skadefrekvensen av antalet friställningar. Beroende på konjunkturläget och strukturella förändringar kan skadefrekvensen variera mycket mellan olika år. För tidigare friställningsår är dock i princip samtliga skadeärenden kända vilket gör att det i princip inte finns någon kvarstående risk i uppskattningen av antalet okända skador. Reservrisken är främst i bedömningen av antalet okända skador för det senaste friställningsåret. Likaså är medelkostnaden relativt fort säker eftersom det är engångsutbetalningar.

Tjänstegrupplivförsäkring (TGL)

För TGL är följande reservrisker av betydelse:

- Tillfrisknande
- Dödlighet
- Ersättningsnivå
- Bedömning av inträffade men för företaget okända skador (IBNR)

Beräkningen av avsättning för TGL livförsäkringsavsättning innehåller antaganden om sannolikheten att tillfriskna. Reservrisken är därmed att tillfrisknandet är lägre än beräknat för dem som är sjuka. Tillfrisknandemönstret kan ändras av olika orsaker, till exempel nya rutiner för bedömning av sjukfall hos Försäkringskassan.

Beräkningen av avsättning för TGL livförsäkringsavsättning innehåller antaganden om sannolikheten att dö. En reservrisk är därmed att dödligheten är högre än beräknat för dem som är sjuka.

Den genomsnittliga ersättningsnivån i TGL är, uttryckt i antal prisbasbelopp, relativt stabil mellan olika dödsår. Beräkningen av avsättningen för okända men inträffade dödsfall baseras på

medelersättning på kända skador och den kan därför göras med relativt god precision. Osäkerheten ligger främst i bedömningen av ersättningsnivåerna för avsättning för TGL livförsäkringsavsättning. Reservrisken är därmed att den historiska ersättningsnivån inte motsvarar den framtida genom att tidpunkten från insjuknandet kan vara många år.

Antalet avlidna är relativt stabilt mellan olika år vilket medför att det är liten risk i bedömningen av antalet okända dödsfall. Reservrisken i bedömningen av okända skador är främst svårigheten att bedöma antalet okända sjukfall i beräkningen av TGL livförsäkringsavsättning vilket hanteras genom att tidigt analysera inkomna sjukpenningfall kombinerat med omvärldsbevakning av socialförsäkringslagstiftningen och Försäkringskassans tolkning av denna.

Familjeskyddsförsäkring (FSK)

Reservrisken för familjeskyddsförsäkringen uppkommer vid bedömningen av antalet okända skador. Eftersom dödsfallen snabbt blir kända är risken liten och ligger i princip enbart i bedömningen av senaste årets uppskattning av antalet skadefall.

Riskexponering

Avgångsbidrag (AGB)

Reservrisken som uppkommer från variationer i skadefrekvensen tas i AGB om hand genom att beakta detta i samband med beräkningen av skadekostnaden och därmed i premiesättningen. För att reducera risken i bedömningen av antalet friställningar för det senaste friställningsåret beaktas omvärldsinformation som varsel från Arbetsmarknadsstyrelsen och branschmässigt beskrivna konjunkturbarometrar från SCB.

Tjänstegrupplivförsäkring (TGL)

Reservrisken som uppkommer från variationer i tillfrisknande, dödlighet, ersättningsnivåer samt skadefrekvens tas i TGL om hand genom att beakta detta i samband med beräkningen av skadekostnaden och därmed i premiesättningen. Variationen begränsas dock av att TGL omfattar större delen av de privatanställda arbetarna i Sverige. Detta gör att det finns ett stort inslag av riskutjämning som gör att isolerade variationer inom till exempel ett yrke inte får någon större effekt på totalkostnaden. Det finns alltså ett stort inslag av riskdiversifiering inom försäkringen. Fokus i riskhanteringen ligger därför på att prognostisera framtida trender som kan påverka ovan nämnda parametrar.

Familjeskyddsförsäkring (FSK)

Reservrisken som uppkommer av variationer i skadefrekvensen tas i familjeskyddsförsäkringen om hand genom att detta beaktas vid beräkningen av skadekostnaden och därmed premiesättningen.

Finansiella risker

AFA Livförsäkrings strategiska finansiella risktagande uttrycks i dess normalportfölj.

Normalportföljen består dels av tillgångsslag som har skuldmatchande egenskaper (obligationer), dels av tillgångsslag med

högre förväntad avkastning än skuld tillväxten som kan möjliggöra en låg och stabil premie (aktier). Vanligtvis är fördelningen mellan dem stabil mellan åren.

Vid låg fondering ger Solvens II litet utrymme för risktagande och andelen skuldmatchande tillgångar i portföljen, statsobligationer, måste då ökas.

Det strategiska finansiella risktagandet har inte förändrats under 2016.

Marknadsrisker

Definition

Med marknadsrisk avses risken för att marknadsvärdet ändras dels till följd av förändringar av en särskild faktor såsom realränta, inflation och valuta, dels till följd av risker som inte kan härledas till någon särskild faktor. De senare benämns prisrisker.

Hantering av marknadsrisker

Value at Risk (VaR) är ett sätt att kvantifiera marknadsrisker. VaR definieras som den med en viss sannolikhet förväntade förlusten från ogynnsamma marknadsrörelser över ett år. Den förväntade förlusten har justerats med den förväntade avkastningen från tillgångsslaget. I VaR-beräkningarna antas att värdeförändringar är normalfördelade. VaR beräknas med en konfidensnivå på 97,5 procent (cirka 2 standardavvikelser) med avseende på eget kapital.

Företaget beräknar VaR både brutto (perfekta korrelationer) och netto (historiskt observerade korrelationer). Bruttorennetorisk syftar till att mäta vilken förlustrisk företaget skulle vara exponerad för om samtliga tillgångsslag skulle falla i värde samtidigt. Nettorisken syftar till att mäta vilken förlustrisk företaget är exponerad för när hänsyn tas till diversifieringsvinster vid beräkning av den totala risken.

Det bör observeras att om korrelationen mellan aktier och räntebärande värdepapper, vilket inkluderar skulden, byter tecken kommer VaR att påverkas kraftigt. Det bör också observeras att VaR är beroende av tillgångarnas värde. Vid en jämförelse av finansiellt risktagande mellan olika år bör därför VaR relateras till storleken på eget kapital.

VaR beräknas för samtliga tillgångsslag och instrumenttyper som företaget har innehav i med beaktande av försäkringsåtagandenas ränterisker.

Som ett komplement till VaR-beräkningarna, och för att möjliggöra riskbedömningar som inte förlitar sig på en viss sannolikhetsfördelning, görs känslighetsanalyser som visar effekten på eget kapital. Dessa analyser redovisas tidigare i denna not.

Siffrorna för respektive tillgångsslag i tabellen nedan avser risken för tillgångsslaget enskilt med hänsyn tagen till diversifieringseffekter inom tillgångsslaget. Vid beräkning av nettorisken tas hänsyn även till diversifieringseffekter mellan tillgångsslagen.

NOTUPPLYSNINGAR

Riskexponering balansräkning

VaR, mnkr	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen	
	2016	2015	2016	2015
Ränterisk	44	31	4	40
Aktierisk	246	279	122	165
Valutarisk	80	102	50	61
Diversifieringseffekt mellan tillgångsslagen	-122	-165	-75	-66
Summa risk, netto	248	247	101	200

Realränterisk

Definition

Med realränterisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet av de räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna beroende på att realräntan på obligationsmarknaden förändras. För övriga tillgångsslag beräknas ej realränterisken eftersom den enbart går att skatta empiriskt, är volatil samt endast utgör en mindre andel av dessa tillgångsslags totala risker.

Hantering av realränterisk

Vid hantering av realränterisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Realränteexponeringen för de försäkringstekniska avsättningarna hanteras genom innehav av realränteobligationer på tillgångssidan. Realränterisken netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Riskexponering

Realränterisken netto för skadeförsäkringsrörelsen var 0 miljoner kronor (0). För livförsäkringsrörelsen var den 44 miljoner kronor (18).

Inflationsrisk

Definition

Med inflationsrisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet mellan de svenska räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna som beror på att den förväntade inflationen i Sverige förändras. Den förväntade inflationen skattas utifrån räntedifferensen mellan nominella och reala obligationer med jämförbara löptider. Övriga tillgångsslag, inklusive utländska räntebärande värdepapper, är inte direkt kopplade till svensk inflation och utelämnas därför.

Hantering av inflationsrisk

Vid hantering av inflationsrisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Inflationsrisken exponeringen på skuldsidan hanteras genom innehav av reala räntebärande placeringar på tillgångssidan. Inflationsrisken netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Riskexponering

Inflationsrisken netto för skadeförsäkringsrörelsen var 9 miljoner kronor (10). För livförsäkringsrörelsen var den 34 miljoner kronor (26).

Valutarisk

Definition

Valutarisk uppstår vid investeringar i värdepapper noterade i utländsk valuta. Valutarisk avser den förväntade variationen i valutapositionens marknadsvärde under ett år.

Valutarisken uppskattas genom beräkning av VaR. Total VaR avser total risk för samtliga valutor exklusive diversifieringseffekter mellan valutor.

Hantering av valutarisk

Valutarisken hanteras genom begränsning av den totala valutaexponeringen samt begränsning av varje enskild valutas exponering. Valutarisken exponeringen hanteras aktivt med hjälp av valutaderivat. Utländska räntebärande placeringar valutasäkras enligt nuvarande policy i sin helhet avseende både värde och kassaflöden medan aktieportföljen valutasäkras till viss del.

Riskexponering, mnkr

Skadeförsäkringsrörelsen

Valuta	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	389	69	441	88
EUR	81	7	119	11
GBP	51	8	61	9
CHF	31	5	33	6
DKK	6	1	6	1
NOK	2	0	3	0
JPY	0	0	0	0
Totalt	560	91	663	115

Livförsäkringsrörelsen

Valuta	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	250	45	263	52
EUR	36	3	70	6
GBP	25	4	36	5
CHF	15	2	20	4
DKK	3	0	4	0
NOK	1	0	2	0
JPY	0	0	0	0
Totalt	330	54	395	67

Prisrisk – Aktierisk

Definition

Med aktierisk avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Aktierisken uppskattas genom beräkning av VaR.

Total VaR avser total risk för samtliga aktiemarknader exklusive diversifieringseffekter mellan de olika marknaderna.

Hantering av aktierisk

Aktierisken hanteras genom diversifiering på olika länder och branscher och genom limiter på maximala avvikelser från index. Huvuddelen av placeringarna är noterad.

Riskexponering, mnkr

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Skadeförsäkringsrörelsen	1900	246	1749	279
Livförsäkringsrörelsen	943	122	1037	165

Geografisk fördelning, direkta aktieinnehav inklusive fonder

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Sverige	1309	201	1297	236
Nordamerika	874	107	822	126
Europa exkl. Sverige	309	46	344	61
Japan	123	35	117	32
Övrigt	229	54	206	56
Summa	2843	443	2786	511

Kreditrisk

Definition

Med kreditrisk avses risken att motparten helt eller delvis inte fullgör sina betalningsförpliktelser mot företaget. Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtal. Kreditrisken för derivat bedöms som

försumbar med hänsyn tagen till att handel huvudsakligen sker i standardiserade produkter som handlas och clearas på organiserade marknadsplatser med regelsystem och säkerhetskrav. Kreditrisken för icke-standardiserade derivat består av de verkliga värdena för derivaten per balansdagen.

Hantering av kreditrisk

Kreditrisken begränsas genom att placeringar huvudsakligen sker i värdepapper och mot emittenter med låg kreditrisk. Kreditrisken följs löpande upp gentemot olika emittenters och värdepappers rating. I handel med OTC-derivat och återköpsttransaktioner regleras kreditrisken med standardavtal för handel med respektive motpart. För de värdepapper som lånas ut reduceras kreditrisken genom att fullgoda säkerheter erhållits.

Riskexponering, mnkr

Kreditkvalitet avseende obligationer och andra räntebärande värdepapper

Rating	2016		2015	
	Exponering	% Exponering	Exponering	%
AAA	1721	62	2093	76
AA	232	8	139	5
A	150	6	80	3
BBB	136	5	140	5
BB	8	0	-	-
Värdepapper utan rating ¹⁾	541	19	292	11
Summa	2788	100	2744	100

¹⁾ Av detta belopp utgörs 75 procent (54) av obligationer och räntebärande värdepapper utgivna av emittenter med en lägsta rating av BBB.

Väsentliga koncentrationer avseende samtliga innehav

Emittent	Skadeförsäkringsrörelsen				Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring			
	2016		2015 ¹⁾		2016		2015 ¹⁾		2016		2015 ¹⁾	
	Exponering	% Exponering	%		Exponering	% Exponering	%	Exponering	% Exponering	%		
Svenska staten	124,3	4	115,1	4	602,2	21	665,6	22	726,5	12	780,7	13
Amerikanska staten	271,5	8	148,2	5	211,5	7	154,9	5	483,0	8	303,1	5
Nordea	221,0	6	241,7	8	146,8	5	179,0	6	367,8	6	420,7	7
Swedbank	206,2	6	211,4	7	122,0	4	225,1	7	328,2	5	436,5	7
BlackRock	165,2	5	139,5	5	92,9	3	91,1	4	258,1	4	230,6	4
Svenska Handelsbanken	125,7	4	157,2	5	100,1	4	125,8	4	225,8	4	283,0	5
SEB	112,6	3	109,3	4	78,2	3	98,1	3	190,8	3	207,4	3
European Investment Bank	29,0	1	28,8	1	104,7	4	110,1	2	133,7	2	138,9	2
H&M	77,3	2	106,5	3	37,9	1	61,8	3	115,2	2	168,3	3
Deutsche Bank	51,2	2	35,6	1	50,8	2	35,1	1	102,0	1	70,7	1
Summa	1384,0	41	1293,2	42	1547,1	54	1746,6	57	2931,1	47	3039,8	50

¹⁾ År 2015 uppgick väsentliga koncentrationer i skadeförsäkringsrörelsen till 1323,2 miljoner kronor vilket motsvarar 44 procent av totalt innehav. I livförsäkringsrörelsen uppgick väsentliga koncentrationer till 1760,6 miljoner kronor vilket motsvarar 58 procent av totalt innehav. I AFA Livförsäkring uppgick väsentliga koncentrationer till 3083,8 miljoner kronor vilket motsvarar 51 procent av totalt innehav. För mer information, se årsredovisning 2015.

NOTUPPLYSNINGAR

Derivat

AFA Livförsäkring	Verkligt värde	Erhållen pant ISDA/CSA	Kvarstående risk
Icke-standardiserade valuta-derivat	-	-	-
<i>Utlånade värdepapper för vilka säkerheter erhållits</i>			
Marknadsvärde		2016	2015
Utlånade värdepapper ¹⁾		22,8	123,3
Erhållna säkerheter		23,7	129,7

¹⁾ Redovisas som Överförda finansiella tillgångar i not 24.

Risken exponering i övriga tillgångar, mnkr

Premiefordringar	2016	2015
Premiefordringar förfallna sedan mer än 30 dagar	9,6	11,7
Därav reserverade i bokslutet	-1,8	-2,9
Summa	7,8	8,8

Likviditetsrisk

Definition

Likviditetsrisk delas upp i marknadslikviditetsrisk och finansieringslikviditetsrisk. Med marknadslikviditetsrisk avses risken att ett finansiellt instrument inte alls kan avyttras eller kan avyttras endast till ett väsentligt reducerat pris eller att transaktionen medför stora kostnader. Med finansieringslikviditetsrisk avses risken för att inte kunna klara av finansiella betalningsåtaganden utan att råka ut för oacceptabla förluster.

Hantering av likviditetsrisk

Marknadslikviditetsrisk hanteras genom löpande uppföljning av att placeringar görs i enlighet med av styrelsen fastställda placeringssriktlinjer.

Hantering av finansieringslikviditetsrisk görs på olika nivåer. Den första nivån avser den kortsiktiga likviditetshantering och har en väldigt kort tidshorisont. Företaget följer kontinuerligt upp förväntade framtida kassaflöden och håller en likviditetsreserv bestående av korta placeringar och mycket likvida värdepapper för att säkerställa att företaget alltid har tillräckligt med likvida medel för att hantera dels interna flöden inom tillgångsförvaltningen, dels flöden från den löpande försäkringsrörelsen. Den andra nivån ser till likviditetshantering på lång sikt och karakteriseras av ett mer utpräglat balansräkningsriskorienterat (ALM-orienterat) angreppssätt. Nedan angivna förfallostruktur beskriver den långsiktiga hanteringen av likviditetsrisk som påverkar kapitalförvaltningen ur ett strategiskt perspektiv. Detta säkerställer att företaget innehar tillräckligt med likvida medel och placeringar på en likvid marknad.

I förfallostrukturen ses enbart till räntebärande tillgångar och räntekänsliga derivat vilka betraktas som fullt likvida. Det finns dock ytterligare tillgångar, till exempel aktier, som kan användas för att täcka AFA Livförsäkrings åtaganden.

Risken exponering, mnkr

Skadeförsäkringsrörelsen

Kassaflöde försäkringstekniska avsättningar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Odiskonterad avsättning -106,9 -5,7 0,0 0,0 0,0
Duration 0,6 år

Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Nominella/reala förfall 291 753 91 9 31
Duration 2,6 år

Förväntat kassaflöde derivat	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
------------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Räntekänsliga derivat, inflöde 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0

Räntekänsliga derivat, utflöde -29 0,0 0,0 0,0 0,0

Totalt -29 0,0 0,0 0,0 0,0

Förväntat kassaflöde netto	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
----------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Totalt 155,1 747,3 91,0 9,0 31,0

Livförsäkringsrörelsen

Kassaflöde försäkringstekniska avsättningar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Odiskonterad avsättning -387,9 -599,2 -379,0 -194,2 -157,3
Duration 5,9 år

Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Nominella/reala förfall 251 730 327 115 53
Duration 4,7 år

Förväntat kassaflöde derivat	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
------------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Räntekänsliga derivat, inflöde 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0

Räntekänsliga derivat, utflöde -20 0,0 0,0 0,0 0,0

Totalt -20 0,0 0,0 0,0 0,0

Förväntat kassaflöde netto	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
----------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Totalt -156,9 130,8 -52,0 -79,2 -104,3

Operativa risker

Definition

Med operativa risker avses de framtida osäkra händelser som kan påverka uppnåendet av uppsatta mål. Begreppet operativ risk används för de interna och externa risker som framför allt är hänförliga till arbetssätt och stöd i det dagliga arbetet.

Hantering av operativa risker

Operativa risker hanteras och kontrolleras av verksamhetens chefer och ledare i enlighet med det interna regelverk som VD har fastställt. Det interna regelverket beaktar de externa krav som ställs på hanteringen av operativa risker.

Som stöd i hanteringen av operativa risker tillämpar AFA Livförsäkring gemensamma arbetssätt och verktyg. Det strukturerade arbetet med att hantera operativa risker hjälper till att synliggöra och prioritera förbättringsområden och skapar ett bättre underlag för beslut i det dagliga arbetet.

Hanteringen av operativa risker delas in i tre faser: riskanalys där risker identifieras, värderas och kategoriseras, åtgärdsplanering där respons bestäms och åtgärder planeras och analys och uppföljning där risker samordnas och övervakas, åtgärder genomförs och arbetet följs upp och rapporteras.

Som ett led i riskhanteringen har AFA Livförsäkring utformat system och rutiner för hantering av oönskade händelser. Rapportering av oönskade händelser leder till en bättre förståelse för samband mellan händelse, orsak och konsekvenser. Dessutom kan fler riskmoment åtgärdas och effektiva förebyggande åtgärder genomföras i syfte att minska risken för att liknande händelser inträffar i framtiden.

Riskexponering

AFA Livförsäkrings exponering mot operativa risker är framför allt hänförlig till externa faktorer, såsom påverkan av lagar och regler. Av interna faktorer är det verksamhetens beroende av IT-system som främst utgör exponeringen mot operativ risk. Process- och personalrelaterade risker innebär också en exponering mot operativa risker.

Strategiska risker

Definition

Med strategiska risker avses risker förenade med negativ påverkan på kapital eller intjäning på grund av bristande mottaglighet för förändringar i branschen och felaktiga strategiska affärsbeslut.

Hantering av strategiska risker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hanteringen av strategiska risker. Strategin för att begränsa exponeringen mot strategisk risk är bland annat att utföra omvärldsbevakning med fokus på regeländringar i Sverige och Europa och ändringar i marknadsläget samt säkerställa tydliga, väl kommunicerade beslutsvägar. Hanteringen och uppföljningen underlättas av att riskexponeringen analyseras och sammanställs utifrån företagets riskbedömningsmodell som innefattar definitioner, värderingsskalor och hanteringsplaner för strategiska risker.

Analys och sammanställning baseras på identifierade risker och inrapporterade oönskade händelser inom alla risktyper.

Riskexponering

Faktorer som konjunkturutvecklingen, osäkerheten på den finansiella marknaden, utformningen av nya regler samt översyn av det svenska socialförsäkringssystemet medför ökad exponering mot strategiska risker.

Anseenderisker

Definition

Med anseenderisker avses risker som är förenade med förtroendeskadliga händelser och dålig publicitet. Anseenderisker uppkommer oftast som en sekundär effekt av att företaget haft en oönskad händelse eller förhöjd risk inom någon av företagets övriga risktyper (försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker och strategiska risker).

Hantering av anseenderisker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hantering och värdering av risker ur ett anseendeperspektiv.

Riskstrategin för att begränsa verkan av anseenderisker är att ha en väl fungerande kommunikation mot såväl företagets anställda som omvärlden och kunder samt att värdera företagets risker ur ett anseendeperspektiv. Företaget har en tydlig ambition att vara transparent och lättförståeligt.

Riskexponering

Exponering mot anseenderisker beror av hur väl företaget hanterat inträffade oönskade händelser inom övriga risktyper.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 3. Premieintäkter/premieinkomst

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring			
	AGB		TGL		Familjeskydds-försäkringen		Totalt		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Inbetalda och tillgodoförda premier	503	504	5	6	32	32	37	38	540	542
Avdrag för premieskatt	-	-	0	0	-	-	0	0	0	0
Summa	503	504	5	6	32	32	37	38	540	542

Not 4. Försäkringsersättningar

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring			
	AGB		TGL		Familjeskydds-försäkringen		Totalt		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
<i>Utbetalda skadeersättningar</i>	431	443	380	390	32	33	412	423	843	866
<i>Driftkostnader för skadereglering, enligt not 5</i>	10	11	4	7	2	5	6	12	16	23
Utbetalda försäkringsersättningar	441	454	384	397	34	38	418	435	859	889
Förändring i avsättning för oreglerade skador	3	-18	-25	-46	0	-9	-25	-55	-22	-73
Summa	444	436	359	351	34	29	393	380	837	816

Avvecklingsvinsten i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador för skadeförsäkringsrörelsen uppgick till 24 miljoner kronor (43).

Avvecklingsvinsten i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador för livförsäkringsrörelsen, tjänstegrupplivförsäkringen uppgick till 42 miljoner kronor (65) beroende på ett lägre observerat inflöde än tidigare antaganden i beräkningarna.

Avvecklingsförlusten i livförsäkringsrörelsen, familjeskyddsförsäkringen på 4 miljoner kronor (vinst 19) har uppkommit genom en upplösning av säkerhetspåslag.

Not 5. Driftkostnader

	Skadeförsäkringsrörelsen				Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring	
	AGB		TGL		Familjeskydds-försäkringen		Totalt		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Administration	26	28	30	33	2	1	32	34	58	62
Skadereglering, enligt not 4	10	11	4	7	2	5	6	12	16	23
Kapitalförvaltning, enligt not 6	4	4	4	3	0	0	4	3	8	7
Summa	40	43	38	43	4	6	42	49	82	92
Specifikation av driftkostnader										
Personalkostnader	14	20	11	17	1	1	12	18	26	38
Avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster	12	12	9	10	1	-	10	10	22	22
Lokalkostnader	3	4	2	4	0	0	2	4	5	8
Kostnader för informationsmedel	2	2	11	10	-	-	11	10	13	12
Avskrivningar	1	1	0	1	0	0	0	1	1	2
Externt fakturerade administrativa tjänster	-4	-3	-3	-3	0	-1	-3	-3	-7	-6
Övrigt	12	7	8	4	2	5	10	9	22	16
Summa	40	43	38	43	4	6	42	49	82	92

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad för året på 11 miljoner kronor.

I posten Administration ingår kostnader för Solvens II med 1 miljon kronor (5).

Familjeskyddsförsäkringen belastades under 2015 med 4 miljoner i kostnader av engångskaraktär för IT-utveckling (Övrigt).

Företaget äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående driftkostnader redovisas inklusive ingående mervärdesskatt.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 6. Kapitalavkastning

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Kapitalavkastning, intäkter						
Erhållna utdelningar	55	50	31	33	86	83
Ränteintäkter						
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	13	16	21	24	34	40
<i>Övriga ränteintäkter</i>	1	1	1	1	2	2
Summa ränteintäkter	14	17	22	25	36	42
Valutakursvinster, netto	46	-	33	-	79	-
Realisationsvinster, netto						
<i>Aktier och andelar</i>	92	83	80	98	172	181
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	12	13	64	23	76	36
Summa realisationsvinster, netto	104	96	144	121	248	217
Summa kapitalavkastning, intäkter	219	163	230	179	449	342
Orealiserade vinster på placeringstillgångar						
Aktier och andelar	66	-	3	-	69	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	40	-	42	-	82
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	66	40	3	42	69	82
Kapitalavkastning, kostnader						
Kapitalförvaltningskostnader, enligt not 5	-4	-4	-4	-3	-8	-7
Räntekostnader	-10	-3	-7	-3	-17	-6
Övriga finansiella kostnader	-4	-4	-2	-2	-6	-6
Valutakursförluster, netto	-	-9	-	-21	-	-30
Summa kapitalavkastning, kostnader	-18	-20	-13	-29	-31	-49
Orealiserade förluster på placeringstillgångar						
Aktier och andelar	-	-77	-	-84	-	-161
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-20	-2	-30	-2	-50
Derivat	-31	-	-22	-	-53	-
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-31	-97	-24	-114	-55	-211
Summa	236	86	196	78	432	164

Totalavkastnings- tabell för place- ringar	Marknadsvärden				Total- avkastning, %	
	2016	%	2015	%	2016	2015
Räntebärande nominellt	2289	39	2213	38	1,6	0,5
Räntebärande realt	710	12	821	14	8,5	1,1
Aktier	2848	49	2790	48	12,4	4,0
Valuta	-	-	-	-	-0,1	0,1
Allokeringsportfölj	2	0	0	0	0	0,0
Summa	5849	100	5824	100	7,9	2,6

Totalavkastningstabell för placeringar (totalavkastningstabellen) presenteras enligt Svensk Försäkrings rekommendation "Totalavkastningstabell – Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning".

I totalavkastningstabellen beräknas avkastning enligt TWR, tidsviktad avkastning.

Totalavkastningstabellen omfattar de tillgångar som förvaltas enligt företagets placeringsriktlinjer.

Kapitalförvaltningens driftkostnader, 8 miljoner kronor (7), inkluderas ej i totalavkastningstabellen. En sammanfattning av skillnaden mellan totalavkastningstabellen och de finansiella rapporterna redovisas i tabellerna nedan.

Avstämning av totalavkastningstabellen mot resultaträkning	2016	2015
Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen ¹⁾	440	170
Poster från resultaträkningen som inte är med i totalavkastningstabellen	-8	-7
Värderingsskillnader	0	1
Övrigt	0	-0
Summa kapitalavkastning enligt resultaträkning	432	164

¹⁾ Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen visas endast i procent.

Avstämning av totalavkastningstabellen mot balansräkning	2016	2015
Marknadsvärde enligt totalavkastningstabellen	5849	5824
Tillgångar som inte klassificeras som placerings- tillgångar	357	316
Poster från skuldsidan i balansräkningen som är avdragna i totalavkastningstabellen	355	11
Värderingsskillnader	0	-1
Övrigt	0	0
Summa tillgångar enligt balansräkning	6561	6150

Avkastning under år 2016

Bidragsanalys år 2016, %	Normal- portfölj	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Förvaltnings- bidrag
Räntebärande nominellt	39,6	1,5	1,6	0,1
Räntebärande realt	11,3	7,9	8,5	0,1
Aktier	49,1	11,2	12,4	0,6
Valuta	-	0,0	0,0	0,0
Taktisk allokering	-	-	0,1	0,1
Totalt	100,0	7,0	7,9	0,9

Avkastningen för AFA Livförsäkring uppgick under året till 7,9 procent, varav den aktiva avkastningen på noterade tillgångar uppgick till 0,9 procentenheter.

Den nominella räntebärande portföljens index består till 60 procent av en nominell svensk obligationsportfölj, till 27 procent av en nominell nordamerikansk portfölj, till 10 procent av en nominell tysk portfölj och till 3 procent av en så kallad high yield-portfölj. Utlandsandelen i index är valutakurssäkrad. Indexet har en modifierad duration på 3,0. Innehavet gav en avkastning på 1,6 procent, vilket var cirka 0,2 procentenheter mer än index.

Den reala räntebärande portföljens index består till 100 procent av reala svenska statsobligationer. Indexet har under året haft en duration på cirka 7,1. Innehavet gav en avkastning på 8,5 procent, vilket var 0,6 procentenheter mer än index.

Aktieportföljens index består till 45 procent av en svensk aktieportfölj samt till 55 procent av en global portfölj. Sverigeindex utgörs av SIXRX (SIX Return Index). Utlandsindex är sammansatt av ett antal viktade regionala totalavkastningsindex. Utlandsandelen i index är delvis valutakurssäkrad. Portföljen gav en avkastning på 12,4 procent vilket var 1,2 procentenheter mer än indexavkastningen.

Avkastningen i tillgångsslaget valuta uppgick till 0,0 procent och avser den aktiva förvaltningen av portföljens valutaexponering.

Den taktiska allokeringen bidrog till totalavkastningen med 0,1 procentenheter.

Årsavkastning, rullande 36 mån,%	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Aktiv avkastning	Mål aktiv avkastning
Räntebärande nominellt	2,7	2,9	0,1	0,2
Räntebärande realt	6,2	6,7	0,4	0,1
Aktier	12,9	12,0	-0,8	0,7
Valuta	-	0,1	0,1	0,0
Taktisk allokering	8,1	8,2	0,1	0,2
Totalt	8,1	7,9	-0,2	0,4

NOTUPPLYSNINGAR

Not 7. Förändring av livförsäkringsavsättning

	TGL		Familjeskydds- försäkringen		Livförsäkrings- rörelsen totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Årets förändring	-21	-126	21	-2	0	-128

Minskningen i tjänstegrupplivförsäkringen beror på ett något mindre bestånd. Ökningen i familjeskyddsförsäkringen beror på förändringar i säkerhetspåslaget.

Not 8. Obeskattade reserver

Säkerhetsreserv (skadeförsäkringsrörelsen)	2016	2015
Ingående balans	3 385	3 385
Förändring av säkerhetsreserv	-	-
Utgående balans	3 385	3 385
Periodiseringsfond (livförsäkringsrörelsen)	2016	2015
Ingående balans	58	58
Förändring av periodiseringsfond	-58	-
Utgående balans	-	58

Not 9. Skatt på årets resultat

	2016	2015
Uppskjuten skatt (livförsäkringsrörelsen, TGL)	27	41
Avkastningsskatt (livförsäkringsrörelsen, familjeskyddsförsäkringen)	0	-1
Summa	27	40

Skillnad mellan redovisad skatt och skatt baserad på gällande svensk skattesats

	2016	2015
Resultat före skatt enligt resultaträkningen	123	-57
<i>Avgår:</i>		
Skadeförsäkringsrörelsens resultat	-269	-126
Livförsäkringsrörelsens, familjeskyddsförsäkringens resultat	21	-5
Summa resultat före skatt	-125	-188
Skatt enligt gällande skattesats 22 %	28	41
Avkastningsskatt	0	-1
Permanent skillnader	-1	0
Temporära skillnader	0	0
Redovisad skatt	27	40

Skadeförsäkringsrörelsen, AGB-försäkringen är undantagen från beskattning. Livförsäkringsrörelsen, TGL-försäkringen är skattskyldig till inkomstskatt. Vidare erläggs premieskatt baserat på premieinbetalningarna för TGL-försäkringen. Livförsäkringsrörelsen, familjeskyddsförsäkringen är skattskyldig till avkastningsskatt.

Not 10. Andra finansiella placeringstillgångar

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Aktier och andelar						
Ursprungligt anskaffningsvärde	1 373,6	1 316,1	644,8	750,7	2 018,4	2 066,8
Valutaeffekt	99,1	69,4	55,7	46,1	154,8	115,5
Övervärde (+)/undervärde (-)	427,7	362,5	242,5	239,8	670,2	602,3
Summa aktier och andelar	1 900,4	1 748,0	943,0	1 036,6	2 843,4	2 784,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper						
Upplupet anskaffningsvärde	1 190,0	1 049,2	1 558,5	1 653,9	2 748,5	2 703,1
Övervärde (+)/undervärde (-)	18,6	17,9	77,7	79,0	96,3	96,9
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 208,6	1 067,1	1 636,2	1 732,9	2 844,8	2 800,0
Utlåning till kreditinstitut	160,2	50,6	149,7	33,7	309,9	84,3
Derivat	5,6	9,5	2,6	7,8	8,2	17,3
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Återköpstransaktioner	65,3	-	49,5	-	114,8	-
Summa	3 340,1	2 875,2	2 781,0	2 811,0	6 121,1	5 686,2

Specifikationer

Aktier och andelar

	2016	2015	2016	2015	2016	2015
	Noterade	1 692,2	1 551,1	826,3	916,5	2 518,5
Onoterade	208,2	196,9	116,7	120,1	324,9	317,0
Summa	1 900,4	1 748,0	943,0	1 036,6	2 843,4	2 784,6

10 största innehav av aktier exklusive fonder

Bolag	Andel av aktieportfölj, %	
	2016	2015
H&M	4,7	7,1
Investor	3,8	3,5
Nordea	3,8	4,7
SEB	2,7	2,9
Volvo	2,6	3,6
Swedbank	2,4	1,9
Atlas Copco	2,1	2,0
Ericsson	1,7	2,8
Saab	1,6	3,0
Svenska Handelsbanken	1,6	-
Total andel	27,0	31,5¹⁾

Branschfördelning, direkta aktieinnehav

	2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%
Finans	677,8	27,6	592,4	25,2
Industri	560,5	22,8	638,9	27,3
Konsumentvaror	432,6	17,6	451,1	19,2
Hälsovård	215,9	8,8	246,5	10,5
IT	200,0	8,1	169,6	7,3
Råvaror	176,6	7,2	132,5	5,7
Telekommunikation	139,1	5,7	111,8	4,8
Tjänster	30,2	1,2	1,9	0,0
Fastighet ¹⁾	21,7	0,9	-	-
Media och underhållning	3,9	0,1	3,1	0,0
Summa	2 458,3	100	2 347,8	100

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av 10 största innehav av aktier exklusive fonder till 33,3 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

¹⁾ Branschen Fastighet har lagts till av indexleverantören under 2016 och därför saknas jämförelsesiffror avseende 2015.

NOTUPPLYSNINGAR

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Skadeförsäkringsrörelsen				Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring totalt			
	Upplupet anskaffnings- värde		Bokfört värde		Upplupet anskaffnings- värde		Bokfört värde		Upplupet anskaffnings- värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Svenska staten	182,9	194,2	190,8	199,1	620,5	675,9	667,5	725,6	803,4	870,1	858,3	924,7
Svenska bostadsinstitut	338,0	401,0	342,5	405,0	232,3	328,9	235,5	333,1	570,3	729,9	578,0	738,1
Svenska kommuner	-	-	-	-	11,4	11,3	12,1	11,3	11,4	11,3	12,1	11,3
Övriga svenska emittenter	202,3	108,6	202,9	108,6	221,0	190,3	230,3	196,6	423,3	298,9	433,2	305,2
Utländska stater	100,2	69,1	101,2	70,7	60,5	58,8	62,4	60,9	160,6	127,9	163,6	131,6
Övriga utländska emittenter	366,6	276,3	371,2	283,7	412,8	388,7	428,4	405,4	779,5	665,0	799,6	689,1
Summa	1 190,0	1 049,2	1 208,6	1 067,1	1 558,5	1 653,9	1 636,2	1 732,9	2 748,5	2 703,1	2 844,8	2 800,0
Noterade	1 146,9	1 015,2	1 164,7	1 030,5	1 523,1	1 609,9	1 600,2	1 685,7	2 670,0	2 625,1	2 764,9	2 716,2
Varav eviga förlagsbevis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onoterade	43,1	34,0	43,9	36,6	35,4	44,0	36,0	47,2	78,5	78,0	79,9	83,8

Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella uppgick till 369,8 miljoner kronor (439,8).

Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet understeg det nominella uppgick till 1,6 miljoner kronor (2,5).

10 största innehav av räntebärande värdepapper

Emittent	Andel av ränteportfölj, %	
	2016	2015
Svenska staten	30,9	33,9
Nordea	7,9	8,9
Swedbank	6,0	8,2
Svenska Handelsbanken	5,4	8,2
SEB	5,1	4,9
European Investment Bank	4,8	5,1
Amerikanska staten	3,4	2,6
Dexia	3,4	2,5
Länsförsäkringar Hypotek	1,8	2,3
Vasakronan	1,6	1,0
Total andel	70,3	77,6¹⁾

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av emittents andel av ränteportföljen till 78,3 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

Derivat med positiva värden eller värde noll (tillgångar)

Derivatinstrument upptagna i balansräkningen

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2016						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	259,5	-	276,9	-	536,4	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	364,9	5,6	175	2,6	539,9	8,2
Summa	624,4	5,6	451,9	2,6	1076,3	8,2
	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2015						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	188,0	-	222,3	-	410,3	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	466,1	9,5	380,4	7,8	846,5	17,3
Summa	654,1	9,5	602,7	7,8	1256,8	17,3

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.**Klassificering av finansiella tillgångar och skulder**

	Anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin:				
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>	5037	4885	5803	5585
Innehav för handel				
<i>Derivat</i>	-	-	8	17
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	5037	4885	5811	5602
Lånefordringar och kundfordringar				
Utlåning till kreditinstitut	310	84	310	84
Övriga fordringar	86	52	86	52
Kassa och bank	353	368	353	368
Summa lånefordringar och kundfordringar	749	504	749	504
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Skulder som bestämts tillhöra kategorin:				
<i>Återköpstransaktioner</i>	298	-	298	-
Innehav för handel				
<i>Derivat</i>	-	-	51	7
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	298	-	349	7
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Övriga skulder	104	76	104	76
Summa finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	104	76	104	76

NOTUPPLYSNINGAR

Andra finansiella placeringstillgångar innehåller balansräkningens poster Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Övriga finansiella placeringstillgångar (återköpstransaktioner).

Övriga fordringar innehåller balansräkningens poster Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränteintäkter.

Övriga skulder innehåller balansräkningens poster Skulder avseende direkt försäkring, Övriga skulder (förutom återköps-transaktioner som särredovisas) samt Upplupna räntekostnader.

Not 11. Upplysningar om värdering till verkligt värde

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

31 december 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	2 843,4	-	-	2 843,4
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 196,9	647,8	-	2 844,8
Derivat	-	8,2	-	8,2
Övriga finansiella placeringstillgångar				
Återköpstransaktioner	-	114,8	-	114,8
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	5 040,3	770,8	-	5 811,2
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	51,0	-	51,0
Återköpstransaktioner	-	298,1	-	298,1
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-	349,1	-	349,1
31 december 2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	2 784,6	-	-	2 784,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 270,7	529,3	-	2 800,0
Derivat	-	17,3	-	17,3
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	5 055,3	546,6	-	5 601,9
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	7,2	-	7,2

En överföring från en nivå till en annan kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats, exempelvis en ändring i likviditet. Det har inte skett några överföringar mellan nivåerna under perioden.

Nivå 1: Instrument med publicerade prisnoteringar
För aktier och andelar som handlas på en aktiv marknad innebär detta den senaste betalkursen (exitpris) på balansdagen. För likvida räntebärande värdepapper innebär detta den aktuella köpkursen på balansdagen.

Nivå 2: Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata
Mindre likvida räntebärande värdepapper värderas utifrån rådande avkastningskurvor på räntemarknaden med beaktande

av kredit- och likviditetspåslag. Påslaget är i sin tur baserat på ett genomsnitt av ett antal finansiella instituts uppskattning av verkligt värde. Derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Med verkligt värde avses teoretiska priser som beräknas med hjälp av aktuella marknadsnoteringar och gällande balansdagskurs avseende valuta.

Nivå 3: Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata
Företaget har inga placeringstillgångar i nivå 3.

Not 12. Övriga fordringar

	2016	2015
Skattefordran	44	43
Ej likviderade affärer	2	1
Övriga fordringar	1	7
Summa	47	51

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 13. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2016	2015
Upplupna ränteintäkter	23	29
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna räntor	-	0
Summa	23	29

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 14. Avsättning för oreglerade skador

	Skadeförsäkringsrörelsen			Livförsäkringsrörelsen						AFA Livförsäkring totalt					
	AGB Årets förändring		UB	TGL Årets förändring		UB	Familjeskydds- försäkringen Årets förändring		UB	Totalt Årets förändring		UB	Årets förändring		UB
	IB			IB			IB			IB			IB		
Inträffade men ej rapporterade skador	104	3	107	146	-24	122	12	0	12	158	-24	134	262	-21	241
Avsättning för skaderegleringskostnader	5	0	5	7	-1	6	1	0	1	8	-1	7	13	-1	12
Summa	109	3	112	153	-25	128	13	0	13	166	-25	141	275	-22	253

För vidare information om förändringen av avsättningen för oreglerade skador och avvecklingsresultat, se not 4. På grund av den korta durationen i skadeförsäkringsrörelsen redovisas inte skadekostnadsutvecklingen.

Not 15. Livförsäkringsavsättning

	TGL		Familjeskydds- försäkringen		Livförsäkrings- rörelsen totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	1424	1550	96	98	1520	1648
Årets förändring	-21	-126	21	-2	0	-128
Utgående balans	1403	1424	116	96	1520	1520

Livförsäkringsavsättningen i TGL baseras på det öppna beståndet av långtidssjuka inom den privata sektorn i AFA Sjukförsäkring. Avvecklingen grundar sig på den observerade dödligheten inom detta sjukbestånd. Ersättningsnivån baseras på det faktiska utfallet inom TGL.

Livförsäkringsavsättningen i familjeskyddsförsäkringen avser beståndet av inträffade och rapporterade dödsfall.

För vidare information om förändringen i livförsäkringsavsättningen och avvecklingsresultat, se not 7.

Not 16. Avsättning för skatter

	2016	2015
Uppskjuten skatt (livförsäkringsrörelsen, TGL)	3	30
Uppskjuten skatt, specifikation	2016	2015
Uppskjuten skatteskuld		
Placeringsstillgångar	85	89
Uppskjuten skattefordran		
Beräknat underskottsavdrag	-82	-59
Summa	3	30

NOTUPPLYSNINGAR

Not 17. Skulder avseende direkt försäkring

	2016	2015
Preliminärskatt	7	8
Särskild löneskatt	5	6
Premieskatt	0	1
Summa	12	15

Samtliga skulder förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 18. Derivat med negativa värden

Derivat upptagna i balansräkningen

	Skadeförsäkrings- rörelsen		Livförsäkrings- rörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2016						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	54,0	-	82,0	-	136,0	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	668,5	30,6	454,6	20,4	1 123,1	51,0
Summa	722,5	30,6	536,6	20,4	1 259,1	51,0

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

	Skadeförsäkrings- rörelsen		Livförsäkrings- rörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2015						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	68,8	-	73,5	-	142,3	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	265,4	3,8	204,8	3,4	470,2	7,2
Summa	334,2	3,8	278,3	3,4	612,5	7,2

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Not 19. Övriga skulder

	Skadeförsäkrings- rörelsen		Livförsäkrings- rörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Återköpstransaktioner	162	-	135	-	297	-
Beviljade ännu inte utbetalda anslag	-	-	69	55	69	55
AFA Sjukförsäkring	5	-	11	1	16	1
Ej likviderade affärer	-	-	0	2	0	2
Skatteskulder	-	-	-	1	-	1
Övriga skulder	0	0	0	0	0	0
Summa	167	0	215	59	382	59

Skulder motsvarande 307 miljoner kronor (13) förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 20. Eget kapital

Uppllysningar kring eget kapital lämnas i rapporten över förändringar i eget kapital.

Not 21. Medelantal anställda, sjukfrånvaro samt löner och ersättningar

Medelantal anställda	2016	2015
Kvinnor	24	24
Män	13	15
Summa	37	39

Antal	Styrelse		VD och företagsledning	
	2016	2015	2016	2015
Kvinnor	6	6	2	1
Män	7	7	9	8
Summa	13	13	11	9

Sjukfrånvaro, %

1 januari–31 december	2016	2015
Av ordinarie arbetstid för samtliga anställda	5,2	5,2
Som avser långtidssjukfrånvaro	1,6	1,3
Kvinnor	6,3	6,4
Män	3,3	3,0
Personal, 29 år och yngre	8,2	8,6
Personal, 30–49 år	5,2	4,5
Personal, 50 år och äldre	4,7	5,3

Löner och ersättningar	Styrelse, VD och vVD		Övriga anställda		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	1,5	1,4	21,0	21,7	22,5	23,1
Sociala kostnader	0,5	0,5	7,4	7,0	7,9	7,5
Pensionskostnader	0,3	0,3	-5,4	7,1	-5,1	7,4
Summa	2,3	2,2	23,0	35,8	25,3	38,0

Företagens anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen. Ovan redovisade uppgifter avser lön och ersättningar från AFA Livförsäkring. För vidare uppllysningar om pensioner, se not 1, not 5 samt nedan.

Ersättningar till styrelse, verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen
Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Övriga förmåner utgår enligt gällande kollektivavtal. För verkställande direktör och vice verkställande direktör ingår även värdet av en förmånsbil.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till verkställande direktör och vice verkställande direktör. Efter samråd med styrelsen beslutar verkställande direktören om ersättning till övriga i företagsledningen.

Ersättningar till centrala funktioner och övriga anställda
Principer

Ersättning till ansvariga för funktionerna för internrevision, riskhantering och regelefterlevnad samt till övriga anställda utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension enligt gällande kollektivavtal.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till ansvarig för funktionen för internrevision. Ersättning till anställda inom linjefunktioner som har till särskild uppgift att granska regelefterlevnaden ska godkännas av verkställande direktören. Ersättning till ansvarig för riskfunktionen och övriga anställda bestäms i den ordinarie lönerevisionen.

Rörlig ersättning
Principer

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, ansvarig för funktionen för internrevision, ansvarig för riskfunktionen eller ansvarig för funktionen för regelefterlevnad.

Rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning kan utgå till handlare, analytiker och förvaltare inom aktier, räntebärande värdepapper och valuta.

Gratifikationer till övriga anställda för goda prestationer kan utgå med mindre belopp.

Syftet med den rörliga ersättningen är att attrahera och behålla kvalificerad personal samt att belöna långsiktigt goda prestationer. Den rörliga ersättningen baseras på det sammanvägda utfallet per kalenderår av den anställdes resultat, gruppens eller avdelningens resultat och företagets resultat. Resultatet för de olika delarna ska ange hur mycket bättre förvaltningen är än motsvarande index mätt på en rullande treårsperiod. Den rörliga ersättningen för en anställd kan som mest uppgå till sex månadslöner per år. Rörlig ersättning kan endast utgå för de rullande treårsperioder som företaget visat en positiv absolut avkastning

och till en enskild anställd som har följt placeringsreglementen, placeringsriktlinjer och övriga styrande regelverk.

Sextio procent av en utbetalning av rörlig ersättning till anställda som kan påverka företagets risknivå ska skjutas upp i tre år. En uppskjuten ersättning kan, om särskilda skäl föreligger, sättas ned eller bortfalla helt.

Styrelsen kan ett enskilt år besluta att det inte ska utgå någon rörlig ersättning. Detta kan bli aktuellt om till exempel den absoluta avkastningen varit negativ eller om det finns något annat skäl med hänsyn till den finansiella ställningen.

Berednings- och beslutsprocess

Ersättningsutskottet ansvarar för att ta fram den riskanalys som ska ligga till grund för utformningen av ersättningspolicyn. Riskanalysen ska ange vilka risker som ersättningspolicyn är förknippad med, hur ersättningspolicyn påverkar de risker som företagen utsätts för och hur dessa risker hanteras. Vidare ska av analysen framgå en bedömning av om ersättningspolicyn är förenlig med och främjar en effektiv riskhantering och om den uppmuntrar till ett överdrivet risktagande. Ansvarig för riskfunktionen ansvarar för underlaget till riskanalysen.

Styrelsen beslutar varje år en ram för rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning. Styrelsen delegerar till verkställande direktören att inom ramen, efter avstämning med Ersättningsutskottet, besluta om ersättningen.

Verkställande direktören beslutar, efter avstämning i Ersättningsutskottet, om viktningen av parametrar, mål och jämförelseindex som ska gälla för varje del som bidrar till den rörliga ersättningens storlek samt den högsta möjliga ersättningen i månadslöner för varje enskild individ.

Verkställande direktören beslutar om gratifikationer till anställda på mindre belopp. Sådana beslut bör rapporteras till Ersättningsutskottet.

Ansvarig för funktionen för internrevision ska årligen granska om ersättningarna överensstämmer med ersättningspolicyn. Funktionen för internrevision rapporterar granskningen till styrelsen senast i samband med att årsredovisningen fastställs.

Definition av anställda som kan påverka företagets risknivå

Anställda som kan påverka företagets risknivå utgörs av verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, internrevisionschefen, ansvarig för riskfunktionen, regellefterlevnadsansvarig, chefen för aktuarieavdelningen, chefen för risk och resultat, chefen för investeringsanalys samt chefen för fastigheter. Dessutom kan anställda inom avdelningarna för aktier, alternativa investeringar samt räntor och valuta påverka företagets risknivå. Detta gäller dock inte anställda inom dessa avdelningar som utför rent administrativa uppgifter.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet är ett för AFA Försäkring gemensamt utskott. Under året bestod utskottet av styrelsens ordförande Anitra Steen och ledamöterna Torbjörn Johansson, Carola Lemne och Marina Aman.

Pensioner

I företaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. AFA Livförsäkring har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direkt pension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Enligt gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/SACO om FTP-planen har anställd som är född 1955 eller tidigare och som den 1 juni 2006 var anställd inom gällande kollektivavtal, rätt att på eget initiativ gå i pension vid 62 års ålder. För övriga anställda gäller 65 år. För de anställda som väljer att gå i förtida pension betalar moderföretaget pensionskostnaden löpande. Den totala kostnaden för avtalade men ännu ej utbetalade förtida pensioner finns reserverade som avsättning i balansräkningen.

Verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg.

Vice verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive förmånsvärde av tjänstebil.

För övriga i företagsledningen är pensionsåldern 65 år. Fyra personer har avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg. Fem personer följer kollektivavtalets förmånsbestämda pensionsplan FTP 2.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår med 18 månader för verkställande direktör och vice verkställande direktör vid uppsägning från AFA Försäkrings sida. Avgångsvederlaget är ej pensionsgrundande. Uppsägningstiden är sex månader vid uppsägning såväl från AFA Försäkrings som från verkställande och vice verkställande direktörs sida. Avgångsvederlag för övriga i företagsledningen utgår ej. Vid uppsägning från AFA Försäkrings sida och vid uppsägning från övriga i företagsledningens sida gäller kollektivavtal mellan Försäkringsbranschens arbetsgivarorganisation och Försäkringstjänstemannaförbundet.

Lån till ledande befattningshavare

Inga lån finns till ledande befattningshavare.

Löner, ersättningar och övriga förmåner under år 2016, tkr

	Styrelsearvode/ grundlön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning, kommittéarbete	Totalt
<i>Styrelsens ordförande</i>					
Anitra Steen	56			44	100
<i>Styrelseledamöter</i>					
Andersson Pär	30			30	60
Andersson Renée	30			18	48
Furbring Magnus	11			24	35
Georgiadou Anastasia	30			7	37
Georgii Erik	30			-	30
Gidhagen Hans	14			-	14
Lemne Carola	30			-	30
Nygårds Yvonne	30			-	30
Oxhammar Björn	8			24	32
Skånberg Lea	30			-	30
Wallin Jonas	10			-	10
Wehtje Ulrik	30			24	54
<i>Verkställande direktör</i>					
Moberg Anders	353	13	114		480
<i>Vice verkställande direktör</i>					
Held Johan	591	12	167		770
<i>Övriga i företagsledningen (9)</i>					
	1361	27	429		1817
Summa	2644	52	710	171	3577

Ersättningar	Övriga anställda som kan VD, vVD, företagsledning påverka företagets risknivå										Övriga anställda	
	2016		2015		2016		2015		2016		2015	
	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal
Totalbelopp för samtliga kostnadsförda ersättningar	2,4	11	2,1	9	1,9	22	1,9	21	18,2	575	19,1	568
Totalbelopp för kostnadsförd fast ersättning	2,4	11	2,1	9	1,8	22	1,9	21	18,2	575	19,1	568
Totalbelopp för kostnadsförd rörlig ersättning	-	-	-	-	0,1	¹⁾	0,0	13	0,0	12	0,0	10
Intjänade rörliga ersättningar under senaste räkenskapsår	-	-	-	-	0,1	¹⁾	0,1	13	0,0	12	0,0	10
Utbetalda rörliga ersättningar 2016 som intjänats under tidigare år	-	-	-	-	0,1		0,1		-		-	
Akkumulerade utestående uppskjutna rörliga ersättningar	-	-	-	-	0,1		0,1		-		-	

¹⁾ Uppgift om antalet anställda har inte publicerats, detta för att inte riskera att identifiera enskilda personers ekonomiska förhållanden.

All rörlig ersättning lämnas som kontant ersättning.

NOTUPPLYSNINGAR

Årets pensionskostnad	2016	2015
Kostnad exklusive räntekostnad (+)	-161	43
Räntekostnad (+)	25	13
Avkastning på särskilt avskiljda tillgångar (+/-)	-3	-3
Resultateffekt av inlösen av förpliktelser (+/-)	0	-3
Avgångspensioner enligt kollektivavtal (+)	1	-1
Kostnader som täcks av överskott i särskilt avskiljda tillgångar/ökning av överskott i särskilt avskiljda tillgångar (-/+)	1	1
Kostnad för pensionering i egen regi	-137	50
Försäkringspremier (+)	32	32
Särskild löneskatt på pensionskostnader (+)	22	18
Årets pensionskostnad	-83	100

Årets pensionskostnad avser kostnader för samtliga anställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring.

AFA Livförsäkrings andel av årets pensionskostnad uppgår till -4 miljoner kronor (7).

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad.

Not 22. Upplysningar om revisionsarvoden

Arvode och kostnadsersättning	2016	2015
Deloitte AB		
Revisionsuppdrag	0,6	0,6
Övriga tjänster	0,1	0,1
Förtroendevalda revisorer		
Revisionsuppdrag	0,1	0,1
Summa	0,8	0,8

Företaget äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående kostnader redovisas inklusive mervärdesskatt.

Not 23. Upplysningar om väsentliga relationer med närstående

AFA Livförsäkring ägs i sin helhet gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO. Svenskt Näringsliv och LO äger även AFA Sjukförsäkring, som i sin tur äger 90,9 procent av aktierna i AFA Trygghetsförsäkring, samt aktier i bolag vars rörelse begränsas till att äga AFA Försäkrings fastighetsinvesteringar. Restande 9,1 procent av aktierna i AFA Trygghetsförsäkring ägs av Förhandlings- och samverkansrådet PTK.

Utöver ovanstående organisationer ingår även styrelseleda-

möter och andra ledande befattningshavare i AFA Försäkring i närstående krets. Ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare i AFA Livförsäkring framgår av not 21.

LO och Svenskt Näringsliv äger gemensamt även AMF Pension och Fora. Fora hanterar alla tjänster relaterade till tecknande av försäkringsavtal samt fakturering och inkasso av kund.

AFA Livförsäkring finansierar Svenskt Näringsliv och LO, som utför informations- och utbildningstjänster avseende företagets försäkringar. AFA Försäkring bedriver kapitalförvaltningstjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL, Kollektivavtalsstiftelsen TRR Trygghetsrådet och Stiftelsen för särskilda pensionsmedel samt administrativa tjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL.

Styrelsen har fastställt att en tydlig dokumentation ska ske av överenskommelse och värdering av transaktioner med närstående, där det ska framgå vem som är ansvarig för transaktionen. Samtliga överenskommelser ska förtecknas och redovisas årligen för styrelsen. Vid försäljning av tillgångar ska värdering, då marknadsnotering saknas, ske av utomstående värderare.

Transaktioner av engångskaraktär till betydande värden ska beslutas av styrelsen och transaktioner av engångskaraktär till mindre värden ska beslutas av verkställande direktören. När det gäller transaktioner av löpande karaktär finns en etablerad process som innebär att AFA Försäkring har utsett en ansvarig för respektive uppdrag som ansvarar för styrning och uppföljning. Uppdragsavtal och specifikation ska tas fram för respektive uppdrag som specificerar uppdraget och dess närmare utförande, styrning och planering. Den prissättningsmetod som tillämpas är självkostnadspris.

Närstående	Transaktion	2016	2015
Andra närstående			
	Intäkter	35	11
	Kostnader	131	147
	Fordringar	12	5
	Skulder	16	4

Andra närstående

Under året har AFA Livförsäkring betalat 92 miljoner kronor (102) avseende driftkostnadsersättning till AFA Sjukförsäkring.

Kostnaden avseende avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster erlagd till Fora har i AFA Livförsäkring uppgått till totalt 19 miljoner kronor (25).

Not 24. Överförda finansiella tillgångar**Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen**

	2016	2015
Utlånade värdepapper	22,8	123,3
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	23,7	129,7
Ställda finansiella säkerheter för standardiserade derivat	9,9	13,0
Ställda finansiella säkerheter för icke-standardiserade derivat	-	-
Återköpstransaktioner	306,4	-

De överförda tillgångarna i tabellen redovisas enligt gällande redovisningsprinciper till verkligt värde via resultaträkningen. Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper har motparten ställt till tredje part och redovisas inte i balansräkningen. Se vidare avsnittet Kreditrisker i not 2.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 25. Finansiella instrument som kvittas i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	8,3	-7,6	-	-	0,7
Utlåning till kreditinstitut	310,4	-	-313,7	-	0,0
Utlånade värdepapper	22,8	-	-7,4	-16,3	0,0
Övriga finansiella placeringstillgångar					
<i>Återköpstransaktioner</i>	114,8	-114,8	-	-	0,0

31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			Nettobelopp ²⁾
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	
Skulder					
Derivat	57,0	-7,6	-	-	49,4
Återköpstransaktioner	298,1	-298,1	-	-	0,0

¹⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

²⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	17,3	-2,3	-	-	15,0
Utlåning till kreditinstitut	84,3	-	-85,4	-	0,0
Utlånade värdepapper	123,3	-	-96,4	-33,4	0,0

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			Nettobelopp ²⁾
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	
Skulder					
Derivat	9,7	-2,3	-	-	7,4

¹⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

²⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

Not 26. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Registerförda placeringstillgångar	2016	2015 ¹⁾
Aktier och andelar	2 844,4	481,3
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive upplupen ränta	3 034,9	2 744,8
Summa	5 879,3	3 226,1

¹⁾ Jämförelsetalen för 2015 avser skuldtäckningsregistret som upprättades i enlighet med FFFS 2011:20 till och med 2015-12-31.

Tillgångar enligt ovan är värderade till verkligt värde och intagna i förmånsrättsregistret som upprättas i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:8.

Förmånsrättsgraden (tillgångar intagna i förmånsrättsregistret dividerat med försäkringstekniska avsättningar) uppgick till 380 procent.

Not 27. Händelser efter balansdagen

För information om händelser efter balansdagen hänvisas till förvaltningsberättelsen.

Not 28. Vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till bolagsstämmans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan, balanseras i ny räkning.

Ingående konsolideringsfond	797 208 552
Årets resultat	149 934 406
Summa	947 142 958

UNDERSKRIFTER

Stockholm den 5 april 2017

Anitra Steen

STYRELSENS ORDFÖRANDE

Pär Andersson

Renée Andersson

Anastasia Georgiadou

Erik Georgii

Carola Lemne

Yvonne Nygårds

Lea Skånberg

Ulrik Wehtje

Anders Moberg

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 5 april 2017

Henrik Nilsson

AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman

AUKTORISERAD REVISOR

Till bolagsstämman i
AFA Livförsäkringsaktiebolag
Organisationsnummer 502000-9659

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för AFA Livförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AFA Livförsäkringsaktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till AFA Livförsäkringsaktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti

för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AFA Livförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Det har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till AFA Livförsäkringsaktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Stockholm den 5 april 2017

Henrik Nilsson
AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman
AUKTORISERAD REVISOR

Till bolagsstämman i
AFA Livförsäkringsaktiebolag
Org nr 502000-9659

Vi har i egenskap av lekmannarevisorer granskat verksamheten i AFA Livförsäkringsaktiebolag för år 2016.

Granskningen har utförts i enlighet med försäkringsrörelselagen och god sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att

bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Vår granskning har inte föranlett några anmärkningar.

Stockholm den 5 april 2017

Gösta Jedberger
LEKMANNAREVISOR

Jan-Olof Gustafsson
LEKMANNAREVISOR

STYRELSER, REVISORER M.FL. UNDER 2016

AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
 AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag
 AFA Livförsäkringsaktiebolag

AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
 AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag
 AFA Livförsäkringsaktiebolag

Styrelser

Anitra Steen, ordförande	•	•	•
Pär Andersson, Svenskt Näringsliv			•
Ingvar Backle, Svenskt Näringsliv	•		
Catharina Bäck, Svenskt Näringsliv		•	
Anastasia Georgiadou, Svenskt Näringsliv		•	•
Hans Gidhagen, Svenskt Näringsliv	•		
Carola Lemne, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Ulrik Wehtje, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Thomas Abrahamsson, LO	•		
Kjell Ahlberg, LO	•		
Renée Andersson, LO			•
Erik Georgii, LO			•
Eva Guovelin, LO	•		
Lenita Granlund, Kommunal (Fr o m 2016-06-09)		•	
Torbjörn Johansson, LO	•		
Annika Nilsson, LO		•	
Yvonne Nygårds, Fastighets			•
Lea Skånberg, IF Metall			•
Tommy Tillgren, LO (T o m 2016-06-09)		•	
Jonas Wallin, LO		•	
Marina Åman, PTK		•	

Suppleanter

Pär Andersson, Svenskt Näringsliv		•	
Hans Gidhagen, Svenskt Näringsliv			•
Carina Lindfelt, Svenskt Näringsliv		•	
Björn Oxhammar, Svenskt Näringsliv	•		•
Renée Andersson, LO		•	
Magnus Furbring, LO	•		•
Lenita Granlund, Kommunal (T o m 2016-06-09)	•		
Jonas Wallin, LO			•
Kristina Rådkvist, PTK		•	
Stefan Carlén, Handels (Fr o m 2016-06-09)	•		

Arbetsstagarrepresentanter

Fredrik Boegård	•	•	•
Marianne Cederquist	•	•	•

STYRELSE, REVISORER M.FL. UNDER 2016

AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag
AFA Livförsäkringsaktiebolag

AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag
AFA Livförsäkringsaktiebolag

Styrelsens finansutskott

Anitra Steen, ordförande	•	•	•
Björn Oxhammar, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Ulrik Wehtje, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Kjell Ahlberg, LO	•	•	•
Torbjörn Johansson, LO	•	•	•
Marina Åman, PTK (adjungerad)	•	•	•

*Kontaktman för Sveriges Kommuner
och Landsting*

Annika Wallenskog, Sveriges Kommuner och Landsting	•	•	
---	---	---	--

Styrelsens försäkringsutskott

Anitra Steen, ordförande	•	•	•
Pär Andersson, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Hans Gidhagen, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Renée Andersson, LO	•	•	•
Magnus Furbring, LO	•	•	•
Kristina Rådkvist, PTK	•	•	•

Styrelsens revisionsutskott

Anitra Steen, ordförande	•	•	•
Ingvar Backle, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Anastasia Georgiadou, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Kjell Ahlberg, LO	•	•	•
Annika Nilsson, LO	•	•	•
Kristina Rådkvist, PTK (adjungerad)	•	•	•

Styrelsens ersättningsutskott

Anitra Steen, ordförande	•	•	•
Carola Lemne, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Torbjörn Johansson, LO	•	•	•
Marina Åman, PTK (adjungerad)	•	•	•

Verkställande direktör

Anders Moberg	•	•	•
---------------	---	---	---

Företagsledning

Anders Moberg, VD	•	•	•
Johan Held, vVD, Kapitalförvaltning	•	•	•
Lennart Andersson, IS/IT	•	•	•
Johan Dahlgren, Ekonomi	•	•	•
Anita Johansson, Försäkring (T o m 2016-08-31)	•	•	•
Anders Jonsson, Aktuarie	•	•	•
Stefan Lampinen, HR	•	•	•
Johan Ljungqvist, Kommunikation	•	•	•
Jonas Stertman, Juridik	•	•	•
Michel Normark, Partsrelationer & Försäkringsvillkor (Fr o m 2016-05-01)	•	•	•
Susanna Stymne Airey, Förebygga (Fr o m 2016-05-01)	•	•	•

Aktuarie

Anders Jonsson	•	•	•
----------------	---	---	---

Revisorer

Henrik Nilsson, Deloitte AB	•	•	•
Jan Palmqvist, Deloitte AB (T o m 2016-06-09)	•	•	•
Gösta Jedberger, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Elisabeth Werneman (Fr o m 2016-06-09)	•	•	•
Ulf Andersson, LO (T o m 2016-06-09)	•	•	
Lennart Borgkvist, LO (T o m 2016-06-09)			•
Ann-Charlotte Söderlund, PTK		•	
Jan-Olof Gustafsson, Målarförbundet (Fr o m 2016-06-09)	•	•	•

Suppleanter

Petter Hildingson, Deloitte AB (T o m 2016-06-09)	•	•	•
Marcus Sörländer, Deloitte AB (T o m 2016-06-09)	•	•	•
Patrick Honeth, Deloitte AB (Fr o m 2016-06-09)	•	•	•
Malin Lüning, Deloitte AB (Fr o m 2016-06-09)	•	•	•
Lisbeth Gustafsson, Svenskt Näringsliv	•	•	•
Yvonne Cederberg, LO	•	•	•
Christer Örnberg, PTK		•	

KL-delegationen

Agneta Jöhnk, Sveriges Kommuner och Landsting
 Niclas Lindahl, Sveriges Kommuner och Landsting
 Johan Ingelskog, Svenska Kommunalarbetareförbundet
 Eva Fagerberg, Offentliganställdas Förhandlingsråd

Nämnder	AGS	TFA	AGB	TGL	FPT
Pär Andersson, Svenskt Näringsliv			•		
Ingvar Backle, Svenskt Näringsliv				•	
Catharina Bäck, Svenskt Näringsliv	•	•			•
Renée Andersson, LO		•	•		•
Magnus Furbring, LO	•			•	
Inger Hjærtström, Svenska Kommunalarbetareförbundet	•				
Hans Norin, PTK		•			
Tina Eriksson, Sveriges Kommuner och Landsting	•	•			
Svante Uhlin, Offentliganställdas Förhandlingsråd	•	•			

Suppleanter

Pär Andersson, Svenskt Näringsliv	•			•	•
Ingvar Backle, Svenskt Näringsliv			•		
Hans Gidhagen, Svenskt Näringsliv	•				
Renée Andersson, LO	•			•	
Magnus Furbring, LO		•	•		•
Eva Karlsson Aldvin, PTK		•			
Jesper Neuhaus, Sveriges Kommuner och Landsting	•	•			

Rådgivandenämnden för avgiftsbefrielseförsäkringen

Jesper Neuhaus, Sveriges Kommuner och Landsting
 Tina Eriksson, Sveriges Kommuner och Landsting
 Victoria Hansson, Sveriges Kommuner och Landsting
 Anne-Maria Carlsgård, Svenska Kommunalarbetareförbundet
 Cecilia Curtelius Larsson, OFR
 Ossian Wennström, AkademikerAlliansen

Suppleanter

Ann-Charlotte Ohlsson, Sveriges Kommuner och Landsting
 Beatrice Rodin, Sveriges Kommuner och Landsting
 Erik Lardenäs, Sveriges Kommuner och Landsting
 Inger Hjærtström, Svenska Kommunalarbetareförbundet
 Svante Uhlin, OFR
 Anna Odhner, AkademikerAlliansen

Beredningsnämnden för anslagsverksamhet och stöd till forskning m.m.

Catharina Bäck, Svenskt Näringsliv
 Bodil Mellblom, Svenskt Näringsliv
 My Billstam, LO (T o m 2016-07-01)
 Susanna Melin, LO (Fr o m 2016-07-01)
 Magnus Furbring, LO
 Daniel Gullstrand, Unionen
 Ann Lundberg Westermark, PTK

Beredningsgruppen för KL-parternas förebyggande verksamhet

Ned Carter, Sveriges Kommuner och Landsting
 Mats Stenberg, Sveriges Kommuner och Landsting
 Peter Larsson, Svenska Kommunalarbetareförbundet
 Annica Magnusson, Vårdförbundet
 Jens Könberg, Läraryrket (Fr o m 2016-08-18)
 Jonas Lidberg, Sveriges Läkarförbund (Fr o m 2016-08-22)
 Alicia Lykke, Sveriges Läkarförbund (T o m 2016-08-22)
 Magnus Skagerfelt, AkademikerAlliansen
 Erik Hallsenius, Vision/SSR (Fr o m 2016-06-22)
 Christina Pettersson, Vision/SSR (T o m 2016-06-22)

MEDELANTAL ANSTÄLLDA, ERSÄTTNINGAR TILL STYRELSE OCH LEDNING

Anställda

Medelantalet anställda under året uppgick till 608 (598) varav 64 procent (65) var kvinnor.

Löner och ersättningar till styrelse och ledning

Företagens anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Anders Moberg är verkställande direktör i samtliga tre försäkringsföretag.

Nedan redogörs för ersättningar till styrelse och företagsledning från den gemensamma organisationen AFA Försäkring. Se även noter i respektive företags årsredovisning.

Löner och ersättningar, mnkr	Styrelse (29 ledamöter)		Företagsledning (9 medlemmar)		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	2,2	2,0	21,5	19,3	23,7	21,3
Sociala kostnader	0,7	0,6	6,8	6,1	7,4	6,7
Pensionskostnader	-	-	6,5	6,3	6,5	6,3
Summa	2,9	2,6	34,8	31,7	37,6	34,3

Ersättningar företagsledning, mnkr	Löner och ersättningar		Sociala kostnader		Pensionskostnader		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
<i>Verkställande direktör</i>								
Anders Moberg	3,9	3,9	1,2	1,2	1,2	1,2	6,3	6,3
<i>Vice verkställande direktör</i>								
Johan Held	3,7	3,5	1,2	1,1	1,0	1,1	5,9	5,7
<i>Övriga i företagsledningen</i>	13,9	11,9	4,4	3,7	4,3	4,0	22,6	19,6
Summa ersättningar företagsledning	21,5	19,3	6,8	6,1	6,5	6,3	34,8	31,7
Ersättningar styrelser, mnkr	2,2	2,0	0,7	0,6	-	-	2,9	2,6
Summa	23,7	21,3	7,4	6,7	6,5	6,3	37,6	34,3

VILLKORSTOLKNING

Rådgivande nämnder för försäkringarna

Eftersom avtalsförsäkringarna är en del av kollektivavtalet, ligger ansvaret för dess tolkning hos de parter som ingått avtalet. De parter som tecknat kollektivavtalen om försäkring har överenskommit om särskilda nämnder som är knutna till respektive försäkring. Syftet med dessa nämnder är att ha en plattform, där kollektivavtalets försäkringsvillkor kan tolkas. Nämnderna är rådgivande till försäkringsgivarna och Fora. De olika nämnderna är:

- AGB-nämnden för avgångsbidragsförsäkringen
- AGS-nämnden för avtalsgruppsjukförsäkringen
- TFA-nämnden för trygghetsförsäkring vid arbetsskada
- TGL-nämnden för tjänstegrupplivförsäkringen
- FPT-nämnden för föräldrapenningtillägget
- Pensionsnämnden för premiebefrielseförsäkringen, familjeskydd samt sjuklivränta och förlängd livränta
- Rådgivandenämnden för avgiftsbefrielseförsäkringen
- Försäkringsnämnden för arbetsmarknadsförsäkringar för de gemensamma försäkringsvillkoren.

Klagomålshantering

Kunder som är missnöjda med ett beslut bör i första hand vända sig till handläggaren av ärendet. Missförstånd och oklarheter kan oftast lösas vid denna kontakt. AFA Försäkring har även en kundklagomålsansvarig som kunder kan vända sig till.

Omprövning

I de gemensamma försäkringsvillkoren finns en särskild bestämmelse om att ett beslut som fattats av försäkringsgivare ska omprövas om det begärs av den som omfattas av beslutet. Sådan omprövning görs inom AFA Försäkring av en fristående omprövningsavdelning, organisatoriskt placerad i Enhet Juridik. Omprövning av beslut rörande avgiftsbefrielseförsäkringen görs inte av omprövningsavdelningen utan av den partssammansatta Rådgivandenämnden.

Skiljenämnden för arbetsmarknadsförsäkringar

Den som efter omprövning hos försäkringsgivaren fortfarande är missnöjd med beslutet, har möjlighet att gå vidare och mot en särskild avgift begära skiljeförfarande i en särskild, oberoende skiljenämnd. Skiljeförfarande i avgiftsbefrielseförsäkringen sker också i en oberoende skiljenämnd men inte i skiljenämnden för arbetsmarknadsförsäkringar.

Vållandenämnden

Efter den förändring som genomfördes år 1993 av försäkringsvillkoren för trygghetsförsäkring vid arbetsskada krävs i vissa fall visat vållande för att skadeståndsrättslig ersättning för inkomstförlust och uppkomna kostnader efter skada ska lämnas. Vållandenämnden prövar, på den försäkrades begäran, frågan om arbetsgivarens eventuella vållande i ärenden som gäller olycksfall i arbetet som inträffat under perioden 1 juli 1993 till 30 april 2001 samt vid arbetssjukdom som inträffat den 1 juli 1993 eller senare.

Aktiv avkastning

Anger hur mycket portföljens avkastning avviker från normalportföljens avkastning (jämförelseindex).

Aktiv marknad

En aktiv marknad definieras som en handelsplats med stora handelsvolymer där transaktioner prissätts enligt affärsmässiga villkor och där information om priser finns tillgängliga och går att erhålla med lätthet.

Aktuariella beräkningar

Försäkringstekniska beräkningar som syftar till att värdera skadekostnader och försäkringsrisker.

Allokering

Allokering innebär omfördelning av tillgångar inom en portfölj. Ett positivt allokeringsbidrag erhålls då den faktiska portföljens avkastning överträffar normalportföljens avkastning till följd av att tillgångsslag/marknad/bransch överviktats eller underviktats.

Alternativa investeringar

Alternativa investeringar är ett samlingsnamn för investeringar i onoterade bolag och onoterade fonder.

Asset Liability Management (ALM)

Med Asset Liability Management avses hanteringen av de risker som uppstår på balansräkningen vid obalanser mellan företagets tillgångar och skulder. En effektiv hantering av bland annat tillgångarnas och skuldernas löptider har stor betydelse för företagets risker och lönsamhet.

Avsättningar

Finns i olika former. Se beskrivningen under rubriken Försäkringstekniska avsättningar i avsnittet Redovisningsprinciper i respektive företag.

Avvecklingsresultat

Vinst eller förlust som vid bokslutstillfället uppkommer i närmaste föregående bokslut gjord avsättning och som beror på att vissa i avsättningen ingående skador under räkenskapsåret omvärderats.

Derivat

Instrument som är baserade på en underliggande tillgång. Handel i derivat innebär att ingå avtal om att vid en framtida tidpunkt köpa eller sälja en underliggande tillgång till ett i förväg bestämt pris. Exempel på derivat är optioner, terminsavtal och swappar.

Direktavkastning

Saldot av ränteutgifter, räntekostnader, utdelning på aktier, driftkostnader i kapitalförvaltningen samt driftnettot på fastigheter. Jämför Totalavkastning.

Direktavkastningsprocent

Direktavkastningen i procent av under året genomsnittligt förvaltad kapital.

Diskontering

Beräkning av nuvärdet av framtida betalningsströmmar.

Diskonteringsränta

Den ränta som används för att beräkna nuvärdet av framtida skadeutbetalningar (de försäkringstekniska avsättningarna). Räntenoteringarna som används är svenska reala och nominella statsräntor.

Diversifiering

Ett annat ord för riskspridning. Diversifiering erhålls när kapital placeras i många olika tillgångar med olika risker som inte är perfekt korrelerade med varandra. Försäkringsrisker minskas på samma sätt.

Driftkostnadsprocent

Beräknas som driftkostnader i den tekniska redovisningen i skadeförsäkringsrörelsen i procent av premieintäkten.

Duration

Ett tidsmått som anger hur länge ett kassaflöde, från till exempel en obligation, pågår. Durationen är ett mer exakt mått på löptiden än den genomsnittliga löptiden på grund av att varje tidpunkt för ett kassaflöde viktas med sitt nuvärde.

Estimera

Enligt statistisk metod uppskatta.

Fonderingskvot

Summan av tillgångar till marknadsvärde i förhållande till försäkringstekniska avsättningar.

Försäkringsersättning

Försäkringsersättningar är kostnaden för skador under året. Denna kostnad beräknas som summan av
- årets skadeutbetalningar, inklusive driftkostnader för skadereglering och
- förändringen sedan föregående år i avsättningen för oreglerade skador.

Försäkringstekniska avsättningar

Se beskrivning under rubriken Försäkringstekniska avsättningar i avsnittet Redovisningsprinciper i respektive bolag.

Förvaltningsbidrag

Ett positivt förvaltningsbidrag erhålls då portföljens avkastning inom tillgångsslaget är högre än normalportföljens avkastning (jämförelseindex) inom tillgångsslaget. Detta innebär att förvaltaren, inom tillgångsslaget, har över- eller underviktat tillgångarna som utvecklats bättre eller sämre än normalportföljen.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftkostnaderna i den tekniska redovisningen i livförsäkringsrörelsen i förhållande till genomsnittliga placeringstillgångarna, värderade till verkligt värde.

IBNER-skada

Uttrycket "Incurred But Not Enough Reported" används för att bedöma skador där försäkringsersättningarna inte är slutligt fastställda.

IBNR-skada

Uttrycket "Incurred But Not Reported" används för att bedöma inträffade men för bolaget okända skador.

Index

Ett mått på den genomsnittliga utvecklingen på en viss börs eller marknad. Används som jämförelse inom kapitalförvaltningen.

Intresseföretag

Företag som till betydande del ägs av ett annat företag men ej till så stor del att det är ett dotterföretag. Innehavet av aktierna eller andelarna i företaget representerar en varaktig förbindelse.

Kapitalavkastningskrav

Kapitalavkastningen behöver täcka dels den del av de utbetalda försäkringsersättningarna (FE) som premierna (P) inte täcker, dels eventuella förändringar av de försäkringstekniska åtagandena (DFTA) så att fonderingskvoten (FK) bibehålles. Kapitalavkastningskravet i Mnkr (AKRAV) kan formuleras på följande sätt: $AKRAV = FE - P + DFTA * FK$. Kapitalavkastningskravet i procent erhålles genom att dividera denna summa med tillgångarnas ingående balans.

Kapitalbas

Beräknas enligt 7 kap. försäkringsrörelselagen (FRL).

Kapitalviktad avkastning

Avkastning ställd i relation till det genomsnittligt förvaltrade kapitalet under året. Jämför Tidsviktad avkastning.

ORDLISTA

Konsolideringsgrad

Konsolideringskapital i förhållande till premieintäkt (skadeförsäkringsrörelse) eller premieinkomst (livförsäkringsrörelse) i procent.

Konsolideringskapital

Avvecklingskapitalet utgörs av i balansräkningen redovisat eget kapital, obeskattade reserver och uppskjutna skattefordringar och skulder som i redovisningen påverkat eget kapital.

Matchning

Avser aktiv åtgärd för att anpassa tillgångarnas kassainflöden efter skuldernas kassautflöden.

Modellavveckling

Avvecklingsresultat som beskriver den aktuariella beräkningsmodellens och de aktuariella bedömningarnas tillförlitlighet, exklusive avvecklingsresultat som uppkommer på grund av engångseffekter.

Modifierad duration

Modifierad duration är duration justerad för nivån på marknadsräntan. Genom att dividera durationen med 1 + marknadsräntan erhålles en god approximation av räntekänsligheten. Om en ränteportföljs modifierade duration uppgår till 4 procent innebär det att portföljens värde kan förväntas falla med 4 procent vid en generell räntepuppång på 1 procentenhet.

Nettoexponering

Visar valutaexponering inklusive valutasäkring, det vill säga med valutaterminer inräknade.

Nettoplacering

Nettot av köp och försäljningar av placeringstillgångar samt direktavkastning.

Normalportfölj

Utgör den tillgångsslagsfördelning som förväntas leda till maximal avkastning under kalenderåret, givet de restriktioner som bland annat styrelse och legala krav fastställer. Inom AFA Försäkring utgör normalportföljen även det jämförelseindex som används för att styra och utvärdera kapitalförvaltningen.

Periodiseringsfond

Obeskattad reserv som måste upplösas inom 6 år efter avsättningen. Periodiseringsfonden ger möjlighet till resultatutjämning mellan olika beskattningsår. Högsta avsättningen är 25 procent av årets beskattningsbara inkomst.

Premieinkomst

Summan av de premiebetalningar som sker till livförsäkringsrörelsen efter avdrag för premieskatt.

Premieintäkt

Summan av de premiebetalningar som sker till skadeförsäkringsrörelsen efter periodisering.

Realränta

Den ränta som erhålls efter att inflationen exkluderats.

Risk

Obestämdhet som i teknisk mening anses mätbar, i motsats till osäkerhet som definitionsmässigt inte är kvantifierbar. Termen risk används i samband med försäkringsverksamhet i flera betydelser. Se vidare not 2 i respektive företags årsredovisning.

Riskutrymme

Den del av det egna kapitalet som ej avser erforderlig solvens.

Skadeprocent

Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkten i procent.

Solvensmarginal

Enligt försäkringsrörelselagen måste ett försäkringsföretags tillgångar inte bara täcka försäkringstekniska avsättningar, utan också erforderlig solvens. Solvensen kan ses som en säkerhetsmarginal för att försäkringsåtagandena verkligen kan uppfyllas.

Standardavvikelse

Ett statistiskt mått som anger hur utspridd fördelningen är kring medelvärdet. Plus och minus två standardavvikelser från medelvärdet fångar tillsammans in 95 procent av möjliga utfall. Följaktligen kommer 2,5 procent av utfallen att vara högre respektive lägre givet normalfördelning.

Säkerhetsreserv

I skadeförsäkringsverksamhet är säkerhetsreserven en kollektiv frivillig förstärkning för att kunna parera osäkerheten i skadefallet. Avsättning till säkerhetsreserv görs efter i lagar och föreskrifter bestämda regler. Säkerhetsreserven redovisas som en delpost i obeskattade reserver.

Tekniskt resultat

Livförsäkringsrörelse

Premieinkomst minus skade- och driftkostnader, inklusive direkt kapitalavkastning och värdeförändringar på placeringstillgångar.

Skadeförsäkringsrörelse

Premieintäkt minus skade- och driftkostnader, med tillägg för den kapitalavkastning som tillförs från det icke-tekniska resultatet.

Tidsviktad avkastning

Avkastning ställd i relation till den tid som kapitalet förvaltats under året. In- och utflöden av kapital påverkar avkastningen enbart under den tid som de ägt rum. Används för utvärdering av förvaltaren mot index. Jämför Kapitalviktad avkastning.

Totalavkastning

Summan av direktavkastning och värdeförändring på tillgångarna. Jämför Direktavkastning.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning och värdeförändring i procent av under året genomsnittligt förvaltad kapital. Jämför Direktavkastning.

Totalkostnadsprocent

Summan av skadeprocent och driftkostnadsprocent. Jämför Skadeprocent och Driftkostnadsprocent.

Triangelschema

Matematisk metod som används vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Value at Risk

Mått som anger den maximala förlusten i kronor för portföljen under en viss period, exempelvis månad eller år, med en given sannolikhet.

Volatilitet

Mått på risk. Anger den förväntade avkastningens fluktuation i procent.

AFA Försäkring – an overview

The vision of AFA Försäkring is to see and help many people to a more secure daily life, and consequently contribute to a sustainable working life. Our insurance policies are a natural part of collective bargaining agreements and the Swedish social security system where 4.5 million people are covered by at least one of our insurance policies.

We received 365,000 new insurance claims in 2016. In total, we handled more than 876,000 claims and paid SEK 9.7 billion in compensation to the insured. Our capital is invested responsibly so as to generate a return that ensures both secure future compensation payments and long-term stable premiums for those insured. We managed approximately SEK 197.2 billion of assets.

The mission from our owners also includes pursuing important preventive action in order to improve the work environment and health at workplaces. Our objective is that as few people as possible will be afflicted by absenteeism due to illness or work-related injuries. Our unique claims database contains information about absenteeism due to sickness and work injuries from more than 13 million cases. This database underlies decisions regarding our preventive measures. We are Sweden's largest private R&D financier regarding the work environment, and each year we earmark SEK 150 million for research within the work and health environment. Our web-based information systems (known as the IA Systems) are examples of our preventive work. The IA Systems enable companies within the same sector to share information about work environment incidents and to thereby learn from their own and others' experiences. In 2016, the IA Systems were used by 800 employers with a total of 582,000 employees.

Our ambition is that our customers shall perceive us as being easy to work with. We therefore constantly endeavour to improve notification procedures for our customers, and enable them to communicate with us in the simplest way possible. We also work actively to ensure that everyone who is eligible to receive compensation shall do so.

AFA Försäkring (AFA Insurance) is the joint name for three insurance companies – AFA Sjukförsäkring (AFA Sickness Insurance), AFA Trygghetsförsäkring (AFA Work Injury Insurance) and AFA Livförsäkring (AFA Life Insurance). AFA Sjukförsäkring is Parent Company in the AFA Sjukförsäkringskoncernen (AFA Sickness

Insurance Group). AFA Försäkring is owned by the Confederation of Swedish Enterprise (Svenskt Näringsliv), the Swedish Trade Union Confederation (LO), and the Swedish Council for Negotiation and Co-operation (PTK). AFA Försäkring is managed in order to safeguard the interests of the policy holders and of those insured, and does not distribute any profit to the owners.

AFA Försäkring – key data	2016	2015
Number of insurance claims	876,000	874,000
New insurance claims	365,000	350,000
Paid insurance Compensation	SEK 9.7bn	SEK 9.9bn
Invested assets	SEK 197.2bn	SEK 193.0bn
Total return	SEK 17.2bn	SEK 10.7bn
Total return	9.8%	5.7%
Support to Preventive Measures + Research	SEK 293m	SEK 283m

MESSAGE FROM THE CEO

A MEANINGFUL MISSION

A safer and more secure daily life for employees, and security for employers who take good care of their workforce. Our collectively agreed insurance policies simplify life for many people in Sweden – which makes us at AFA Försäkring feel proud of our mission.

We endeavour to ensure that our notification processes will be simpler, that people who fall ill or injure themselves at work shall receive compensation, and to reduce ill-health at the workplace. Three telling examples from 2016 are the roll-out of a digital employer notification system; that we paid SEK 38 million each day of the year in compensation; and the launching of the widely appreciated work-environment training program for managers, safety representatives and work-environment representatives in the private sector.

CONTINUED STRONG FINANCES

A prerequisite for us to be able to guarantee our customers long-term security is that we manage our assets well. We are therefore very pleased that this year's financial results are once again very good, and that they exceeded the expectations we had at the beginning of 2016.

AFA Försäkring has also maintained its good funding ratio despite repayment of previously paid premiums and yet another year with very low premium income.

Following a financial year with persistently low interest rates and turbulent stock markets, the total return for 2016 amounted to 9.8 percent, representing SEK 17.2 billion, due largely to the continued performance of our equities, alternative investments, and property holdings. The year's return comfortably covers AFA Försäkring's compensation costs and provisions for unsettled claims totalling SEK 12.6 billion, as well as the administrative operating expenses of approximately SEK 0.8 billion.

The good funding ratio led to the Board of Directors resolving to reimburse SEK 2.6 billion of sickness insurance premiums for the premium-year 2004 in the group sickness insurance scheme to employers within the private sector. In total, AFA Försäkring has reimbursed approximately SEK 42.8 billion for the years 2004–2008, and the sickness insurance premium has thus been zero since 2004 for employers within municipalities, county councils and

regions, as well as for employers within the private sector. The sickness insurance premium will continue to be zero in 2017.

RESULT

The overall surplus before year-end appropriations and tax amounted to SEK 2.2 billion.

INCREASED KNOWLEDGE FOR A SUSTAINABLE WORKING LIFE

AFA Försäkring has administered collectively agreed insurance policies on behalf of the labour market partners for more than half a century. Our long-term perspective does not only mean that we insure many people and manage substantial assets, but that we also see social advantages in working preventively in order to reduce the number of work-related injuries and sick-listings at Swedish workplaces.

As part of our mission from the labour market partners, we finance each year research within health and work environments through grants amounting to SEK 150 million. In this year's four open grants, we were able to contribute to new research of accidents and ill-health in industry, absenteeism due to mental ill-health, as well as a new method for treating prostate cancer. In 2016, we also invested SEK 30 million in the newly started research program called Sustainable Working Life – a program that is designed to contribute to greater knowledge of the obstacles and opportunities that prevail within the Swedish labour market's challenge to create a sustainable working life. The objective of our investments in research, precisely as with the 18 seminars we organised during the year, is to improve knowledge of how we can prevent and treat ill-health in working life.

We also share knowledge that we obtain from our claims database, where we have assembled more than 13 million insurance cases from the beginning of the 1970s up to today. Each year, we present fresh statistics in our work-injury report. In 2016, we were able to report that the increase in work injuries during recent years has come to a halt. We also publish four annual sub-reports covering different subjects; last year, for example, we presented

such reports as 'Instances of Sick Leave During a Working Life' and 'The Cut-Off Point in Health Insurance'.

IN TUNE WITH OUR SURROUNDING WORLD

In an ever more digitalised world, we all expect to rapidly and easily gain access to the information we need. This naturally also applies to AFA Försäkring's customers. It is important for us to be part of these developments – not least to be able to offer simple and effective case management and good customer contact also in the future.

In 2016, we started two long-term development projects: Securing the future in a digital world, and the Channel strategy. Within the related framework, we are reviewing our future requirements to interact more with external parties in order to rationalise the collection and processing of information. We are also working with the development of channels that customers use in their contact with AFA Försäkring. The goal is to increase customer satisfaction, improve cost-effectiveness, and reduce lead-times.

During the past year, we continued to simplify and facilitate communication between ourselves and our customers. Among other things, we have introduced a system for automated provision of personal details, launched a version of our website in easy-to-read Swedish, expanded our communication via SMS, and evaluated and improved our telephone service.

The Solvency II Directive entered into force on 1 January 2016. AFA Försäkring has prioritised for several years the related preparations and adaptation of our operations in accordance with the new European regulations for insurance companies. With a Solvency II-adapted management model for risks as well as specially designed reporting solutions, the transition to the new regulations has gone as planned.

A JOINT EFFORT

AFA Försäkring's operations are complex and require many different skills within a number of professional areas. It is very gratifying to see that we within the organization continuously find new ways to cooperate and be inspired by each other in our work towards the common goal that our insured shall receive the compensation they are entitled to.

I would therefore like to close with my sincerest and

warmest thanks to all employees for your excellent work and tremendous commitment. To work for AFA Försäkring is to contribute to help people enjoy a more secure daily life. It is a privilege to be the CEO of a company where we together perform such a meaningful mission.

Anders Moberg
PRESIDENT AND CEO, AFA FÖRSÄKRING

CLAIM TRENDS 2016

In 2016, AFA Försäkring handled a total of 365,000 new claims for compensation, representing around 15,000 more claims than the year before.

AFA SJUKFÖRSÄKRING (AFA SICKNESS INSURANCE)

Policy holders and those insured

The number of insurance contracts for AFA Sjukförsäkring within the AGS and AGS-KL group sickness insurance decreased during the year, and amounted to 229,400 signed contracts (231,000) at the end of 2016. There are approximately 1.6 million people insured within the Confederation of Swedish Enterprise and the Swedish Trade Union Confederation, and about 1.2 million insured within municipalities and county councils.

Claim trends

The number of new claims within group sickness insurance increased to about 132,100 (124,600).

AFA TRYGGHETSFÖRSÄKRING (AFA WORK INJURY INSURANCE)

Policy holders and those insured

The number of employers who took out TFA work injury insurance increased marginally during the year, and the number of signed contracts amounted to 219,900 at the end of the year (218,400).

The TFA and TFA-KL insurance policies cover approximately 4.2 million employees in the Swedish labour market and about 0.2 million self-employed people.

Claim trends

The number of new claims within work injury insurance was approximately 80,400 in 2016, representing an increase of about 800 cases compared with the year before.

AFA LIVFÖRSÄKRING (AFA LIFE INSURANCE)

Policy holders and those insured

The number of insurance contracts within AFA Livförsäkring at the end of the year was:

Severance Allowance Insurance (AGB)	2016	2015
AGB within Career Readjustment Insurance	89,000	90,500
AGB	120,600	119,000

Life Assurance	2016	2015
TGL	244,100	243,800
Family Protection Insurance		
1 base amount	29,900	33,200
2 base amounts	12,300	12,800
3 base amounts	1,800	1,500
4 base amounts	3,400	2,500

The number of insured within AGB (Severance Allowance Insurance) and TGL (Group Life Insurance) is approximately 1.5 million.

Claim trends

The number of registered cases within AGB severance allowance insurance was 10,800 for the year, representing an decrease compared with 2015 when approximately 11,700 cases were registered.

About 2,600 TGL group life insurance cases and 100 family cover cases were received during the year. A slight decrease can be observed in the number of TGL claims.

FIVE-YEAR OVERVIEW, GROUP

INCOME STATEMENT, SEK million	2016	2015	2014	2013	2012
Premiums earned	-2,318	-5,192	-6,551	-10,942	-17,111
Investment income transferred from financial operations	-638	-292	416	767	1,174
Claims incurred	-11,758	-6,360	-11,180	-919	6,678
Operating expenses	-769	-632	-585	-432	-502
Other technical expenses	-144	-179	-114	-201	-120
Technical profit/loss for insurance operations	-15,627	-12,655	-18,014	-11,727	-9,881
Investment income	17,431	10,864	23,886	15,026	15,996
Income/loss from investments in joint ventures	296	176	53	-24	-76
Profit/loss before tax	2,100	-1,615	5,925	3,275	6,039
NET PROFIT/LOSS FOR THE YEAR	1,782	-1,038	4,618	2,424	6,707
PREMIUM LEVELS, %					
Confederation of Swedish Enterprise/Swedish Trade Union Confederation segment	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
Confederation of Swedish Enterprise/Swedish Council for Negotiation and Co-operation segment	0.03	0.01	0.01	0.01	0.01
Cooperative segment, Workers	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
Cooperative segment, Officials	0.03	0.01	0.01	0.01	0.01
Municipal segment	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
FINANCIAL POSITION, SEK million	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Investment assets	197,650	182,789	188,557	179,844	194,171
Cash and bank	1,979	4,361	4,018	4,074	4,791
Technical provisions	99,097	96,706	99,885	98,015	106,039
Total assets	200,728	188,514	195,568	185,618	200,716
Net asset value					
<i>Taxed equity</i>	77,217	75,426	76,410	72,084	69,404
<i>Deferred tax liability</i>	13,680	13,406	13,940	12,634	11,763
Total net asset value	90,897	88,832	90,350	84,718	81,167
KEY RATIOS, %	2016	2015	2014	2013	2012
Claims ratio	-507.2	-122.5	-171.0	-8.4	39.0
Operating expenses ratio	-33.2	-12.2	-9.1	-3.9	-2.9
Combined ratio	-540.4	-134.7	-180.1	-12.3	36.1
Direct yield ratio ¹⁾	4.6	5.1	5.0	4.6	4.4
Total yield ratio ²⁾	9.9	5.8	13.9	8.8	9.0
Net asset value as % of technical provisions	92	92	91	86	77
Net asset value ratio	-3,921.4	-1,710.9	-1,379.2	-774.2	-474.1
<i>Operating expenses for claims adjustments as % of paid insurance compensation</i>	4.9	5.2	5.6	4.4	4.1
<i>Operating expenses for financial management as % of managed assets</i>	0.07	0.06	0.06	0.06	0.06
Solvency-related key ratios³⁾					
(concerning the AFA Insurance Group)					
Capital base	91,502				
<i>of which primary capital</i>	91,502				
Minimum capital requirement	10,346				
Solvency capital requirement	39,163				

¹⁾ Direct yield is calculated as the portion of direct yield in relation to total yield as per the same principle as in the total yield table.

²⁾ Total yield is reported as per the method in the total yield table, which is also the measure used internally.

³⁾ As of 1 January 2016, solvency-related information will be provided in the annual report. In accordance with FFFS 2015:12, previous periods have not been recalculated.

FIVE-YEAR OVERVIEW

FIVE-YEAR OVERVIEW, PARENT COMPANY

INCOME STATEMENT, SEK million	2016	2015	2014	2013	2012
Premiums earned	-2,609	-5,369	-6,721	-11,107	-17,276
Investment income transferred from financial operations	-509	-234	334	767	1,174
Claims incurred	-8,817	-4,623	-8,571	-219	8,838
Operating expenses	-415	-408	-270	-196	-259
Other technical expenses	-84	-74	-50	-108	-47
Technical profit/loss for insurance operations	-12,434	-10,708	-15,278	-10,863	-7,570
Investment income	12,769	7,569	19,366	12,185	13,261
Profit/loss before tax	335	-3,139	4,088	1,322	5,691
NET PROFIT/LOSS FOR THE YEAR	1,047	-3,859	7,203	-223	12,914
PREMIUM LEVELS, %					
Confederation of Swedish Enterprise/Swedish Trade Union Confederation segment	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Municipal segment	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FINANCIAL POSITION, SEK million	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Investment assets	150,016	139,864	150,647	144,532	160,056
Cash and bank	1,309	3,314	3,155	3,079	3,573
Technical provisions	78,881	77,287	80,155	78,967	85,903
Total assets	158,160	150,422	160,941	153,711	169,566
Net asset value					
<i>Taxed equity</i>	40,671	39,624	43,483	36,334	36,557
<i>Untaxed reserves</i>	26,510	27,165	25,034	32,950	31,265
<i>Deferred tax liability</i>	3,528	3,324	4,516	2,485	2,445
Total net asset value	70,709	70,113	73,033	71,769	70,267
KEY RATIOS, %	2016	2015	2014	2013	2012
Claims ratio	-338.0	-86.1	-127.5	-2.0	51.2
Operating expenses ratio	-15.9	-7.6	-4.0	-1.8	-1.5
Combined ratio	-353.9	-93.7	-131.5	-3.7	49.7
Direct yield ratio ¹⁾	4.7	5.1	5.0	4.5	4.3
Total yield ratio ²⁾	10.3	6.0	14.1	9.0	9.0
Net asset value as % of technical provisions	90	91	91	91	82
Net asset value ratio	-2,710.2	-1,305.9	-1,086.6	-646.2	-406.7
<i>Operating expenses for claims adjustments as % of paid insurance compensation</i>	1.8	2.6	2.8	1.8	1.8
<i>Operating expenses for financial management as % of managed assets</i>	0.06	0.06	0.06	0.06	0.07
Solvency-related key ratios³⁾ (concerning the AFA Insurance Group)					
Capital base	80,053				
<i>of which primary capital</i>	80,053				
Minimum capital requirement	7,921				
Solvency capital requirement	31,684				

¹⁾ Direct yield is calculated as the portion of direct yield in relation to total yield as per the same principle as in the total yield table.

²⁾ Total yield is reported as per the method in the total yield table, which is also the measure used internally.

³⁾ As of 1 January 2016, solvency-related information will be provided in the annual report. In accordance with FFFS 2015:12, previous periods have not been recalculated.

FIVE-YEAR OVERVIEW, AFA TRYGGHETSFÖRSÄKRING

INCOME STATEMENT, SEK million	2016	2015	2014	2013	2012
Premiums earned	291	178	170	165	165
Investment income transferred from financial operations	-129	-58	81	182	249
Claims incurred	-2,855	-1,740	-2,622	-716	-2,208
Operating expenses	-295	-226	-313	-240	-283
Other technical expenses	-61	-105	-64	-93	-73
Technical profit/loss for insurance operations	-3,049	-1,951	-2,748	-702	-2,150
Investment income	2,817	1,540	3,835	1,936	2,132
Profit/loss before tax	-232	-411	1,087	1,234	-18
NET PROFIT/LOSS FOR THE YEAR	482	-437	-782	121	-1,201
PREMIUM LEVELS, %					
Confederation of Swedish Enterprise/Swedish Trade Union Confederation segment	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
Confederation of Swedish Enterprise/Swedish Council for Negotiation and Co-operation segment	0.03	0.01	0.01	0.01	0.01
Cooperative segment, Workers	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
Cooperative segment, Officials	0.03	0.01	0.01	0.01	0.01
Municipal segment	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
FINANCIAL POSITION, SEK million	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Investment assets	36,273	33,319	31,450	29,586	29,045
Cash and bank	415	811	575	689	994
Technical provisions	20,216	19,419	19,730	19,048	20,136
Total assets	37,285	34,929	35,987	30,792	32,446
Net asset value					
<i>Taxed equity</i>	2,310	1,828	2,265	706	585
<i>Untaxed reserves</i>	12,024	12,816	12,674	10,584	9,516
<i>Deferred tax liability</i>	601	524	641	201	156
Total net asset value	14,935	15,168	15,580	11,491	10,257
KEY RATIOS, %	2016	2015	2014	2013	2012
Claims ratio	981.4	977.5	1,542.4	433.9	1,338.2
Operating expenses ratio	101.4	127.5	184.1	145.5	171.5
Combined ratio	1,082.8	1,105.1	1,726.5	579.4	1,509.7
Direct yield ratio ¹⁾	3.9	5.3	5.1	4.7	4.7
Total yield ratio ²⁾	7.8	5.1	13.4	7.7	9.0
Net asset value as % of technical provisions	5,132.3	8,521.3	9,164.7	6,964.8	6,216.4
Net asset value ratio	74	78	79	60	51
<i>Operating expenses for claims adjustments as % of paid insurance compensation</i>	12.2	16.3	17.4	17.1	18.1
<i>Operating expenses for financial management as % of managed assets</i>	0.07	0.07	0.07	0.08	0.09
Solvency-related key ratios³⁾ (concerning the AFA Insurance Group)					
Capital base	14,413				
<i>of which primary capital</i>	14,413				
Minimum capital requirement	2,068				
Solvency capital requirement	8,271				

¹⁾ Direct yield is calculated as the portion of direct yield in relation to total yield as per the same principle as in the total yield table.

²⁾ Total yield is reported as per the method in the total yield table, which is also the measure used internally.

³⁾ As of 1 January 2016, solvency-related information will be provided in the annual report. In accordance with FFFS 2015:12, previous periods have not been recalculated.

FIVE-YEAR OVERVIEW

FIVE-YEAR OVERVIEW, AFA LIVFÖRSÄKRING

TECHNICAL PROFIT/LOSS, SEK MILLION	2016	2015	2014	2013	2012
Property & casualty insurance operations					
Premiums earned	503	504	481	464	3
Claims incurred	-444	-436	-478	-596	-538
Operating expenses	-26	-28	-56	-40	-42
Other technical expenses	-	-	-	7	-
Investment income	236	86	361	331	296
Technical profit/loss for property & casualty operations	269	126	308	166	-281
Life insurance operations					
Premiums earned	37	38	220	215	503
Claims incurred	-393	-380	-430	-453	-430
Life insurance provisions	0	128	-12	160	130
Operating expenses	-32	-34	-65	-48	-50
Other technical expenses	-12	-13	-13	-13	-13
Investment income	196	78	377	224	256
Technical profit/loss for life insurance operations	-204	-183	77	85	396
NON-TECHNICAL PROFIT/LOSS, SEK million					
Technical profit/loss for property & casualty operations	269	126	308	166	-281
Technical profit/loss for life insurance operations	-204	-183	77	85	396
Profit/loss before tax	65	-57	385	251	115
NET PROFIT/LOSS FOR THE YEAR	150	-17	369	226	185
PREMIUM LEVELS, %					
Severance pay for wage earners	0.15	0.15	0.15	0.15	0.01
Group life insurance	0.00	0.00	0.10	0.10	0.25

FINANCIAL POSITION, SEK million	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Property & casualty insurance operations					
Investment assets	3,340	2,875	2,792	2,508	2,491
Cash and bank	210	201	206	182	59
Technical provisions	112	109	128	153	142
Net asset value					
<i>Taxed equity</i>	-134	-404	-530	-838	-1,005
<i>Deferred tax liability</i>	3,385	3,385	3,385	3,385	3,385
Total net asset value	3,251	2,981	2,855	2,547	2,380
Life insurance operations					
Investment assets	2,781	2,811	3,223	3,168	3,424
Cash and bank	143	168	168	147	221
Technical provisions	1,660	1,686	1,869	1,847	2,013
Net asset value					
<i>Taxed equity</i>	1,083	1,202	1,345	1,284	1,224
<i>Untaxed reserves</i>	0	58	58	58	53
<i>Deferred tax liability</i>	3	30	71	57	42
Total net asset value	1,086	1,290	1,474	1,399	1,319
AFA Life insurance total					
Investment assets	6,121	5,686	6,016	5,676	5,915
Cash and bank	353	369	374	329	280
Technical provisions	1,772	1,795	1,996	2,000	2,155
Net asset value					
<i>Taxed equity</i>	948	798	815	446	219
<i>Untaxed reserves</i>	3,385	3,443	3,443	3,443	3,438
<i>Deferred tax liability</i>	3	30	71	57	42
Total net asset value	4,336	4,271	4,329	3,946	3,699
Total assets	6,561	6,150	6,520	6,064	6,263
KEY RATIOS, %					
Property & casualty insurance operations					
Claims ratio	88.3	86.3	99.4	128.4	16,812.5
Operating expenses ratio	5.2	5.6	11.7	8.6	1,300.0
Combined ratio	93.4	92.0	111.1	137.1	18,112.5
Direct yield ratio ¹⁾	1.9	2.1	2.5	2.9	3.3
Total yield ratio ²⁾	8.1	3.1	14.7	14.6	11.8
Net asset value	646.3	591.5	593.3	549.1	74,387.5
Life insurance operations					
Management costs percent	1.1	1.1	2.0	1.5	1.6
Direct yield ratio ¹⁾	1.7	1.4	2.1	2.4	2.9
Total yield ratio ²⁾	7.5	2.2	12.5	7.2	8.5
Net asset value ratio	2,927.0	3,423.1	670.1	650.0	262.3
AFA Life insurance total					
Direct yield ratio ¹⁾	1.8	1.7	2.3	2.6	3.1
Total yield ratio ²⁾	7.9	2.6	13.5	10.3	10.0
Net asset value ratio	802.6	788.0	617.4	581.0	731.1
Net asset value as % of technical provisions	244.3	237.9	216.8	197.3	171.6
Operating costs for claims adjustments as % of paid insurance compensation	1.9	2.7	3.1	3.1	4.1
Operating expenses for financial management as % of managed assets	0.12	0.12	0.09	0.13	0.17
Solvency-related key ratios³⁾					
Capital base	4,522				
<i>of which primary capital</i>	4,522				
Minimum capital requirement	358				
Solvency capital requirement	1,430				

¹⁾ Direct yield is calculated as the portion of direct yield in relation to total yield as per the same principle as in the total yield table.

²⁾ Total yield is reported as per the method in the total yield table, which is also the measure used internally.

³⁾ As of 1 January 2016, solvency-related information will be provided in the annual report. In accordance with FFFS 2015:12, previous periods have not been recalculated.

TOTAL RETURN 2016 AND INVESTMENT ASSETS

The overall return for AFA Försäkring amounted to 9.8 per cent in 2016. AFA Sjukförsäkring attained a yield of 10.3 per cent, AFA Trygghetsförsäkring 7.8 per cent, and AFA Livförsäkring 7.9 per cent.

Total return table for investments	Market values				Total return	
	2016		2015		2016	2015
	SEKm	%	SEKm	%	%	%
Fixed income – nominal	59,318	30	62,070	32	1.7	0.5
Fixed income – inflation-linked	29,110	15	28,761	15	8.4	1.1
Equities	61,212	31	59,485	31	12.9	4.2
Property	30,852	16	37,131	14	18.2	17.8
Alternative Investments	16,700	8	15,601	8	15.0	21.3
Foreign Exchange	-	-	-	-	0.0	0.1
Allocation Portfolio	82	0	0	0	0.0	0.1
Total investments	197,274	100	193,048	100	9.8	5.7

Contribution analysis 2016, %	Benchmark portfolio	Benchmark portfolio return	Portfolio return	Management contribution
Fixed income – nominal	33	1.5	1.7	0.1
Fixed income – inflation-linked	15	7.9	8.4	0.1
Equities	31	11.2	12.9	0.5
Property	13	14.0	18.2	0.6
Alternative Investments	8	15.0	15.0	-
Foreign Exchange	-	-	0.0	0.0
Tactical asset allocation	-	-	0.3	0.3
Total investments	100	8.2	9.8	1.6

The asset class Alternative Investments has an absolute annual return requirement of 10 per cent in the long-term series.

AFA Försäkring

10627 STOCKHOLM

Besöksadress:

Klara Södra Kyrkogata 18

Gemensam organisation för företagen:

- AFA Livförsäkringsaktiebolag
- AFA Sjukförsäkringsaktiebolag
- AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag

Telefon, kundcenter: 0771-880099

Telefon, växel: 08-6964000

Telefax: 08-6964545

www.afaforsakring.se innehåller information om
AFA Försäkrings verksamhet.

Årsredovisningar och bolagsstyrningsrapporter
för AFA-företagen finns på:
www.afaforsakring.se/om-afa-forsakring.

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**